

ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΔΠΜΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΤΑ ΑΘΛΗΤΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΩΣ ΜΕΣΟ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΕΝΟΣ ΤΟΠΟΥ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΩΝ ΣΠΕΤΣΩΝ.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΣΑΛΔΑΡΗ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ

ΔΕΦΝΕΡ ΑΛΕΞΙΟΣ, Καθηγητής ΤΜΧΠΠΑ, Π.Θ.

ΒΟΛΟΣ 2019

Η παρούσα Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία εκπονήθηκε από εμένα την ίδια, αντιπροσωπεύει τις προσωπικές μου απόψεις, αναφέρω πλήρως όλες τις πηγές στις οποίες ανέτρεξα για την εκπόνησή της και δεν αποτελεί αντικείμενο αντιγραφής.

Φεβρουάριος 2019

Παναγιώτα Σαλδάρη

(Υπογραφή)

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Τα νησιά αν και έχουν το προνόμιο να προσφέρουν αυθεντικές εμπειρίες και εξαιρετικό σκηνικό, ωστόσο έχουν να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα της εποχικότητας. Ως εκ τούτου πολλά νησιά, όπως και οι Σπέτσες που θα μας απασχολήσουν στην παρούσα εργασία, έχουν επενδύσει στον αθλητικό τουρισμό και τα αθλητικά γεγονότα, φιλοδοξώντας να εμπλουτίσουν το τουριστικό τους προϊόν και να ανταπεξέλθουν στις σύγχρονες και ανταγωνιστικές συνθήκες της εποχής μας. Σκοπός της παρούσας έρευνας, για τις ανάγκες της οποίας πραγματοποιήθηκε επιτόπια έρευνα με τη χρήση ερωτηματολογίων, αποτέλεσε η διερεύνηση των απόψεων των κατοίκων αναφορικά με τον αντίκτυπο των αθλητικών γεγονότων που λαμβάνουν χώρα στο νησί, στην τοπική κοινωνία. Τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας κατέδειξαν ότι οι οικονομικές επιπτώσεις αν και δεν ήταν ιδιαίτερα εμφανείς στο επίπεδο που αφορούσε τους ίδιους τους κατοίκους, ωστόσο φάνηκαν να είναι θετικά διακείμενοι απέναντι στη διεξαγωγή των εν λόγω εκδηλώσεων δεδομένου ότι επιδρούν σημαντικά σε κοινωνικό επίπεδο και ιδιαίτερα σε αυτό που άλλοτε αναφέρεται ως ‘ψυχικό εισόδημα’.

Λέξεις κλειδιά: Σπέτσες, Αθλητικά Γεγονότα, Κοινωνικές Συνέπειες, Οικονομικές Επιπτώσεις

SPORTS EVENTS AS A MEAN FOR LOCAL DEVELOPMENT: THE CASE OF SPETSSES ISLAND.

Abstract

Although the islands have the privilege of offering authentic experiences and exceptional scenery, they still face the problem of seasonality. Therefore, many islands, like Spetses, which will concern us in this thesis, has invested in sports tourism and sporting events, aspiring to enrich it's tourist product and to cope with the modern and competitive conditions of our time. The purpose of this research, for which the field research was carried out using questionnaires, was the exploration of the views of residents regarding the impacts that are caused through the sporting events that take place in the island. The results of this survey have shown that although the economic impacts were not so apparent on a personal level, the inhabitants appeared to be positive towards these events as they have a significant impact on the social level and in particular on what is sometimes mentioned as ‘psychic income’.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	3
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ	7
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ	8
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ	9
ΣΥΝΤΜΗΣΕΙΣ – ΑΡΚΤΙΚΟΛΕΞΑ	10
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	11
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	12
1. ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....	16
<u>1.1 Ο ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΩΝ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ</u>	16
<u>1.2 ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ</u>	21
<u>1.3 Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΕΝΟΣ ΤΟΠΟΥ</u>	24
<i>1.3.1 Η ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ</i>	24
<i>1.3.2 Η ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ</i>	26
<u>1.4 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ</u>	27
2. ΑΘΛΗΤΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	29
<u>2.1 ΑΘΛΗΤΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΚΑΙ Η ΣΧΕΣΗ ΤΟΥΣ ΜΕ ΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ</u>	29
<u>2.2 ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ ΚΑΙ Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥΣ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ</u>	31
2.2.1 <i>ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ</i>	33
2.2.2 <i>ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ</i>	35
2.2.3 <i>ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ</i>	37
2.2.4 <i>ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ</i>	39
<u>2.3 ΕΡΕΥΝΕΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ</u>	40

<u>2.4 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ</u>	44
3. Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΤΩΝ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ	47
3.1 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ	47
3.2 ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ ΣΤΟ ΔΙΕΘΝΗ ΧΩΡΟ	52
3.2.1 ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ ΣΕ ΑΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΣΤΟ ΔΙΕΘΝΗ ΧΩΡΟ	53
3.2.2 ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ ΣΕ ΝΗΣΙΩΤΙΚΟΥΣ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥΣ ΣΤΟ ΔΙΕΘΝΗ ΧΩΡΟ	55
3.2.3 ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	57
3.3 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	66
4. ΟΙ ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΣΠΕΤΣΕΣ	69
<u>4.1 ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΩΝ ΣΠΕΤΣΩΝ</u>	69
<u>4.2 ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ ΣΤΙΣ ΣΠΕΤΣΕΣ</u>	76
4.2.1 ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ	76
4.2.2 ΧΟΡΗΓΙΕΣ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ	81
<u>4.3 ΑΝΑΛΥΣΗ SWOT</u>	83
<u>4.4 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ</u>	86
5. ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΠΕΔΙΟΥ	89
<u>5.1 ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΠΕΔΙΟΥ</u>	89
<u>5.2 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΠΕΔΙΟΥ</u>	89
6. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΠΕΔΙΟΥ	92
<u>6.1 ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ</u>	92
<u>6.2 ΑΝΑΛΥΣΕΙΣ ΜΕΣΩΝ ΟΡΩΝ</u>	97
6.2.1 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΤΩΝ ΜΕΣΩΝ ΟΡΩΝ	100
6.3 ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ (FACTOR ANALYSIS) ..	
.....	103
6.3.1 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ	104

6.3.2 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ	111
6.4 ΑΝΑΛΥΣΗ T-TEST ΓΙΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ ΔΕΙΓΜΑΤΑ	116
6.4.1 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ T TEST ΓΙΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ ΔΕΙΓΜΑΤΑ	119
7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	123
7.1 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	123
7.2 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ ΣΤΙΣ ΣΠΕΤΣΕΣ.....	128
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ	131
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ. ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΤΟΥ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ	135
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ. ΠΙΝΑΚΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΑΛΥΣΗ T-TEST ΓΙΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ ΔΕΙΓΜΑΤΑ	137
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	144

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1: Ειδικές και (υπό όρους) Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού.....	20
Πίνακας 2: Επιπτώσεις των Αθλητικών Γεγονότων στον τόπο διεξαγωγής τους.....	45
Πίνακας 3: Κρατικές χορηγίες σε αθλήματα- Σύγκριση 2007/2018.....	52
Πίνακας 4: Ημιμαραθώνιοι αγώνες στην Ελλάδα το 2018.....	67
Πίνακας 5: Συγκεντρωτικά στοιχεία των αθλητικών γεγονότων στις Σπέτσες.....	80
Πίνακας 6: Ανάλυση SWOT για τις Σπέτσες.....	88
Πίνακας 7: Έλεγχος ΚΜΟ και Bartlett.....	104
Πίνακας 8: Ερμηνεία της συνολικής διακύμανσης μέσω της ανάλυσης των κύριων συνιστωσών.....	104
Πίνακας 9: Παραγοντική ανάλυση των μεταβλητών που αφορούν σε Χαρακτηριστικά που σχετίζονται με τον τουρισμό στις Σπέτσες (N=177).....	105
Πίνακας 10: Έλεγχος ΚΜΟ και Bartlett.....	106
Πίνακας 11: Ερμηνεία της συνολικής διακύμανσης μέσω της ανάλυσης των κύριων συνιστωσών.....	106
Πίνακας 12: Παραγοντική ανάλυση των μεταβλητών που αφορούν στις Κοινωνικές Συνέπειες των Αθλητικών Γεγονότων (N=174).....	107
Πίνακας 13: Έλεγχος ΚΜΟ και Bartlett.....	109
Πίνακας 14: Ερμηνεία της συνολικής διακύμανσης μέσω της ανάλυσης των κύριων συνιστωσών.....	109
Πίνακας 15: Παραγοντική ανάλυση των μεταβλητών που αφορούν στις Οικονομικές Επιπτώσεις των Αθλητικών Γεγονότων (N=173).....	110
Πίνακας 16: Συγκεντρωτικός πίνακας των στοιχείων του δείγματος.....	135
Πίνακας 17: Διαφορές απόψεων ως προς τη σημαντικότητα των χαρακτηριστικών που σχετίζονται με τον τουρισμό στις Σπέτσες, τις Κοινωνικές Συνέπειες και τις Οικονομικές Επιπτώσεις σε σχέση με το φύλο (t-test analysis independent groups).....	137
Πίνακας 18: Διαφορές απόψεων ως προς τη σημαντικότητα των χαρακτηριστικών που σχετίζονται με τον τουρισμό στις Σπέτσες σε σχέση με τους συμμετέχοντες ή μη στα αθλητικά γεγονότα (t-test analysis independent groups).....	138
Πίνακας 19: Διαφορές απόψεων ως προς τη σημαντικότητα των χαρακτηριστικών που σχετίζονται με τις Κοινωνικές Συνέπειες σε σχέση με τους συμμετέχοντες ή μη στα αθλητικά γεγονότα (t-test analysis independent groups).....	138
Πίνακας 20: Διαφορές απόψεων ως προς τη σημαντικότητα των χαρακτηριστικών που σχετίζονται με τις Οικονομικές Επιπτώσεις σε σχέση με τους συμμετέχοντες ή μη στα αθλητικά γεγονότα (t-test analysis independent groups).....	139
Πίνακας 21: Διαφορές απόψεων ως προς τη σημαντικότητα των χαρακτηριστικών που σχετίζονται με τον τουρισμό στις Σπέτσες, τις Κοινωνικές Συνέπειες και τις Οικονομικές επιπτώσεις σε σχέση με τους απασχολούμενους ή μη (t-test analysis independent groups)....	139
Πίνακας 22: Διαφορές απόψεων ως προς τη σημαντικότητα των χαρακτηριστικών που σχετίζονται με τον τουρισμό στις Σπέτσες, τις Κοινωνικές Συνέπειες και τις Οικονομικές Επιπτώσεις σε σχέση με τους διαμένοντες μόνιμα ή εποχιακά (t-test analysis independent groups).....	141
Πίνακας 23: Διαφορές απόψεων ως προς τη σημαντικότητα των χαρακτηριστικών που σχετίζονται με τον τουρισμό στις Σπέτσες, τις Κοινωνικές Συνέπειες και τις Οικονομικές Επιπτώσεις σε σχέση με τους έχοντες ή μη παιδιά (t-test analysis independent groups).....	142

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ

Γράφημα 1: Άμεση συνεισφορά του τουρισμού στο ΑΕΠ.....	25
Γράφημα 2: Συνολική συνεισφορά στην απασχόληση.....	25
Γράφημα 3: Προφίλ εισερχόμενου τουρισμού για διακοπές στην Ελλάδα το 2017.....	26
Γράφημα 4: Έσοδα από αθλητικές εκδηλώσεις παγκοσμίως σε εκατομμύρια.....	37
Γράφημα 5: Συνολικές δαπάνες χορηγίας παγκοσμίως 2014-2018.....	48
Γράφημα 6: Ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης στη διαφήμιση, μάρκετινγκ, χορηγίες παγκοσμίως, 2015-2018.....	48
Γράφημα 7: Συνολικά έσοδα Αθλητικών Χορηγιών Παγκοσμίως, 2006-2015 (δισ \$).....	50
Γράφημα 8: Απογραφή πληθυσμού στις Σπέτσες κατά τα έτη 1991, 2001, 2011.....	70
Γράφημα 9: Απασχόληση κατοίκων Σπετσών ανά τομέα (2011).....	70
Γράφημα 10: Μόνιμος πληθυσμός Σπετσών κατά φύλο και επίπεδο εκπαίδευσης (2011).....	71
Γράφημα 11: Επιβατική κίνηση Σπετσών Ιανουαρίου-Οκτωβρίου 2018.....	72
Γράφημα 12: Ηλικιακή κατηγορία.....	92
Γράφημα 13: Μορφωτικό επίπεδο.....	93
Γράφημα 14: Οικογενειακή κατάσταση.....	93
Γράφημα 15: Ποσοστό κατοίκων με παιδιά.....	94
Γράφημα 16: Κατάσταση απασχόλησης.....	94
Γράφημα 17: Ετήσιο εισόδημα.....	95
Γράφημα 18: Ποσοστό κατοίκων με μόνιμη ή εποχιακή διαμονή.....	95
Γράφημα 19: Ποσοστό συμμετοχής κατοίκων στα αθλητικά γεγονότα.....	96
Γράφημα 20: Αποτύπωση των μέσων όρων των αντιλήψεων των κατοίκων αναφορικά με τα χαρακτηριστικά του τουρισμού στις Σπέτσες.....	97
Γράφημα 21: Αποτύπωση των μέσων όρων των αντιλήψεων των κατοίκων σε σχέση με τις κοινωνικές συνέπειες των αθλητικών γεγονότων στο νησί.....	98
Γράφημα 22: Αποτύπωση των μέσων όρων των αντιλήψεων των κατοίκων σε σχέση με τις οικονομικές επιπτώσεις των αθλητικών γεγονότων στο νησί.....	100

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 1: Χαρακτηριστικά τουριστικού προϊόντος των ΕΕΜΤ	19
Εικόνα 2: Εικόνες του νησιού	69
Εικόνα 3: Μουσεία των Σπετσών και το Άγαλμα της Μπουμπουλίνας	73
Εικόνα 4: Στοιχεία που χαρακτηρίζουν τις Σπέτσες	73
Εικόνα 5: Ξενοδοχείο Ποσειδώνιο (αριστερά) και Αναργύρειος και Κοργιαλένειος Σχολή Σπετσών (δεξιά)	74
Εικόνα 6: Στιγμιότυπα από αθλητικούς αγώνες στις Σπέτσες	75
Εικόνα 7: Tweed Run και Ράλι κλασικών αυτοκινήτων	75
Εικόνα 8: Αγώνας Κλασικών και Παραδοσιακών Σκαφών	76
Εικόνα 9: Αγώνες τριάθλου στις Σπέτσες	77
Εικόνα 10: Γεωγραφική κατανομή συμμετεχόντων στο Spetsathlon (2017)	78
Εικόνα 11: Στιγμιότυπα από τον Ημιμαραθώνιο Σπετσών 2018	78
Εικόνα 12: Στιγμιότυπα από τους αθλητικούς αγώνες 2018	79
Εικόνα 13: Γεωγραφική κατανομή συμμετεχόντων στο SMM (2017)	79
Εικόνα 14: Συμμετέχοντες στους δρομικούς αγώνες 2018	80
Εικόνα 15: Χορηγοί αθλητικών αγώνων 2018	81

ΣΥΝΤΜΗΣΕΙΣ - ΑΡΚΤΙΚΟΛΕΞΑ

AIMS Association of International Marathons and Distance Races (Σύνδεσμος Διεθνών Μαραθωνίων και Αγώνων Μεγάλων Αποστάσεων)

ΔΟΕ Διεθνής Οργανωτική Επιτροπή

EEMT Ειδικές και Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού

ΕΟΣΛΜΑ-Υ Ελληνική Ομοσπονδία Συλλόγων Λαϊκού Μαζικού Αθλητισμού – Υπεραποστάσεων

ΕΟΤ Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού

ΙΝΣΕΤΕ Ινστιτούτο Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων

IAAF International Association of Athletics Federations (Παγκόσμια Ομοσπονδία Στίβου)

ΝΟΕ Ναυτικός Όμιλος Ελλάδας

ΟΑ Ολυμπιακοί Αγώνες

ΟΜΤ Οργανωμένος Μαζικός Τουρισμός

ΣΕΤΕ Σύνδεσμος Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων

SCYR Spetses Classic Yacht Regatta

WWF WorldWildlifefundforNature «Παγκόσμιο Ταμείο για τη Φύση»

WWTC Word Travel and Tourism Council

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Στο πλαίσιο εκπόνησης της παρούσας διπλωματικής εργασίας, θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου σε μια σειρά ανθρώπων που συνέβαλαν με τον τρόπο τους στην επιτυχή ολοκλήρωσή της.

Αρχικά θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα καθηγητή μου κ. Αλέξιο Δέφνερ, καθώς και την κα Εύα Ψαθά για τις πολύτιμες γνώσεις που μας παρείχαν κατά τη διάρκεια φοίτησης στο εν λόγω μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών και ειδικά στο μάθημα των Ειδικών Γεγονότων που αποτέλεσε και την αφορμή να ασχοληθώ με το συγκεκριμένο αντικείμενο. Επιπλέον θα ήθελα να τους ευχαριστήσω για τις ουσιώδεις υποδείξεις τους και τη συνολική τους αρωγή στην όλη προσπάθεια.

Ευχαριστώ επίσης τον κ. Θεόδωρο Μεταξά, για τις παρατηρήσεις του επί της παρούσας εργασίας.

Επιπλέον θα ήθελα να ευχαριστήσω τους κατοίκους των Σπετσών και ειδικά τη Ματίνα Παπαδοπούλου, καθώς η βοήθειά τους και η συμμετοχή τους στην έρευνα πεδίου στάθηκε πολύτιμη και καθοριστική για την αίσια ολοκλήρωση της παρούσας διπλωματικής εργασίας.

Θα ήθελα να εκφράσω επίσης τις ευχαριστίες μου στους συναδέλφους μου για την κατανόησή τους και την ιδιαίτερη ευγνωμοσύνη μου στον Ηλία Βουτσά για την πολύτιμη στήριξη και υπομονή του.

Τέλος, θα ήταν παράλειψή μου να μην ευχαριστήσω την οικογένειά μου και ιδιαίτερα τη μητέρα μου, καθώς και τους καλούς μου φίλους για την ηθική τους κυρίως συμπαράσταση.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η σύγχρονη εποχή χαρακτηρίζεται από συνεχείς και ταχύτατες αλλαγές σε κοινωνικό, οικονομικό και πολιτικό επίπεδο, που εντείνουν το φαινόμενο του ανταγωνισμού μεταξύ των πόλεων – τόπων προκειμένου να αναδείξουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους και να αποτελέσουν τουριστικό πόλο έλξης. Ωστόσο τις τελευταίες δεκαετίες παρατηρείται έντονη η τάση των πόλεων για διαφοροποίηση του πολιτιστικού τους προϊόντος από αυτό της παθητικής κατανάλωσης με ένα πιο δημιουργικό προϊόν μέσω του οποίου η παθητική κατανάλωση μετατρέπεται σε ενεργό συμμετοχή, με τον δέκτη να βιώνει πλούσιες και αλησμόνητες εμπειρίες. Ως εκ τούτου οι πόλεις στρέφουν το ενδιαφέρον τους σε πιο καινοτόμες ιδέες και διαδικασίες, αντλώντας στοιχεία από τομείς που σχετίζονται με τις τέχνες, τον σχεδιασμό, τη γαστρονομία, την υγεία, τη φύση και τον αθλητισμό. Στο πλαίσιο αυτό τα τελευταία χρόνια γίνεται ιδιαίτερος λόγος για τη διοργάνωση αθλητικών γεγονότων που δύνανται να αποτελέσουν τον κύριο μοχλό ανάπτυξης τόσο της περιοχής που τα φιλοξενεί όσο και ευρύτερα.

Μεγάλο μέρος της διεθνούς βιβλιογραφίας και αρθρογραφίας καλύπτεται από έρευνες που μελετούν πρωτίστως τον οικονομικό αντίκτυπο που αποκομίζουν οι τόποι που διοργανώνουν αθλητικά γεγονότα και δευτερευόντως τον κοινωνικό και περιβαλλοντικό. Το γεγονός αυτό δικαιολογείται δεδομένου ότι πολλές διοργανώσεις για να υλοποιηθούν προϋποθέτουν την κρατική στήριξη και η βοήθεια αυτή ισχυροποιείται όταν τα πιθανά αποκομισθέντα οφέλη αναλύονται σε οικονομικούς όρους (Mules, 1998). Αθλητικά γεγονότα μεγάλης κλίμακας (πχ ΟΑ) καταλαμβάνουν εκτενείς αναφορές αφήνοντας ένα μεγάλο κενό στα μικρότερης εμβέλειας γεγονότα. Ακόμα μικρότερη δε προσοχή έχει δοθεί για τις περιπτώσεις των νησιών που φιλοξενούν αθλητικές εκδηλώσεις (Ziakas και Boukas, 2016).

Τα γεγονότα αυτά σηματοδοτούν ένα σημαντικό κίνητρο για τον τουρισμό, γι' αυτό και αποτελούν προτεραιότητα στα σχέδια ανάπτυξης που χρησιμοποιούν οι προορισμοί προς όφελός τους. Ωστόσο η επιτυχία αυτών έγκειται στην υποστήριξη και εμπλοκή της κοινότητας, γι' αυτό και η αξιολόγηση και μέτρηση των κοινωνικών επιπτώσεων των εκδηλώσεων αυτών απέναντι στους κατοίκους, είναι κρίσιμη για τη βιωσιμότητα των γεγονότων (Fredline, 2005). Οι αθλητικές εκδηλώσεις κρίνεται σκόπιμο να γίνονται με γνώμονα το καλό της τοπικής κοινωνίας, καθώς σε αντίθετη περίπτωση ελλοχεύει ο κίνδυνος να δημιουργηθούν μη αυθεντικές εκδηλώσεις με

ακατάλληλη διαχείριση και υποδομές που δε συνάδουν με την εικόνα του τόπου, αμαυρώνοντας έτσι τη φήμη του προορισμού (Lamont, 2014 όπως αναφέρεται στο Custódio et al., 2018).

Σε ό,τι αφορά τη χώρα μας, τα τελευταία χρόνια έχουν λάβει αυξητικές διαστάσεις οι διοργανώσεις αθλητικών γεγονότων ακόμη και στα πιο απομακρυσμένα μέρη. Η ιδιαίτερα πλεονεκτική της γεωγραφική θέση, καθώς και οι ευνοϊκές κλιματολογικές συνθήκες, συμβάλουν ιδιαίτερα στην ανάπτυξη του τουρισμού, ο οποίος, εκτός των άλλων, αποτελεί και τον βασικό πυλώνα ανάπτυξης της οικονομίας των νησιών της. Ως εκ τούτου οι νησιωτικοί προορισμοί προβαίνουν στη δημιουργία ολοένα και περισσότερων αθλητικών διοργανώσεων, όπως συμβαίνει και στην περίπτωση των Σπετσών που αποτελεί και τη μελέτη περίπτωσης της εν λόγω έρευνας.

Στην παρούσα διπλωματική εργασία διερευνάται ο βαθμός επίδρασης των αθλητικών γεγονότων που διοργανώνονται στις Σπέτσες σε κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο. Η πρωτοτυπία της εν λόγω εργασίας έγκειται στο γεγονός ότι εστιάζει στις κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των αθλητικών γεγονότων μικρότερης κλίμακας σε νησιωτικό προορισμό, όταν το σύνολο των ερευνών διεθνώς ασχολείται κυρίως με τις οικονομικές επιπτώσεις των μεγάλων γεγονότων σε αστικές κυρίως περιοχές. Επιπλέον το γεγονός ότι χρησιμοποιούνται πρωτογενή στοιχεία από έρευνα πεδίου προκειμένου να καταστούν σαφείς οι απόψεις των κατοίκων των Σπετσών, ενισχύουν την πρωτοτυπία. Σκοπός είναι η κατανόηση των αντιλήψεων των κατοίκων αναφορικά με τις κοινωνικές συνέπειες και τις οικονομικές επιπτώσεις, στοιχεία που δύνανται να καλύψουν το κενό που υπάρχει όσον αφορά τη διεξαγωγή αθλητικών γεγονότων μικρότερης κλίμακας σε νησιωτικούς προορισμούς.

Στο πλαίσιο που αφορά την έρευνα πεδίου, εντοπίζονται τέσσερις *περιορισμοί*. Ο μεν πρώτος έγκειται στο γεγονός ότι η παρούσα έρευνα διεξήχθη λίγες ημέρες πριν την έναρξη του ημιμαραθωνίου (SMM) και διήρκεσε έως και λίγες μέρες μετά το πέρας των αγώνων. Το γεγονός αυτό δύναται να επηρέασε και τις απαντήσεις των ατόμων που συμμετείχαν στην έρευνα δεδομένου ότι η ψυχολογία των ανθρώπων πριν τη διεξαγωγή ενός γεγονότος στον τόπο κατοικίας τους είναι διαφορετική σε σύγκριση με άλλη εποχή. Επιπλέον η έρευνα καλύπτει τον χρονικό ορίζοντα ενός εκ των τριών αθλητικών γεγονότων που μελετώνται στην παρούσα έρευνα. Ως εκ τούτου ενδέχεται οι απόψεις των κατοίκων να διαφοροποιούνται κατά την περίοδο διεξαγωγής των άλλων δυο αθλητικών εκδηλώσεων. Επίσης παρά τον επαρκή αριθμό δείγματος που

χρησιμοποιήθηκε για τη στατιστική ανάλυση, ωστόσο ένας μεγαλύτερος αριθμός θα έδινε ενδεχομένως διαφορετική εικόνα αναφορικά με το σκοπό της έρευνας. Τέλος είναι πιθανό να υπάρχουν επιπρόσθετοι παράγοντες που να επηρεάζουν τις απόψεις των κατοίκων του νησιού αναφορικά με τον κοινωνικό και οικονομικό αντίκτυπο, οι οποίοι να μην συμπεριλήφθησαν στο ερωτηματολόγιο.

Με τη χρήση των δευτερογενών πηγών (ξενόγλωσση-ελληνόγλωσση βιβλιογραφία και αρθρογραφία) δύναται να γίνει αξιολόγηση της τρέχουσας και της επιθυμητής εικόνας του νησιού. Η ανάλυση των αποτελεσμάτων δύναται να αποτελέσει χρήσιμο βοήθημα στον τομέα του μάρκετινγκ και σε όσους εμπλέκονται στο σχεδιασμό ανάλογων αθλητικών γεγονότων, προκειμένου να καταστούν σαφείς οι επιπτώσεις που προκαλούνται στην τοπική κοινωνία (σε κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο) και επηρεάζουν τη βιωσιμότητα των αγώνων και κατ' επέκταση την πολιτιστική και οικονομική άνθιση.

Στο πλαίσιο αυτό η εν λόγω εργασία καλείται να απαντήσει στα ακόλουθα ερευνητικά ερωτήματα:

- Ποιοι είναι οι παράγοντες εκείνοι που σύμφωνα με τις απόψεις των κατοίκων ενισχύεται ο τουρισμός στις Σπέτσες;
- Είναι σε θέση τα αθλητικά γεγονότα μικρότερης κλίμακας που φιλοξενούνται στο νησί να συνδράμουν θετικά στην κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη της τοπικής κοινωνίας;
- Πώς συσχετίζονται τα στοιχεία του δείγματος (φύλο, απασχόληση, διαμονή, συμμετοχή στους αγώνες, έχοντες παιδιά) με τα χαρακτηριστικά του τουρισμού στις Σπέτσες, τις κοινωνικές συνέπειες και τις οικονομικές επιπτώσεις των αθλητικών γεγονότων;
- Ποια είναι η συνολική εκτίμηση των κατοίκων αναφορικά με τη διοργάνωση των αθλητικών γεγονότων στο νησί;

Η εν λόγω εργασία χωρίζεται σε επτά κεφάλαια όπου το καθένα οικοδομείται στις βάσεις του προηγούμενου. Τα πρώτα τρία προσεγγίζουν το θέμα βιβλιογραφικά και αποσαφηνίζονται βασικοί ορισμοί γύρω από τον αθλητικό τουρισμό και τα αθλητικά γεγονότα, ενώ αναλύεται πώς συμβάλουν στην ανάπτυξη της τοπικής κοινωνίας παραθέτοντας ποικίλα παραδείγματα τόσο στην Ελλάδα όσο και διεθνώς. Στο τέταρτο κεφάλαιο παρατίθεται η μελέτη περίπτωσης, ήτοι οι Σπέτσες, αφού πρώτα

παρουσιαστούν στοιχεία που αφορούν την ιστορική, γεωγραφική και κοινωνικοοικονομική κατάσταση του νησιού. Έπειτα ακολουθεί αναφορά των αθλητικών γεγονότων που διεξάγονται στο νησί και που αποτέλεσαν πηγή έμπνευσης για την εν λόγω έρευνα. Ως προς την αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης της νήσου, χρήσιμο εργαλείο αποτέλεσε η ανάλυση SWOT μέσω της οποίας παρουσιάστηκαν τα δυνατά σημεία, οι αδυναμίες, οι ευκαιρίες και οι απειλές που χαρακτηρίζουν το νησί και που πρέπει να ληφθούν υπόψη για περαιτέρω ανάπτυξη. Αντικείμενο του πέμπτου κεφαλαίου αποτελεί ο σκοπός και η μεθοδολογική προσέγγιση της εργασίας, ενώ στο έκτο αναλύονται τα αποτελέσματα της στατιστικής ανάλυσης των δεδομένων και παρατίθενται τα συμπεράσματα εκάστης μεθόδου ανάλυσης που χρησιμοποιήθηκε. Τέλος η εργασία ολοκληρώνεται με την εξαγωγή συμπερασμάτων και προτάσεις για μελλοντική ανάπτυξη στο νησί.

1. ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

1.1 Ο ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΩΝ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Ο τουρισμός στη σύγχρονη μορφή του, αποτελεί έναν πολυδιάστατο τομέα δεδομένου ότι αλληλοεπιδρά με κλάδους της οικονομίας, ενώ παράλληλα απαιτεί την αρωγή άλλων σημαντικών τομέων που άπτονται της κοινωνίας, του πολιτισμού και του περιβάλλοντος. Έχει αποδειχθεί πως είναι δύσκολο να δοθεί ένας αυστηρός ορισμός εξαιτίας της πολύπλευρης μορφής του, ωστόσο έχουν γίνει προσπάθειες να αποτυπωθούν ορισμοί που να τον περιγράφουν όσο πιο πιστά γίνεται (Lickorish και Jenkins, 2004). Σύμφωνα με τον UNWTO (1997), ο τουρισμός είναι ‘οι δραστηριότητες των ατόμων που μετακινούνται και διαμένουν σε μέρη πέρα από το καθημερινό τους περιβάλλον για λιγότερο από ένα έτος για αναψυχή, επιχειρήσεις ή άλλους λόγους’ (όπως αναφέρεται στο Παϊτσίνης και Υφαντίδου, 2015).

Ο τουρισμός αποτελεί έναν από τους σπουδαιότερους και ταχύτερα αναπτυσσόμενους τομείς της παγκόσμιας οικονομίας που γνώρισε αυξητική πορεία μετά την μεταπολεμική περίοδο συμβάλλοντας στην ευημερία του κόσμου. Στην ετήσια οικονομική ανάλυση της Travel and Tourism (2018) προκύπτει πως για το έτος 2017, ο τουρισμός αντιπροσωπεύει το 10,4% του παγκόσμιου ΑΕΠ, συμβάλλοντας καθοριστικά στην απασχόληση, δημιουργώντας παραπάνω από 313 εκατομμύρια θέσεις εργασίας που μεταφράζεται στο 1/10 των συνολικών θέσεων (<https://www.wttc.org>).

Το νέο διεθνοποιημένο περιβάλλον και οι νέες συνθήκες που έχουν προκληθεί μέσω της παγκοσμιοποίησης σε πολιτικό και οικονομικό επίπεδο, έχουν εντείνει την ανάγκη των πόλεων-τόπων για επαναπροσδιορισμό και επανατοποθέτησή τους στον παγκόσμιο χάρτη. Ο άκρατος ανταγωνισμός των πόλεων υπήρξε η αφορμή να προβάλουν τα συγκριτικά πλεονεκτήματά τους προκειμένου να ανταγωνιστούν άλλες ομοειδείς αποκτώντας έτσι μια περισσότερο ελκυστική εικόνα ικανή να τις διαφοροποιήσει και να συνδράμει θετικά στο παιχνίδι του ανταγωνισμού. Στο πλαίσιο αυτό σχεδιάστηκαν δραστηριότητες που εστιάζουν στην ενίσχυση της πολιτιστικής ταυτότητας και της εικόνας του τόπου ικανοποιώντας τις ανάγκες των δυνητικών αγορών-στόχων (Μεταξάς, 2017).

Στο πλαίσιο των νέων συνθηκών, ο τομέας του τουρισμού μεταβάλλεται και εμπλουτίζεται. Ο τουρίστας πλέον απομακρύνεται από το πρότυπο του μαζικού

τουρισμού και γίνεται περισσότερο απαιτητικός αναζητώντας νέες αυθεντικές εμπειρίες. Η τουριστική του συμπεριφορά διαμορφώνεται σύμφωνα με τα προσωπικά του κριτήρια και τα ταξιδιωτικά του κίνητρα. Μια ανασκόπηση της βιβλιογραφίας αναφορικά με τα κίνητρα αυτά καταδεικνύει πως οι άνθρωποι 'ωθούνται' να ταξιδέψουν με γνώμονα κοινωνικο-ψυχολογικούς παράγοντες, ενώ 'έλκονται' από εξωτερικούς παράγοντες που σχετίζονται με τα ίδια τα χαρακτηριστικά του προορισμού (Crompton, 1979· Uysal και Hagan, 1993). Σύμφωνα με τον Crompton (1979), στην πρώτη κατηγορία εντάσσονται οι ενδότερες επιθυμίες όπως η επιθυμία για προσωρινή αλλαγή περιβάλλοντος, για ξεκούραση, για κοινωνικές συναναστροφές και για οικογενειακή επανένωση, για εξερεύνηση του εαυτού τους και αυτο-αξιολόγηση, για λόγους prestige, ακόμη και για λόγους νοσταλγίας άλλης εποχής. Στην κατηγορία δε των εξωτερικών παραγόντων, εντάσσονται η καινοτομία που επιτυγχάνεται μέσω της αναζήτησης περιπέτειας, του νέου, του διαφορετικού και κατ' επέκταση του αυθεντικού, καθώς και λόγοι επιμόρφωσης.

Τα τελευταία χρόνια γίνεται ιδιαίτερος λόγος για την ανάπτυξη των ειδικών και εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Πρόκειται για την εποχή όπου ο τουρίστας ενστερνίζεται μια καινούργια φιλοσοφία, διαθέτει μεγάλη γκάμα ενδιαφερόντων, περισσότερη πληροφόρηση και ερεθίσματα, ενώ παράλληλα υιοθετεί μια πιο ενεργητική συμπεριφορά αναφορικά με τις ταξιδιωτικές του επιλογές. Η ολοένα και αυξανόμενη ζήτηση για νέας μορφής τουριστικών υπηρεσιών, συνιστά τον εμπλουτισμό των προσφερόμενων υπηρεσιών με αποτέλεσμα να διαμορφώνονται οι εξειδικευμένες μορφές τουρισμού. Η στροφή σε αυτές τις μορφές τουρισμού είναι άμεσα συνυφασμένη με την αλλαγή των κινήτρων των τουριστών. Ο σύγχρονος τουρίστας απομακρύνεται από τα πρότυπα του οργανωμένου μαζικού τουρισμού -που συχνά αμφισβητείται- και αναζητά το 'REAL' τουριστικό ταξίδι, δηλαδή αυτό που θα του προσφέρει ικανοποίηση, εμπλουτισμό, περιπέτεια και επιμόρφωση (από τις λέξεις Rewarding, Enriching, Adventuresome, Learning) (Κοκκώσης κ.ά., 2011).

Τα στοιχεία που διαφοροποιούν τα πρότυπα του οργανωμένου μαζικού τουρισμού από αυτά των εναλλακτικών μορφών δύναται να συνοψιστούν στις ακόλουθες κατηγορίες (Κοκκώσης κ.ά., 2011):

- Κοινωνικές αλλαγές
- Αλλαγές στα οργανωτικά χαρακτηριστικά του Τουριστικού Τομέα και στις επιλογές των τουριστών

- Ζητήματα σχετικά με τα πρότυπα ανάπτυξης
- Σεβασμός προς το περιβάλλον

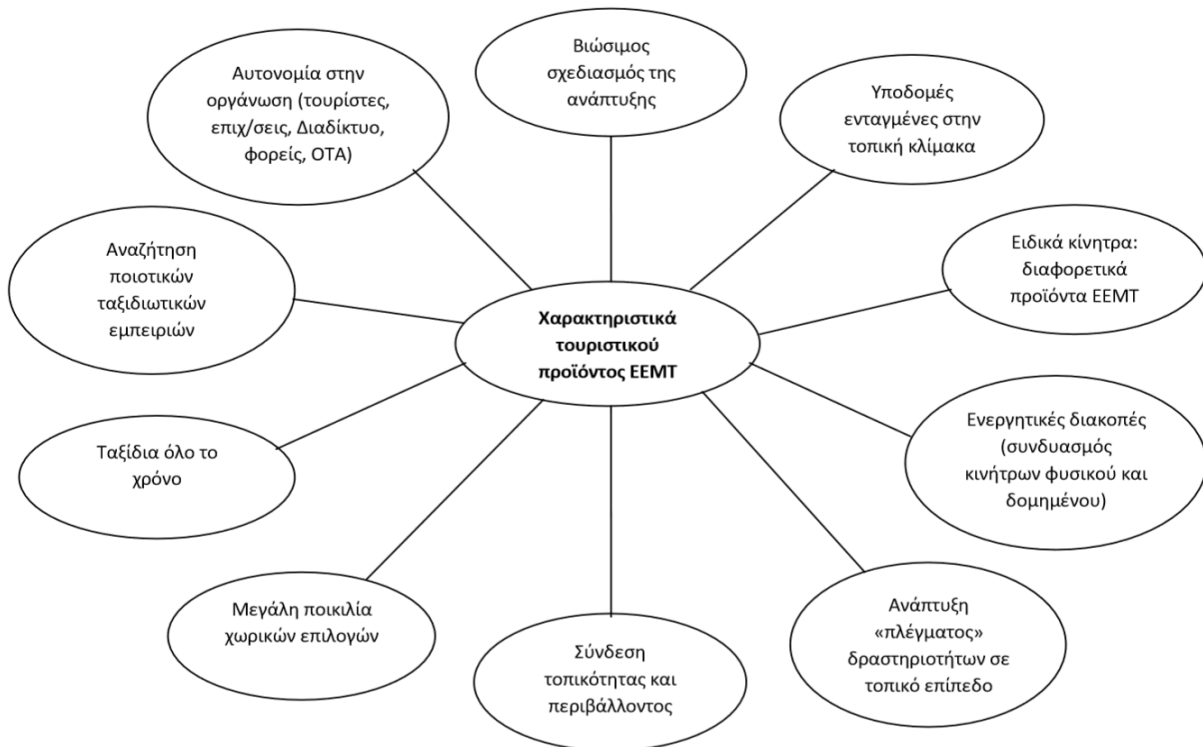
Η αναζήτηση εμπειριών που επιτρέπουν στο σύγχρονο τουρίστα να αποφορτιστεί από τους έντονους ρυθμούς ζωής, η φυσική και πνευματική υγεία, η αύξηση του ελεύθερου χρόνου και των ετήσιων ταξιδιών, οι άδειες μετ' αποδοχών, ο σεβασμός προς το περιβάλλον και η επιθυμία των τουριστών για ουσιώδη επαφή με την τοπική κοινωνία και τον πολιτισμό, είναι μερικοί από τους λόγους ανάπτυξης των ειδικών και εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Ωστόσο δε θα πρέπει να παραληφθεί το γεγονός ότι η σύγχρονη εποχή χαρακτηρίζεται από την ραγδαία τεχνολογική ανάπτυξη και την εκτεταμένη χρήση του διαδικτύου παρέχοντας έτσι τη δυνατότητα για περισσότερη και ωφέλιμη πληροφόρηση. Επιπροσθέτως η βελτίωση και ο εκσυγχρονισμός των υποδομών (σε οδικό, θαλάσσιο ή εναέριο δίκτυο), σε συνδυασμό με τις ανταγωνιστικές τιμές στα δημόσια και στα ιδιωτικά μέσα μαζικής μεταφοράς, συντέιναν επίσης στην υλοποίηση ταξιδιών καθ' όλη τη διάρκεια του έτους και κατ' επέκταση στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου (Κοκκώσης κ.ά., 2011).

Αναφορικά με τα χαρακτηριστικά του τουριστικού προϊόντος που συνθέτουν τις EEMT (Εικόνα 1), κρίνεται σκόπιμο να επισημανθούν τα ακόλουθα:

- Η ανάπτυξη των EEMT συνδέθηκε με τη βασική αρχή της βιωσιμότητας, προκειμένου αφενός να υπάρχει ισορροπία ανάμεσα στην οικονομία, την κοινωνία, το περιβάλλον και τον πολιτισμό, αφετέρου έλεγχος της τουριστικής ανάπτυξης με στόχο τη μεσοπρόθεσμη βιωσιμότητα.
- Η ανάπτυξη των EEMT συμβαδίζει με την έννοια της τουριστικής χωρητικότητας και της φέρουσας ικανότητας της περιοχής με σκοπό να αποφευχθούν δυσμενείς επιπτώσεις για τον τόπο.
- Η ύπαρξη ειδικών κινήτρων αποτελεί κύριο παράγοντα εμπλουτισμού και ανάπτυξης προϊόντων των Ειδικών και Εναλλακτικών Μορφών Τουρισμού.
- Οι τουρίστες απομακρύνονται από το πλαίσιο των παθητικών διακοπών που προσέφερε ο ΟΜΤ και αναζητούν την ταξιδιωτική εμπειρία μέσω των ενεργητικών διακοπών που προσφέρουν οι EEMT.
- Περιοχές που διαθέτουν πόρους συμβατούς με τις EEMT, αναπτύσσουν ένα συγκροτημένο σχέδιο ανάπτυξης τόσο για τον τόπο όσο και για τις υπηρεσίες που πρόκειται να λάβουν οι τουρίστες.

- ❑ Ανεκτίμητοι πόροι πολλών τουριστικών προορισμών αποτελούν η ανάδειξη της τοπικής ιστορίας και παράδοσης ενός τόπου σε συνδυασμό με την προστασία του περιβάλλοντος.
- ❑ Οι βασικές χωρικές επιλογές του ΟΜΤΔ (θάλασσα, βουνό), επεκτείνονται σε μεγάλη ποικιλία χωρικών επιλογών (αγροτικές περιοχές, παραδοσιακοί οικισμοί, αστικά κέντρα, απομονωμένοι νησιωτικοί προορισμοί κ.ά.)
- ❑ Μεγάλη αύξηση ταξιδιών καθ' όλη τη διάρκεια του έτους που επηρεάζεται από την ποικιλία κινήτρων
- ❑ Η αναζήτηση αυθεντικών, μη τυποποιημένων και εμπορευματοποιημένων ταξιδιωτικών εμπειριών αποτελεί ιδιαίτερο χαρακτηριστικό των ΕΕΜΤ.
- ❑ Η οργάνωση των ταξιδιών χαρακτηρίζεται από μεγάλο βαθμό αυτονομίας και ελευθερίας που ταιριάζει με τα πρότυπα των επιλογών του τουρίστα.

Εικόνα 1: Χαρακτηριστικά τουριστικού προϊόντος των ΕΕΜΤ

Πηγή: Κοκκώσης κ.ά., 2011

Η ραγδαία ανάπτυξη των ΕΕΜΤ έχει συμβάλει στην ανάδυση ολοένα και περισσότερων μορφών τουρισμού. Εντούτοις θεωρείται εύλογο να αναφερθούν οι μορφές αυτές που ανταποκρίνονται σε νέα πρότυπα τουριστικής ανάπτυξης (Πίνακας 1) που συμβαδίζουν με τις αρχές της βιωσιμότητας, παρέχοντας τη δυνατότητα σε περιοχές με διαφορετικά χαρακτηριστικά να αναδείξουν τον κοινωνικό, επικοινωνιακό και πολιτισμικό ρόλο του τουρισμού, ικανοποιώντας τα όλο και περισσότερο διαφοροποιημένα τουριστικά κίνητρα (Δέφνερ κ.ά., 2016)

Πίνακας 1: Ειδικές και (υπό όρους) Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού

☐ Οικοτουρισμός	☐ Τουρισμός Καζίνο
☐ Αγροτουρισμός	☐ Τουρισμός Θεματικών Πάρκων/Μουσείων
☐ Ορεινός/Ορειβατικός Τουρισμός	☐ Τουρισμός Γκολφ
☐ Χιονοδρομικός Τουρισμός/ Χειμερινών σπορ	☐ Αθλητικός Τουρισμός
☐ Πολιτιστικός τουρισμός	☐ Τουρισμός Περιπέτειας
☐ Εκπαιδευτικός/Επιστημονικός Τουρισμός	☐ Τουρισμός Ειδικών Γεγονότων
☐ Γαστρονομικός Τουρισμός	☐ Παραθερισμός
☐ Θρησκευτικός Τουρισμός	☐ Χρονομεριστική μίσθωση
☐ Αστικός Τουρισμός	☐ Τουρισμός σε οργανωμένα τουριστικά χωριά ή εξοχικές κατοικίες ειδικού τύπου
☐ Συνεδριακός Τουρισμός	☐ Πολύ ειδικές Μορφές Τουρισμού (dark tourism, slum tourism, space tourism, arctic tourism, virtual tourism κ.λ.π.)
☐ Εκθεσιακός Τουρισμός	
☐ Τουρισμός Κινήτρων	
☐ Θαλάσσιος Τουρισμός	
☐ Τουρισμός Κρουαζιέρας	
☐ Τουρισμός γιότινγκ και ιστιοπλοΐας	
☐ Ιαματικός Τουρισμός/Τουρισμός Ευεξίας	
☐ Κοινωνικός Τουρισμός	

Πηγή: Δέφνερ κ.ά., 2016

Μια μορφή τουρισμού που κερδίζει ολοένα και περισσότερο έδαφος είναι ο αθλητικός τουρισμός. Πολλοί προορισμοί, συμπεριλαμβανομένων και των νησιών,

επενδύουν σε αυτή τη μορφή καθώς αντιλαμβάνονται τη δυναμική του και τη δυνατότητα που τους παρέχει για ανάπτυξη. Σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες όπως στη Βρετανία, Γαλλία, Γερμανία, Ισπανία και Πολωνία παρουσιάζεται αμείωτο ενδιαφέρον για ένα μεγάλο εύρος αθλημάτων όπως η ποδηλασία, το ποδόσφαιρο, το γκολφ, το τένις και πολλά θαλάσσια σπορ τα οποία αποτελούν βασικό πυρήνα του αθλητικού τουριστικού προϊόντος. Σημαντική ωστόσο θεωρείται η συμβολή του κράτους στην ανάπτυξη αυτής της μορφής τουρισμού, μέσω βελτίωσης της ποιότητας βασικών υποδομών, καθώς και μέσω δημιουργίας πολιτικών κατάλληλων για ανάπτυξη και διεθνή προβολή (Bull και Weed, 1999).

Ο αθλητικός τουρισμός είναι ένα εργαλείο που αν χρησιμοποιηθεί σωστά δύναται να επιφέρει σωρεία θετικών επιπτώσεων. Σύμφωνα με τους Drakakis και Papadaskalopoulos (2014), μεγάλο μέρος της βιβλιογραφίας που μελετά τον οικονομικό αντίκτυπο του αθλητικού τουρισμού, είναι αφιερωμένο σε μεγάλο βαθμό σε έρευνες με επίκεντρο τα αθλητικά γεγονότα, ενώ πολύ λιγότερο ασχολείται με τον ενεργό αθλητικό τουρισμό, ο οποίος κατά την Gibson (1998) τείνει να επικεντρώνεται στον εντοπισμό του αθλητικού τουρίστα, στις δραστηριότητες στις οποίες συμμετέχει, σε κίνητρα και περιορισμούς. Κατά τους Deery et al. (2004) ο αθλητικός τουρισμός αποτελεί συνδυαστικό κρίκο του τουρισμού γεγονότων και του αθλητισμού, με τον αθλητικό τουρισμό και τουρισμό γεγονότων να αποτελούν υποσύνολο του τουρισμού γενικότερα.

1.2 ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Ο αθλητισμός και ο τουρισμός αν και δυο έννοιες διαφορετικές, εντούτοις αλληλοσυνδέονται και παρουσιάζουν κοινά οφέλη. Ο μεν πρώτος θεωρείται ως το μεγαλύτερο κοινωνικό φαινόμενο στον κόσμο, ενώ ο δεύτερος προβλέπεται ότι θα αποτελέσει τη μεγαλύτερη βιομηχανία παγκοσμίως (Ολίνονα, 1984 όπως αναφέρεται στο Kurtzman και Zauhar, 2003).

Σύμφωνα με τους Hinch και Higham (2001: 48), ο αθλητισμός είναι μια ‘σημαντική δραστηριότητα στο πλαίσιο του τουρισμού και ο τουρισμός αποτελεί θεμελιώδες χαρακτηριστικό του αθλητισμού’. Ο αθλητικός τουρισμός ωστόσο αποτελεί ‘οικονομική και κοινωνική δραστηριότητα στο σταυροδρόμι του αθλητισμού και του τουρισμού’ (Pigeassou, 2004: 287).

Αν και έχει αποδειχθεί πως είναι δύσκολο να δοθεί ένας αυστηρός ορισμός για τον ‘αθλητικό τουρισμό’ (Gibson, 1998· Hinch και Higham, 2001), εντούτοις έχουν

γίνει προσπάθειες να δοθούν όσο πιο αντιπροσωπευτικοί ορισμοί γίνεται από τον ακαδημαϊκό κόσμο. Σύμφωνα με τους Kurtzman και Zauhar (2003), ο 'αθλητικός τουρισμός' ορίζεται ως 'η χρήση του αθλητισμού ως τουριστική προσπάθεια' υποδηλώνοντας τη στενή τους σχέση, ενώ διακρίνουν 5 βασικές κατηγορίες:

- ❑ Τα αθλητικά θεάματα, όπως επισκέψεις σε νεόδμητες αθλητικές εγκαταστάσεις, σε μουσεία αφιερωμένα στην αθλητική κληρονομιά, σε αθλητικά θεματικά πάρκα κ.ά.
- ❑ Τα αθλητικά θέρετρα με ιδιαίτερα εξοπλισμένες αθλητικές εγκαταστάσεις.
- ❑ Τις κρουαζιέρες μέσω των οποίων παρέχεται η δυνατότητα για συμμετοχή των τουριστών σε αθλήματα ή συναναστροφές με υψηλού επιπέδου κόσμο.
- ❑ Τις αθλητικές εκδρομές για συμμετοχή σε μεγάλα αθλητικά γεγονότα, σε συνέδρια με επίκεντρο τον αθλητισμό κ.ά.
- ❑ Τα αθλητικά γεγονότα τα οποία κινητοποιούν τους τουρίστες να ταξιδέψουν για να τα παρακολουθήσουν (παγκόσμια πρωταθλήματα, ερασιτεχνικές αθλητικές εκδηλώσεις)

Οι Gammon και Robinson (1997: 14-15), κάνουν διαχωρισμό ανάμεσα στον 'αθλητικό τουρισμό' και στον 'τουριστικό αθλητισμό' δίνοντας ένα 'στενό' και έναν 'ευρύ' ορισμό για κάθε κατηγορία.

Α. Αθλητικός Τουρισμός: αναφέρεται στην ενεργητική ή παθητική συμμετοχή ατόμων ή ομάδων σε ανταγωνιστικές ή μη αθλητικές δραστηριότητες, ενώ ταξιδεύουν ή διαμένουν σε μέρη έξω από το συνηθισμένο περιβάλλον τους. Το βασικό κίνητρο για το ταξίδι αποτελεί το άθλημα, ενώ το τουριστικό στοιχείο δύναται να ενισχύσει τη συνολική εμπειρία.

Στενός Ορισμός: αφορά στον αθλητικό τουρίστα που ταξιδεύει για να συμμετάσχει ενεργά ή μη σε ένα ανταγωνιστικό γεγονός. Το γεγονός αυτό καθορίζει την επιλογή τους προκειμένου να ταξιδέψουν, ενώ η ανταγωνιστική του φύση είναι ο διακριτικός παράγοντας. Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει μεγάλα αθλητικά γεγονότα όπως οι ΟΑ, το Wimbledon και ο Μαραθώνιος του Λονδίνου.

Ευρύς Ορισμός: αφορά στα άτομα που ταξιδεύουν και συμμετέχουν ενεργά σε δραστηριότητες αθλητικής αναψυχής όπως το σκι και το περπάτημα. Στην περίπτωση αυτή ο διακριτικός παράγοντας είναι η ψυχαγωγική φύση της αθλητικής δραστηριότητας.

B. Τουριστικός Αθλητισμός: αφορά στα άτομα που ταξιδεύουν ή διαμένουν σε μέρη έξω από το συνηθισμένο περιβάλλον τους και συμμετέχουν ενεργητικά ή παθητικά σε κάποια ανταγωνιστική ή μη αθλητική δραστηριότητα. Οι διακοπές αποτελούν τον πρωταρχικό λόγο για την πραγμάτωση του ταξιδιού.

Στενός Ορισμός: αφορά σε ανθρώπους που ταξιδεύουν με δευτερεύοντα κίνητρο τη συμμετοχή σε κάποιο αθλητικό γεγονός. Ενώ οι διακοπές αποτελούν τον κινητήριο λόγο για το ταξίδι, ωστόσο προσδοκούν ότι θα συμμετάσχουν σε κάποιο αθλητικό δρώμενο. Στην κατηγορία αυτή εντάσσονται οι διακοπές σε τουριστικά θέρετρα όπως τα Butlins και Centre Parcs.

Ευρύς Ορισμός: αφορά στην τυχαία ή περιστασιακή συμμετοχή των τουριστών σε κάποιο αθλητικό γεγονός ή σε δραστηριότητα αναψυχής κατά τη διάρκεια των διακοπών τους. Στην κατηγορία αυτή εντάσσεται η βόλτα με βάρκα στο Cambridge, ή το μίνι γκολφ σε κάποιο τοπικό πάρκο.

Η Gibson (1998: 49) περιγράφει τον αθλητικό τουρισμό ως:

τον τουρισμό που βασίζεται στην αναψυχή και απομακρύνει τα άτομα προσωρινά έξω από τον τόπο διαμονής τους, με σκοπό να συμμετάσχουν σε φυσικές δραστηριότητες (ενεργητικός αθλητικός τουρισμός), είτε για να παρακολουθήσουν αθλητικές διοργανώσεις (παθητικός αθλητικός τουρισμός), ή για να αναπολήσουν στιγμές συνυφασμένες με τα αθλητικά γεγονότα (νοσταλγικός αθλητικός τουρισμός).

Οι Hinch και Higham (2001: 49), προσδιορίζουν τον αθλητικό τουρισμό ως:

τα αθλητικά ταξίδια που πραγματοποιούνται μακριά από τον τόπο κατοικίας για περιορισμένο χρονικό διάστημα και τον αθλητισμό να χαρακτηρίζεται από μοναδικά σύνολα κανόνων, τον ανταγωνισμό που σχετίζεται με τη φυσική ανδρεία και μια παιχνιδιάρικη φύση.

Ο αθλητισμός εδώ αναγνωρίζεται ως σημαντική ταξιδιωτική δραστηριότητα που δύναται να επηρεάσει την απόφαση κάποιου στο να ταξιδέψει καθώς και να ληφθεί σοβαρά υπόψη στην εκτίμησή του αναφορικά με την ταξιδιωτική εμπειρία.

Επιπροσθέτως ο 'αθλητικός τουρισμός' ορίζεται ως 'ένα ανθρώπινο πείραμα που επικεντρώνεται σε ένα σύνολο υπηρεσιών απαραίτητων για την πραγματοποίηση μη επαγγελματικών προσωρινών ταξιδιών προς συγκεκριμένους προορισμούς προκειμένου να γνωρίσουν τον αθλητισμό' (Pigeassou, 2004). Στην περίπτωση αυτή τα κίνητρα είναι αυτά που επηρεάζουν τον τουρίστα να επιλέξει έναν προορισμό, ενώ γίνεται η διάκριση ανάμεσα σε εκείνον που συμμετέχει σε αθλητικές δραστηριότητες

ενώ βρίσκεται σε διακοπές, εν αντιθέσει με τον τουρίστα που επιλέγει να πάει σε έναν προορισμό προκειμένου να ζήσει ή να αποτελέσει μέρος του αθλητικού θεάματος.

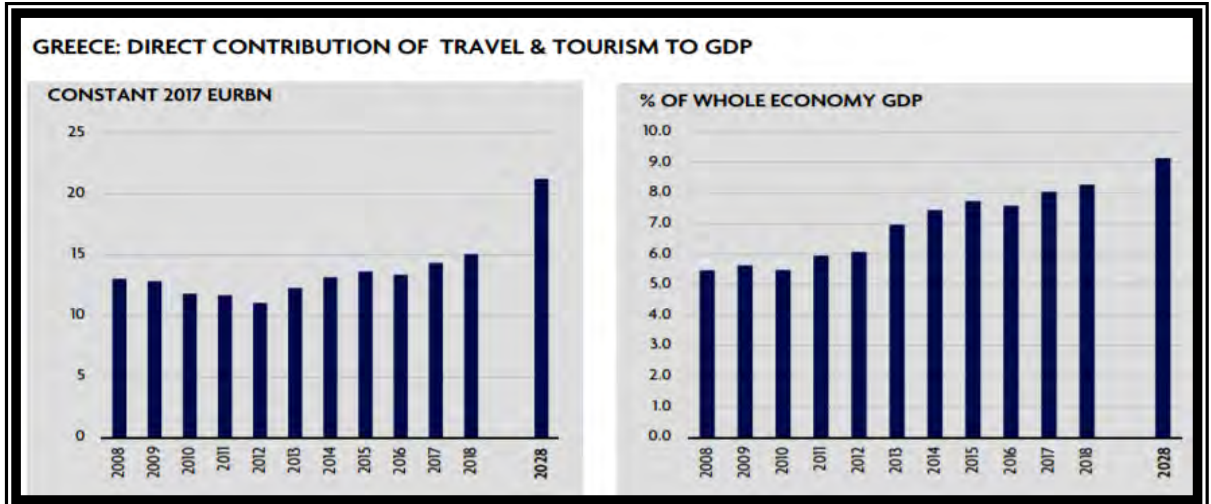
1.3 Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΕΝΟΣ ΤΟΠΟΥ

Ο τουρισμός αποτελεί σημαντικό κοινωνικοοικονομικό φαινόμενο παγκοσμίως και βασικό πυλώνα ανάπτυξης ενός τόπου. Σύμφωνα με το Παγκόσμιο Συμβούλιο Ταξιδιών και Τουρισμού (WTTC), οι διεθνείς τουριστικές αφίξεις για το 2018 εκτιμώνται ότι ανέρχονται παγκοσμίως στο 1,4 δις, ενώ μέχρι το 2028 προβλέπεται πως θα φτάσουν τα 2,094 δις (<https://www.wttc.org>).

Πολλοί αναλυτές αποδίδουν την παγκόσμια τουριστική άνθιση στην ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού. Τη δεκαετία του '90 είχε προβλεφθεί ότι αποτελούσε ανερχόμενη δύναμη εξ ου και ο χαρακτηρισμός 'ο κοιμώμενος γίγαντας του τουρισμού' (<http://cf.cdn.unwto.org>). Σύμφωνα με τον τηλεοπτικό οργανισμό EUROSPORT, εκτιμάται πως ο αθλητικός τουρισμός αξίζει \$800 δις συνιστώντας το +10% των διεθνών τουριστικών και ταξιδιωτικών αποδείξεων. Εντούτοις σε κάποιους προορισμούς, ο αθλητικός τουρισμός αντιπροσωπεύει το 25% όλων των τουριστικών εισπράξεων, ενώ σε προορισμούς όπως η Αυστραλία ή η Νέα Ζηλανδία αγγίζει το 55%.

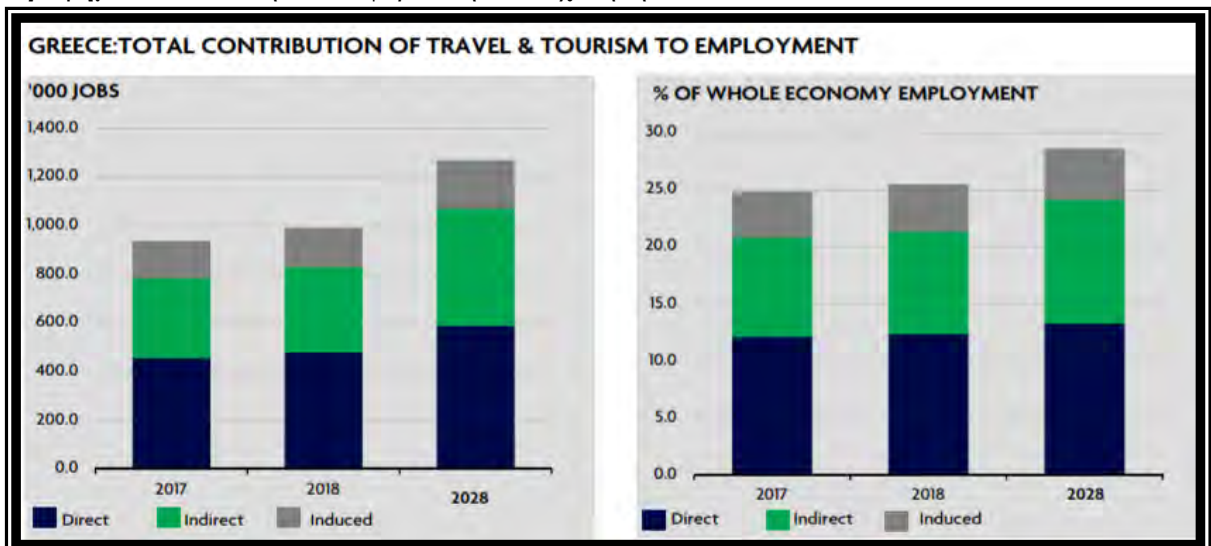
1.3.1 Η ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Σύμφωνα με την ετήσια αναφορά του Παγκοσμίου Συμβουλίου Ταξιδιών και Τουρισμού (WTTC) για την Ελλάδα, υπολογίζεται πως το 2017 η άμεση συνεισφορά του τουρισμού στο ΑΕΠ ανήλθε στα €14,3 δις, ήτοι το 8% του συνολικού ΑΕΠ, με πρόβλεψη να αυξηθεί το 2018 κατά 5,6%, ήτοι €15,1 δις (Γράφημα 1).

Γράφημα 1: Άμεση συνεισφορά του τουρισμού στο ΑΕΠ

Πηγή: WTTC (2018)

Αναφορικά με τη συνολική του συνεισφορά στην απασχόληση, σημειώθηκαν 934.500 θέσεις ή αλλιώς το 24,8% της συνολικής απασχόλησης, με πρόβλεψη το 2028 να υποστηρίζει 1.266.000 θέσεις ή αλλιώς το 28,5% της συνολικής απασχόλησης (Γράφημα 2). Σύμφωνα με μελέτη που εκπόνησε το Ινστιτούτο του ΣΕΤΕ (ΙΝΣΕΤΕ), ο εισερχόμενος τουρισμός στην Ελλάδα το έτος 2017 ανήλθε στα 27,2 εκατομμύρια άτομα (ΙΝΣΕΤΕ, 2018)

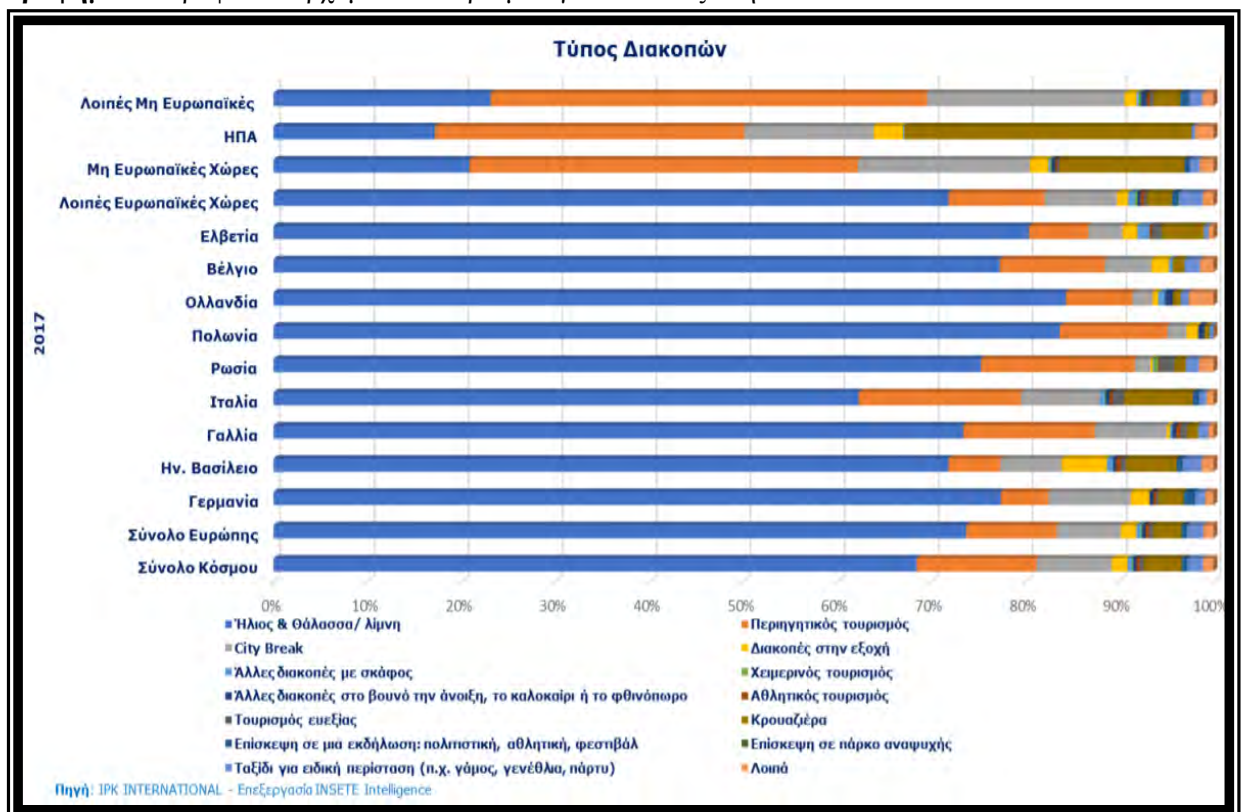
Γράφημα 2: Συνολική συνεισφορά στην απασχόληση

Πηγή: WTTC (2018)

1.3.2 Η ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Στο πλαίσιο που αφορά στον αθλητικό τουρισμό το Ινστιτούτο του ΣΕΤΕ (ΙΝΣΕΤΕ) καταγράφει πως το 2017 αντιπροσώπευε μόλις το **0,3%** των συνολικών ταξιδιών στη χώρα (Γράφημα 3), ποσοστό εξαιρετικά χαμηλό για μια χώρα που στηρίζεται στον τουρισμό και στις εναλλακτικές του μορφές (ΙΝΣΕΤΕ, 2018). Τα οικονομικά μεγέθη παγκοσμίως αποδεικνύουν πως πρόκειται για μια δυναμική μορφή τουρισμού που αποτελεί το μέσο για να προσελκύσει ένας τόπος επισκέπτες, μέσα μαζικής ενημέρωσης, τεχνικό προσωπικό, αθλητές, προπονητές και άλλους ανώτερους λειτουργούς του αθλητικού χώρου (Kurtzman και Zauhar, 2003). Ωστόσο η οικονομική ευημερία αποτελεί αφενός το ένα σκέλος, αφετέρου ο αντίκτυπος σε κοινωνικό επίπεδο είναι εξίσου σημαντικός και δεν μπορεί να αγνοηθεί.

Γράφημα 3: Προφίλ εισερχόμενου τουρισμού για διακοπές στην Ελλάδα το 2017

Πηγή: ΙΝΣΕΤΕ (2018)

Ο αθλητικός τουρισμός δίνει το έναυσμα για την κατασκευή κατάλληλων υποδομών, ενισχύει την τοπική κοινωνία και την ταυτότητα της περιοχής, ενδυναμώνει τις τοπικές πολιτισμικές παραδόσεις, αναπτύσσει τις κοινωνικές σχέσεις των κατοίκων. Στα αρνητικά συγκαταλέγονται η διατάραξη της τοπικής κοινωνίας, η αλλοίωση της

τοπικής παράδοσης και ταυτότητας, η εμφάνιση ή ενίσχυση βίαιων συμπεριφορών κατά τη διάρκεια διεξαγωγής αθλητικών γεγονότων (Παϊτσίνης και Υφαντίδου, 2015).

Κατά τον Getz (2008) σε έναν τόπο προωθούνται εκδηλώσεις προκειμένου α) να προσελκύσουν τουρισμό και ειδικά σε εποχή εκτός υψηλής τουριστικής περιόδου, β) να αναβαθμίσουν τις υποδομές και την τουριστική χωρητικότητα του προορισμού, γ) να καλλιεργήσουν θετική εικόνα για τον προορισμό, δ) να συμβάλουν στο γενικό μάρκετινγκ του τόπου, ε) να αναβιώσουν συγκεκριμένα αξιοθέατα ή περιοχές.

Στην Ελλάδα ο ενεργός αθλητικός τουρισμός αποτελεί μια αναπτυσσόμενη δραστηριότητα και τμηματοποιείται σε 3 κατηγορίες: α) σε αυτές που έχουν σχέση με τη θάλασσα, όπως η ιστιοπλοΐα, οι καταδύσεις κ.ά., β) σε εξωτερικές δραστηριότητες βουνού, όπως η αναρρίχηση, το σκι, οι πεζοπορίες κ.ά., και γ) στις φυσικές δραστηριότητες, όπως το γκολφ, το τένις κ.ά. Δραστηριότητες εξωτερικού χώρου στον ελληνικό χώρο καταγράφονται στα τέλη της δεκαετίας του '80 και αφορούν σε ράφτινγκ, πεζοπορίες και καγιάκ. Από το 1990 και ύστερα αναπτύσσεται περισσότερο η βιομηχανία του αθλητικού τουρισμού που ήρθε ως αποτέλεσμα αφενός λόγω της ανάπτυξης σε κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο και αφετέρου λόγω της αλλαγής στον τρόπο ζωής (Παϊτσίνης και Υφαντίδου, 2015). Ωστόσο το ευνοϊκό κλίμα και το πλούσιο φυσικό τοπίο της χώρας παρέχουν τη δυνατότητα για περαιτέρω ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού.

1.4 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η παγκοσμιοποίηση και ο άκρατος ανταγωνισμός που εντοπίζεται στη σύγχρονη εποχή έχουν εντείνει την προσπάθεια των πόλεων-τόπων να διαφοροποιηθούν και να ξεχωρίσουν έναντι άλλων ομοειδών. Στο πλαίσιο αυτό, αρωγός στο εγχείρημα αυτό αποτελεί ο τουρισμός δεδομένου ότι αποτελεί έναν από τους ταχύτερα αναπτυσσόμενους τομείς της παγκόσμιας οικονομίας. Ωστόσο στοιχεία που χαρακτηρίζουν τη σύγχρονη εποχή όπως η ραγδαία τεχνολογική πρόοδος, ο εκσυγχρονισμός των υποδομών, οι ανταγωνιστικές τιμές, η ύπαρξη ελεύθερου χρόνου, η αλλαγή των ταξιδιωτικών κινήτρων σε συνδυασμό με τις ενδότερες επιθυμίες των τουριστών για αναζήτηση νέων και αυθεντικών εμπειριών, έχουν συμβάλει στην ανάπτυξη των Ειδικών και Εναλλακτικών Μορφών Τουρισμού. Ως εκ τούτου οι εξειδικευμένες αυτές μορφές τουρισμού παρέχουν τη δυνατότητα για περισσότερο ενεργό συμμετοχή μέσω της οποίας καλύπτονται πολλές και διαφορετικές ανάγκες.

Στο πλαίσιο αυτό μια μορφή τουρισμού που γνωρίζει τα τελευταία χρόνια ιδιαίτερα μεγάλη άνθιση είναι αυτή του αθλητικού τουρισμού. Τα διαφορετικά κίνητρα που εντοπίζονται στην κατηγορία αυτή, διαχωρίζουν τη συμμετοχή του τουρίστα σε ενεργητική ή παθητική που άλλοτε έχει ως βασική προτεραιότητα το ίδιο το άθλημα και άλλοτε αποτελεί δευτερεύοντα λόγο. Το γεγονός ότι πολλοί αναλυτές αποδίδουν την παγκόσμια τουριστική άνθιση στην ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού φανερώνει και τη δυναμική του. Ωστόσο τα στοιχεία που καταγράφονται στην Ελλάδα αναφορικά με τον αθλητικό τουρισμό είναι ιδιαίτερα αποθαρρυντικά, δεδομένου ότι μια χώρα που στηρίζεται στον τουρισμό και στις εναλλακτικές του μορφές δε θα έπρεπε να παρουσιάζει χαμηλά ποσοστά. Ως εκ τούτου η ανάπτυξη της μορφής αυτής καθίσταται αναγκαία προκειμένου να συμβάλει στην ευημερία του τόπου. Πρόσφορο μέσο για την ανάπτυξη αυτή αποτελούν τα αθλητικά γεγονότα που λαμβάνουν χώρα ολόενα και περισσότερο σε παγκόσμιο επίπεδο.

2. ΑΘΛΗΤΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

2.1 ΑΘΛΗΤΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΚΑΙ Η ΣΧΕΣΗ ΤΟΥΣ ΜΕ ΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ

Τις τελευταίες δεκαετίες παρατηρείται μεταστροφή των προτιμήσεων των τουριστών οι οποίοι απομακρύνονται από τα πρότυπα του μαζικού τουρισμού και κατευθύνονται σε πιο ανεξάρτητες μορφές με επίκεντρο τα προσωπικά τους ενδιαφέροντα. Παρατηρείται λοιπόν μια μετατόπιση του ανταγωνισμού που βασιζόταν στην παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών προς τον ανταγωνισμό παραγωγής εμπειριών, προσφέροντας έτσι στον τουρίστα το αίσθημα της κοινωνικής συνοχής παρά το αίσθημα του παθητικού παρατηρητή (Richards, 2009).

Σημαντικό εργαλείο στη διαφοροποίηση αυτή τις τελευταίες δεκαετίες αποτελεί η ανάπτυξη των ειδικών γεγονότων και δη των αθλητικών. Τα ειδικά γεγονότα αφορούν ‘διοργανώσεις με στόχους πολιτιστικούς, αθλητικούς, επιστημονικούς ή προσωπικούς που πραγματοποιούνται πέρα από τις καθημερινές δραστηριότητες και έχουν σκοπό την ενημέρωση, τον εορτασμό, τη διασκέδαση ή την πρόκληση για βιωματική συμμετοχή μιας ομάδας ατόμων’ (Shone και Parry, 2004: 3).

Σύμφωνα με τον Getz (2008), τα γεγονότα αυτά αποτελούν σημαντικό κίνητρο για τον τουρισμό, καταλαμβάνοντας εξέχουσα θέση στα σχέδια ανάπτυξης και μάρκετινγκ που χρησιμοποιούν οι προορισμοί προς όφελός τους, ενώ θεωρούνται ότι δρουν καταλυτικά στην τουριστική ανάπτυξη του τόπου που τα φιλοξενεί (Fredline και Faulkner, 2000 · Getz, 1991). Τα γεγονότα αυτά θεωρούνται ικανά να προκαλέσουν μεταξύ άλλων, μεγάλη τουριστική ανάπτυξη και αναγνωρισιμότητα στον τόπο υποδοχής, καθώς και να συνδράμουν στη βελτίωση και ανάπτυξη των υποδομών.

Τα τελευταία χρόνια η ανάπτυξη των αθλητικών γεγονότων έχει λάβει ιδιαίτερα μεγάλες διαστάσεις. Η ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, η ανάπτυξη των μεταφορών και η εκμηδένιση των αποστάσεων, καθώς και οι προσωπικές ανάγκες και επιθυμίες των ανθρώπων, προκάλεσαν τη διεύρυνση του τουριστικού πακέτου. Τα αθλητικά γεγονότα και ο τουρισμός έχουν ένα κοινό σημείο αναφοράς που κάλλιστα θα μπορούσε να αποτυπωθεί μέσω της κοινής διακήρυξης του Γενικού Γραμματέα Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού Francesco Frangialli και του Προέδρου της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής Jacques Rogge, στο πλαίσιο της παγκόσμιας ημέρας τουρισμού:

Ο Αθλητισμός και ο Τουρισμός οραματίζονται κοινούς στόχους: το χτίσιμο γεφυρών κατανόησης μεταξύ των διαφορετικών πολιτισμών, των τρόπων ζωής και των παραδόσεων, τη διασφάλιση της ειρήνης μεταξύ των εθνών, να κινητοποιήσει και να εμπνεύσει τους νέους ανθρώπους παρέχοντας χαρά και διασκέδαση, ώστε να προσφέρουν ανακούφιση από την καθημερινή πίεση της ζωής σε μεγάλα τμήματα του πληθυσμού. (<https://www.olympic.org>)

Ο Αθλητισμός και ο Τουρισμός είναι τομείς αλληλένδετοι και συμπληρωματικοί δεδομένου ότι ο μιν πρώτος, σε κάθε του μορφή (επαγγελματική, ερασιτεχνική, ψυχαγωγική), προϋποθέτει την πραγματοποίηση ποικίλων ταξιδιών σε διάφορους προορισμούς στο πλαίσιο αγώνων και προπονήσεων. Αθλητικά γεγονότα όπως οι ΟΑ, τα πρωταθλήματα ποδοσφαίρου και οι αγώνες αυτοκινήτων έχουν μετατραπεί σε πανίσχυρα τουριστικά εκθέματα, συμβάλλοντας θετικά στην εικόνα του τουριστικού προορισμού.

Τόσο ο Αθλητισμός όσο και ο Τουρισμός αποτελούν και οι δύο μαζί ισχυρές αναπτυξιακές δυνάμεις που δύναται να επιφέρουν ανάπτυξη, να ενθαρρύνουν την προσέλκυση επενδύσεων σε υποδομές όπως στα αεροδρόμια, στους δρόμους, στα στάδια, στα ξενοδοχεία και να αποτελέσουν το έναυσμα για οικονομική άνθιση και ευημερία. Επιπλέον οι δυο αυτοί αλληλένδετοι και αλληλοσυμπληρούμενοι τομείς συνεισφέρουν στο κοινό καλό, βοηθούν να αναπτυχθούν ισχυρές διαπροσωπικές σχέσεις τόσο μεταξύ του ίδιου του λαού όσο και ευρύτερα, συμβάλλοντας έτσι στην προσπάθεια για επίτευξη παγκόσμιας ειρήνης (<http://wtd.unwto.org>).

Τα τελευταία χρόνια έκδηλη είναι η παρουσία αθλητικών δρωμένων σε κάθε σημείο του πλανήτη. Πολλά αθλητικά γεγονότα που διεξάγονται σε περίοδο χαμηλής τουριστικής κίνησης έχουν καταφέρει να εντυπωθούν στη συνείδηση του κοινού επηρεάζοντας καθοριστικά την επιλογή τους για επίσκεψη ή επιμήκυνση των διακοπών τους σε προορισμούς που φιλοξενούν αθλητικά γεγονότα. Ωστόσο τα οφέλη που αποκομίζει η περιοχή είναι πολλαπλά, γι' αυτό και οι προορισμοί αντιλαμβανόμενοι την προστιθέμενη αυτή αξία, εντείνουν τις προσπάθειές τους για δημιουργία ανταγωνιστικών αθλητικών εκδηλώσεων.

2.2 ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ ΚΑΙ Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥΣ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Τα αθλητικά γεγονότα ως αναπόσπαστο κομμάτι της τουριστικής ανάπτυξης συμβάλουν τόσο στη διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος και ενίσχυση του τουρισμού, όσο και στο πρόβλημα της εποχικότητας που εντοπίζεται στην ιδιαίτερα ανταγωνιστική τουριστική αγορά. Ωστόσο ο βαθμός επίδρασής τους διαφοροποιείται ανάλογα με την κλίμακα στην οποία βρίσκονται, ενώ ταυτόχρονα επηρεάζονται βασικοί τομείς όπως ο οικονομικός, ο κοινωνικός και περιβαλλοντικός (Getz, 2008). Σύμφωνα με τους Bob και Swart (2010), όσο πιο μεγάλο είναι το αθλητικό γεγονός, τόσο μεγαλύτερο και σύνθετο είναι το κληροδότημα που αφήνουν, είτε αυτό είναι θετικό είτε όχι. Τα αθλητικά γεγονότα κατηγοριοποιούνται, σε εφαρμογή των τεσσάρων κατηγοριών που ξεχωρίζει ο Getz (2008), ως ακολούθως:

- ❑ Μεγάλα Γεγονότα με υψηλή τουριστική ζήτηση και μεγάλο κόστος διοργάνωσης, διεθνή προβολή και σημαντικές μακροχρόνιες επιπτώσεις τόσο στο μέρος που φιλοξενούνται όσο και ευρύτερα στη χώρα (ΟΑ, Παγκόσμιο Κύπελλο Ποδοσφαίρου)
- ❑ Εμβληματικά Γεγονότα με υψηλή τουριστική ζήτηση και αξία που αξιοποιούνται για την αύξηση τουρισμού στον ίδιο τόπο κάθε φορά και ενισχύουν την εικόνα της διοργανώτριας τοποθεσίας (Wimbledon)
- ❑ Τοπικά και Μεσαίου μεγέθους Γεγονότα με τοπικό χαρακτήρα, εθνική εμβέλεια, μικρότερο προϋπολογισμό και χρόνο προετοιμασίας μικρότερο από δυο έτη (τελικοί διαφόρων πρωταθλημάτων)
- ❑ Τοπικά Μικρού Μεγέθους Γεγονότα με τοπικό χαρακτήρα, μικρό προϋπολογισμό και χρόνο προετοιμασίας μικρότερο του έτους (αγώνες ποδηλασίας - δρόμου)

Μεγάλο μέρος της διεθνούς βιβλιογραφίας καλύπτεται από γεγονότα μεγάλης εμβέλειας όπως οι ΟΑ και το κληροδότημα που αφήνουν στον τόπο που τους φιλοξένησε (Getz, 2008). Ωστόσο οι θετικές επιδράσεις των μεγάλων γεγονότων ενίοτε αμφισβητούνται καθώς προβλήματα που ανακύπτουν αμαυρώνουν την εικόνα του τόπου.

Σύμφωνα με τον Jennings (1996), ο βαθμός της διαφθοράς που σημειώνεται κατά τη διάρκεια υποβολής φακέλων υποψηφιότητας για τη διεκδίκηση των ΟΑ αφήνει

ένα δυσθεώρητο χρέος στο δημόσιο ταμείο των υποψήφιων χωρών, ενώ κατά τον Hall (1993), τα Εμβληματικά Γεγονότα δύναται να χρησιμοποιηθούν για να καλύψουν προσωπικές πολιτικές φιλοδοξίες (όπως αναφέρεται στο Higham, 1999).

Στο ίδιο πλαίσιο κινούνται και οι απόψεις του Higham (1999), ο οποίος αναγνωρίζει πως αθλητικά γεγονότα μικρότερης κλίμακας παράγουν θετικά αποτελέσματα, ενώ παράλληλα εισήγαγε την ιδέα ότι ο αθλητικός τουρισμός μικρής κλίμακας είναι σε θέση να συμμορφώνεται με τις αρχές του αιεφόρου τουρισμού περισσότερο από τα μεγάλα αθλητικά γεγονότα. Ως εκ τούτου τα μικρής κλίμακας γεγονότα τείνουν να δημιουργούν μια πιο διαχειρίσιμη ροή επισκεπτών, να χρησιμοποιούν τις υφιστάμενες υποδομές καθώς και να κάνουν περιορισμένη χρήση της δημόσιας χρηματοδότησης.

Παρά τον αυξανόμενο αριθμό αθλητικών γεγονότων παγκοσμίως, παρατηρείται δυσανάλογο ποσοστό επιστημονικών ερευνών αναφορικά με τις επιπτώσεις των γεγονότων μικρότερης κλίμακας τόσο σε κοινωνικο-οικονομικό επίπεδο όσο και σε θέματα που άπτονται του περιβάλλοντος. Μολονότι η ακαδημαϊκή βιβλιογραφία έχει εκτενώς εξετάσει αθλητικές διοργανώσεις που διεξάγονται σε αστικές και αγροτικές περιοχές, δε θα μπορούσε να ειπωθεί το ίδιο και για τους νησιωτικούς προορισμούς για τους οποίους υπάρχει ελάχιστη επιστημονική έρευνα αναφορικά με τις δυνάμεις που επηρεάζουν τη βιωσιμότητα των αθλητικών εκδηλώσεων (Ziakas και Boukas, 2016).

Σύμφωνα με τους Chalip και Green (2001), τα τοπικά γεγονότα (ποδηλασία, αγώνες δρόμου κ.ά) που πραγματοποιούνται σε μικρές τοπικές κοινωνίες δεν έχουν βρεθεί στο επίκεντρο μελέτης του αθλητικού τουρισμού (όπως αναφέρεται στο Karlanidou και Vogt, 2007), άποψη η οποία συνάδει με αυτή των Higham και Hinch (2002). Εντούτοις η εικόνα αυτή τείνει πλέον να διαφοροποιηθεί καθώς τα γεγονότα αυτά αποτελούν αντικείμενο προσφάτων μελετών δεδομένης της αντιλαμβανομένης συνεισφοράς τους στους προορισμούς που τα φιλοξενούν (Gibson et al., 2012).

2.2.1 ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Μεγάλο μέρος των ακαδημαϊκών ερευνών τείνει να επικεντρώνεται στις οικονομικές επιπτώσεις και την ανάπτυξη των υποδομών, ενώ παραλείπεται το κομμάτι του κοινωνικού κληροδοτήματος. Αυτό κυρίως παρατηρείται στα μεγαλύτερης κλίμακας αθλητικά γεγονότα δεδομένου ότι όσο μεγαλύτερο είναι το ειδικό γεγονός τόσο υψηλότερες είναι και οι προσδοκίες. Η δυσκολία αποτύπωσης των κοινωνικών επιπτώσεων έγκειται στο γεγονός ότι δεν είναι εύκολο να μετρηθούν με ακρίβεια (Bob και Swart, 2010). Ωστόσο πληθώρα ερευνητών έχει υποστηρίξει πως πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη προσοχή στην κοινωνική αξία που παρέχουν οι αθλητικές αυτές εκδηλώσεις (Chalip, 2006), ενώ ταυτόχρονα υποστηρίζεται πως κρατικοί λειτουργοί αναζητούν εκδηλώσεις που πρωτίστως ενισχύουν την εικόνα του τόπου και δευτερευόντως την οικονομική ανάπτυξη (Chalip et al., 2003).

Από την ανασκόπηση της ευρύτερης αρθρογραφίας και όπως αποτυπώνεται συνοπτικά στον πίνακα 2, προκύπτει πως η διοργάνωση αθλητικών γεγονότων δύναται να προσφέρει σημαντικά οφέλη στον τόπο που τα φιλοξενεί όσο και ευρύτερα. Σε κοινωνικό επίπεδο, ενισχύεται η κοινωνική συνοχή και αλληλεγγύη, αναπτύσσεται ο εθελοντισμός, ενώ παρέχεται η δυνατότητα στον κόσμο να αισθανθεί τα δρώμενα αυτά ως ευκαιρία για εορτασμό και αλληλοεπίδραση με τον κοινωνικό περίγυρο, αλλά και την ίδια την οικογένειά του. Τα αθλητικά αυτά γεγονότα δύναται να αποτελέσουν το μέσο προώθησης ενός ενεργού τρόπου ζωής σύμφωνα με τον οποίο επιτυγχάνεται η βελτίωση της φυσικής κατάστασης των ανθρώπων και κατ' επέκταση το επίπεδο ζωής τους. Σε αυτό επίσης συμβάλουν και ο εκσυγχρονισμός και η βελτίωση των υποδομών που απαιτούνται στο πλαίσιο διοργάνωσης των αγώνων αυτών (Fredline, 2005).

Σε ευρύτερο πλαίσιο, τα αθλητικά γεγονότα συμβάλουν στην ενδυνάμωση του κύρους της περιοχής και ευρύτερα της χώρας που τα φιλοξενεί (Getz, 2008), ενώ ταυτόχρονα δίνεται η ευκαιρία στον τόπο αυτό να προβάλει διεθνώς τα πολιτιστικά του εκθέματα, ενισχύοντας έτσι την προβολή και εικόνα του. Η εικόνα αυτή δύναται να συνδεθεί με το θέμα της ασφάλειας που παρέχεται, γι' αυτό και στο πλαίσιο διοργάνωσης αθλητικών γεγονότων (κυρίως μεγάλης κλίμακας) λαμβάνονται αυξημένα μέτρα προστασίας, ενισχύοντας έτσι το αίσθημα ασφάλειας τόσο των ίδιων των κατοίκων, όσο και των δυνητικών τουριστών, δεδομένου ότι η ασφάλεια ενός τόπου αποτελεί κίνητρο επίσκεψης σε αυτόν. Οι επιτυχημένες και ασφαλείς διοργανώσεις εκτός των άλλων, ενισχύουν το αίσθημα της υπερηφάνειας των κατοίκων για τον τόπο

τους, προάγοντας το αίσθημα του 'ανήκειν', ενώ ταυτόχρονα συμβάλουν στην οικοδόμηση σημαντικών αξιών εντός της κοινωνίας όπως η διεθνής εμπιστοσύνη, η φιλία, η συνεργασία (Karkatsoulis et al., 2005).

Στις θετικές κοινωνικές επιπτώσεις εντάσσεται επίσης η ενίσχυση της εθνικής ταυτότητας και η προώθηση του πατριωτισμού (Bob και Swart, 2010· Kersting, 2007). Επιπλέον οι εκδηλώσεις αυτές αποτελούν πρόσφορο μέσο για τη διεξαγωγή φιλανθρωπιών μέσω των οποίων υποβοηθούνται μειονεκτούντες πληθυσμοί. Ωστόσο τα αθλητικά γεγονότα αποτελούν το μέσο για επανατοποθέτηση στον παγκόσμιο χάρτη, ενώ παράλληλα συμβάλουν στην αντιστροφή τυχόν αρνητικών εικόνων που έχουν σχηματιστεί για ένα μέρος (Bob και Swart, 2010). Σε αυτό άλλωστε συμβάλει και η αυξημένη τηλεοπτική προβολή τους, ενισχύοντας έτσι την πιθανότητα για νέες ή επαναλαμβανόμενες επισκέψεις στον τόπο που φιλοξενήθηκαν οι αγώνες (Gibson, 1998).

Ωστόσο εκτός των θετικών επιπτώσεων συνυπάρχει και η αρνητική πτυχή των αγώνων που γίνεται εντονότερη όσο αυξάνεται και η κλίμακα των εκδηλώσεων. Αρνητικές συνέπειες εντοπίζονται σε θέματα που άπτονται της ζωής και της ασφάλειας των κατοίκων ενός τόπου. Αρχικά παρατηρείται ότι με αφορμή τα γεγονότα αυτά αυξάνεται το κόστος ζωής και διαβίωσης με αύξηση των τιμών σε αγαθά, υπηρεσίες, ενοίκια (Fredline, 2005· Higham, 1999). Επιπλέον εντοπίζονται στοιχεία βίας και εγκληματικότητας, ενώ ενισχύεται ο κίνδυνος κλιμάκωσης τρομοκρατίας δημιουργώντας αρνητική δημοσιότητα και αμαύρωση της εικόνας της διοργανώτριας πόλης. Σε διοργανώσεις μεγάλης κλίμακας έχουν σημειωθεί στοιχεία έντονου συνωστισμού με αντίκτυπο στην ασφάλεια των κατοίκων, καθώς και εκτοπίσεις ή μετατοπίσεις πληθυσμών από τον τόπο διαμονής τους επιφέροντας μεγάλη αναστάτωση. Επιπλέον στα αρνητικά συγκαταλέγονται και οι περιπτώσεις απαγόρευσης πρόσβασης των κατοίκων σε αθλητικούς χώρους που διατίθενται μόνο για την περάτωση αθλητικών γεγονότων, καθώς και ο αποκλεισμός συμμετοχής των κατοίκων εξαιτίας του μεγάλου κόστους (Higham, 1999).

Στα αρνητικά επίσης εντάσσεται η εμπορευματοποίηση προϊόντων και υπηρεσιών, καθώς και η έντονη τάση να χρησιμοποιούνται τα σπορ από τον εμπορικό κόσμο με σκοπό την προσέλκυση καταναλωτών (Gibson, 1998). Το στοιχείο αυτό σε συνδυασμό με την απρεπή συμπεριφορά πολλών οπαδών επηρεάζουν τη συμπεριφορά

των κατοίκων της περιοχής, συντελώντας στην αποδόμηση της τοπικής τους ταυτότητας (Fredline, 2005).

2.2.2 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Μεγάλο μέρος της έρευνας στον τομέα των αθλητικών γεγονότων επικεντρώνεται τόσο σε μεγάλης κλίμακας γεγονότα όσο και στις οικονομικές επιπτώσεις αυτών. Το γεγονός ότι απαιτούν την αρωγή του κράτους προκειμένου να διοργανωθούν, ωθούν τους προορισμούς να χρησιμοποιήσουν οικονομικούς όρους αναφορικά με τα οφέλη που δύναται να αποκομίσουν. Η δυνατότητα προσέλκυσης επισκεπτών και αντίστοιχα και των σχετικών δαπανών τους, ισχυροποιεί τη θέση των προορισμών για την παροχή οικονομικής βοήθειας (Mules, 1998).

Σύμφωνα με την Fredline (2005), οι οικονομικές επιπτώσεις που προκύπτουν από τον αθλητικό τουρισμό δε διαφέρουν σημαντικά από εκείνες που συνδέονται με άλλες μορφές, εντούτοις υπάρχουν στοιχεία που υποδηλώνουν πως οι αθλητικοί τουρίστες και ιδιαίτερα οι θεατές αθλητικών γεγονότων, τείνουν να δαπανούν περισσότερο την ημέρα εν συγκρίσει με τον μέσο επισκέπτη που κάνει διακοπές.

Σύμφωνα με τον Higham (1999) οι οικονομικές επιπτώσεις διαφέρουν ανάλογα με την κλίμακα του αθλητικού γεγονότος. Στα γεγονότα μεγάλης εμβέλειας, η δημόσια δαπάνη που προκαλείται κατά τη διαδικασία υποβολής προσφορών είναι ιδιαίτερα μεγάλη προκαλώντας μεγάλο δημόσιο χρέος, σε αντίθεση με τα μικρότερης εμβέλειας γεγονότα στα οποία το στάδιο αυτό πολλές φορές παραλείπεται. Αναφορικά με τα οικονομικά οφέλη των μεγάλων αθλητικών εκδηλώσεων οι χορηγοί και οι μεγάλες επιχειρήσεις ωφελούνται κατά το πλείστον, σε αντίθεση με τους κατοίκους που ωφελούνται στο ελάχιστο.

Αναφορικά με την ανάπτυξη των υποδομών, στην περίπτωση των γεγονότων μικρότερης κλίμακας, η επένδυση είναι αμελητέα, τα γεγονότα λαμβάνουν χώρα σε ήδη υπάρχουσες υποδομές με αποτέλεσμα το κόστος που απαιτείται να συμβαδίζει με τις δυνατότητες του τόπου που τα φιλοξενεί (Higham, 1999). Αντίθετα στα μεγάλα γεγονότα όπως οι ΟΑ, το κόστος επένδυσης είναι τόσο μεγάλο που μπορεί να υποστηριχθεί ότι η έννοια του αθλητισμού ως μέσο πνευματικής ανανέωσης έδωσε τη θέση του στον αθλητισμό ως μέσο αστικής ανανέωσης (Essex και Chalkley, 202: 1998).

Ερωτήματα εγείρονται αναφορικά με το εάν οι δημόσιες αυτές επενδύσεις γίνονται σε βάρος της κοινωνίας δεδομένου ότι το μεγάλο κόστος που απαιτείται για τη

δημιουργία νέων δρόμων, σύγχρονων κτιρίων, αθλητικών κέντρων ή εμπορικών καταστημάτων, δύναται να οδηγήσει στην παραμέληση άλλων κοινοτικών αναγκών, όπως η εκπαίδευση, η υγεία, ή η στέγαση. Ωστόσο δεν μπορεί να παραβλεφθεί το γεγονός ότι πολλά από αυτά τα έργα πιθανόν να αφορούν συμφωνημένα έργα αστικής ανάπλασης που απλά επισπεύστηκαν εν όψει των αθλητικών αγώνων (Essex και Chalkley, 1998).

Από την ανασκόπηση της ευρύτερης αρθρογραφίας προκύπτει ότι μέσω των αθλητικών διοργανώσεων σε έναν τόπο, αυξάνεται το ΑΕΠ (Fredline, 2005), ενισχύεται η τουριστική ανάπτυξη και η προβολή του τόπου με άμεσο αντίκτυπο στην οικονομία. Συγκεκριμένα δημιουργούνται νέες θέσεις εργασίας, επιταχύνεται η οικονομική ανάπτυξη και οι επενδύσεις (Roche et al., 2013). Παράλληλα προκαλείται αύξηση των εξαγωγών (Johnston, 1985 όπως αναφέρεται στο Karkatsoulis et al., 2005), ενώ μετριάζεται η τουριστική εποχικότητα (Getz, 2008· Higham και Hinch, 2002), δημιουργούνται έσοδα από τα τηλεοπτικά δικαιώματα, καθώς και τις διεθνείς και εθνικές χορηγίες (Παϊτσίνης και Υφαντίδου, 2015).

Από την αρνητική σκοπιά των οικονομικών επιπτώσεων, εντοπίζονται αυξήσεις σε τιμές, φόρους και ενοίκια (Higham, 1999· Fredline, 2005· Παϊτσίνης και Υφαντίδου, 2015), ενώ προκαλείται μεγάλο κόστος επένδυσης για τα γεγονότα μεγάλης κλίμακας, καθώς και αυξημένη δημόσια δαπάνη (Higham, 1999). Ωστόσο η προβολή που λαμβάνει το έθνος μέσω της διοργάνωσης (πχ ΟΑ), δύναται να εξισορροπήσουν έξοδα όπως αυτά που δαπανούνται προκειμένου να προετοιμαστούν και να σταλούν ομάδες σε σημαντικά διεθνή γεγονότα (Karkatsoulis et al., 2005). Επιπλέον προκαλείται μεγάλο κόστος υποδομών. Ωστόσο στον αντίποδα επισημαίνεται πως τα Μεγάλα Γεγονότα στάθηκαν η αφορμή να επιταχυνθούν οι εργασίες των έργων υποδομής ως μέρος των προγραμματισμένων αναπτυξιακών έργων (Bob και Swart, 2010), καθώς επίσης και το ότι η αναβάθμιση μιας περιοχής γύρω από ένα στάδιο συντελεί στην βελτίωση της αξίας των ακινήτων (Preuss και Solberg, 2006).

Επιπλέον αρνητικό στοιχείο που σημειώνεται αφορά στην ύπαρξη δυσαρέσκειας από μεγάλη μερίδα ανθρώπων που πρεσβεύει πως τα οφέλη δεν αφορούν την πλειοψηφία, παρά ελάχιστους (Higham, 1999). Τέλος αξίζει να σημειωθεί πως μετά το πέρας των αγώνων δημιουργείται υπερπροσφορά η οποία καταλήγει σε πτώση τιμών και κρίση (Παϊτσίνης και Υφαντίδου, 2015).

Ωστόσο στη σύγχρονη εποχή ο αθλητισμός και ο τουρισμός αντιμετωπίζονται ως σημαντικές ‘βιομηχανίες’ δεδομένου ότι προσελκύουν μεγάλο αριθμό ανθρώπων οι οποίοι μετακινούνται προκειμένου να συμμετάσχουν σε τουριστικές ή αθλητικές δραστηριότητες (Μοίρα κ.ά., 2017). Τα οικονομικά μεγέθη που προκύπτουν από τα αθλητικά γεγονότα παγκοσμίως δικαιολογούν το χαρακτηρισμό της ‘αθλητικής βιομηχανίας’. Συγκεκριμένα για το έτος 2018 (Γράφημα 4), εκτιμάται πως τα έσοδα που προκύπτουν από τις αθλητικές εκδηλώσεις ανέρχονται παγκοσμίως σε 22,328 δις δολάρια, που αντιστοιχεί σε 19,55 δις ευρώ.

Μεγάλη αγορά αποτελούν οι ΗΠΑ δεδομένου ότι δημιουργεί σε έσοδα περισσότερο από \$11,13 δις. Τα έσοδα αναμένεται να παρουσιάσουν ετήσιο ρυθμό ανάπτυξης (CAGR 2018-2023) 8,6%, αγγίζοντας τα \$33,7 δις δολάρια μέχρι το 2023 (<https://www.statista.com>). Ως εκ τούτου οι προορισμοί αντιλαμβάνονται τα τεράστια οικονομικά οφέλη που δύναται να αποκομίσουν και επιδίδονται στο σχεδιασμό ολοένα και περισσότερων αθλητικών διοργανώσεων.

Γράφημα 4: Έσοδα από αθλητικές εκδηλώσεις παγκοσμίως σε εκατομμύρια¹

Πηγή: Statista (2018), Ιδία επεξεργασία

2.2.3 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Σύμφωνα με την Fredline (2005), οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις εξαρτώνται σε κάποιο βαθμό από τα χαρακτηριστικά της περιοχής που φιλοξενεί το αθλητικό γεγονός. Το

¹ Τα έσοδα αφορούν σε πώληση εισιτηρίων για επαγγελματικές αθλητικές διοργανώσεις που αγοράζονται μέσω διαδικτύου. Συμπεριλαμβάνονται το ποδόσφαιρο, μπάσκετ, μπίτζμπολ και άλλα συναφή αθλήματα, καθώς και μηχανοκίνητα αθλήματα όπως η Formula 1 και το NASCAR, καθώς επίσης και το γκολφ, τένις και άλλα παρόμοια. Η ισοτιμία δολαρίου \$=0,8756€ στις 17.11.2018 (<http://www.synallagma.gr/isotimia-euro-dollarion.php>)

φυσικό περιβάλλον δύναται να επηρεαστεί αρνητικά όσο αναπτύσσεται η αθλητική δραστηριότητα και αυξάνεται ο κόσμος που συμμετέχει σε αυτό. Αυτό εντοπίζεται κυρίως σε γεγονότα μεγάλης κλίμακας όπου παρατηρούνται αυξημένα επίπεδα θορύβου, συνωστισμού και ρύπανσης καθώς και η καταπάτηση του φυσικού περιβάλλοντος. Επιπροσθέτως δύναται να προκληθούν αξιοσημείωτες αλλαγές στη χλωρίδα και την πανίδα της περιοχής με ό,τι αυτό συνεπάγεται για την προστασία του πλανήτη, την κλιματική αλλαγή και κατ' επέκταση τον ίδιο τον άνθρωπο.

Ωστόσο τα αθλητικά γεγονότα μεγάλης κλίμακας εγείρουν ανησυχίες για την περιβαλλοντική προστασία, με αποτέλεσμα η προσοχή που δίνεται να διατηρεί τα στοιχεία του φυσικού τοπίου και της τοπικής κληρονομιάς που διαφορετικά θα αγνοούνταν (Deccio και Baloglu, 2002). Εντούτοις στα μικρότερης κλίμακας αθλητικά δρώμενα, αξιοποιούνται οι ήδη υπάρχουσες υποδομές και θεωρείται πως η επιβάρυνση του περιβάλλοντος είναι αμελητέα. Ως εκ τούτου τα εν λόγω αθλητικά δρώμενα συμβαδίζουν με τα πρότυπα της αειφόρου ανάπτυξης (Gibson et al., 2012).

Στα θετικά επίσης συγκαταλέγονται, η ανάπτυξη των υποδομών οι οποίες δύναται να αξιοποιηθούν από τους κατοίκους της περιοχής. Νέες αθλητικές εγκαταστάσεις οφείλουν την ύπαρξή τους κυρίως σε αθλητικά γεγονότα μεγάλης κλίμακας, που αν αξιοποιηθούν αποτελεσματικά δύναται να επηρεάσουν θετικά την ποιότητα ζωής των κατοίκων (Fredline, 2005). Εντούτοις η κατασκευή νέων δρόμων, αεροδρομίων, η αναβάθμιση και ο εκσυγχρονισμός των μέσων μαζικής μεταφοράς συντελούν στη μείωση της κυκλοφοριακής συμφόρησης και ελάττωση της περιβαλλοντικής ρύπανσης.

Στη σύγχρονη εποχή όπου η ανάγκη για την προστασία του περιβάλλοντος κρίνεται επιτακτική, αρωγός στη μετάδοση κοινωνικών μηνυμάτων αποτελεί και η διοργάνωση αθλητικών εκδηλώσεων. Ενδεικτικά αναφέρονται οι δρομικοί αγώνες σε ελληνικούς Δήμους που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο εορτασμού της Παγκόσμιας Ημέρας για το Περιβάλλον, με σκοπό την ευαισθητοποίηση και ενημέρωση σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος. Επιπλέον σημαντική είναι η συμβολή διεθνών οργανώσεων όπως αυτή του WWF που συμμετείχε στον Ημιμαραθώνιο της Αθήνας, χρησιμοποιώντας τον ίδιο τον αγώνα ως μέσο για την ευαισθητοποίηση του ευρύτερου κοινού αναφορικά με τους σκοπούς και το έργο του (<http://runningnews.gr>, <http://www.athinahalfmarathon.gr>).

2.2.4 ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Τα τελευταία χρόνια η έντονη τάση των πόλεων-τόπων να ξεχωρίσουν και να συμβαδίσουν με τις ολοένα και μεταβαλλόμενες συνθήκες που παρατηρούνται σε παγκόσμιο επίπεδο, ωθούν τους προορισμούς να λάβουν αποφάσεις που θα συμβάλουν τα μέγιστα στο παιχνίδι του ανταγωνισμού. Ως εκ τούτου η διοργάνωση αθλητικών γεγονότων βρίσκει πρόσφορο έδαφος και δικαιολογεί την εξάπλωσή τους δεδομένου ότι συμβάλει στην τουριστική ανάπτυξη των προορισμών. Η απόφαση να φιλοξενηθεί ένα μεγάλης κλίμακας αθλητικό γεγονός παρουσιάζει πολιτικές προεκτάσεις με απαραίτητα συστατικά στοιχεία τις διαχειριστικές δεξιότητες και τη συνέργεια διαφόρων κυβερνητικών βαθμίδων (Bob και Swart, 2010· Preuss και Solberg, 2006). Σύμφωνα με τον Getz (2008), η τυπολογία των ειδικών γεγονότων στηρίζεται στο βαθμό με τον οποίο μπορούν να επιτευχθούν συγκεκριμένοι οικονομικοί, τουριστικοί ή πολιτικοί στόχοι.

Σύμφωνα με τον Hall (1993) τα εμβληματικά γεγονότα δύναται να χρησιμοποιηθούν για να καλύψουν προσωπικές πολιτικές φιλοδοξίες, ενώ γεγονότα όπως οι ΟΑ αποτελούν συχνά σημαντικό δημόσιο βάρος καθώς συνδέονται με πολιτικά σκάνδαλα (όπως αναφέρεται στο Higham, 1999). Οι κυβερνήσεις στην προσπάθειά τους να δικαιολογήσουν τη σύναψη πολιτικών συμφωνιών και κατ' επέκταση τη χορήγηση κρατικών επιδοτήσεων για τη διοργάνωση μεγάλων κυρίως αθλητικών εκδηλώσεων, προβάλλουν τα οικονομικά οφέλη που πρόκειται να αποκομίσει ο τόπος φιλοξενίας των γεγονότων αυτών (Crompton, 1995).

Ωστόσο η πολιτική σταθερότητα κρίνεται αναγκαία για τη σύναψη συμφωνιών καθώς οι πολιτικές ανακατατάξεις δύναται να προκαλέσουν, μεταξύ άλλων, προβλήματα στο πλαίσιο των χορηγιών (Lim και Patterson, 2008: 130). Ως εκ τούτου το ασταθές πολιτικό περιβάλλον δύναται να επηρεάσει τη βιωσιμότητά τους, ενώ η πολιτική θέληση κρίνεται απαραίτητη προκειμένου να επιτευχθούν θετικά αποτελέσματα σε κοινωνικό, οικονομικό και περιβαλλοντικό επίπεδο (Bob και Swart, 2010).

Σύμφωνα με τους Shone και Parry (2010), οι πολιτικές επιπτώσεις συχνά κρίνονται θετικές. Η διοργάνωση ενός ειδικού γεγονότος δύναται να μεταβάλλει την αρνητική εικόνα για ένα τόπο και τη διοίκησή του. Οι πολιτικοί επιδιώκουν να ταυτίζονται με θετικά γεγονότα και αναπτυξιακά έργα στο πλαίσιο ενδυνάμωσης του προφίλ τους. Εκτός των άλλων, με την παρουσία τους επιδεικνύεται η αφοσίωση και η

αποτελεσματικότητά τους αναφορικά με την πρόοδο που έχει σημειωθεί στον τόπο τους κατά τη διάρκεια της θητείας τους (όπως αναφέρεται στο Δέφνερ κ.ά., 2016).

Σύμφωνα με τους Preuss και Solberg (2006) υποστηρίζεται πως η απόφαση για να λάβει χώρα ένα γεγονός μεγάλης κλίμακας είναι το αποτέλεσμα μιας πολιτικής διαδικασίας που εμπλέκει πολιτικούς σε τοπικό ή εθνικό επίπεδο καθώς και τοπικούς ή διεθνείς αθλητικούς φορείς. Ωστόσο υποστηρίζεται πως η πολιτική ηγεσία επιζητά την υποστήριξη των κατοίκων (μέσω της ψήφου τους) και είναι πρόθυμη να στηρίξει οικονομικά ένα γεγονός όταν αυτό έχει την ευρεία αποδοχή τους. Οι κάτοικοι δε, τους υποστηρίζουν όταν οι αποφάσεις που παίρνει το πολιτικό σύστημα συνάδουν με τις απαιτήσεις τους.

2.3 ΕΡΕΥΝΕΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Η εξέταση των αντιλήψεων των κατοίκων αναφορικά με τις επιπτώσεις των αθλητικών γεγονότων στον τόπο τους, είναι σημαντικός παράγοντας προκειμένου να καταστούν σαφή τα στοιχεία εκείνα που βοηθούν τα ίδια τα γεγονότα να είναι βιώσιμα. Πολλές είναι οι έρευνες που ασχολούνται με τον αντίκτυπο των αθλητικών γεγονότων σε κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο και ως εκ τούτου θα αναφερθούν οι πιο αντιπροσωπευτικές περιπτώσεις.

Οι Ntloko και Swart (2008), διερεύνησαν τις απόψεις 200 κατοίκων (με τη χρήση ερωτηματολογίων), καθώς και δυο τοπικών παραγόντων και ενός διοργανωτή (μέσω συνεντεύξεων) αναφορικά με τις επιπτώσεις ενός αθλητικού γεγονότος με επίκεντρο το σερφ σε μια ευαίσθητη περιβαλλοντικά περιοχή στην αφρικανική ήπειρο. Τα στοιχεία αυτά συλλέχθηκαν μια εβδομάδα μετά την εκδήλωση και από την ανάλυσή τους καταγράφηκαν τόσο αρνητικά όσο και θετικά στοιχεία. Ανάμεσα στα αρνητικά που ξεχώρισαν από τις συνεντεύξεις ήταν τα χαμηλά επίπεδα γνώσης για το γεγονός αυτό, καθώς και η ελλιπής συμμετοχή στο σχεδιασμό και στην οργάνωσή του από την σκοπιά των κατοίκων. Επιπλέον αρνητικά που εντοπίστηκαν αφορούσαν στην απαγόρευση χρήσης δημοσίων εγκαταστάσεων κυρίως για αυτούς που έμεναν σε μικρή απόσταση από την εκδήλωση και η περιβαλλοντική ρύπανση. Σε σχέση με τον κοινωνικό αντίκτυπο η έρευνα κατέδειξε πως η εκδήλωση αυτή είχε μεγάλη ψυχαγωγική αξία δεδομένου ότι παρείχε τη δυνατότητα στους κατοίκους να παρευρεθούν σε ένα ενδιαφέρον δρώμενο, να περάσουν ευχάριστα με τις οικογένειές τους και να γνωρίσουν νέο κόσμο. Η ενόχληση που ένιωσαν οι κάτοικοι ήταν ελάχιστη

υποδεικνύοντας τη θετική τους συνολικά εκτίμηση, η οποία ενισχύεται και από την ουδέτερη αξιολόγησή τους αναφορικά με την αύξηση των τιμών, καθώς και τα ιδιαίτερα υψηλά ποσοστά του αισθήματος της τοπικής υπερηφάνειας, όπως επίσης και μέσω της άποψής τους ότι το αθλητικό αυτό γεγονός αποτελεί ισχυρό μέσο προβολής του τόπου τους. Ως προς τον οικονομικό αντίκτυπο οι άμεσα ωφελημένοι υπήρξαν οι τοπικές επιχειρήσεις, ενώ ενισχύθηκε ο τομέας της απασχόλησης. Τέλος ως προς τη χρήση των δημοσίων χρημάτων για τις ανάγκες του αγώνα, η υπερίσχυση των ουδέτερων απαντήσεων υποδεικνύει άγνοια ως προς το διαχειριστικό κομμάτι.

Οι Ma και Rotherham (2016) εξέτασαν τον κοινωνικό αντίκτυπο από τη διοργάνωση του ποδηλατικού γύρου στην Ταϊβάν το 2012. Η έρευνα διεξήχθη αποκλειστικά στους κατοίκους της και πραγματοποιήθηκε πριν (συγκεντρώνοντας 336 ερωτηματολόγια) και μετά το πέρας των αγώνων (συγκεντρώνοντας 335 ερωτηματολόγια) και είχαν συνολική διάρκεια μια εβδομάδα. Για τις ανάγκες της έρευνας εξετάστηκαν τα βασικά δημογραφικά στοιχεία (φύλο, ηλικία, απασχόληση, εκπαίδευση, εισόδημα), ενώ συμπεριλήφθηκαν ερωτήσεις που αφορούσαν τη συμμετοχή, το επίπεδο ενδιαφέροντος καθώς και την υποστήριξη των αγώνων αυτών. Τα αποτελέσματα αποκάλυψαν την ύπαρξη στατιστικά σημαντικών διαφορών σε σχέση με το φύλο, το επίπεδο εκπαίδευσης και το εισόδημα, ενώ ως προς τους παράγοντες που επηρεάζουν την προθυμία των κατοίκων να στηρίζουν τα γεγονότα, ο πιο σημαντικός αφορούσε στα 'γενικά οφέλη', φανερόντας πως όσο πιο πολλοί κάτοικοι αντιλαμβάνονται και αναμένουν την πραγματοποίηση αυτών των ωφελειών, τόσο λιγότερο πρόθυμοι ήταν να στηρίζουν τη φιλοξενία του ποδηλατικού αυτού αγώνα. Ωστόσο και οι αρνητικές επιπτώσεις και το επίπεδο ενδιαφέροντος αποτέλεσαν παράγοντες που επηρέασαν την υποστήριξη των αγώνων. Συγκεκριμένα αποδεικνύεται πως όσο οι κάτοικοι αντιλαμβάνονται σε μικρότερο βαθμό την ύπαρξη των αρνητικών επιπτώσεων, τόσο πιο πιθανό είναι να στηρίζουν την εκδήλωση. Ως προς τον τρίτο και τελευταίο παράγοντα αποδεικνύεται πως, οι κάτοικοι με υψηλό επίπεδο ενδιαφέροντος (πριν τη διεξαγωγή των αγώνων) ήταν λιγότερο πιθανό να στηρίζουν τους αγώνες συγκριτικά με αυτούς που δεν έδειχναν ενδιαφέρον, γεγονός που αντιτίθεται με τα ευρήματα αντίστοιχων ερευνών, ήτοι ότι το επίπεδο ενδιαφέροντος σχετίζεται θετικά με το επίπεδο στήριξης (Twynam και Johnston, 2004).

Στο άρθρο των Schulenkorf et al. (2011), διερευνάται ο αντίκτυπος ενός διακοινοτικού αθλητικού γεγονότος στην οικοδόμηση του κοινωνικού κεφαλαίου στη

Σρι Λάνκα, μέσω συνεντεύξεων σε διαφορετικές ομάδες της κοινότητας καθώς και σε διεθνείς φορείς. Ως εκ τούτου εξετάστηκε ο '1^{ος} Διεθνής Αγώνας για την Ειρήνη', που διεξήχθη το 2006 στην πόλη Κολόμπο και διοργανώθηκε από μη κυβερνητική οργάνωση με σκοπό να έρθουν κοντά διαφορετικές κοινότητες και διεθνείς αθλητές σε ένα κλίμα μακριά από κοινωνικοπολιτικούς περιορισμούς. Από την ανάλυση των αποτελεσμάτων προέκυψαν επτά βασικοί παράγοντες που φανερώνουν τον κοινωνικό αντίκτυπο. Συγκεκριμένα αναδείχθηκε το στοιχείο της κοινωνικοποίησης περιλαμβάνοντας στοιχεία όπως αυτά της ψυχαγωγίας, της αλληλεπίδρασης και των κοινών εμπειριών, καθώς και του αισθήματος υπερηφάνειας για την ενεργό συμμετοχή τους. Επιπλέον ενισχύθηκε το αίσθημα εμπιστοσύνης και ασφάλειας, η αλληλεγγύη και συνεργασία μεταξύ των ομάδων, η ανάπτυξη δεσμών φιλίας και η ανάπτυξη δεξιοτήτων. Ωστόσο εντοπίστηκαν και αρνητικά στοιχεία που αφορούσαν στο βαθμό της δέσμευσής τους στον αγώνα και στο επίπεδο του ενθουσιασμού τους, δεδομένου ότι όσοι δεν υποστήριζαν και συμμετείχαν στους αγώνες, διατηρούσαν αρνητική στάση. Επιπλέον εντοπίστηκαν προβλήματα επικοινωνίας λόγω των διαφορετικών αξιών των ομάδων και προβλήματα ως προς τη διαχείριση των αγώνων. Οι αγώνες αυτοί αποτέλεσαν αφορμή για περισσότερη εμπλοκή του κόσμου και ενίσχυση του κοινωνικού αντίκτυπου, ενώ κατέληξαν πως αν η διοργάνωση των αγώνων σχεδιαστεί με προσοχή και με γνώμονα τις ανάγκες των κατοίκων, τότε τα αθλητικά γεγονότα μπορούν να αποτελέσουν όχημα για την κοινωνική ευημερία.

Στην έρευνα των Fredline et al. (2013), επιχειρήθηκε να εντοπιστούν οι επιδράσεις του Grand Prix της Αυστραλίας με έρευνα που διεξήχθη στους κατοίκους της. Η εν λόγω έρευνα πραγματοποιήθηκε σε δυο φάσεις με διαφορά τριών ετών χωρίς ουσιαστικές αλλαγές στον αγώνα που θα επηρέαζαν άρδην τις απόψεις των κατοίκων αναφορικά με τις επιπτώσεις. Κατά τη δεύτερη φάση διαπιστώθηκε ότι οι κάτοικοι αντιλαμβάνονταν τις αρνητικές επιπτώσεις (θόρυβος, κυκλοφοριακή συμφόρηση, επιβάρυνση του περιβάλλοντος κ.ά.), σε χαμηλότερο βαθμό, ενώ υπήρξε υψηλό ποσοστό υποστήριξης της συνέχισης των αγώνων στην τρέχουσα τοποθεσία. Σε χαμηλά επίπεδα βαθμολογήθηκαν επίσης μια σειρά απόψεων που αφορούσαν στην αντίληψη ότι η διοργάνωση αποτέλεσε χάσιμο χρημάτων, ή ότι προκαλούσαν αναστάτωση στις ζωές τους, είτε ότι οι κάτοικοι δεν είχαν λόγο πάνω στο σχεδιασμό και τη διαχείριση του αγώνα. Ωστόσο περισσότερο αρνητικά αξιολόγησαν στη δεύτερη φάση το προσωπικό όφελος που είχαν από τις καλά συντηρούμενες υποδομές, σε αντίθεση με το αίσθημα υπερηφάνειας για τον τόπο τους (που αξιολογήθηκε και περισσότερο από

όλα), την τόνωση της οικονομίας και των τοπικών επιχειρήσεων που αξιολογήθηκαν πιο υψηλά εν συγκρίσει με την πρώτη φάση.

Σύμφωνα με τους Twynam και Johnston (2004), το 1995 διεξήχθη έρευνα στους κατοίκους παραλίμνιας περιοχής στον Καναδά, προκειμένου να διερευνηθούν οι απόψεις τους σχετικά με το επίπεδο ενδιαφέροντος και υποστήριξης τους για τη φιλοξενία του Σκανδιναβικού παγκοσμίου πρωταθλήματος σκι, καθώς επίσης και τις αντιλαμβανόμενες επιπτώσεις από τους εν λόγω αγώνες. Από την ανάλυση των αποτελεσμάτων επιβεβαιώθηκε η σημασία των ενδογενών παραγόντων, όπως το επίπεδο ενδιαφέροντος και η συμμετοχή στους αγώνες καθώς συσχετίστηκαν με την υποστήριξη αυτών. Επιπλέον πραγματοποιήθηκε ανάλυση παραγόντων σε 27 μεταβλητές οι οποίες εξήγησαν το 49,2% της συνολικής διακύμανσης. Από την εν λόγω ανάλυση προέκυψαν τρεις κύριες συνιστώσες που ονοματίστηκαν σύμφωνα με τις μεταβλητές που τις απαρτίζουν ως: α) Υποστήριξη της εκδήλωσης, β) Ανάπτυξη της κοινότητας, γ) Αρνητικές επιπτώσεις. Η πρώτη περιλαμβάνει εκείνες τις μεταβλητές που αφορούν τις επιπτώσεις της εκδήλωσης και ενθαρρύνουν τον τουρισμό, τα οφέλη φιλοξενίας μιας εκδήλωσης, την ανάπτυξη των εγκαταστάσεων. Η δεύτερη περιλαμβάνει το πολιτικό κλίμα της εκδήλωσης και τα οφέλη που προκύπτουν στην κοινότητα, όπως είναι το θετικό πνεύμα των κατοίκων για τους αγώνες, οι καλύτεροι δρόμοι, οι περισσότερες ευκαιρίες αναψυχής, η βελτίωση των δημοσίων υπηρεσιών, η αντίληψη ότι τα οφέλη υπερτερούν έναντι του κόστους κ.ά. Η τρίτη περιλαμβάνει τις πιθανές αρνητικές επιπτώσεις της εκδήλωσης όπως ο σχηματισμός αρνητικής εικόνας του τόπου. Στην εν λόγω έρευνα που διεξήχθη σε τρία στάδια εντός ενός έτους, εντοπίστηκαν υψηλά επίπεδα υποστήριξης κατά το πρώτο στάδιο της έρευνας (πριν τους αγώνες), ακολουθώντας πτωτική πορεία στα δυο επόμενα που ακολούθησαν (κατά τη διάρκεια των αγώνων το δεύτερο και έξι μήνες μετά το τρίτο στάδιο).

2.4 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τις τελευταίες δεκαετίες παρατηρείται έντονη η τάση των τουριστικών προορισμών να απομακρύνονται από τα πρότυπα του μαζικού τουρισμού προς πιο ανεξάρτητες μορφές που εστιάζουν στα προσωπικά ενδιαφέροντα των τουριστών. Στο πλαίσιο αυτό διοργανώνονται αθλητικά γεγονότα με σκοπό την τουριστική ανάπτυξη του εκάστοτε τόπου που τα φιλοξενεί. Ωστόσο το κληροδότημα που αφήνουν ενίοτε είναι αρνητικό, ενώ έρευνες καταλήγουν πως οι επιπτώσεις τους έχουν άμεση σχέση με την κλίμακά τους. Ως εκ τούτου τα μεγάλης κλίμακας γεγονότα καθώς και οι οικονομικές επιπτώσεις αυτών έχουν προκαλέσει μεγάλο επίπεδο ενδιαφέροντος από την ακαδημαϊκή κοινότητα, ενώ πλέον το ενδιαφέρον επικεντρώνεται και σε μικρότερης κλίμακας γεγονότα δεδομένου ότι αποδεικνύεται πως αποφέρουν σημαντικά οφέλη στον τόπο που φιλοξενούνται.

Τα οφέλη που αποκομίζει ένας προορισμός αφορούν σε κοινωνικό, οικονομικό, περιβαλλοντικό και πολιτικό επίπεδο. Αναφορικά με τις κοινωνικές επιπτώσεις στα θετικά συγκαταλέγονται η κοινωνική συνοχή και αλληλεγγύη, η ενίσχυση της τοπικής ταυτότητας, η οικοδόμηση αξιών, η βελτίωση της φυσικής κατάστασης, ο εκσυγχρονισμός των υποδομών, η αυξημένη προβολή και αντιστροφή αρνητικής εικόνας του τόπου, στοιχεία που συνολικά ενισχύουν την εθνική υπερηφάνεια και συνθέτουν ένα καλό επίπεδο ζωής. Ωστόσο στα αρνητικά συγκαταλέγονται η αύξηση του κόστους ζωής, η ανάπτυξη βίας, η εμπορευματοποίηση αγαθών και υπηρεσιών, η αποδόμηση της τοπικής ταυτότητας, στοιχεία που προκαλούν έντονη κοινωνική δυσαρέσκεια και αναστάτωση. Στο σκέλος που αφορά τις οικονομικές επιπτώσεις, εντοπίζονται στοιχεία που συντελούν στην τουριστική και οικονομική ανάπτυξη ενός τόπου όπως η ενίσχυση της απασχόλησης και των επενδύσεων, η ύπαρξη χορηγιών. Ωστόσο στα αρνητικά συγκαταλέγονται η αύξηση των τιμών, το μεγάλο κόστος υποδομών, οι αυξημένες δημόσιες δαπάνες. Αναφορικά με τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις, γίνονται ιδιαίτερα εμφανείς όσο πιο μεγάλο σε κλίμακα είναι το αθλητικό γεγονός. Αφενός από τη μια προκαλείται αυξημένη ατμοσφαιρική και περιβαλλοντική ρύπανση, αφετέρου η σχέση των EEMT με τη βασική αρχή της βιωσιμότητας επιβάλλει την ευαισθητοποίηση δράσεων προστασίας και ελάττωσης των αρνητικών επιπτώσεων. Τέλος, τα αθλητικά γεγονότα αποτελούν αφορμή για σύναψη πολιτικών συμφωνιών και διοργάνωση αθλητικών γεγονότων, στοιχείο όμως που δύναται να υποκρύπτει στοιχεία πολιτικών σκανδάλων ή επιθυμία κάλυψης προσωπικών πολιτικών φιλοδοξιών.

Ωστόσο με γνώμοντα την τοπική ανάπτυξη ολοένα και περισσότεροι προορισμοί προβαίνουν στη διοργάνωση αθλητικών εκδηλώσεων.

Πίνακας 2: Επιπτώσεις των Αθλητικών Γεγονότων στον τόπο διεξαγωγής τους

ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ	
ΘΕΤΙΚΕΣ	ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ
☐ Δυνατότητα εορτασμού/κοινωνικής αλληλεπίδρασης	☐ Αύξηση τιμών (αγαθά, υπηρεσίες, ενοίκια)
☐ Ευκαιρία οικογενειακής επανένωσης	☐ Εκτόπιση πληθυσμών
☐ Ενίσχυση της εθνικής υπερηφάνειας/εθνικής ταυτότητας/πατριωτισμός	☐ Ανάπτυξη βίας/εγκληματικότητας
☐ Εθελοντισμός/Ενδυνάμωση της κοινωνικής αλληλεγγύης/Φιλανθρωπίες	☐ Αναστάτωση ζωής κατοίκων (συνωστισμός, θέματα ασφαλείας)
☐ Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής	☐ Κίνδυνος τρομοκρατικών επιθέσεων
☐ Διεθνής και αυξημένη προβολή του τόπου φιλοξενίας του αθλητικού γεγονότος	☐ Αποδόμηση τοπικής ταυτότητας
☐ Ενδυνάμωση του κύρους του τόπου/χώρας	☐ Εμπορευματοποίηση προϊόντων-υπηρεσιών-σπορ
☐ Ενίσχυση του αισθήματος του 'ανήκειν'	☐ Κοινωνικός αποκλεισμός (λόγω κόστους ή απαγόρευση πρόσβασης)
☐ Οικοδόμηση αξιών (διεθνής εμπιστοσύνη, φιλία, συνεργασία)	☐ Αρνητική δημοσιότητα/Αμαύρωση εικόνας τόπου
☐ Βελτίωση φυσικής κατάστασης/επιπέδου ζωής	☐ Κοινωνική δυσαρέσκεια
☐ Εκσυγχρονισμός τόπου-υποδομών	
☐ Επαναπροσδιορισμός εικόνας τόπου/Αντιστροφή αρνητικής εικόνας	
☐ Εφαρμογή εντονότερων μέτρων προστασίας/Ενίσχυση αισθήματος ασφάλειας	

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

ΘΕΤΙΚΕΣ

- Ενίσχυση τουριστικής ανάπτυξης/προβολής
- Αύξηση ΑΕΠ
- Οικονομική ανάπτυξη/επενδύσεις/τόνωση αγοράς/αύξηση εξαγωγών
- Αμελητέο κόστος για υποδομές μεσαίας ή μικρής κλίμακας γεγονότων
- Ενίσχυση απασχόλησης
- Μετριασμός τουριστικής εποχικότητας
- Έσοδα από τηλεοπτικά δικαιώματα
- Χορηγίες
- Αναβάθμιση περιοχών και άνοδος αξίας ακινήτων

ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ

- Μεγάλο κόστος υποδομών
- Αυξημένη δημόσια δαπάνη
- Αύξηση τιμών/φόρων/ενοικίων
- Υπερπροσφορά μετά τη διοργάνωση των αγώνων και συνεπακόλουθη κρίση/πτώση τιμών
- Κοινωνική δυσαρέσκεια (οφέλη για λίγους)

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

ΘΕΤΙΚΕΣ

- Ευαισθητοποίηση και περιβαλλοντικές δράσεις προστασίας από διεθνείς ή μη οργανισμούς
- Αμελητέα επιβάρυνση για τα μικρότερης κλίμακας γεγονότα
- Ελάττωση περιβαλλοντικής ρύπανσης μέσω ανάπτυξης υποδομών και μείωση κυκλοφοριακής συμφόρησης

ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ

- Ατμοσφαιρική ρύπανση
- Περιβαλλοντική επιβάρυνση (χλωρίδα/πανίδα)
- Καταπάτηση του φυσικού περιβάλλοντος

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

ΘΕΤΙΚΕΣ

- Συνήθως κρίνονται θετικές
- Διοργανώσεις ειδικών γεγονότων
- Συνεργασίες σε τοπικό και εθνικό επίπεδο
- Αντιστροφή αρνητικής εικόνας ενός τόπου
- Αποτελεσματικότητα πολιτικών προσώπων

ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ

- Πολιτικά σκάνδαλα
- Πολιτικές ανακατατάξεις επηρεάζουν τη βιωσιμότητα των εκδηλώσεων
- Συμφωνίες για κάλυψη προσωπικών πολιτικών φιλοδοξιών

Πηγή: Μοίρα κ.ά., 2017· Παϊτσίνης και Υφαντίδου, 2015· Bob and Swart, 2010· Chalip, 2006· Chalip et al., 2003· Deccio and Baloglu, 2002· Crompton, 1995· Essex and Chalkley, 1998· Fredline, 2005· Getz, 2008· Gibson, 1998· Gibson et al., 2012· Hall, 1993· Johnston, 1985· Higham, 1999· Higham and Hinch, 2002· Karkatsoulis et al., 2005· Kersting, 2007· Mules, 1998· Preuss and Solberg, 2006· Roche et al., 2013· Shone and Parry, 2010

3. Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΤΩΝ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ

3.1 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ

Η χορηγία αποτελεί σημαντικό σκέλος της χρηματοδότησης πολλών αθλητικών γεγονότων που επηρεάζουν την οικονομική τους βιωσιμότητα. Με τον όρο χορηγία μπορούμε να ορίσουμε την ‘επένδυση σε ένα γεγονός, προκειμένου να εξυπηρετηθούν οι συνολικοί στόχοι της εταιρίας’ (Gardner και Shuman, 1987: 44). Επιπλέον η επένδυση αυτή προϋποθέτει ανταποδοτικά οφέλη και σε άλλες περιπτώσεις η χορηγία χρησιμοποιείται για να περιγράψει την κρατική επιχορήγηση συγκεκριμένων έργων (Meenaghan, 1983). Ωστόσο η κρατική αυτή ενίσχυση πολλές φορές είτε δεν επαρκεί, είτε απουσιάζει, όπως παρατηρείται σε πολλά αθλητικά γεγονότα. Εντούτοις δεν εκλείπει και η περίπτωση αθλημάτων μαζικού τύπου (ποδόσφαιρο, μπάσκετ, κρίκετ κ.ά.), όπου καλύπτουν τα έξοδά τους στηριζόμενα σε διαφημίσεις ή χορηγίες, ενώ άλλοτε οι κρατικές χορηγίες αξιοποιούνται για την κατασκευή αθλητικών σταδίων (Mules, 1998).

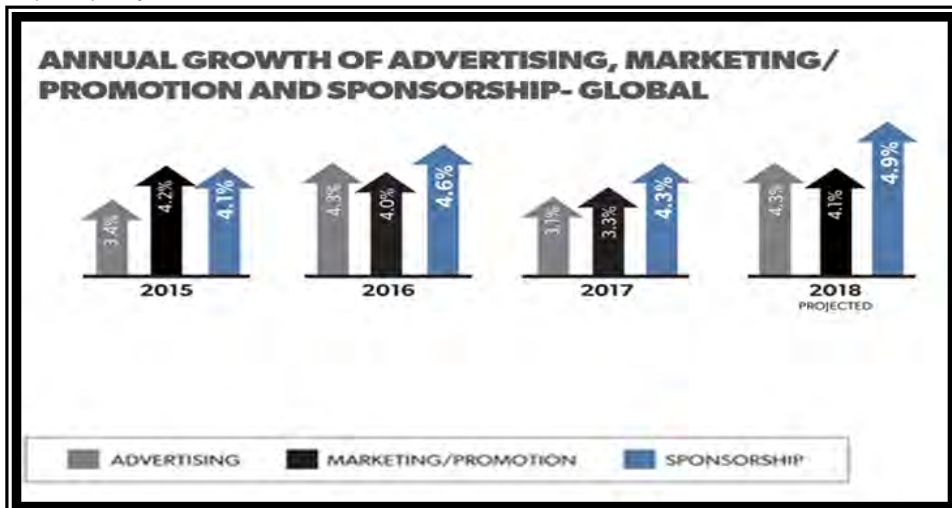
Η χορηγία αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του μάρκετινγκ και αντιπροσωπεύει έναν από τους ταχύτερους αναπτυσσόμενους κλάδους του. Παράγοντες όπως η αναζήτηση νέων αγορών-στόχων από εταιρίες που επιδιώκουν την οικονομική ανέλιξη, η τεχνολογική αλλαγή που προβάλλεται έντονα από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, καθώς και η ίδια η αλλαγή της κοινωνίας που είναι περισσότερο από ποτέ προσανατολισμένη σε εκδηλώσεις αναψυχής, είναι μερικοί από τους λόγους που ενισχύουν το ρυθμό ανάπτυξης των χορηγικών δαπανών (Meenaghan, 1999).

Σε οικονομικά μεγέθη, ο ρυθμός ανάπτυξης των χορηγικών δαπανών παγκοσμίως είναι ιδιαίτερα μεγάλος αν ληφθεί υπόψη το γεγονός πως οι δαπάνες από 2 δις δολάρια το 1984, αυξήθηκαν σε 18,1 δις δολάρια το 1997 (Sponsorship Research International, 1998 όπως αναφέρεται στο Meenaghan, 1999). Ωστόσο σύμφωνα με την IEG (2018), ο ρυθμός ανάπτυξης -σε παγκόσμια κλίμακα- (Γράφημα 5), εξακολουθεί να παρουσιάζει ανοδική πορεία, εκτιμώντας πως το 2018 θα αγγίξει το ποσό των 65,8 δις δολαρίων, έναντι των 55,3 δις δολαρίων το 2014.

Γράφημα 5: Συνολικές δαπάνες χορηγίας παγκοσμίως 2014-2018

Πηγή: IEG (2018)

Η βελτίωση των οικονομικών δεικτών υποδεικνύει πως οι επιχειρήσεις (Γράφημα 6) φαίνονται πρόθυμες να δαπανήσουν στο πλαίσιο ενίσχυσης του εμπορικού τους σήματος σε διαφήμιση, μάρκετινγκ και χορηγία με την τελευταία να παρουσιάζει μεγαλύτερο ποσοστό ανάπτυξης έναντι των δυο πρώτων. Ο ρυθμός ανάπτυξης των χορηγιών συνάδει με την άποψη του Yeshin (1999) στο ότι οι χορηγίες είναι περισσότερο επιλέξιμες από άλλες μορφές επικοινωνίας του μάρκετινγκ και συχνά ωθούν οργανισμούς να καταβάλουν μεγάλα χρηματικά ποσά έναντι των χορηγιών αυτών (όπως αναφέρεται στο Dolphin, 2003).

Γράφημα 6: Ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης στη διαφήμιση, μάρκετινγκ, χορηγίες παγκοσμίως, 2015-2018

Πηγή: IEG (2018)

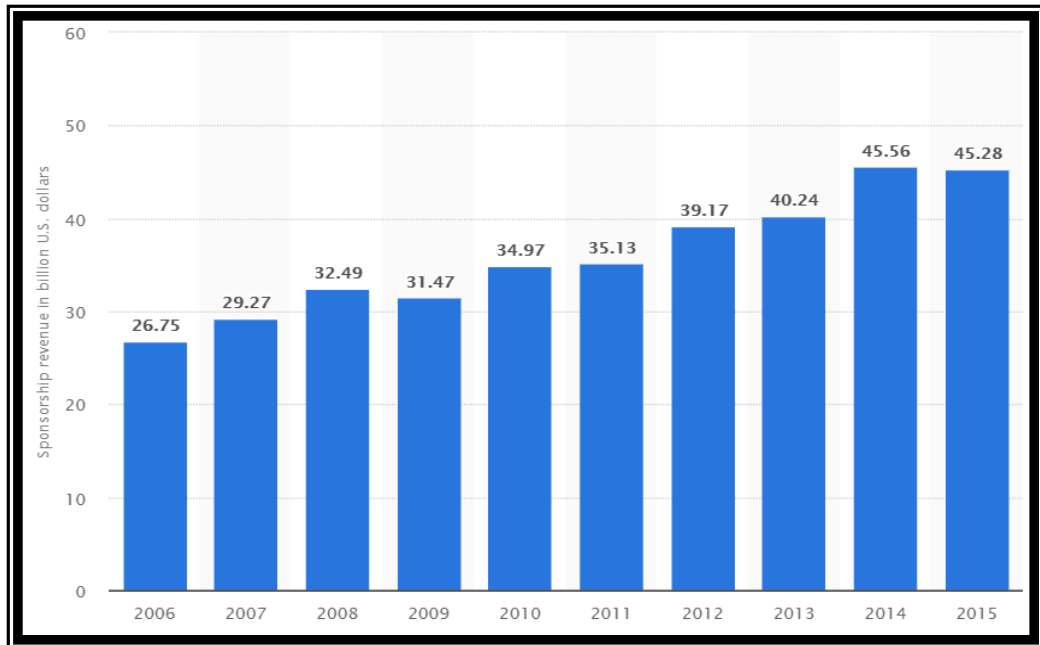
Οι χορηγίες των αθλημάτων και των αθλητικών γεγονότων έχει αποδειχτεί πως αποτελούν αποτελεσματικό μέσο για την αλλαγή και ενίσχυση του προφίλ και της

φήμης μιας εταιρίας. Ως εκ τούτου οι χορηγίες δύνανται να θεωρηθούν σημαντικοί πόροι για τις εταιρίες προκειμένου να διασφαλίσουν μια θέση ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος. Επιπλέον, θεμελιώδη ρόλο στις χορηγικές συμφωνίες διαδραματίζουν οι διασημότητες, οι αθλητικές ομάδες και τα αθλητικά πρωταθλήματα (Amis et al., 1999). Σε αυτό επίσης καταλήγουν οι Agrawal και Kamakura (1995), οι οποίοι σύμφωνα με έρευνά τους διαπίστωσαν πως, περισσότερο από το 55% των χορηγικών συμφωνιών με διασημότητες αφορούν σε αθλητικές προσωπικότητες (όπως αναφέρεται στο Amis et. al, 1999). Σύμφωνα με τον Thwaites (1995), πάνω από το 75% του συνόλου των χορηγιών αφορά σε αθλητικές δραστηριότητες, το οποίο κατά τους Miyazaki και Morgan (2001), εκτείνεται από την παροχή στολών έως τη χρηματοδότηση σταδίων (όπως αναφέρεται στο Dolphin, 2003).

Κατά τους Carrigan και Carrigan (1997), τα αθλήματα θεωρούνται βασικό εργαλείο των χορηγιών ένεκα της μεγάλης δημοσιότητας που προσφέρουν. Ωστόσο παρουσιάζουν τους μηχανοκίνητους αγώνες και το ποδόσφαιρο ως ιδιαίτερα προσφιλή αθλήματα προς το χορηγικό θεσμό, καταλαμβάνοντας το 45% περίπου των χρημάτων που δίνονται σε χορηγίες.

Επιπροσθέτως κατά τους Davis et al. (1993), επισημαίνεται ότι αθλήματα όπως το τένις, το γκολφ και το κρίκετ παρουσιάζουν μεγαλύτερη ευκολία στην προσέλκυση χορηγιών, ενώ αθλήματα όπως το βόλεϊ, η πυγμαχία και η κολύμβηση δύνανται να χαρίσουν περιστασιακά σημαντικές επιτυχίες εξασφαλίζοντας ιδιαίτερα μεγάλα κέρδη (όπως αναφέρεται στο Carrigan και Carrigan, 1997).

Η παγκόσμια αγορά αθλητικών χορηγιών (Γράφημα 7), εμφανίζει ιδιαίτερα σημαντική αύξηση μέσα σε μια δεκαετία με την PriceWaterhouseCoopers να εκτιμά πως το 2015 ανέρχεται στα 45 δις δολάρια. Μεγάλη αγορά στις αθλητικές χορηγίες αποτελεί η Βόρεια Αμερική (Ηνωμένες Πολιτείες και Καναδάς) καθώς το 2012 τα έσοδα από αθλητικές χορηγίες ανήλθαν περίπου σε 13,5 δις δολάρια, αντιπροσωπεύοντας περίπου το 69% της συνολικής αγοράς χορηγιών (αθλητισμός, ψυχαγωγία, τέχνες, φεστιβάλ, εκθέσεις και ετήσιες εκδηλώσεις, χορηγίες για ενώσεις και οργανώσεις μελών) (<https://www.statista.com>). Παρομοίως, σύμφωνα με την IEG (2018), για το έτος 2018 εκτιμάται πως τα αθλητικά γεγονότα στη Βόρεια Αμερική θα προσελκύσουν το 70% των χορηγικών επενδύσεων (<http://www.sponsorship.com>).

Γράφημα 7: Συνολικά έσοδα Αθλητικών Χορηγιών Παγκοσμίως, 2006-2015 (δισ \$)

Πηγή: Statista (2010)

Στα ευρωπαϊκά δεδομένα (συμπεριλαμβανομένης της Μέσης Ανατολής και της Αφρικής), η αγορά αθλητικών χορηγιών το 2012, ανέρχεται στα 14 δισ δολάρια περίπου, με το ποδόσφαιρο να πρωτοστατεί έναντι άλλων τομέων. Ενδεικτικά αναφέρονται α) το Αγγλικό Πρωτάθλημα (English Premier League), το οποίο λαμβάνει περίπου 50 εκατομμύρια ευρώ ανά εποχή από τον χορηγό της, την τράπεζα 'Barclays', β) η Μπαρτσελόνα, ο κορυφαίος ισπανικός σύλλογος, λαμβάνει περίπου 30 εκατομμύρια ευρώ ανά εποχή από το Ίδρυμα Κατάρ ως χορηγός της φανέλας του. Ωστόσο σημαντικό μέρος των συνολικών εσόδων των χορηγιών προκύπτει από μεγάλα αθλητικά γεγονότα όπως οι ΟΑ, το Παγκόσμιο Κύπελλο της FIFA και το UEFA EURO. Ενδεικτικά αναφέρονται α) οι ΟΑ (θερινοί, χειμερινοί), που πραγματοποιήθηκαν κατά την περίοδο 2009-2012, δημιούργησαν περίπου 1 δισ δολάρια σε χορηγία από το αποκλειστικό πρόγραμμα χορηγίας TOP και β) τα έσοδα από τη χορηγία, την αδειοδότηση και το εμπόριο από το EURO 2012 στην Πολωνία και την Ουκρανία που ανήλθαν σε 300 εκατομμύρια ευρώ περίπου (<https://www.statista.com>).

Στην Ελλάδα η οικονομική κρίση στάθηκε η αφορμή να μειωθούν αισθητά οι κρατικές επιχορηγήσεις στον αθλητικό χώρο, επηρεάζοντας τόσο τον επαγγελματικό όσο και τον ερασιτεχνικό αθλητισμό, ενώ παράλληλα συντέλεσε στην απαξίωση των υποδομών. Ωστόσο το γεγονός αυτό ώθησε ολοένα και περισσότερες επιχειρήσεις να συμμετέχουν ως χορηγοί σε αθλητικές εκδηλώσεις. Επιπροσθέτως η αύξηση αυτή σε

χορηγούς προκλήθηκε κατόπιν α) κορεσμού του χώρου της διαφήμισης, β) της εξέλιξης του επαγγελματικού και μαζικού λαϊκού αθλητισμού, γ) του έντονου ανταγωνισμού ανάμεσα στις επιχειρήσεις, δ) της ανάπτυξης της εμπορικότητας των αθλητικών εκδηλώσεων, ε) των προσφάτων ανακατατάξεων στα ραδιοτηλεοπτικά μέσα ενημέρωσης και στ) της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Ενοποίησης και της αναμενόμενης αλλαγής στη νομοθεσία (Ασημακόπουλος και Παπαχαρίσης, 1997 όπως αναφέρεται στο Τόλκα κ.ά., 2004).

Η Γενική Γραμματεία Αθλητισμού του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού είναι αρμόδια να επιχορηγεί Ομοσπονδίες, Σωματεία, Στάδια και άλλους αθλητικούς φορείς. Σύμφωνα με τον Εθνικό Αθλητικό Σχεδιασμό, τα αθλήματα χωρίζονται σε αυτά που χαιρούν της κρατικής βοήθειας και σε αυτά που απαιτείται εξολοκλήρου η στήριξη της ιδιωτικής πρωτοβουλίας (<http://gga.gov.gr/athlitismos>). Στα αθλήματα που λαμβάνουν κρατική επιχορήγηση, παρουσιάζεται αισθητή μείωση ως προς την κατανομή των πιστώσεων που χορηγούνται στις αθλητικές ομοσπονδίες. Ενδεικτικά αναφέρεται πως κατά το έτος 2018 -εν συγκρίσει με το 2007-, σημειώθηκαν αξιοσημείωτες μειώσεις, παρουσιάζοντας ποσοστά που αγγίζουν το 62,11% σε αθλήματα εθνικής προτεραιότητας, το 77,86% σε αθλήματα γενικού αθλητικού ενδιαφέροντος και το 80,27% σε κρατικώς ενισχυόμενα αθλήματα (Πίνακας 3). Ως εκ τούτου η αναζήτηση εναλλακτικών πηγών εσόδων καθίσταται αναγκαία προκειμένου οι αθλητικοί οργανισμοί να εξασφαλίσουν τη βιωσιμότητα και την περαιτέρω ανάπτυξή τους (Γενική Γραμματεία Αθλητισμού, (2011) (2018)).

Στην περίπτωση των ΟΑ της Αθήνας το 2004, τα δημόσια Ολυμπιακά έργα και οι δαπάνες για την ασφάλεια των αγώνων, χρηματοδοτήθηκαν από τον κρατικό προϋπολογισμό, ενώ οι δαπάνες για τη διεξαγωγή της διοργάνωσης καλύφθηκαν από τον προϋπολογισμό της Οργανωτικής Επιτροπής Ολυμπιακών Αγώνων 'Αθήνα 2004' Α.Ε. Αναφορικά με τα έσοδα από χορηγίες, καταγράφηκε το ποσό των €537 εκατομμυρίων, ήτοι το 26% των εσόδων της εν λόγω Επιτροπής. Αξιοσημείωτο ωστόσο θεωρείται το γεγονός ότι ο προσδοκώμενος στόχος των χορηγιών, επετεύχθη 2 χρόνια νωρίτερα από την πραγματοποίηση των Αγώνων. Η άρτια διεξαγωγή και τα θετικά οφέλη που προκλήθηκαν μέσω των Αγώνων, αναδεικνύουν ολοένα και περισσότερο τη σπουδαιότητα του θεσμού των χορηγιών, ενώ παράλληλα δικαιολογούν

την επιθυμία πολλών εταιριών να εισέλθουν στη ΔΟΕ προκειμένου να ενισχύσουν τη θέση τους σε εθνικές και διεθνείς αγορές (Samitas et al., 2008)

Πίνακας 3: Κρατικές χορηγίες σε αθλήματα- Σύγκριση 2007/2018

Αθλήματα Εθνικής Προτεραιότητας	2007	2018	Συνολική Μείωση % 2007-2018	Αθλήματα Γενικού Αθλητικού Ενδιαφέροντος	2007	2018	Συνολική Μείωση % 2007-2018				
Πετοσφαίριση (βόλεϊ)	4.300.000	1.330.000		Συνολική Μείωση % 2007-2018	Άρση Βαρών	2.000.000		348.000	Συνολική Μείωση % 2007-2018		
Γυμναστική	2.200.000	1.070.000			Κανόε Καγιάκ	1.050.000		275.000			
ΕΠΟ (για ΕΠΣ)	-	-			Πάλη	2.300.000		680.000			
Ιστιοπλοΐα	1.850.000	720.000			Επιτραπέζια αντισφαίριση	850.000		350.000			
Κωπηλασία	1.350.000	840.000			Μόνο μισθολογικό κόστος						
Καλαθοσφαίριση (μπάσκετ)	5.272.000	2.000.000			Ποδηλασία	1.800.000					
ΣΕΓΑΣ	8.600.000	3.000.000			ΤΑΕ KWON DO (ΕΛ.ΟΤ)	1.300.000		170.000			
Υγρός Στίβος	5.600.000	2.380.000			Τένις	1.150.000		350.000			
Χειροσφαίριση (χάντμπολ)	2.800.000	775.000			Τζούντο	1.150.000		395.000			
Σύνολο	31.972.000	12.115.000			-62,11%	Σύνολο		11.600.000		2.568.000	-77,86%
Κρατικώς Ενισχυόμενα Αθλήματα	2007	2018			Συνολική Μείωση % 2007-2018						
Ιππασία	800.000	170.000									
Ειφασκία	800.000	220.000									
Πινγκπαγκ	1.050.000	135.000									
Σκάκι	620.000	150.000									
Σκοποβολή	1.150.000	160.000									
Τοξοβολία	480.000	190.000									
Χιονοδρομία	750.000	90.000									
Σύνολο	5.650.000	1.115.000	-80,27%								

Πηγή: Γενική Γραμματεία Αθλητισμού (2011) (2018), Ιδία επεξεργασία

3.2 ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ ΣΤΟ ΔΙΕΘΝΗ ΧΩΡΟ

Κάθε χώρα που αντιλαμβάνεται τη σπουδαιότητα και τις ωφέλειες που μπορεί να αποκομίσει από τη διοργάνωση αθλητικών γεγονότων, επιδίδεται στη δημιουργία ολοένα και περισσότερων αθλητικών εκδηλώσεων. Μεγάλο μέρος της διεθνούς βιβλιογραφίας και αρθρογραφίας καλύπτεται από τη διοργάνωση μεγάλων αθλητικών γεγονότων και των επιπτώσεων που επιφέρουν στον τόπο που διοργανώνονται. Τα μεγάλα γεγονότα αν και λαμβάνουν χώρα μόνο μια φορά και έχουν μικρή διάρκεια, δύναται να προσελκύσουν μεγάλο ενδιαφέρον και προκαλούν τεράστια εισροή

χρημάτων (Hall, 1989). Οι απόψεις αναφορικά με τις επιπτώσεις δίστανται δεδομένου ότι συνυπάρχουν πολλά παραδείγματα τόσο επιτυχημένων όσο και αποτυχημένων διοργανώσεων παγκοσμίως.

Τα τελευταία χρόνια τα αθλητικά γεγονότα μικρότερης κλίμακας κερδίζουν ολοένα και περισσότερο έδαφος, καθώς αθλητικά δρώμενα ερασιτεχνικού επιπέδου αποδείχθηκαν επικερδή για πολλές πόλεις. Ως εκ τούτου πολλοί τόποι προβαίνουν στη διεξαγωγή αθλητικών διοργανώσεων όπως οι δρομικοί αγώνες, προκειμένου να προσελκύσουν τουρίστες στον τόπο τους (Gibson, 1998).

Επιπροσθέτως υποστηρίζεται ότι αθλητικά γεγονότα μικρότερης εμβέλειας δύναται να συνεισφέρουν αποτελεσματικά στους τόπους φιλοξενίας τους, προκαλώντας αρνητικά αποτελέσματα στο λιγότερο δυνατό βαθμό (Higham, 1999). Επιπλέον το ολοένα και μεγαλύτερο ενδιαφέρον του δυτικού κόσμου για την υγεία και τη φυσική κατάσταση, έχει οδηγήσει στη δημιουργία αθλητικής συνείδησης με άμεσο αντίκτυπο στην περαιτέρω ανάπτυξη των αθλητικών γεγονότων (Kurtzman και Zauhar, 1995).

Σύμφωνα με τους Jago et al. (2003) απαραίτητη προϋπόθεση για να στεφθεί με επιτυχία μια εκδήλωση, αποτελεί η εμπλοκή της κοινωνίας σε κάθε στάδιο της εκδήλωσης. Τα γεγονότα αυτά παρέχουν τη δυνατότητα στους προορισμούς για επαναπροσδιορισμό και αλλαγή της εικόνας τους, που αν οργανωθούν σωστά και φέρουν καθολική συμμετοχή της κοινότητας, μπορούν να προσφέρουν νέες ευκαιρίες σε αυτή και να τη βοηθήσουν να αποκτήσει βαθύτερη εκτίμηση του εαυτού της.

Τέλος αξίζει να αναφερθεί πως πολλοί προορισμοί αναπτύσσουν αθλητικά γεγονότα με σκοπό τον μετριασμό της τουριστικής εποχικότητας. Οι Higham και Hinch (2002) υποστηρίζουν πως η εποχικότητα αφορά τόσο τον τουρισμό όσο και τον αθλητισμό. Η επαγγελματική ανάπτυξη πολλών αθλημάτων, όσο και η ανάπτυξη κλειστών σταδίων και αθλητικών εγκαταστάσεων πολλαπλών χρήσεων που προφυλάσσουν από τις καιρικές συνθήκες τόσο τους θεατές όσο και τους ίδιους τους αθλούμενους, βοηθά στην υλοποίηση αγώνων καθ' όλη τη διάρκεια του έτους και ως εκ τούτου στον περιορισμό της νοοτροπίας της αθλητικής εποχικότητας.

3.2.1 ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ ΣΕ ΑΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΣΤΟ ΔΙΕΘΝΗ ΧΩΡΟ

Αντιπροσωπευτικό παράδειγμα επιτυχημένων διοργανώσεων αποτελεί η περίπτωση των ΟΑ στη Βαρκελώνη το 1992 οι οποίοι αποτέλεσαν την αφορμή για αστική αλλαγή

και αναζωογόνηση. Τόσο οι μεγάλες επενδύσεις σε νέα συστήματα μεταφορών, όσο και η ανάπλαση της υποβαθμισμένης παράκτιας ζώνης, αποτέλεσαν μερικούς από τους λόγους αλλαγής της από πόλη που βίωνε τις επιπτώσεις της παγκόσμιας οικονομικής ύφεσης και του ανταγωνισμού την περίοδο 1970-1980 (Essex και Chalkey, 1998), σε έναν από τους καλύτερους ταξιδιωτικούς προορισμούς παγκοσμίως.

Η επιτυχημένη και ασφαλής διοργάνωση μεγάλων αθλητικών γεγονότων που διεξήχθησαν στη Νότια Αφρική (Παγκόσμιο Κύπελλο Ράγκμπι, Κρίκετ, Ποδοσφαίρου το 1995, 2003 και 2010 αντίστοιχα) που χαρακτηρίζεται από υψηλά ποσοστά εγκληματικότητας, συγκαταλέγεται στα θετικά παραδείγματα. Οι διοργανώσεις αυτές κατάφεραν να αντιστρέψουν την αρνητική εικόνα που είχε σχηματιστεί στις αντιλήψεις του κόσμου, καθώς και να τονώσει το αίσθημα της εθνικής υπερηφάνειας και τοπικής ταυτότητας (Bob και Swart, 2010).

Στο ίδιο πλαίσιο κινείται και η διεξαγωγή του παγκοσμίου κυπέλλου ποδοσφαίρου στη Γερμανία το 2006, σημειώνοντας αξιοσημείωτη αλλαγή στις καλά εδραιωμένες πεποιθήσεις του κόσμου περί της ‘Ναζιστικής’ και ‘διαιρεμένης’ Γερμανίας (Bob και Swart, 2010). Σύμφωνα με τον Kersting (2007), δυο καμπάνιες που χρησιμοποιήθηκαν για το εν λόγω αθλητικό γεγονός, εστίασαν στην εθνική υπερηφάνεια και τον γερμανικό πολιτισμό ενισχύοντας την εθνική τους ταυτότητα, ενώ κατά τη διάρκεια διεξαγωγής του παγκοσμίου κυπέλλου ελαττώθηκαν οι ξενοφοβικές αντιλήψεις.

Επιτυχημένα παραδείγματα τουριστικών προορισμών που κατάφεραν να αναπτύξουν νέες μορφές τουρισμού και να καθιερωθούν στις μνήμες του κόσμου με διαφορετικό από τα καθιερωμένα πρότυπα αποτέλεσε το Algarve της Πορτογαλίας που δημιούργησε την πιο προσοδοφόρα τουριστική αγορά με επίκεντρο το γκολφ (Bull και Weed, 1999).

Πολλά αθλητικά γεγονότα συνδέονται με φιλανθρωπικά προγράμματα προσπαθώντας να συνεισφέρουν σε μειονεκτούσες και ευπαθείς ομάδες πληθυσμού. Στο πλαίσιο αυτό κινείται το πρόγραμμα *Amabead* που πραγματοποιείται εν όψει του μαραθωνίου στην Αφρική (Comrades Marathon). Συγκεκριμένα τα έσοδα που προκύπτουν από πωλήσεις παραδοσιακών κοσμημάτων διατίθενται σε πέντε φιλανθρωπικές οργανώσεις οι οποίες στηρίζουν με τη σειρά τους τις μειονεκτούσες κοινότητες στη Νότια Αφρική. Επιπλέον, το Παγκόσμιο Κύπελλο Ποδοσφαίρου (FIFA World Cup 2010) συνδέθηκε με προγράμματα κοινωνικής ανάπτυξης τα οποία

ξεκίνησαν και υλοποιήθηκαν με τη στήριξη κυβερνητικών υπηρεσιών, ιδιωτικών εταιριών και άλλων οργανώσεων με σκοπό την πρόοδο μέσω του ποδοσφαίρου (Bob και Swart, 2010).

Ωστόσο δε θα μπορούσαν να παραλειφθούν γεγονότα που άφησαν αρνητικό κληροδότημα τόσο σε κοινωνικό όσο και σε οικονομικό επίπεδο. Περίτρανο παράδειγμα αποτελούν οι θερινοί ΟΑ στη Σεούλ το 1988, οι οποίοι συνδέθηκαν τόσο με στοιχεία διαφθοράς κατά την περίοδο υποβολής υποψηφιότητας, όσο και με περιστατικά βίαιων μετακινήσεων πληθυσμού (720.000 ενοικιαστές δωματίων). Επιπλέον παραδείγματα που εντοπίζονται στη διεθνή βιβλιογραφία αφορούν στις εκδιώξεις χιλιάδων χαμηλόμισθων κατοίκων και μικρών επιχειρήσεων από τη Βαρκελώνη πριν τη διεξαγωγή των αγώνων το 1992, καθώς και 9.000 συλλήψεις αστέγων ενόψει των ΟΑ στην Ατλάντα (Higham, 1999).

Σύμφωνα με τον Olds (1998), παρόμοιες καταστάσεις συνέβησαν ενόψει των χειμερινών ΟΑ του Calgary το 1988 όπου σημειώθηκαν εκδιώξεις φοιτητών από κατοικίες και ξενοδοχεία, καταπατώντας έτσι το ανθρώπινο και αναφαίρετο δικαίωμα της στέγασης. Ωστόσο μνημονεύεται η περίπτωση του Τορόντο που είχε διεκδικήσει ανεπιτυχώς τους ΟΑ το 1996, προκαλώντας μεγάλο έξοδο για την καμπάνια τους το οποίο έφτασε τα 17 εκατομμύρια δολάρια (όπως αναφέρεται στο Higham, 1999).

Τέλος αξίζει να σημειωθεί πως, αθλητικά γεγονότα μικρότερου βεληνεκούς συνεισφέρουν αποτελεσματικά στον τόπο που φιλοξενούνται. Αυτό επιβεβαιώνεται και από την έρευνα των Daniels και Norman (2003), σύμφωνα με την οποία διαπιστώθηκε πως επτά -κανονικού τύπου- αθλητικές εκδηλώσεις που διεξήχθησαν στη Νότια Καρολίνα των ΗΠΑ, αφενός προκάλεσαν μηδαμινά έξοδα για τη διεξαγωγή τους, επιβαρύνοντας ελάχιστα τους δημόσιους πόρους και αφετέρου πραγματοποιήθηκαν σε ήδη υπάρχουσες υποδομές. Αναφορικά με τον αντίκτυπο στην κοινότητα, διαπιστώθηκε πως η πλειοψηφία των γεγονότων ήταν ελεύθερης πρόσβασης παρέχοντας έτσι τη δυνατότητα για ψυχαγωγία χωρίς οικονομική επιβάρυνση.

3.2.2 ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ ΣΕ ΝΗΣΙΩΤΙΚΟΥΣ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥΣ ΣΤΟ ΔΙΕΘΝΗ ΧΩΡΟ

Στη σύγχρονη εποχή παρατηρείται ιδιαίτερα αυξημένο ενδιαφέρον νησιωτικοί προορισμοί να επενδύουν στον αθλητικό τουρισμό και στα αθλητικά γεγονότα στο πλαίσιο ενδυνάμωσης της τουριστικής τους ανάπτυξης και της προσπάθειάς τους να

ξεπεράσουν τις αρνητικές επιπτώσεις του μαζικού τουρισμού (Lim και Patterson, 2008). Μεγάλη απήχηση εμφανίζουν οι μαραθώνιοι και οι ποδηλατικοί αγώνες στα νησιά ένεκα του φυσικού κάλλους και της διαφορετικότητάς τους. Εντούτοις η περίπτωση των νησιών έχει λάβει τη μικρότερη δυνατή ακαδημαϊκή προσοχή (Ziakas και Boukas, 2016).

Σύμφωνα με τους Bull και Weed (1999), η Μάλτα αποτελεί παράδειγμα του πώς ένας μικρός ταξιδιωτικός προορισμός δύναται να ξεφύγει από τα πλαίσια του μαζικού τουρισμού και να επενδύσει σε νέες μορφές. Αθλητικά γεγονότα που έλαβαν χώρα στο νησί (Μαραθώνιος Μάλτας, το παγκόσμιο πρωτάθλημα ιστιοπλοΐας κ.ά.) αν και κατάφεραν να προσελκύσουν κόσμο, ωστόσο έφεραν στην επιφάνεια προβλήματα (περιορισμός των φυσικών πόρων, ανεπαρκείς υποδομές), που προϋποθέτουν την εφαρμογή ενός καλά οργανωμένου στρατηγικού σχεδίου και την στήριξη του κρατικού μηχανισμού, προκειμένου να αναπτυχθεί περισσότερο ο τομέας αυτός.

Στην περίπτωση της Κύπρου, η έλλειψη κυβερνητικής υποστήριξης και σχεδιασμού, ώθησε ομάδες εθελοντών να διοργανώσουν λιγότερο δημοφιλείς αθλητικές εκδηλώσεις προκειμένου να στηρίζουν τους στόχους της κοινότητας και να εμπλουτίσουν το τουριστικό προϊόν. Το γεγονός ότι πολλές από αυτές στέφθηκαν με επιτυχία βοήθησε να εξελιχθούν σε μικρής κλίμακας αθλητικά γεγονότα, με χαρακτηριστικό παράδειγμα το διεθνές ράλι της Πάφου, το φεστιβάλ αθλητισμού και διασκέδασης Τροόδου, ο μαραθώνιος Λεμεσού, η ποδηλατική περιήγηση της Κύπρου, γεγονότα που επιτελούν κοινωνικό έργο και βοηθούν στην τουριστική ανάπτυξη και προβολή. Η ενεργός δράση των εθελοντών και η περιορισμένη υποστήριξη του κρατικού μηχανισμού αντικατοπτρίζουν την ανάγκη για κρατική υποστήριξη και χρηματοδότηση προκειμένου να επιτευχθούν και τα προσδοκώμενα αποτελέσματα και να μην απειλείται η βιωσιμότητά τους (Ziakas και Boukas, 2016).

Αντιθέτως, το νησί Jeju της Κορέας, επένδυσε με τη συνδρομή του κρατικού μηχανισμού σε πιο εξειδικευμένες αγορές και συγκεκριμένα στον αθλητικό τουρισμό, προκειμένου να διαφοροποιήσει την εικόνα του από αυτή του γαμήλιου προορισμού. Η διοργάνωση του Κορεάτικου πρωταθλήματος γκολφ στο νησί το 2004, προσέφερε τόσο θετικά όσο και αρνητικά οφέλη. Στα θετικά συγκαταλέγονται ο εμπλουτισμός του τουριστικού προϊόντος και η μετέπειτα διοργάνωση ποικίλων αθλητικών εκδηλώσεων, η σύναψη πολλαπλών συνεργασιών, η καθιέρωση ενός στρατηγικού σχεδίου ανάπτυξης στον αθλητικό τουρισμό, η διεθνής προβολή και εντέλει η αλλαγή της εικόνας του

νησιού. Από την αρνητική σκοπιά, το αθλητικό αυτό γεγονός δεν ανταποκρίθηκε στις προσδοκίες αναφορικά με τις τουριστικές επισκέψεις τόσο από τους διεθνείς όσο και από τους εγχώριους τουρίστες, καθώς και το θέμα των χορηγιών και του προϋπολογισμού δέχτηκε επικρίσεις από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης (Lim και Patterson, 2008).

Τέλος αξίζει να αναφερθεί η περίπτωση των Αγώνων Μάστερ που διεξάγονται στη Νέα Ζηλανδία, οι οποίοι κατά τον Ritchie (2005) παρέχουν τη δυνατότητα οικονομικής ενδυνάμωσης της τοπικής κοινωνίας, τη χρήση των υποδομών καθώς και την προσέλκυση εσόδων από τον τομέα της εστίασης και του λιανικού εμπορίου (όπως αναφέρεται στο Ziakas και Boukas, 2016). Ωστόσο η επιμήκυνση της περιόδου που διεξάγονται οι αγώνες ράγκμπι στη Νέα Ζηλανδία, συνέβαλαν στην αύξηση των εγχώριων μετακινήσεων και ημερήσιων επισκεπτών, ενώ παράλληλα προστέθηκαν νέες κατηγορίες θεατών (γυναίκες και οικογένειες) και επηρεάστηκαν οι προτιμήσεις ψυχαγωγίας και τα ευρύτερα ταξιδιωτικά κίνητρα των τουριστών αυτών (Higham και Hinch, 2002).

3.2.3 ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται στη χώρα μας το φαινόμενο ολοένα και περισσότεροι άνθρωποι να επιδίδονται στον αθλητισμό και να λαμβάνουν μέρος σε αθλητικές εκδηλώσεις. Τόσο ο σύγχρονος και έντονος τρόπος ζωής, όσο και η μοναδικότητα του ελληνικού τοπίου σε συνδυασμό με το ευνοϊκό κλίμα και τις προσπάθειες των ειδικών για εμπλουτισμό του τουριστικού προϊόντος, έχουν ωθήσει πληθώρα προορισμών να προσθέτουν ολοένα και περισσότερες εκδηλώσεις στο αθλητικό καλεντάρι. Ιδιαίτερα μεγάλη άνθιση εντοπίζεται στη διοργάνωση μαραθωνίων αγώνων που σταδιακά αποκτούν τη φήμη των ‘καλών γεγονότων’ διεθνώς (Gillet και Kelly, 2006 όπως αναφέρεται στο Karlanidou και Gibson, 2010).

Στην περίπτωση της Ελλάδας, κορυφαίος όλων των γεγονότων θεωρείται ο ‘κλασικός’ αυθεντικός Μαραθώνιος Αθηνών ο οποίος φέρει αθρόα συμμετοχή κόσμου τόσο από την Ελλάδα όσο και από το εξωτερικό. Πρόκειται για τη μαζικότερη εκδήλωση στην Ελλάδα η οποία έχει εξελιχθεί σε μεγάλη γιορτή και όχημα για τη διάδοση πολλαπλών μηνυμάτων. Επιπλέον βοηθά στην τόνωση της οικονομίας, ενώ παράλληλα επιτελεί μεγάλο κοινωνικό έργο και ενισχύει το αίσθημα του εθελοντισμού (<http://www.segas.gr>). Σύμφωνα με μελέτες του γραφείου μάρκετινγκ του μαραθωνίου

του ΣΕΓΑΣ, τα έσοδα της Αθήνας ανέρχονται στα 11 εκατομμύρια ευρώ (Παπαποστόλου, 2015 όπως αναφέρεται στο Μοίρα κ.ά., 2017). Εντούτοις σε έρευνα που έχει διεξαχθεί από τους Μοίρα, κ.ά. (2017), προκύπτει πως η Αθήνα αν και πόλη καταγωγής του Μαραθωνίου και παρά τις προσπάθειες των αρμόδιων φορέων, δεν έχει καταξιωθεί στη συνείδηση του τουριστικού κοινού και ο αριθμός των ξένων επισκεπτών δεν είναι ικανοποιητικός (Μοίρα, κ.ά., 2017: 55)

Ορόσημο για τα ελληνικά δεδομένα αποτέλεσε η διοργάνωση των ΟΑ της Αθήνας του 2004, αφήνοντας σημαντικό και άλλοτε αμφιλεγόμενο κληροδότημα στη χώρα. Στα θετικά αφενός συμπεριλαμβάνεται η ανάπτυξη των υποδομών και συγκεκριμένα η κατασκευή και ανανέωση πολλών αθλητικών εγκαταστάσεων, η κατασκευή νέου αεροδρομίου προς εξυπηρέτηση ετησίως 16 εκατομμυρίων επιβατών και η επέκταση των γραμμών του υπόγειου σιδηρόδρομου με δυνατότητα μεταφοράς 150 εκατομμυρίων επιβατών ετησίως. Στα θετικά επίσης συγκαταλέγονται οι 3.000 νέες θέσεις εργασίας πλήρους απασχόλησης που δημιουργήθηκαν (Malfas et al., 2004). Με αφορμή τους Ολυμπιακούς και Παραολυμπιακούς αγώνες, βελτιώθηκε αισθητά η προσβασιμότητα των ατόμων με ειδικές ανάγκες σε νέες αθλητικές εγκαταστάσεις, σε μέσα μεταφοράς καθώς και σε ξενοδοχεία (IOBE, 2015).

Αξιοσημείωτη ήταν και η συμμετοχή των 65.000 εθελοντών και η ενίσχυση της εθνικής υπερηφάνειας. Άξιο αναφοράς αποτελεί το γεγονός ότι μετά το πέρας της επιτυχημένης αυτής διοργάνωσης, η εικόνα της χώρας ενισχύθηκε στις αντιλήψεις τόσο των κατοίκων της, όσο και των τουριστών, με άμεσο αντίκτυπο στην άνθιση της τουριστικής βιομηχανίας της χώρας (Karkatsoulis et al., 2005· IOBE, 2015).

Ωστόσο στα αρνητικά συγκαταλέγονται οι επικρίσεις πάνω στην κατασκευή εν δυνάμει έργων όπως αυτό του κωπηλατικού κέντρου στο Μαραθώνα λόγω έλλειψης ικανοποιητικής περιβαλλοντικής ανάλυσης. Επιπλέον ενισχύθηκε το κλίμα ανασφάλειας αναφορικά με τον κίνδυνο εκδήλωσης τρομοκρατικών χτυπημάτων και η ταυτόχρονη λήψη δρακόντειων μέτρων ασφαλείας και εντέλει το μεγάλο κόστος που προκλήθηκε επιβαρύνοντας το δημόσιο προϋπολογισμό (Malfas et al., 2004).

Τις τελευταίες δεκαετίες πραγματοποιούνται ολοένα και περισσότερα μεγάλα αθλητικά γεγονότα, όπως τα παγκόσμια πρωταθλήματα και οι διεθνείς αγώνες και τα τουρνουά. Ιδιαίτερα αυξητικές διαστάσεις επίσης έχουν λάβει οι αθλητικές διοργανώσεις που διεξάγονται υπό την αιγίδα των τοπικών και περιφερειακών αρχών, με ιδιαίτερη έμφαση στους δρομικούς αγώνες. Πλέον ολοένα και περισσότερες

αθλητικές εκδηλώσεις διοργανώνονται στα πλαίσια σχηματισμού αθλητικής κουλτούρας, και για λόγους κοινωνικής αλληλεγγύης. Μεγάλο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι αθλητικές διοργανώσεις των νησιωτικών προορισμών, οι οποίοι εκμεταλλευόμενοι τη μοναδικότητα του τοπίου υλοποιούν αγώνες που ενισχύουν την τουριστική τους εικόνα και τουριστική τους ανάπτυξη. Ιδιαίτερα προσφιλείς προς τον ελληνικό πληθυσμό, μεταξύ άλλων, αποτελούν οι ιστιοπλοϊκοί, οι μαραθώνιοι και ημιμαραθώνιοι, οι ποδηλατικοί και κολυμβητικοί αγώνες πολλοί εκ των οποίων θα αναφερθούν παρακάτω.

Στο πλαίσιο που αφορά τους αγώνες *ιστιοπλοΐας*, τα τελευταία χρόνια παρατηρείται αυξητική τάση στη διοργάνωση εκδηλώσεων με σκοπό την προβολή και ενίσχυση ολοένα και περισσότερων προορισμών. Ιδιαίτερα δημοφιλής διοργάνωση αποτελεί η ‘Aegean Regatta’ η οποία από το 2001 που ξεκίνησε έχει καταφέρει έως και σήμερα να τονώσει οικονομικά τις τοπικές κοινωνίες και ιδιαίτερα τα ακριτικά νησιά της Ελλάδας, καθώς με αφορμή τους ιστιοπλοϊκούς αγώνες, έδωσε την ευκαιρία στον κόσμο να τα επισκεφθεί. Οι αγώνες διάρκειας 8 ημερών κατά το μήνα Αύγουστο, έφερε 59 συμμετοχές, ενώ υπήρξαν χρονιές που πλησίασαν τις 100 μεταφέροντας περισσότερους από 1200 ιστιοπλόους. Το εγχείρημα αυτό υλοποιήθηκε από την Επιτροπή Ανοικτής Θαλάσσης, της Ελληνικής ιστιοπλοϊκής ομοσπονδίας και το Υπουργείο Αιγαίου, βρίσκοντας υποστηρικτές τους βασικούς ναυταθλητικούς ομίλους πολλών ακριτικών νησιών (<http://www.aegeanregatta.gr>).

Στο ίδιο πλαίσιο κινείται και ο 24^{ος} Διεθνής Ιστιοπλοϊκός Αγώνας Ανοικτής Θάλασσας ‘Κυκλάδες 2018’ και η 2^η ‘Ρεγκάτα Φιλίας 2018’. Ο μεν πρώτος διάρκειας 8 ημερών, έλαβε χώρα σε 4 νησιά των Κυκλάδων την περίοδο Ιουνίου-Ιουλίου, με συμμετοχή 60 σκαφών και 350 ιστιοπλόων από την Ελλάδα και το εξωτερικό (<http://www.kythnos.gr>). Η δεύτερη διοργάνωση είχε αφητηρία το Πόρτο Καράς της Χαλκιδικής και τερματισμό τη Λήμνο. Οι εν λόγω ιστιοδρομίες, διάρκειας 4 ημερών την περίοδο Ιουλίου 2018, έδωσαν την ευκαιρία στους κατοίκους του νησιού να προβάλλουν κατά την τελετή λήξης των αγώνων την τοπική τους παράδοση μέσω των μουσικοχορευτικών δρώμενων που ακολούθησαν καθώς και να παρουσιάσουν την τοπική τους γαστρονομία.

Κοινό στοιχείο των προαναφερθέντων ιστιοπλοϊκών αγώνων αποτελεί η πολυήμερη διάρκειά τους, η διοργάνωση ποικίλων εκδηλώσεων, καθώς και η εμπλοκή χορηγών, και υποστηρικτών, του κρατικού μηχανισμού και των τοπικών αρχών. Εντός

της αγωνιστικής περιόδου οι μέρες ελεύθερου προγράμματος που ακολούθησαν έδωσαν την ευκαιρία στους ιστιοπλόους και τα πληρώματά τους να έρθουν σε επαφή με τον πολιτισμό του τόπου στον οποίο διαγωνίζονται και το κοινό να απολαύσει ιστιοδρομίες υψηλού επιπέδου. Χαρακτηριστικό τους στοιχείο επίσης αποτελεί η απονομή επάθλων που συνοδεύεται από πληθώρα πολιτιστικών εκδηλώσεων με έντονη την παρουσία των κατοίκων και των τοπικών τους παραδόσεων, προσδίδοντας έτσι έναν ιδιαίτερα εορταστικό χαρακτήρα.

Με γοργούς ρυθμούς αναπτύσσονται επίσης οι αγώνες *τριάθλου* που καταγράφονται καθ' όλη τη διάρκεια του έτους σε πολλά μέρη της χώρας. Πρόκειται για ένα εντυπωσιακό αγώνισμα που περιλαμβάνει τρέξιμο, κολύμβηση και ποδηλασία και όπως και στην περίπτωση των ιστιοδρομιών συνδυάζει την άθληση με την ψυχαγωγία. Κοινό στοιχείο των αγώνων αποτελεί η συνεργασία πολλών παραγόντων (διοργανωτές, τοπικοί φορείς, χορηγοί, εθελοντές) που στηρίζουν έμπρακτα το θεσμό για την ομαλή και επιτυχή διεξαγωγή τους.

Από τους νησιωτικούς προορισμούς ενδιαφέρον παρουσιάζει το '11^ο Naxathlon 2018' το οποίο έλαβε χώρα στις 13&14 Οκτωβρίου, προσελκύοντας 200 αθλητές από την Ελλάδα και το εξωτερικό. Στις τριαθλητικές αποστάσεις προστέθηκαν δυο νέα αγωνίσματα (αγώνας δρόμου 5 και 1 χλμ) δίνοντας τη δυνατότητα συμμετοχής στα παιδιά (<https://naxathlon.gr/>).

Επίσης το '9^ο Τριάθλο Πάρου' έλαβε χώρα για ένατη συνεχή χρονιά στο Πάρκο Πάρου με συμμετοχές αθλητών από την Ελλάδα και το εξωτερικό. Το τριάθλο έδωσε την ευκαιρία σε ηλικίες άνω των 13 ετών να δοκιμάσουν τις δυνάμεις τους, ενώ για μικρότερες ηλικίες πραγματοποιήθηκε το 4^ο Mini Park Aquathlon που έδωσε τη δυνατότητα για ατομική ή ομαδική συμμετοχή στην κολύμβηση και στο εκτός δρόμου τρέξιμο. Το διάθλο πρόκειται για μια ευχάριστη αθλητική εμπειρία και δίνει τη δυνατότητα στις ομαδικές κατηγορίες να αγωνιστούν με τη μορφή της σκυταλοδρομίας. Ωστόσο οι παράλληλες εκδηλώσεις (ξενάγηση σε έκθεση, πεζοπορία, συμμετοχή σε φεστιβάλ) που έλαβαν χώρα, έδωσαν την ευκαιρία στους παρευρισκόμενους να γνωρίσουν σε βάθος την παριανή φιλοξενία και να απολαύσουν τη φύση (<https://www.parospark.com>).

Μεγάλη άνθιση παρουσιάζουν οι *δρομικοί αγώνες* τύπου ημιμαραθωνίων σε ολόκληρη τη χώρα κατά τη διάρκεια των οποίων συνδιοργανώνονται και διαδρομές λιγότερων χιλιομέτρων. Το μεγάλο γεωγραφικό τους εύρος γίνεται αντιληπτό και από

το σύνολο των ημιμαραθωνίων (των 21,1χλμ.) που εντοπίστηκαν και καταγράφηκαν στον πίνακα 4. Για την καλύτερη κατανόησή τους κρίνεται σκόπιμο να αναφερθούν τα βασικά χαρακτηριστικά τους.

8ος Ημιμαραθώνιος Δρόμος Λίμνης Βεγορίτιδας. Πρόκειται για χαρτογραφημένες και σηματοδοτημένες διαδρομές των 21, 5 και 1 χιλιομέτρων σε μια διαδρομή δίπλα στη λίμνη Βεγορίτιδα και στους πρόποδες του Βόρα- Καϊμακτσαλάν (<https://runningmagazine.gr>).

3ος Ημιμαραθώνιος Σπερχειού “Αθανάσιος Ακρίδας”. Πρόκειται για δρομικούς αγώνες 21, 11, 5 και 1 χιλιομέτρων στην Σπερχειάδα της Δυτικής Φθιώτιδας. Στους εν λόγω αγώνες υπάρχει επίσημη χρονομέτρηση, βοήθεια των εθελοντών, ύπαρξη χορηγών και κατά το πέρας αυτών ακολουθεί η απονομή επάθλων (<https://runningmagazine.gr>).

41ος Αγώνας Δρόμου Υγείας Αθήνας. Πρόκειται για δρομικό αγώνα των 21,1 χλμ., αγώνες σκυταλοδρομίας (2 X 10,55χλμ.) καθώς και παιδικούς αγώνες των 2 χλμ. έχοντας συγκεκριμένο όριο συμμετοχών ατόμων (2.000 άτομα για τα 21.1 χλμ. και 500 για τα παιδιά). Οι εν λόγω αγώνες είναι αφιερωμένοι στο έργο του Μητροπολιτικού Κοινωνικού Ιατρείου Ελληνικού που με τη συμμετοχή του κόσμου καλύπτεται μέρος των αναγκών του σε φάρμακα και υλικά. Κατά το πέρας αυτών ακολουθεί η απονομή επάθλων (<https://runningmagazine.gr>).

9ος Ημιμαραθώνιος δρόμος ΔΙΟΝ 2018. Πρόκειται για δρομικούς αγώνες που διοργανώνονται από τον Αθλητικό Πολιτιστικό Σύλλογο Δρομέων Πιερίας ‘ΖΕΥΣ’, την Περιφερειακή Ενότητα Πιερίας και τον Δήμο Δίου Ολύμπου, ενώ τελεί υπό την αιγίδα της Ελληνικής Ομοσπονδίας Συλλόγων Λαϊκού Μαζικού Αθλητισμού και Υπεραποστάσεων και της Ιεράς Μητροπόλεως Κίτρους, Κατερίνης και Πλαταμώνος. Αναφορικά με την ακριβή απόσταση της διαδρομής του Ημιμαραθωνίου έχει μετρηθεί και πιστοποιηθεί από την AIMS (<https://runningmagazine.gr>).

11ος Επετειακός Ημιμαραθώνιος Δρόμος Καλαμπάκα – Τρίκαλα. Πρόκειται για δρομικούς αγώνες σε άσφαλτο με κλίση ελαφρώς κατηφορική και διαδρομή μετρημένη από την AIMS. Παράλληλα με τον αγώνα των 21,1 χλμ. πραγματοποιούνται στο κέντρο της πόλης των Τρικάλων αγώνας 5 χλμ. και 1.000 μέτρων για παιδιά. Η διαδρομή ξεκινά από την πόλη της Καλαμπάκας, στους πρόποδες των Μετεώρων και τερματίζει στην κεντρική πλατεία των Τρικάλων (<https://runningmagazine.gr>).

7^{ος} *Ημιμαραθώνιος Αθήνας*. Ο Ημιμαραθώνιος Αθήνας πρόκειται για μία ετήσια συν-διοργάνωση του ΣΕΓΑΣ και του Δήμου Αθηναίων, με εκπροσώπηση του Οργανισμού Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας Δήμου Αθήνας (ΟΠΑΝΔΑ). Οι αγώνες ξεκίνησαν το 2012 με 3.500 συμμετέχοντες οι οποίοι –έχοντας όριο συμμετοχής- έφτασαν τους 20.000 δρομείς το 2018. Απώτερος σκοπός της διοργάνωσης είναι η μετατροπή του εν λόγω αγώνα σε ένα αθλητικό γεγονός που θα συνδυάζει στοιχεία πολιτιστικά, τουριστικά, ψυχαγωγικά και θα προσελκύει κόσμο τόσο από την Ελλάδα όσο και από το εξωτερικό, δίνοντας την ευκαιρία για μεγαλύτερη προβολή της χώρας. Διοργανώνεται υπό την αιγίδα του ΕΟΤ, ενώ συμμετέχουν πολλές εθελοντικές οργανώσεις, στηρίζεται από χορηγούς και μεταδίδεται ζωντανά από τη δημόσια τηλεόραση (<https://runningmagazine.gr>).

Ημιμαραθώνιος Ολυμπίας. Πραγματοποιείται στα πλαίσια του 4^{ου} Μαραθωνίου Ολυμπίας με στόχο να δώσει την ευκαιρία σε Έλληνες ή ξένους δρομείς να αγωνισθούν στον τόπο που γεννήθηκε το Ολυμπιακό πνεύμα. Πραγματοποιούνται επίσης δρομικοί αγώνες 12 χλμ. και 2 χλμ. στην Αμαλιάδα, στον Πύργο και στην Αρχαία Ολυμπία. Πέρα από το αγωνιστικό κομμάτι, διοργανώνονται πολιτιστικά και άλλα δρώμενα με σκοπό τη συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας του νομού Ηλείας, την προβολή και ανάδειξή του (<https://runningmagazine.gr>).

4^{ος} *Ημιμαραθώνιος Άρτας*. Πρόκειται για δρομικούς αγώνες των 21,1 χλμ., 5 χλμ. καθώς και σκυταλοδρομία των 21,1 χλμ. σε διαδρομή που έχει σχεδιαστεί προκειμένου να περνάει από τα σημαντικότερα ιστορικά σημεία της πόλης και στους οποίους συμμετέχουν και παιδιά (<https://runningmagazine.gr>).

9^{ος} *Ποσειδώνιος Ημιμαραθώνιος*. Πρόκειται για δρομικούς αγώνες κατά μήκος της παραλιακής ζώνης του Φαληρικού Όρμου, που αποσκοπούν στο να ευαισθητοποιήσουν τον κόσμο αναφορικά με την πρόληψη, διάγνωση και αντιμετώπιση του Σακχαρώδους Διαβήτη και της Παχυσαρκίας, ενώ ταυτόχρονα προσπαθούν να τον δραστηριοποιήσουν αναφορικά με την άθληση και την καθημερινή άσκηση, καθώς και να στηρίξουν φιλανθρωπικές δράσεις (<https://runningmagazine.gr>).

2^{ος} *Ημιμαραθώνιος Άνδρου*. Πρόκειται για δρομικούς αγώνες των 21 και 10 χλμ. κατά τους οποίους οι αθλητές έχουν την ευκαιρία να διέρχονται μέσα από γραφικά χωριά του νησιού. Βασική επιδίωξη αποτέλεσε η ενίσχυση και ανάδειξη των τοπικών παραδοσιακών τοπικών προϊόντων του νησιού μέσω διανομής τους στην τσάντα που προμηθεύεται κάθε αθλητής στους αγώνες. Κατ' αυτό τον τρόπο διατηρείται η

παράδοση και ιστορία του νησιού, αλλά ενισχύεται και ο τουρισμός του (<https://runningmagazine.gr>).

2ος Διεθνής Ημιμαραθώνιος Αγώνας Δρόμου VIA EGNATIA RUN. Πρόκειται για δωρεάν δρομικούς αγώνες στους οποίους συμμετέχει πλήθος κόσμου συμπεριλαμβανομένων παιδιών και ατόμων με αναπηρία. Διοργανώνονται από την Περιφερειακή Ενότητα Έβρου – Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης και ο Ημιμαραθώνιος (21,1 χλμ.) το 2017 έλαβε πιστοποίηση από τον AIMS. Σημαντική υπήρξε η συμβολή των εθελοντών το 2017 που ανήλθε στους 300 (<https://runningmagazine.gr>).

3ος Νυχτερινός Ημιμαραθώνιος Ιωαννίνων. Πρόκειται για δρομικούς αγώνες των 21 και 5 χλμ. που δίνουν την ευκαιρία στους συμμετέχοντες να απολαύσουν την παραλίμνια πόλη με τα ιστορικά σημεία και τους παραδοσιακούς οικισμούς της υπό το φως της νύχτας (<https://runningmagazine.gr>).

1ος Ημιμαραθώνιος Αλμωπίας. Πρόκειται για δωρεάν δρομικούς αγώνες στους οποίους οι συμμετέχοντες και οι συνοδοί τους έχουν την ευκαιρία να απολαύσουν μετά τον τερματισμό εδέσματα που επιμελήθηκε δημόσια σχολή αρτοζαχαροπλαστικής. Πέρα της απονομής επάθλων για τους συμμετέχοντες, δόθηκε και χρηματικό έπαθλο στον πιο πολυπληθή σύλλογο που τερμάτισε στους αγώνες, ενώ οι διοργανωτές σε συνεργασία με τοπικά εστιατόρια παρείχαν προνομιακές τιμές στους συμμετέχοντες του αγώνα (<https://runningmagazine.gr>).

2ος Πράσινος Ημιμαραθώνιος Δρόμος Λευκάδας. Πρόκειται για δρομικούς αγώνες με το μεγαλύτερο μέρος της διαδρομής να βρίσκεται σε προστατευμένο περιβάλλον NATURA, μεγάλης οικολογικής σημασίας. Η διοργάνωση αυτή συνδυάζει αφενός φιλανθρωπικό χαρακτήρα καθώς ενισχύονται με ένα ποσό κοινωφελή ιδρύματα και αφετέρου ειδικές μουσικοχορευτικές εκδηλώσεις στην παραλία. Ο αγώνας τελεί υπό την αιγίδα του ΣΕΓΑΣ και της ΕΟΣΛΜΑ-Υ (<https://runningmagazine.gr>).

3ος Ομήρειος Ημιμαραθώνιος Δρόμος. Πρόκειται για δρομικούς αγώνες τα έσοδα των οποίων διατίθενται στο Δήμο Ίου για κοινωνικό σκοπό. Για όσους συμμετέχοντες χρειάστηκε να μεταβούν στο νησί, εξασφαλίστηκαν ειδικές τιμές για τη μεταφορά και για τη διαμονή τους. Για τη διεξαγωγή των αγώνων δρόμου, εφαρμόζονται οι κανονισμοί της IAAF και της AIMS (<https://runningmagazine.gr>).

12ος Κνώσειος Ημιμαραθώνιος Κρήτης. Στους δρομικούς αυτούς αγώνες δίνεται η ευκαιρία στους συμμετέχοντες να παρευρεθούν κοντά στις αρχαιότητες της Κνωσού και να απολαύσουν μέρος της παραλιακής διαδρομής υπό τη συνοδεία της μουσικής κατά την εκκίνηση και τον τερματισμό (<https://runningmagazine.gr>).

Ημιμαραθώνιος Σκύρου. Στους δρομικούς αυτούς αγώνες δίνεται η ευκαιρία στους συμμετέχοντες να απολαύσουν τις εναλλαγές του φυσικού τοπίου τρέχοντας δίπλα στη θάλασσα, μέσα στο πευκόδασος, στα καλντερίμια της παραδοσιακής χώρας και στο γραφικό λιμάνι του νησιού. Όπως και σε άλλους νησιωτικούς προορισμούς παρέχονται ειδικές τιμές για τους αθλητές και τους συνοδούς τους στα ακτοπολιτικά εισιτήρια, ενώ οι δρομείς είχαν την ευκαιρία να λάβουν αναμνηστικά δώρα και τοπικά προϊόντα στην τσάντα που τους χορηγήθηκε στους αγώνες (<https://runningmagazine.gr>).

4ος Ημιμαραθώνιος Κρήτης. Πρόκειται για δρομικούς αγώνες με όριο συμμετοχών, ενώ στις πρώτες τρεις θέσεις ανδρών και γυναικών παρέχονται χρηματικά έπαθλα. Στους αγώνες ισχύουν οι κανονισμοί ΣΕΓΑΣ (<https://runningmagazine.gr>).

19ος Ημιμαραθώνιος Άκτιος Δρόμος-Βόνιτσα. Ο αγώνας αυτός συνοδεύτηκε και από παράλληλους δρομικούς αγώνες μικρότερων χιλιομετρικών αποστάσεων, ζωντάνευσε την ευρύτερη περιοχή και σημείωσε αυξημένο αριθμό συμμετοχών (<https://runningmagazine.gr>).

15ος Ημιμαραθώνιος Ράζας. Περιλαμβάνει τον Ημιμαραθώνιο των 21,1 χλμ., καθώς και αγώνα δρόμου 7 χλμ., καθώς και παιδικούς αγώνες για ηλικίες έως 15 ετών. Ο αγώνας τελεί υπό την ΕΟΣΛΜΑ-Υ (<https://runningmagazine.gr>).

7ος Διεθνής Νυχτερινός Ημιμαραθώνιος Θεσσαλονίκης. Πρόκειται για δρομικούς αγώνες στους οποίους συμμετείχαν 18.000 δρομείς εκ των οποίων πολλοί από 56 χώρες και 5 ηπείρους. Η εκκίνηση του Ημιμαραθωνίου δόθηκε με τη δύση του ηλίου, ενώ ακολούθησαν μουσικοχορευτικές εκδηλώσεις. Οι εν λόγω αγώνες έλαβαν χώρα υπό την αιγίδα του ΣΕΓΑΣ και του ΑΙΜΣ, τελώντας επίσης υπό την ευγενική υποστήριξη του ΕΟΤ και της ΕΑΣ ΣΕΓΑΣ Θεσσαλονίκης (<http://theshhalfmarathon.gr>).

36ος Ημιμαραθώνιος Αχαΐας 'Φάνης Τσιμιγκάτος'. Στους δρομικούς αυτούς αγώνες –αφιερωμένοι στον μεγάλο πατρινό μαραθωνοδρόμο– οι συμμετέχοντες είχαν την ευκαιρία να διασχίσουν το παραλιακό μέτωπο της Πάτρας και το ποσό που συγκεντρώθηκε από τις συμμετοχές ενίσχυσαν τον Κοινωνικό Οργανισμό του Δήμου

Πατρέων. Η διαδρομή των αγώνων είναι επίσημα μετρημένες από την IAAF και τον AIMS (<https://www.achaiahalfmarathon.gr/>).

3ος Ημιμαραθώνιος Ωρωπού. Πρόκειται για δρομικούς αγώνες που πραγματοποιούνται κατά μήκος της θάλασσας. Πέρα από την απονομή μεταλλίων προς τους συμμετέχοντες, οι πρώτες τρεις θέσεις αντρών και γυναικών λαμβάνουν χρηματικό έπαθλο (<https://www.oroposseasiderace.gr/index.php>).

5ος Δημοκρίτειος Ημιμαραθώνιος. Πρόκειται για δρομικούς αγώνες στους οποίους συμμετείχε πλήθος κόσμου (περισσότεροι των 2.000 αθλητών) από διάφορα μέρη της Ελλάδας, πολλές εθελοντικές ομάδες και πλήθος χορηγών. Πραγματοποιήθηκε υπό την αιγίδα της Ε.Α.Σ. ΣΕΓΑΣ Αν.Μακεδονίας-Θράκης και της ΕΟΣΛΜΑ-Υ. (<https://www.democritushalfmarathon.gr/el/>).

4ος Διεθνής Ημιμαραθώνιος Βόλου. Εκτός από τον Ημιμαραθώνιο διεξάγεται και ο 25^{ος} Δρόμος Υγείας των 5 χλμ. και παιδικός αγώνας 500 μέτρων. Η διοργάνωση που έχει και φιλανθρωπική δράση, πραγματοποιείται από το Σύλλογο Δρομέων Υγείας Βόλου μαζί με τη Διεύθυνση Αθλητισμού Δήμου Βόλου (ΔΟΕΠΑΠ-ΔΗΠΕΘΕ) και την Περιφέρεια Θεσσαλίας με την υποστήριξη του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, της Λέσχης Ειδικών Δυνάμεων Μαγνησίας, της Ένωσης Πτυχιούχων Φυσικής Αγωγής, της Αστυνομικής Διεύθυνσης Μαγνησίας και όλων των φορέων, υπό την αιγίδα της ΕΟΣΛΜΑ-Υ. Οι διαδρομές είναι πιστοποιημένες από μετρητή της IAAF/AIMS (<https://voloshalfmarathon.gr/>).

Ημιμαραθώνιος Ναυπλίου. Οι δρομικοί αγώνες γίνονται στο πλαίσιο διοργάνωσης του 5^{ου} Μαραθωνίου αγώνα που πραγματοποιούνται στο ιστορικό Ναύπλιο. Οι διαδρομές του Ημιμαραθωνίου καθώς και των δρομικών αγώνων των 5 και 2,5 χιλιομέτρων, είναι πιστοποιημένες από τον ΣΕΓΑΣ με υποδομές και παροχές εφάμιλλες του Αυθεντικού Μαραθωνίου. Στους τερματίσαντες απονέμονται αναμνηστικά μετάλλια, ενώ παράλληλα οι παρευρισκόμενοι έχουν την ευκαιρία να απολαύσουν πληθώρα πολιτιστικών εκδηλώσεων (<https://www.nafpliomarathon.gr>).

Οι προαναφερθέντες αγώνες έδωσαν την ευκαιρία σε ανθρώπους κάθε ηλικίας ανεξαρτήτου φυσικής κατάστασης, να μνηθούν στην άθληση, να νιώσουν τη χαρά της συμμετοχής και του τερματισμού, να ενισχύσουν με το αντίτιμο του εισιτηρίου τους φιλανθρωπικούς οργανισμούς. Θετικό ωστόσο είναι το γεγονός ότι η συμμετοχή στους παιδικούς αγώνες ήταν χωρίς οικονομική επιβάρυνση, γεγονός που επιτρέπει σε ολόένα

και περισσότερες οικογένειες να συμμετέχουν και να περάσουν το μήνυμα του αθλητικού πνεύματος από μικρή ηλικία. Παράλληλα δόθηκε πνοή και σε νησιωτικούς προορισμούς πολλοί εκ των οποίων δε θα είχαν επιλεγεί ως τουριστικοί προορισμοί. Επιπλέον πραγματοποιήθηκαν ειδικές εκπτώσεις με αποτέλεσμα την προσέλκυση ολοένα και περισσότερου κόσμου. Οι αγώνες αυτοί συνοδεύτηκαν από παράλληλες μουσικοχορευτικές δράσεις δίνοντας την ευκαιρία στον κόσμο για περισσότερη ψυχαγωγία και κοινωνικοποίηση.

3.3 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Για να είναι οικονομικά βιώσιμο ένα αθλητικό γεγονός απαραίτητη προϋπόθεση αποτελεί η ύπαρξη χορηγιών. Ο ρυθμός ανάπτυξης των αθλητικών εκδηλώσεων παρουσιάζει αυξητική πορεία παγκοσμίως ωθώντας πολλές επιχειρήσεις να αναλαμβάνουν χορηγοί δεδομένου ότι οι κρατικές επιχορηγήσεις έχουν μειωθεί αισθητά. Στα ελληνικά δεδομένα, αισθητή παρουσιάζεται η μείωση μεταξύ των ετών 2007 και 2018 σε αθλήματα που χαιρούν της κρατικής υποστήριξης με ποσοστά μείωσης που φτάνουν έως και το 80%, γεγονός που επηρεάζει τόσο τον ερασιτεχνικό όσο και τον επαγγελματικό αθλητισμό και απαξιώνει τις υποδομές.

Στο διεθνή χώρο εντοπίζονται πολλά αθλητικά γεγονότα σε αστικές περιοχές και νησιωτικούς προορισμούς που αποτέλεσαν αφορμή για αστική αλλαγή και αναζωογόνηση, αντιστροφή της αρνητικής εικόνας, ενίσχυση της εθνικής ταυτότητας, δημιουργία προσοδοφόρων τουριστικών αγορών, καθώς και ανάπτυξη φιλανθρωπικών εκδηλώσεων. Αντίστοιχα στην Ελλάδα μεγάλη άνθιση τα τελευταία χρόνια παρουσιάζουν οι ιστιοπλοϊκοί, οι μαραθώνιοι και ημιμαραθώνιοι, οι ποδηλατικοί και κολυμβητικοί αγώνες, ενώ προστίθενται ολοένα και περισσότεροι νησιωτικοί προορισμοί που εκμεταλλεύονται τη μοναδικότητα του τοπίου τους και προβαίνουν στην διοργάνωση αθλητικών εκδηλώσεων με σκοπό την τοπική τους ανάπτυξη και προβολή.

Πίνακας 4: Ημιμαραθώνιοι αγώνες στην Ελλάδα το 2018

ΗΜΙΜΑΡΑΘΩΝΙΟΙ ΑΓΩΝΕΣ (21,1 χλμ.) 2018	ΠΑΡΑΛΛΗΛΟΙ ΔΡΟΜΙΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ 2018 ΣΕ ΧΙΛΙΟΜΕΤΡΑ			ΤΟΠΟΣ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ
	7 -12	5	1-3 χιλ.	
8ος Ημιμαραθώνιος Δρόμος Λίμνης Βεγορίτιδας		5χλμ.	1χλμ. (παιδιά)	Άρνισσα Πέλλας
3ος Ημιμαραθώνιος Σπερχειού 'Αθανάσιος Ακρίδας'	11χλμ.	5χλμ.	1χλμ. (παιδιά)	Σπερχειάδα/ Φθιώτιδα
Ημιμαραθώνιος Ναυπλίου		5χλμ.	2,5χλμ.	Ναύπλιο
41ος Αγώνας Δρόμου Υγείας Αθήνας 21,1χλμ.			2χλμ.(παιδιά)	Αθήνα
9ος Ημιμαραθώνιος δρόμος ΔΙΟΝ		5χλμ.	1χλμ. (παιδιά)	Πιερία
11ος Επετειακός Ημιμαραθώνιος Δρόμος Καλαμπάκα – Τρίκαλα		5χλμ.	1χλμ. (παιδιά)	Καλαμπάκα- Τρίκαλα
7ος Ημιμαραθώνιος Αθήνας		5χλμ.	3& 1χλμ. (αθλητές AMEA & Special Olympics)	Αθήνα
Ημιμαραθώνιος Ολυμπίας	12χλμ.		2χλμ.	Ολυμπία
4ος Ημιμαραθώνιος Άρτας		5χλμ.		Άρτα
4ος Διεθνής Ημιμαραθώνιος Βόλου		5χλμ.	500μ. (παιδιά)	Βόλος
9ος Ποσειδώνιος Ημιμαραθώνιος	10+χλμ.	5χλμ.	2&1χλμ. (παιδιά/Κοινο νική Προσφορά)	Αθήνα
2ος Ημιμαραθώνιος Δρόμος Άνδρου	9,5χλμ.			Άνδρος
2ος Διεθνής Ημιμαραθώνιος αγώνας δρόμου VIA EGNATIA RUN		5χλμ.	800μ. (παιδιά- AMEA)	Αλεξανδρούπολη
3ος Νυχτερινός Ημιμαραθώνιος Ιωαννίνων		5χλμ.		Ιωάννινα
1ος Ημιμαραθώνιος Αλμωπίας		5χλμ.	1χλμ. (παιδιά)	Αριδαία
8ος Πράσινος Ημιμαραθώνιος Δρόμος Λευκάδας	10χλμ.	5χλμ.	1χλμ. (παιδιά- Κοινωνική προσφορά)	Λευκάδα
3ος Ομήρειος Ημιμαραθώνιος Δρόμος	10χλμ.		3χλμ.	Τος
12ος Κνώσειος Ημιμαραθώνιος Κρήτης			1χλμ. (παιδιά)	Κρήτη
1ος Ημιμαραθώνιος Σκύρου		5,5χλμ.	1χλμ. (παιδιά)	Σκύρος

4ος Ημιμαραθώνιος Κρήτης	10χλμ.	5χλμ.	1χλμ. (παιδιά)	Κρήτη
19ος Ημιμαραθώνιος Άκτιος Δρόμος-Βόνιτσα		5χλμ.	1χλμ. (παιδιά)	Πρέβεζα
7ος Διεθνής Νυχτερινός Ημιμαραθώνιος Θεσσαλονίκης		5χλμ.		Θεσσαλονίκη
36ος Ημιμαραθώνιος Αχαΐας «Φάνης Τσιμιγκάτος»	10χλμ.		1χλμ. (παιδιά & ΑΜΕΑ)	Αχαΐα
3ος Ημιμαραθώνιος Ωρωπού	10χλμ.	5χλμ.	1χλμ. (παιδιά & ΑΜΕΑ)	Ωρωπός Αττικής
5ος Δημοκρίτειος Ημιμαραθώνιος Ξάνθης		5χλμ.	1χλμ. (παιδιά)	Ξάνθη
15ος Ημιμαραθώνιος Ράξας	7χλμ.		1χλμ. (παιδιά)	Τρίκαλα

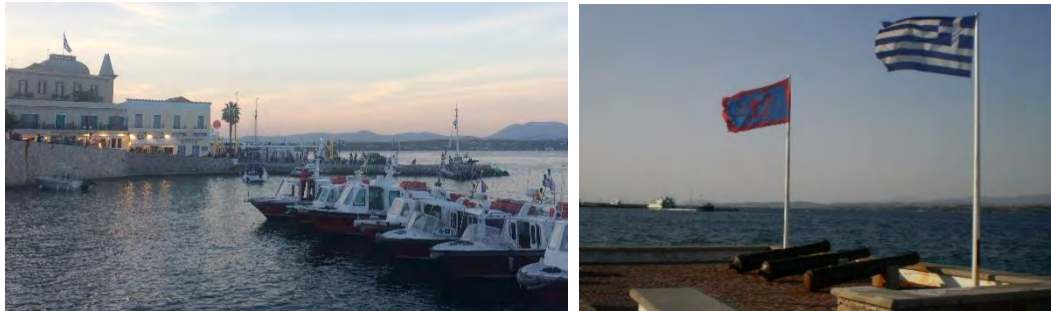
Πηγή: <https://runningmagazine.gr>, <https://www.nafpliomarathon.gr>, <http://thesshalfmarathon.gr>, <https://www.achaiahalfmarathon.gr>, <https://www.democritushalfmarathon.gr>, <https://voloshalfmarathon.gr>, <https://www.oroposseasiderace.gr/index.php>, Ιδία επεξεργασία

4. ΟΙ ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΣΠΕΤΣΕΣ

4.1 ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΩΝ ΣΠΕΤΣΩΝ

Οι Σπέτσες (Εικόνα 2) είναι το νοτιοδυτικότερο νησί του Αργοσαρωνικού με έκταση 27 τ.χλμ. Απέχουν 54 ν.μ. από το λιμάνι του Πειραιά και 2,5 ν.μ. από την απέναντι Αργολική ακτή με την οποία συνδέονται και ακτοπλοϊκά. Η δυνατότητα μετάβασης στο νησί γίνεται είτε οδικώς (μέχρι το λιμάνι της Κόστα) είτε ακτοπλοϊκώς από το λιμάνι του Πειραιά, καθιστώντας το νησί εύκολα προσβάσιμο (<http://www.visitgreece.gr>). Ο μόνιμος πληθυσμός της σύμφωνα με την τελευταία απογραφή πληθυσμού το 2011, ανέρχεται στους 4.027 κατοίκους, από 3.603 το 1991 και 3.780 το 2001. Σε σχέση με το φύλο, οι γυναίκες φαίνεται πως υπερτερούν αριθμητικά έναντι των αντρών και στις τρεις τελευταίες απογραφές πληθυσμού (Γράφημα 8) (<http://www.statistics.gr>).

Εικόνα 2: Εικόνες του νησιού

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Σε σχέση με την απασχόληση, από το σύνολο των 4.027 κατοίκων το 2011, περισσότεροι από τους μισούς κατοίκους (2.376) είναι μη ενεργοί οικονομικά, ενώ σημειώνονται 304 άνεργοι και 1.347 απασχολούμενοι εκ των οποίων οι 57 στον πρωτογενή, οι 292 στον δευτερογενή και οι 998 στον τριτογενή τομέα. Ως εκ τούτου παρουσιάζεται μεγάλο προβάδισμα απασχολούμενων στον τομέα που εμπεριέχει και τον κλάδο του τουρισμού, γεγονός που υποδεικνύει τη σπουδαιότητά του για το νησί (Γράφημα 9).

Γράφημα 8: Απογραφή πληθυσμού στις Σπέτσες κατά τα έτη 1991, 2001, 2011

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (2014), Ιδία επεξεργασία

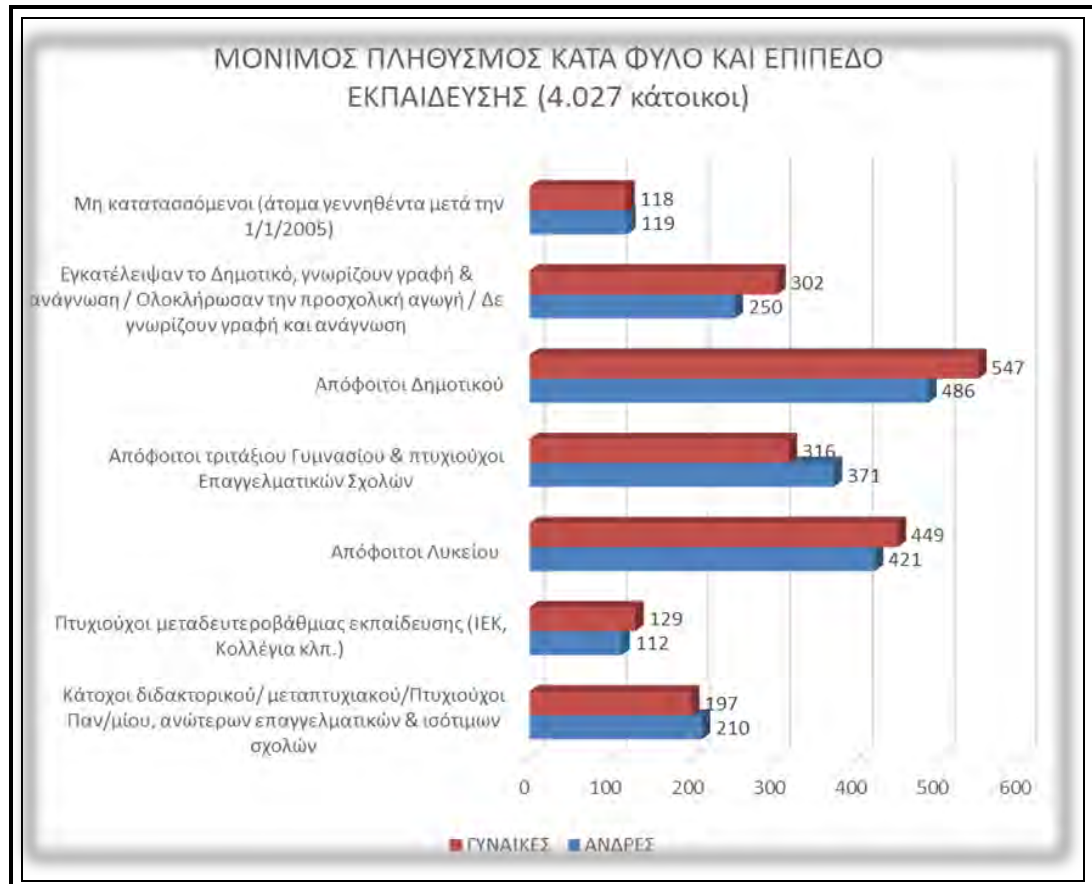
Γράφημα 9: Απασχόληση κατοίκων Σπετσών ανά τομέα (2011)

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (2014), Ιδία επεξεργασία

Σε επίπεδο εκπαίδευσης (Γράφημα 10), σύμφωνα με την τελευταία απογραφή πληθυσμού το 2011, καταγράφηκε πως από το σύνολο των 4.027 κατοίκων, η πλειοψηφία είναι απόφοιτοι δημοτικού (547 γυναίκες έναντι 486 αντρών), ακολουθώντας κατά φθίνουσα σειρά, οι απόφοιτοι λυκείου (449 γυναίκες έναντι 421 αντρών), οι απόφοιτοι τριτάξιου γυμνασίου και πτυχιούχοι επαγγελματικών σχολών (371 άντρες έναντι 316 γυναικών), όσοι δεν ολοκλήρωσαν το δημοτικό (302 γυναίκες

έναντι 250 αντρών), οι απόφοιτοι ανώτερης, ανώτατης εκπαίδευσης και κάτοχοι μεταπτυχιακών ή διδακτορικών (210 άντρες έναντι 197 γυναικών), ενώ σε μικρότερα ποσοστά (129 γυναίκες έναντι 112 αντρών) ακολουθούν οι πτυχιούχοι μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ΙΕΚ, κολλέγια κ.ά.), καθώς και κατηγορία που δεν κατατάσσεται στις προαναφερθείσες κατηγορίες λόγω νεαρής ηλικίας (119 αρρένων έναντι 118 θηλέων).

Γράφημα 10: Μόνιμος πληθυσμός Σπετσών κατά φύλο και επίπεδο εκπαίδευσης (2011)

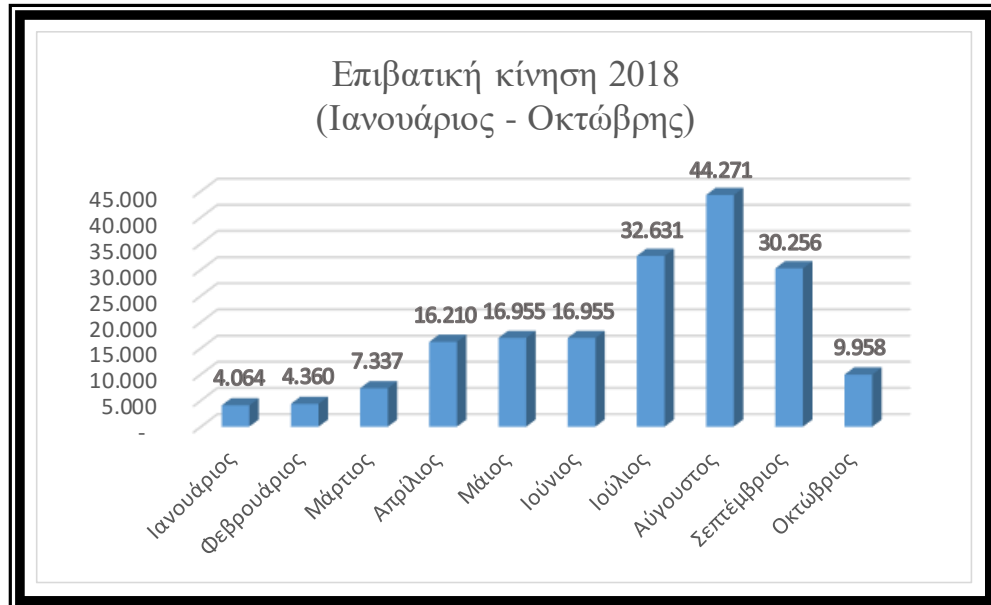

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (2014), Ιδία επεξεργασία

Αναφορικά με την επιβατική κίνηση για το έτος 2018, σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία που παραχωρήθηκαν από το Λιμεναρχείο Σπετσών, αυξημένη κίνηση παρουσιάζεται ιδιαίτερα κατά τους θερινούς μήνες. Συγκεκριμένα όπως φαίνεται και στο γράφημα 11 την υψηλότερη τουριστική κίνηση παρουσιάζει τον Ιούλιο, Αύγουστο και Σεπτέμβρη με κόσμο που αντιστοιχεί σε 32.631, 44.271, 30.256 άτομα αντίστοιχα. Ωστόσο ιδιαίτερα υψηλή είναι και κατά τον μήνα Απρίλη με 16.210 επισκέπτες, καθώς και κατά τον Μάη και Ιούνη που διεξάγονται και τα αθλητικά δρώμενα, φτάνοντας τους 16.955 επισκέπτες. Ακολουθεί ο μήνας Οκτώβρης με 9.958

επισκέπτες, ο Μάρτης με 7.337, ο Φεβρουάριος με 4.360 και ο Ιανουάριος με 4.064 επισκέπτες.

Γράφημα 11: Επιβατική κίνηση² Σπετσών Ιανουαρίου-Οκτωβρίου 2018

Πηγή: Λιμεναρχείο Σπετσών (2018), Ίδια επεξεργασία

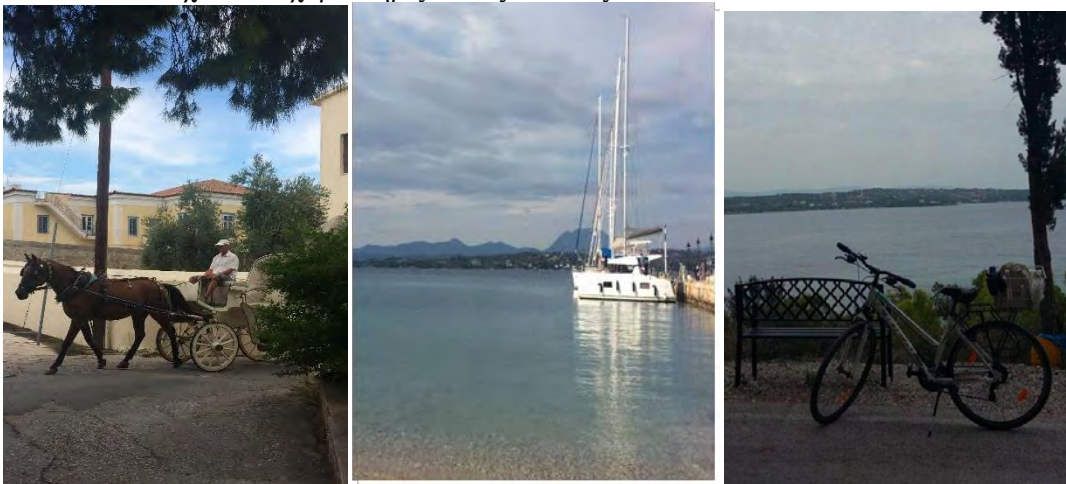
Το νησί είναι γνωστό για την πολύτιμη βοήθειά του στον αγώνα της Ελληνικής Επανάστασης και τιμά την επέτειο της Ναυμαχίας των Σπετσών κάθε δεύτερο σαββατοκύριακο του Σεπτεμβρίου με την περίφημη γιορτή της «Αρμάτας». Η εν λόγω γιορτή περιλαμβάνει πλήθος εκδηλώσεων και κορυφώνεται με την πυρόπληξη της τουρκικής ναυαρχίδας και την καύση πυροτεχνημάτων. Στο νησί εντοπίζονται το Μουσείο των Σπετσών, το οποίο είναι εγκατεστημένο στο διατηρητέο Αρχοντικό του Χατζηγιάννη-Μέξη, άρχοντας και υποστηρικτής της ελληνικής επανάστασης, καθώς και το Μουσείο της Μπουμπουλίνας το οποίο στεγάζεται στο αρχοντικό της ηρωίδας της επανάστασης (Εικόνα 3).

²Παροχή στατιστικών στοιχείων από το Λιμεναρχείο Σπετσών που αφορούν στις τουριστικές αφίξεις 2018. Συγκεκριμένα αφορά σε μετακινήσεις με ιπτάμενα δελφίνια, καταμαράν, φερμπότ και μικρά επιβατηγά πλοία από το λιμάνι της Κόστα. Δεν συμπεριλαμβάνονται στοιχεία επιβατικής κίνησης μέσω θαλάσσιων ταξί, ιδιωτικών σκαφών, ελικοπτήρων.

Εικόνα 3: Μουσεία των Σπετσών και το Άγαλμα της Μπουμπουλίνας

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Πρόκειται για ένα πευκόφυτο νησί που διαθέτει πληθώρα παραλιών και εξοχικών κατοικιών και στηρίζεται στον τομέα του τουρισμού (Εικόνα 4). Η ανεπάρκεια σε υδάτινους πόρους καθιστά απαραίτητη την υδροδότηση του νησιού μεταφέροντας νερό σε υδροφόρα πλοία από την Πελοπόννησο. Στο νησί εφαρμόζεται πολιτική μειωμένης κυκλοφορίας και ως εκ τούτου απαγορεύεται η κυκλοφορία των ΙΧ αυτοκινήτων μέσα στον οικισμό, ενώ κατά την τουριστική περίοδο τίθενται σε λειτουργία κυκλοφοριακές ρυθμίσεις για τον μετριασμό των μετακινήσεων των δικύκλων. Εναλλακτικός τρόπος μετακίνησης αποτελούν τα ταξί και οι ιπήλατες άμαξες (<http://www.spetses.com.gr/>)

Εικόνα 4: Στοιχεία που χαρακτηρίζουν τις Σπέτσες

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Οι Σπέτσες πέρα από τουριστικό προορισμό, αποτελούν και κέντρο διεξαγωγής συνεδρίων και σεμιναρίων τα οποία λαμβάνουν χώρα σε κατάλληλα διαμορφωμένους

χώρους όπως στο ξενοδοχείο «Ποσειδώνιο» ή στην Αναργύρειο και Κοργιαλένιο Σχολή Σπετσών η οποία λειτουργεί πλέον ως “Πρότυπο Πολιτιστικό, Εκπαιδευτικό και Αθλητικό Κέντρο” αποσκοπώντας στην πολυεπίπεδη παροχή υπηρεσιών εκπαίδευσης και κατάρτισης και στη διοργάνωση εκπαιδευτικών, συνεδριακών, ερευνητικών και επιστημονικών δράσεων υψηλού επιπέδου (Εικόνα 5) (<http://www.grect.com/el>).

Εικόνα 5: Ξενοδοχείο Ποσειδώνιο (αριστερά) και Αναργύρειος και Κοργιαλένιος Σχολή Σπετσών (δεξιά)

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Αξίζει να αναφερθεί πως στο νησί λαμβάνουν χώρα πληθώρα εθελοντικών δράσεων με ενεργό συμμετοχή του «Συλλόγου Γυναικών Σπετσών» όπου με 35ετή εμπειρία δραστηριοποιείται στη διοργάνωση πολιτιστικών, φιλανθρωπικών και άλλων εκδηλώσεων (<http://www.politicaldoubts.com/>). Σημαντική θεωρείται η συμβολή των εθελοντών και κατά τη διάρκεια διεξαγωγής των αθλητικών εκδηλώσεων στο νησί. Το αίσθημα της κοινωνικής προσφοράς συνέβαλε επίσης στη σύσταση Εθελοντικού Πυροσβεστικού Κλιμακίου, το 2016, σε χώρο που παλιότερα στεγαζόταν η Αναργύρειος και Κοργιαλένιος Σχολή. Το σώμα αυτό στελεχωμένο από 25 εθελοντές πυροσβέστες βοηθά σημαντικά στο έργο των μονίμων συναδέλφων τους σε όμορες υπηρεσίες (<https://www.fireservice.gr>).

Εικόνα 6: Στιγμιότυπα από αθλητικούς αγώνες στις Σπέτσες

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Στο νησί εντοπίζεται πληθώρα αθλητικών εκδηλώσεων (Εικόνα 6) που φιλοξενούνται τα τελευταία χρόνια με άξονα το τρέξιμο, την ποδηλασία, την κολύμβηση (Spetsathlon, Spetses Mini Marathon) και την ιστιοπλοΐα (Spetses Classic Yacht Regatta). Με το πέρασμα των χρόνων τα αθλητικά αυτά δρώμενα αποκτούν ολοένα και μεγαλύτερη αναγνωρισιμότητα και συμμετοχή τόσο από Έλληνες όσο και από ξένους ερασιτέχνες ή μη αθλητές. Στο νησί φιλοξενούνται επίσης πολυάριθμες εκδηλώσεις (Εικόνα 7) συγκεντρώνοντας πλήθος επισκεπτών και συμμετεχόντων όπως είναι η εκδήλωση «Tweed Run» που αφορά σε μια αυθεντική vintage ποδηλατάδα. Οι άνθρωποι που συμμετέχουν φορούν εντυπωσιακές ενδυμασίες και χρησιμοποιούν ποδήλατα εποχής, καταφέροντας με το στυλ αυτό να αναβιώσουν μνήμες από προηγούμενες δεκαετίες με ρετρό διάθεση. Ξεχωριστή επίσης εκδήλωση αποτελεί το «Ράλι κλασικών αυτοκινήτων ΦΙΛΠΑ» κατά την οποία φιλοξενούνται κλασικά αυτοκίνητα - αντίκες παρέχοντας τη δυνατότητα στον κόσμο να θαυμάσει οχήματα που έγραψαν ιστορία στον κλάδο της αυτοκινητοβιομηχανίας (<https://www.poseidonion.com>).

Εικόνα 7: Tweed Run και Ράλι κλασικών αυτοκινήτων

Πηγή: <https://etravelnews.gr>, <https://www.4troxoi.gr>

4.2 ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ ΣΤΙΣ ΣΠΕΤΣΕΣ

4.2.1 ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ

Spetses Classic Yacht Regatta (SCYR)

Αγώνας Κλασικών και Παραδοσιακών Σκαφών

Εικόνα 8: Αγώνας Κλασικών και Παραδοσιακών Σκαφών

Πηγή: <https://www.newsbeast.gr>

Στο νησί τα τελευταία οχτώ χρόνια λαμβάνουν χώρα οι ιστιοπλοϊκοί αγώνες Κλασικών και Παραδοσιακών Σκαφών (Spetses Classic Yacht Regatta). Πρόκειται για ένα 4ήμερο αθλητικό γεγονός, το οποίο αποτελεί τον δημοφιλέστερο αγώνα στο είδος του στην Ελλάδα, καθώς και έναν από τους σημαντικότερους στη Μεσόγειο. Ξεκίνησε το 2011 με συμμετοχή 23 σκαφών (12 κλασικά και 11 καϊκια) προσελκύνοντας περισσότερο από 500 ανθρώπους προκειμένου να παρακολουθήσουν τους αγώνες (<https://issuu.com>). Έκτοτε διοργανώνεται κάθε καλοκαίρι, συνήθως το μήνα Ιούνιο, από το Ναυτικό Όμιλο Ελλάδος τελώντας υπό την αιγίδα του Δήμου Σπετσών και με την υποστήριξη του Ναυτικού Ομίλου Σπετσών (Εικόνα 8).

Στους αγώνες συγκεντρώνονται οι σημαντικότεροι εκπρόσωποι της ιστιοπλοΐας τόσο από τον αθλητικό όσο και από τον επιχειρηματικό κόσμο, από την Ελλάδα και το εξωτερικό, ενώ συμμετέχουν πάνω από 75 σκάφη και 400 μέλη πληρώματος. Πρόκειται για αγώνες υψηλού επιπέδου που δίνουν την ευκαιρία στους θεατές να θαυμάσουν από κοντά σπάνια κλασικά σκάφη, ελληνικά παραδοσιακά καϊκια και λατίνια, αναδεικνύοντας εκτός από το άθλημα της ιστιοπλοΐας, την ξυλοναυπηγική τέχνη.

Για τη συμμετοχή στους αγώνες ορίζεται παράβολο συμμετοχής με κόστος που κυμαίνεται από 15€ (σκάφη μήκους έως και 7μ.), έως 600€ (σκάφη μήκους μεγαλύτερου των 45,01μ.) και ο αγώνας διεξάγεται σύμφωνα με τους κανονισμούς που ορίζονται στους Κανόνες Αγώνων Ιστιοπλοΐας της World Sailing 2017-2020 (RRS).

Στους αγώνες του 2018 (14-17 Ιουνίου), συμμετείχαν άνω των 85 σκαφών (με ποσοστό αύξησης σκαφών από το εξωτερικό κατά 15%) με πλήθος κυβερνητών και πληρωμάτων να ταξιδεύουν από Αγγλία, Γαλλία, Τουρκία και από Αυστραλία (για 2^η συναπτή χρονιά). Στους αγώνες φιλοξενήθηκαν σκάφη που χρονολογούνταν από τις αρχές του προηγούμενου αιώνα, ενώ διαγωνίστηκαν σημαντικές προσωπικότητες του χώρου που διακρίθηκαν στους ΟΑ του Πεκίνου το 2008 και του Ρίου το 2016, ο χρυσός Ολυμπιονίκης της Ρώμης το 1960, ο τέως Βασιλιάς των Ελλήνων, Κωνσταντίνος (<https://spetsesclassicregatta.gr>).

Spetsathlon

Εικόνα 9: Αγώνες τριάθλου στις Σπέτσες

Πηγή: <https://etravelnews.gr>

Πρόκειται για ένα 3ήμερο αθλητικό γεγονός που λαμβάνει χώρα επί 6 συναπτά έτη στο νησί και περιλαμβάνει δυο τρίαθλα (Spetses Triathlon Sprint, Spetses Triathlon Endurance), κολυμβητικούς και ποδηλατικούς αγώνες (Εικόνα 9). Το εν λόγω αθλητικό γεγονός έχει καταστεί το δημοφιλέστερο multi-sport γεγονός της Ελλάδας στο οποίο συμμετέχουν καταξιωμένοι αθλητές τόσο από την Ελλάδα όσο και από το εξωτερικό, ενώ παράλληλα συμμετέχουν και αθλητές ΑΜΕΑ. Ξεκίνησε το 2013 με 180 συμμετοχές, 850 επισκέπτες, 150 εθελοντές (<https://issuu.com>), φτάνοντας το 2017 τις 1.100 συμμετοχές, τους 3.000 επισκέπτες και τους 250 εθελοντές. (<http://spetsathlon.com>, <http://www.skai.gr>)

Η διοργάνωση ανήκει σε ιδιωτική εταιρία που έχει ιδρύσει και οργανώσει και το SMM και τελεί υπό την αιγίδα του Δήμου Σπετσών και του ΕΟΤ. Έχει τιμηθεί με πολλά βραβεία για τη συνεισφορά του στον τουρισμό, στην τοπική οικονομία και στην καινοτομία στον αθλητισμό καθώς και βραβεία εθνικού πρωταθλητή από τα παγκοσμίου φήμης European Business Awards. Σύμφωνα με έρευνα που διεξήχθη το 2017 (Εικόνα 10), η πλειοψηφία των συμμετεχόντων προέρχεται από την Αθήνα με

ποσοστό 51%, το 24% από την υπόλοιπη χώρα, το 3% από τις Σπέτσες και το 22% από το εξωτερικό, ενώ έχει ευρεία απήχηση στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και εκτεταμένη έντυπη και τηλεοπτική προβολή (<http://spetsathlon.com/>).

Εικόνα 10: Γεωγραφική κατανομή συμμετεχόντων στο Spetsathlon (2017)

Πηγή: <http://spetsathlon.com>

Spetses Mini Marathon

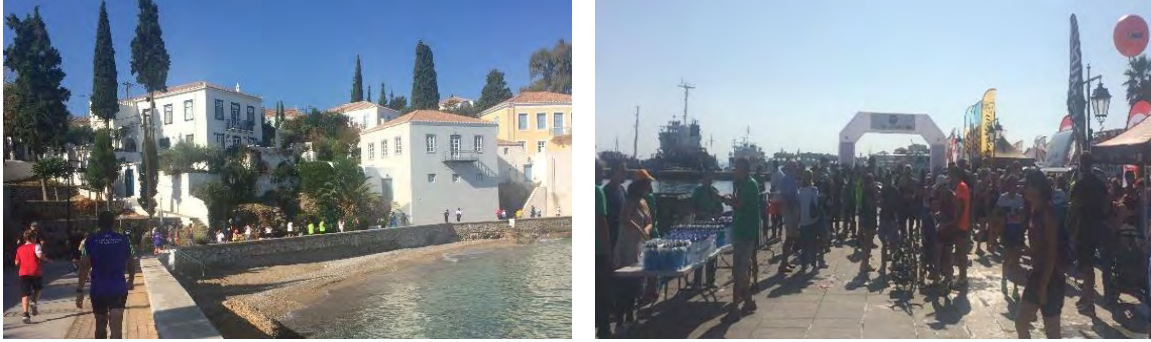
Πρόκειται για ένα 3ήμερο αθλητικό γεγονός που λαμβάνει χώρα επί 8 συναπτά έτη στο νησί και περιλαμβάνει δρομικούς και κολυμβητικούς αγώνες τόσο για τους ενήλικες όσο και για τα παιδιά (Εικόνα 11). Συγκεκριμένα το έτος 2018 οι ενήλικες συμμετέχοντες είχαν τη δυνατότητα να λάβουν μέρος στους αγώνες δρόμου των 5, 10 ή 25 χιλιομέτρων, καθώς και σε κολυμβητικούς αγώνες των 1.5, 3 και 5 χιλιομέτρων, ενώ τα παιδιά κολύπησαν στα 150 και 300 μέτρα. Στους παιδικούς δρομικούς αγώνες έτρεξαν παιδιά του δημοτικού διανύοντας αποστάσεις των 500 μέτρων και του 1 χιλιομέτρου. Για πρώτη φορά ωστόσο

Εικόνα 11: Στιγμιότυπα από τον Ημιμαραθώνιο Σπετσών 2018

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

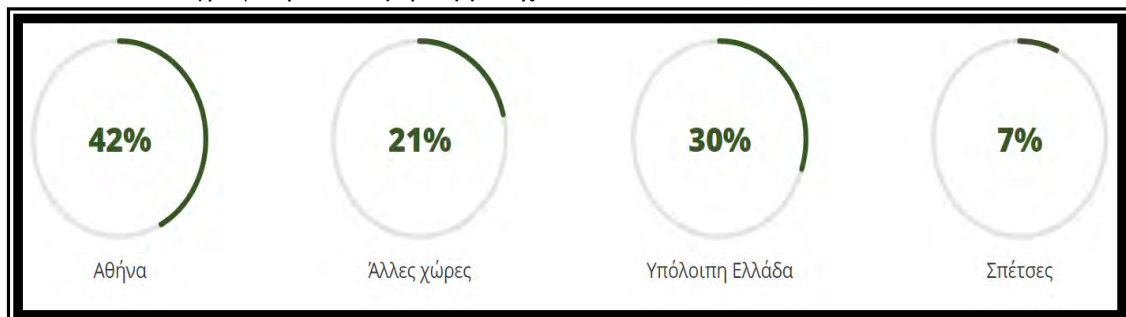
έτρεξαν σε απόσταση των 500 μέτρων και παιδιά έως 5 ετών, συνοδευόμενα από έναν γονέα. Οι αγώνες αυτοί ολοκληρώνονται με την τελετή απονομής των βραβείων, ενώ όλοι οι συμμετέχοντες λαμβάνουν αναμνηστικό μετάλλιο συμμετοχής.

Εικόνα 12: Στιγμιότυπα από τους αθλητικούς αγώνες 2018

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Στο αθλητικό αυτό γεγονός συμμετέχουν καταξιωμένοι αθλητές τόσο από την Ελλάδα όσο και από το εξωτερικό. Ξεκίνησε το 2011 με 565 συμμετοχές, 1.400 επισκέπτες, 100 εθελοντές (<https://issuu.com>), φτάνοντας το 2017 τις 5.000 συμμετοχές, 7.000 επισκέπτες και 360 εθελοντές (<http://spetsesmarathon.com>). Το τριήμερο του Οκτωβρίου 2018 περισσότεροι από 19.000 άνθρωποι από 42 διαφορετικές χώρες βρέθηκαν στο νησί προκειμένου να συμμετάσχουν ή παρακολουθήσουν τα αθλητικά δρώμενα. Πολλοί εκ των συμμετεχόντων τον χρησιμοποιούν ως ένα είδος προπόνησης για τον κλασικό Αυθεντικό Μαραθώνιο Αθηνών που λαμβάνει χώρα μετά από ένα μήνα περίπου στην Αθήνα. Η πληρότητα στα ξενοδοχεία και καταλύματα άγγιξε το 100% στο νησί, ενώ γεμάτα ήταν και τα καταλύματα σε κοντινές περιοχές (Πόρτο Χέλι, Ερμιόνη, Κρανίδι) (<http://www.kathimerini.gr>).

Η διοργάνωση ανήκει σε ιδιωτική εταιρία που έχει ιδρύσει και οργανώσει και το Spetsathlon και τελεί υπό την αιγίδα του Δήμου Σπετσών και του ΕΟΤ. Σύμφωνα με έρευνα που διεξήχθη το 2017 (Εικόνα 13), η πλειοψηφία των συμμετεχόντων προέρχεται από την Αθήνα με ποσοστό 42%, το 30% από την υπόλοιπη χώρα, το 7% από τις Σπέτσες και το 21% από το εξωτερικό και όπως και το Spetsathlon έχει ευρεία απήχηση στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και εκτεταμένη έντυπη και τηλεοπτική προβολή.

Εικόνα 13: Γεωγραφική κατανομή συμμετεχόντων στο SMM (2017)

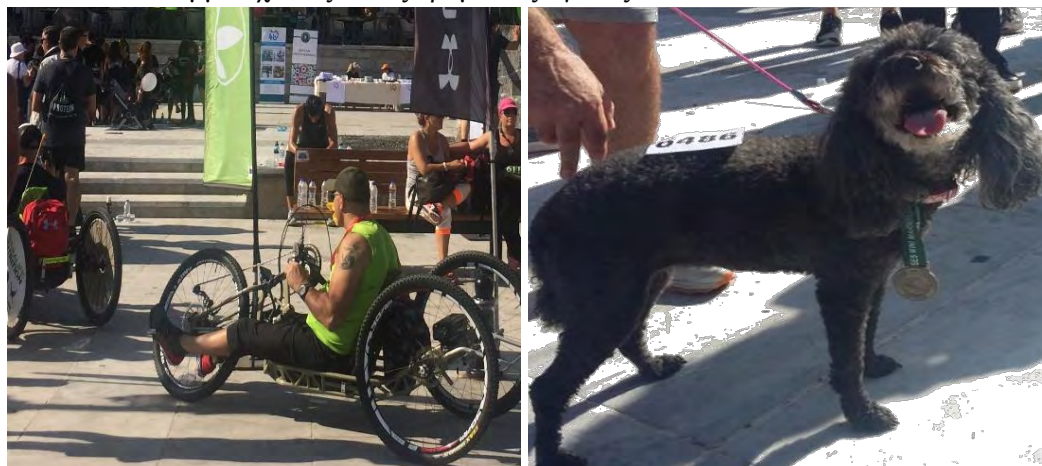
Πηγή: <http://spetsesmarathon.com>

Πίνακας 5: Συγκεντρωτικά στοιχεία των αθλητικών γεγονότων στις Σπέτσες

Εκδηλώσεις	Μήνας που πραγματοποιούνται	Διάρκεια σε ημέρες	Έτος 1 ^{ης} διοργάνωσης	Διοργανωτής
SPETSATHLON	Μάιος	3	2013	Ιδιωτική Εταιρία
SCYR	Ιούνιος	4	2011	NOE
SMM	Οκτώβρης	3	2011	Ιδιωτική Εταιρία

Πηγή: <http://spetsathlon.com>, <https://spetsesclassicregatta.gr>, <http://spetsesmarathon.com>, Ιδία επεξεργασία

Τέλος αξίζει να σημειωθεί πως οι εκδηλώσεις αυτές δίνουν τη δυνατότητα συμμετοχής σε ανθρώπους με αναπηρία, ενώ πολλοί ήταν αυτοί που συμμετείχαν συνοδευόμενοι από τους τετράποδους φίλους τους (Εικόνα 14). Επιπλέον η συμμετοχή των παιδιών στους δρομικούς και κολυμβητικούς αγώνες είναι δωρεάν γεγονός που αποτελεί κίνητρο για συμμετοχή ολόενα και περισσότερων οικογενειών. Κατά τη διάρκεια των προαναφερθέντων αγώνων πραγματοποιούνται πολλές ακόμη εκδηλώσεις που έχουν σκοπό είτε να ψυχαγωγήσουν τον κόσμο (όπως οι μουσικές συναυλίες), είτε να τον ενημερώσουν για θέματα που άπτονται της διατροφής και της άθλησης, είτε ακόμη και να τον ευαισθητοποιήσουν μέσω των φιλανθρωπικών δράσεων που λαμβάνουν χώρα, όπως ο φιλανθρωπικός αγώνας που πραγματοποιήθηκε κατά την εκκίνηση του αθλητικού γεγονότος «Spetsathlon» το 2018 για τη συγκέντρωση χρημάτων σε στήριξη πέντε νέων αθλητών για τους Ολυμπιακούς και Παραολυμπιακούς Αγώνες του Τόκυο 2020 γεγονός που αναδεικνύει περισσότερο τη σπουδαιότητά τους (<https://www.sport24.gr>).

Εικόνα 14: Συμμετέχοντες στους δρομικούς αγώνες 2018

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

4.2.2 ΧΟΡΗΓΙΕΣ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ

Εικόνα 15: Χορηγοί αθλητικών αγώνων 2018

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Ο αγώνας των Κλασικών και Παραδοσιακών Σκαφών *Spetses Classic Yacht Regatta (SCYR)*, διοργανώνεται από το Ναυτικό Όμιλο Ελλάδος, τελεί υπό την αιγίδα του Δήμου Σπετσών και χαιρεί της υποστήριξης του Ναυτικού Ομίλου Σπετσών. Μέγας Υποστηρικτής και αθλοθέτης των βραβείων του αγώνα αποτέλεσε το Poseidonion Grand Hotel, ενώ πολύτιμη υπήρξε και η χορηγική υποστήριξη πολλών εταιριών με μεγάλο εύρος υπηρεσιών, που επιχείρησαν να συνδέσουν το όνομά τους με τις αξίες που πρεσβεύει το εν λόγω γεγονός, πέρα από τα προσδοκώμενα οικονομικά οφέλη.

Χρυσοί Χορηγοί αποτέλεσαν εταιρίες που είναι ευρύτερα γνωστές για την παραγωγή οινοπνευματωδών ποτών συνυφασμένων με την αριστεία και την επιτυχία. Την επίσημη χρονομέτρηση ανέλαβε ελβετικός οίκος υψηλής ωρολογοποιίας, ενώ εταιρία γραφικών, αναπτήρων κ.ά. ειδών, στήριξαν την προσπάθεια των αθλητών. Επιπλέον χορηγός αποτέλεσε πρωτοποριακή στοιχηματική εταιρία έχοντας την ευκαιρία να επικοινωνήσει το ευαισθητοποιημένο της προφίλ απέναντι στην κοινωνία και τον αθλητισμό, ενώ εταιρία ένδυσης ανέδειξε την προσπάθειά της για δημιουργία καινοτόμων προϊόντων φιλικών προς το περιβάλλον. Γνωστός οίκος αρώματος συνέδεσε το όνομά του με την αίσθηση φρεσκάδας που αποπνέει η δύναμη της θάλασσας και του ωκεανού, εταιρία καλλυντικών φρόντισε για την αντιηλιακή προστασία των συμμετεχόντων, ενώ εταιρία υποδημάτων και τσαντών προσέφεραν αντίστοιχα τα υποδήματα της επιτροπής αγώνων και έραψαν τις τσάντες των ιστιοπλόων. Ωστόσο ακτοπλοϊκή εταιρία προσέφερε έκπτωση σε όλους τους συμμετέχοντες που ταξίδεψαν δια θαλάσσης στο νησί. Αρωγοί της διοργάνωσης αποτέλεσαν η Αναργύρειος και Κοργιαλένιος Σχολή Σπετσών, ο Εμπορικός Σύλλογος Σπετσών, το Μουσείο Μπουμπουλίνας, ο Σύλλογος Γυναικών Σπετσών και ο Ελληνικός Σύνδεσμος Παραδοσιακών Σκαφών. Από Χορηγούς επικοινωνίας της

διοργάνωσης, ανέλαβαν μεγάλο τηλεοπτικό κανάλι, εφημερίδα, περιοδικά και αθλητική ιστοσελίδα (<http://spetsesclassicregatta.gr>) .

Η διοργάνωση των αγώνων τριάθλου (*Spetsathlon*) και του Ημιμαραθωνίου (*SMM*) ανήκει σε ιδιωτική εταιρία, ενώ τελούνται υπό την αιγίδα του Δήμου Σπετσών και του ΕΟΤ. Πολλοί είναι ωστόσο οι χορηγοί που στηρίζουν τους αγώνες προσφέροντας είτε τις υπηρεσίες τους, είτε προϊόντα, ενώ ταυτόχρονα πολλοί εκ των χορηγών δραστηριοποιούνται σε χώρους μη συναφών με τον αθλητισμό θέλοντας όμως να περάσουν το μήνυμά τους και να συνδέσουν το όνομά τους με το χώρο της άθλησης. Εταιρίες σχετικές με το χώρο της διατροφής, της ενέργειας και της ενυδάτωσης προσέφεραν κατά τη διάρκεια των αγώνων τα προϊόντα τους για την απαραίτητη ενέργεια που απαιτείται πριν και μετά τους αγώνες καθώς και για να υποστηρίξουν τον υγιεινό και δραστήριο τρόπο ζωής. Την εμφάνισή τους έκαναν εταιρίες που δραστηριοποιούνται στο χώρο της άθλησης και των αθλητικών ειδών, των διεθνών ταχυμεταφορών φροντίζοντας για την έγκαιρη αποστολή του απαραίτητου υλικού του αγώνα. Επιπλέον υποστηρικτές υπήρξαν εταιρίες που φρόντισαν για την ενυδάτωση και την αντιηλιακή προστασία των συμμετεχόντων και παρευρισκόμενων, καθώς και εταιρίες που δραστηριοποιούνται στο χώρο της ασφάλισης και της υγείας για την ιατρική κάλυψη του αγώνα και προστασία των διαγωνιζομένων, όπως και εταιρίες τεχνολογικών και γραφικών προϊόντων. Επιπλέον υποστηρικτές υπήρξαν στοιχηματική εταιρία και εξουσιοδοτημένος διανομέας οχημάτων προσφέροντας τα οχήματα υποστήριξης των αγώνων. Στο πλαίσιο διαφήμισης και προβολής, χρήσιμος αρωγός αποτέλεσε γνωστή αλυσίδα κινηματογράφων η οποία πρόβαλε το διαφημιστικό σποτ των αγώνων πριν τη μετάδοση κινηματογραφικών ταινιών.

Επιπλέον ακτοπλοϊκή εταιρία προσέφερε έκπτωση σε όλους τους συμμετέχοντες που ταξίδεψαν ακτοπλοϊκώς στο νησί, ενώ Φορέας Πρωτοβουλιών αποτέλεσε το Poseidonion Grand Hotel και αρωγοί του αγώνα ο Εμπορικός Σύλλογος Σπετσών και το Μουσείο Μπουμπουλίνας. Από Χορηγούς επικοινωνίας και προβολής των αγώνων ανέλαβαν ηλεκτρονική πλατφόρμα παρακολούθησης και διαχείρισης πληροφοριών δημοσιότητας, αθλητικός ραδιοφωνικός σταθμός, αθλητικές ή μη ιστοσελίδες. Ωστόσο στα θετικά των αγώνων συγκαταλέγονται οι συνεργασίες που συνάπτονται με τον επιχειρηματικό κόσμο ο οποίος συνδράμει στα αθλητικά δρώμενα δημιουργώντας ειδικές τιμές και προσφορές στους συμμετέχοντες και επισκέπτες (<http://spetsathlon.com/>, <http://spetsesmarathon.com>).

4.3 ΑΝΑΛΥΣΗ SWOT

Η ανάλυση SWOT είναι ένα εργαλείο στρατηγικής αξιολόγησης και σχεδιασμού για τη μελέτη του εσωτερικού και εξωτερικού περιβάλλοντος ενός τόπου, ενός προϊόντος, μιας επιχείρησης κ.ά. Εξετάζει τα *Δυνατά* (Strengths) και *Αδύναμα* (Weaknesses) σημεία, τις *Ευκαιρίες* (Opportunities) και *Απειλές* (Threats) του περιβάλλοντος που δραστηριοποιείται και χρησιμοποιείται ως βασικό στάδιο στη διαδικασία σχεδιασμού και λήψης αποφάσεων σε οποιοδήποτε επίπεδο. Ως εκ τούτου κρίνεται σκόπιμο να σημειωθούν τα στοιχεία εκείνα που συνθέτουν το εσωτερικό και το εξωτερικό περιβάλλον των Σπετσών και να καταστούν σαφή ορισμένα βασικά στοιχεία που χαρακτηρίζουν το νησί και επηρεάζουν την τουριστική ανάπτυξη (Kotler και Gertner, 2002).

Στα **δυνατά** σημεία του νησιού (βλέπε Πίνακα 6 στο τέλος του κεφαλαίου) εντοπίζεται το *φυσικό περιβάλλον* το οποίο χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη όμορφων οργανωμένων ή μη παραλιών και το πλούσιο δάσος της με πολλά πεύκα να καταλήγουν στη θάλασσα. Διαθέτει ευνοϊκό μεσογειακό κλίμα, πολυάριθμα μονοπάτια και δασικούς δρόμους και η *απουσία των ΙΧ αυτοκινήτων* προσφέρει τη δυνατότητα για πεζοπορία και ποδηλατική περιήγηση. Στο νησί εντοπίζονται πολλά αρχοντικά που σε συνδυασμό με την κυκλοφορία παραδοσιακών αμαξών για την περιήγηση των τουριστών, προσδίδουν στο νησί έναν ιδιαίτερα αρχοντικό και κοσμοπολίτικο αέρα. Βρίσκεται σχετικά κοντά σε σημαντικά ιστορικά μέρη (Υδρα, Ερμιόνη, Επίδαυρο, Μυκήνες, Τίρυνθα, Ναύπλιο) καθιστώντας τη *γεωγραφική θέση* του νησιού ιδιαίτερα ευνοϊκή. Η *πρόσβαση* στο νησί δύναται να πραγματοποιηθεί είτε οδικώς (έως το λιμάνι της Κόστα και μεταβαίνοντας από εκεί με φέρρυ, παραδοσιακά καΐκια ή θαλάσσια ταξί), είτε ακτοπλοϊκώς με ιπτάμενα δελφίνια από το λιμάνι του Πειραιά και ως εκ τούτου επιλέγεται και για ολιγοήμερη απόδραση. Το νησί διαθέτει *πλούσια ιστορία* την οποία οι επισκέπτες έχουν τη δυνατότητα να γνωρίσουν με την επίσκεψή τους στα δυο μουσεία που κάποτε αποτελούσαν τα αρχοντικά της Λασκαρίνας Μπουμπουλίνας και του Χατζηγιάννη Μέξη. Στο νησί πραγματοποιούνται πολυάριθμες πολιτιστικές εκδηλώσεις καθ' όλη τη διάρκεια του έτους με κορυφαία όλων την αναπαράσταση της ναυμαχίας της *Αρμάτας*. Στο νησί εντοπίζονται το *παλαιό* και το *νέο λιμάνι* εκ των οποίων το μεν πρώτο λειτουργεί κυρίως ως μαρίνα στην οποία αράζουν ιδιωτικά σκάφη και το δεύτερο το οποίο εξυπηρετεί τις ακτοπλοϊκές ανάγκες του νησιού. Θεωρείται *ασφαλής προορισμός* και τα τελευταία χρόνια δραστηριοποιείται στο κομμάτι του αθλητισμού, φιλοξενώντας σπουδαίες *αθλητικές εκδηλώσεις* μέσω των οποίων ενισχύεται ο τουρισμός και αναδεικνύεται ο τομέας του *εθελοντισμού* που είναι έκδηλος σε πληθώρα πολιτιστικών κ.ά. εκδηλώσεων. Σημαντική

ωστόσο θεωρείται και η ανταπόκριση του επιχειρηματικού κόσμου ο οποίος δημιουργεί ειδικές τιμές και προσφορές προς τους συμμετέχοντες των αγώνων.

Στα **αδύναμα** σημεία του νησιού συγκαταλέγονται οι *ελλειμματικές υποδομές* στις οποίες υπάγεται αφενός η καθυστέρηση του έργου του βιολογικού καθαρισμού και του δικτύου αποχέτευσης, αφετέρου η επιδείνωση του οδικού δικτύου προκειμένου να περάσει το εν λόγω δίκτυο. Σημαντικό είναι επίσης το πρόβλημα της υδροδότησης για την οποία απαιτείται η μεταφορά πόσιμου νερού στο αντλιοστάσιο του Δήμου με υδροφόρα πλωτά μέσα. Η σχετική υπηρεσία ανατίθεται, κατόπιν προκήρυξης ανοικτού ηλεκτρονικού διαγωνισμού, σε ανάδοχο που δύναται να καλύψει τις αυξημένες ανάγκες της νήσου (<http://spetses.gr>). Ωστόσο το νησί υστερεί σε μεγάλες *ξενοδοχειακές μονάδες* λόγω του ότι αποτελεί παραδοσιακό οικισμό. Το γεγονός αυτό για περιόδους με έντονη τουριστική ζήτηση (όπως κατά τη διάρκεια διεξαγωγής του ημιμαραθωνίου), αποτελεί μειονέκτημα δεδομένου ότι οι επισκέπτες δεν εντοπίζουν διαθέσιμα ή ικανοποιητικά καταλύματα.

Επιπλέον οι *περιβαλλοντικές απειλές* οι οποίες αποδίδονται είτε στην ανθρώπινη δραστηριότητα είτε στα καιρικά φαινόμενα (πχ υψηλή θερμοκρασία και κίνδυνος πυρκαγιάς), εντάσσονται στις αδυναμίες του νησιού. Τους θερινούς ειδικά μήνες ο κίνδυνος για μόλυνση του φυσικού τοπίου είναι μεγαλύτερος. Στο νησί υπάρχει ένα μόνο κλιμάκιο πυρόσβεσης και μάλιστα εθελοντικό που συστάθηκε προ διετίας το οποίο αν και ενισχύει την πυροπροστασία της περιοχής, ωστόσο υποδεικνύει την ανάγκη για την ύπαρξη περισσότερο ενισχυμένων και έμπειρων δυνάμεων. Επιπλέον το νησί θεωρείται *ακριβός τουριστικός προορισμός* με υψηλό κόστος μετακίνησης δια θαλάσσης. Τα θαλάσσια ταξί αν και εξυπηρετούν κόσμο που θέλει να μεταβεί στο νησί ακόμη και σε ώρες που δεν είναι διαθέσιμο κάποιο άλλο μέσο, ωστόσο αποτελεί μια ακριβή εναλλακτική λύση. Επιπλέον στο νησί απουσιάζουν τα τουριστικά γραφεία που κάποτε ασχολούνταν με τον οργανωμένο μαζικό τουρισμό και κυρίως για τουρισμό από το εξωτερικό, ενώ παρατηρείται η τάση των ιδιοκτητών κατοικίας (κυρίως από Αθήνα) να μεταβαίνουν στο νησί για ολιγοήμερες διακοπές προκειμένου να ξεκουραστούν. Τέλος, όσον αφορά τα αθλητικά γεγονότα που διοργανώνονται στο νησί, αποτελεί μειονέκτημα το γεγονός ότι οι κάτοικοι των Σπετσών δεν εμπλέκονται στη διαχείριση και το σχεδιασμό των εκδηλώσεων αυτών.

Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης αποτελούν ένα παγκόσμιο φαινόμενο μέσω των οποίων παρέχεται η δυνατότητα για εκτεταμένη προβολή ενός προϊόντος ή στην προκειμένη περίπτωση ενός τόπου. Ως εκ τούτου στις **ευκαιρίες** συγκαταλέγεται η *ανάπτυξη των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και η εκτεταμένη προβολή που έχει αντίκτυπο στην περαιτέρω ανάπτυξη του τουρισμού και των ειδικών και εναλλακτικών μορφών του*

στη χώρα. Με την σωστή αξιοποίηση των μέσων αυτών διαχέεται η πληροφορία με άμεσο και αποτελεσματικό τρόπο σε ολοένα και μεγαλύτερο κοινό, βοηθώντας τους χρήστες να εξοικονομήσουν πολύτιμο χρόνο και χρήμα, ενώ ταυτόχρονα δίνεται η ευκαιρία στη χώρα να προβάλει τα συγκριτικά πλεονεκτήματά της και να αποτελέσει ισχυρή τουριστική δύναμη.

Επιπλέον η *αξιοποίηση ευρωπαϊκών προγραμμάτων ΕΣΠΑ* που χρηματοδοτούν πράξεις δημοσίου χαρακτήρα παρέχουν τη δυνατότητα για βιώσιμη ανάπτυξη, βελτίωση της ποιότητας ζωής του τοπικού πληθυσμού και ενίσχυση της τοπικής κοινωνίας. Παράλληλα με τη σωστή αξιοποίηση των προγραμμάτων αυτών δύναται να αναβαθμιστεί το τουριστικό προϊόν της χώρας καθώς και οι παρεχόμενες τουριστικές υπηρεσίες και οι υποδομές, με άμεσο αντίκτυπο στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας.

Παράλληλα στις ευκαιρίες προστίθεται το αυξανόμενο ενδιαφέρον του κόσμου να ξεφύγει από τον έντονο και αγχωτικό τρόπο ζωής και να βιώσει αλησμόνητες εμπειρίες. Το έντονο ενδιαφέρον που υπάρχει για απόκτηση ευρύτερης γνώσης, για περισσότερη άθληση, καθώς και η μεγαλύτερη επιθυμία των ανθρώπων να γνωρίσουν σε βάθος την τοπική κουλτούρα, αποτελεί ευκαιρία για την *πραιτέρω ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού*.

Η εν λόγω ανάπτυξη δύναται να επιτευχθεί με ολοένα και μεγαλύτερη *εκπαίδευση και εξειδίκευση του προσωπικού στον κλάδο του τουρισμού* προκειμένου τα άρτια καταρτισμένα άτομα να μπορούν να διαχειριστούν και να συμβαδίσουν με τις ολοένα και αυξανόμενες απαιτήσεις του τουριστικού κλάδου. Μεγάλο δε πλεονέκτημα για τη χώρα αποτελεί το φυσικό της τοπίο και το ιδανικό κλίμα δίνοντάς της το προβάδισμα για ανάπτυξη και εμπλουτισμό των εναλλακτικών μορφών τουρισμού σε κάθε πιθανό ή δυσπρόσιτο σημείο στη χώρα ακόμη και σε περιόδους με χαμηλή τουριστική ζήτηση, επιμηκύνοντας έτσι την τουριστική περίοδο.

Αποτελεί δε ευκαιρία για τη χώρα να προβληθεί ως ασφαλές μέρος στο οποίο υπάρχει έντονο το στοιχείο της φιλοξενίας, της προσφοράς, της αλληλεγγύης και της φιλίας που σε συνδυασμό με τη βελτίωση και τον εκσυγχρονισμό των παρεχόμενων υπηρεσιών ο τουριστικός κλάδος δύναται να αποτελέσει το βασικό πυλώνα ανάπτυξης όλης της χώρας.

Στις **απειλές** συγκαταλέγεται η αρνητική προβολή της χώρας εξαιτίας της ασταθούς οικονομίας και του μεταβαλλόμενου πολιτικού σκηνικού της. Η οικονομική κρίση που πλήττει σήμερα τη χώρα, με το υψηλό ποσοστό ανεργίας προκαλούν έλλειψη του αισθήματος ασφάλειας και καχυποψία στο εξωτερικό περιβάλλον, συμβάλλοντας στην αποθάρρυνση επενδύσεων και στην αποδυνάμωση της εικόνας της χώρας. Ωστόσο η

παγκόσμια οικονομική ύφεση και ο αυξανόμενος ανταγωνισμός σε διεθνές επίπεδο ειδικά από χώρες με χαμηλότερο κόστος ή με υψηλότερο επίπεδο προσφερόμενων υπηρεσιών αποτελεί απειλή για την ανάπτυξη και τη βιωσιμότητα του τουρισμού της χώρας μας.

Επιπλέον η ύπαρξη κινδύνου εξόδου της Ελλάδας καθώς και άλλων χωρών από την *Ευρωπαϊκή Ένωση* δύναται να επιφέρει σωρεία αρνητικών επιπτώσεων που καταλήγουν στην επιδείνωση της εγχώριας και παγκόσμιας οικονομίας. Το αυξημένο ποσοστό ανεργίας, το κλείσιμο τουριστικών και άλλων επιχειρήσεων, ο πληθωρισμός, η μη ελεύθερη διακίνηση τουριστών, η απώλεια προνομίων που παρέχονται εντός της Ευρώπης είναι λίγα από τα στοιχεία που δύνανται να κλυδωνίσουν τη σταθερότητα και την εικόνα της χώρας με άμεσο αντίκτυπο στην επιδείνωση της τουριστικής της ανάπτυξης.

Στον τουριστικό τομέα ο αυξανόμενος ανταγωνισμός των προορισμών καθώς και η δημιουργία πακέτων διακοπών «all inclusive» ενισχύουν τις απειλές στο εξωτερικό περιβάλλον. Το γεγονός ότι μεγάλες ξενοδοχειακές μονάδες προσφέρουν ένα σύνολο υπηρεσιών, στερεί τη δυνατότητα σε μονάδες μικρότερου βεληνεκούς να αναπτυχθούν, ενώ στο επίπεδο που εμπλέκεται η τοπική κοινωνία, δεν επιτυγχάνεται πλήρως η κοινωνική συναναστροφή η οποία θα επέτρεπε αφενός στον τουρίστα να γνωρίσει σε βάθος τον τόπο που επισκέπτεται και αφετέρου στον κάτοικο να επικοινωνήσει με τον τουρίστα. Τέλος σημαντική απειλή για τον προορισμό και την τουριστική του προβολή και ανάπτυξη αποτελεί η ανεπαρκής τουριστική εκπαίδευση και κατάρτιση που πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπόψη δεδομένου ότι ο ανταγωνισμός μεταξύ των προορισμών είναι μεγάλος και οι απαιτήσεις των τουριστών ολοένα και αυξάνονται.

4.4 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ανάμεσα στους νησιωτικούς προορισμούς που έχουν επενδύσει στην ανάπτυξη των αθλητικών γεγονότων αποτελούν οι Σπέτσες που σε συνδυασμό με την ιδιαίτερα πλεονεκτική του θέση, το πλούσιο φυσικό του περιβάλλον, την πλούσια ιστορία του και τον κοσμοπολίτικο αέρα που αποπνέει, τον καθιστούν δημοφιλή προορισμό στις προτιμήσεις των τουριστών, γεγονός που επιβεβαιώνεται και από τα υψηλά ποσοστά τουριστικών αφίξεων του έτους 2018. Το 2011 αποτέλεσε την εναρκτήρια χρονιά των ιστιοπλοϊκών και δρομικών αγώνων και το 2013 των αγώνων τριάθλου που έκτοτε λαμβάνουν χώρα μια φορά το χρόνο με διάρκεια 3-4 ημερών, προσελκύνοντας πλήθος κόσμου, συμμετεχόντων, εθελοντών, χορηγών και μέσων μαζικής ενημέρωσης. Τα εν λόγω αθλητικά δρώμενα συγκεντρώνουν υψηλά ποσοστά συμμετεχόντων από την Ελλάδα και το εξωτερικό και λιγότερο από το ίδιο το νησί, ωστόσο αποτελούν ιδανικό

μέσο ψυχαγωγίας, ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης για φιλανθρωπικές δράσεις, ενώ ταυτόχρονα επιτυγχάνεται η εκτεταμένη προβολή του νησιού ενισχύοντας έτσι την τουριστική του εικόνα και ανάπτυξη.

Το νησί αν και παρουσιάζει πληθώρα θετικών στοιχείων, ωστόσο εμφανίζει και αρνητικά στοιχεία που επηρεάζουν την τουριστική του ανάπτυξη και ως εκ τούτου καθίσταται αναγκαία η επίλυσή τους. Ανάμεσα στα μειονεκτήματα ξεχωρίζουν οι ελλειμματικές υποδομές, το πρόβλημα της υδροδότησης, η απουσία μεγάλων ξενοδοχειακών μονάδων, ο κίνδυνος περιβαλλοντικής ρύπανσης και το υψηλό κόστος μετακινήσεων. Ωστόσο οι ευκαιρίες που παρέχονται στο εξωτερικό περιβάλλον (ανάπτυξη των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, η ύπαρξη ευρωπαϊκών προγραμμάτων, η ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού, η δυνατότητα για ουσιαστικότερη εκπαίδευση και εξειδίκευση στον κλάδο του τουρισμού κ.ά.), δύνανται να αποτελέσουν πρόσφορο μέσο για την αντιμετώπιση των επικείμενων απειλών (ανταγωνισμός σε διεθνές επίπεδο, παγκόσμια οικονομική ύφεση, πολιτική αστάθεια, ανεπαρκής τουριστική κατάρτιση κ.ά.) που επηρεάζουν τη σταθερότητα και την ανάπτυξη του τουριστικού κλάδου.

Πίνακας 6: Ανάλυση SWOT για τις Σπέτσες

<p>ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Το φυσικό περιβάλλον και το κλίμα ☐ Απουσία ΙΧ αυτοκινήτων ☐ Προσβασιμότητα ☐ Προνομιακή γεωγραφική θέση ☐ Πολιτιστική κληρονομιά/Αρμάτα ☐ Υλοποίηση πολλαπλών αθλητικών εκδηλώσεων ☐ Ασφαλής προορισμός ☐ Εθελοντισμός ☐ Παλαιό και νέο λιμάνι ☐ Συμμετοχή των εμπορικών επιχειρήσεων με ειδικές τιμές/προσφορές 	<p>ΑΔΥΝΑΜΑ ΣΗΜΕΙΑ</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Υδροδότηση/Ελλειμματικές υποδομές/Καθυστέρηση στο έργο του βιολογικού καθαρισμού ☐ Περιβαλλοντικές απειλές (πυρκαγιές, ρύπανση θάλασσας) ☐ Υψηλό κόστος μετακίνησης ακτοπλοϊκώς ☐ Ακριβός τουριστικός προορισμός ☐ Ανάπτυξη ιδιοκτησιακού τουρισμού ☐ Έλλειψη μεγάλων ξενοδοχειακών μονάδων/παραδοσιακός οικισμός
<p>ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Ανάπτυξη μέσω κοινωνικής δικτύωσης & εκτεταμένη προβολή ☐ Αξιοποίηση ευρωπαϊκών προγραμμάτων ΕΣΠΑ ☐ Αύξηση ενδιαφέροντος/ευκαιρίες για ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού ☐ Πλούσιο φυσικό τοπίο- ιδανικό κλίμα & ευκαιρία για ευρύτερη ανάπτυξη ☐ Εκπαίδευση και εξειδίκευση προσωπικού υποδοχής τουρισμού ☐ Ανάπτυξη των υποδομών ☐ Στροφή προς άθληση/καθιέρωση υγιεινού τρόπου ζωής ☐ Επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου 	<p>ΑΠΕΙΛΕΣ</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Ανταγωνισμός σε διεθνές επίπεδο ☐ Παγκόσμια οικονομική ύφεση ☐ Ασταθής οικονομία/αποθάρρυνση επενδύσεων ☐ Πολιτική αστάθεια ☐ Αρνητική προβολή ☐ Κίνδυνος εξόδου από την Ε.Ε. ☐ Τα πακέτα διακοπών «all inclusive» ☐ Ανεπαρκής τουριστική εκπαίδευση και κατάρτιση

5. ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΠΕΔΙΟΥ

5.1 ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΠΕΔΙΟΥ

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η διερεύνηση των απόψεων ενός δείγματος κατοίκων των Σπετσών αναφορικά με τα χαρακτηριστικά που συνθέτουν τον τουρισμό στο νησί, καθώς και τις επιδράσεις των αθλητικών γεγονότων που φιλοξενεί τα τελευταία χρόνια ως προς τον κοινωνικό και οικονομικό αντίκτυπο. Όπως έχει ήδη αναφερθεί η μελέτη και κατανόηση των επιπτώσεων στους κατοίκους ενός τόπου που φιλοξενεί ένα γεγονός θεωρείται απαραίτητο στοιχείο δεδομένου ότι οι κάτοικοι της περιοχής αυτής αποτελούν τη βασική πηγή των συμμετεχόντων για την πλειοψηφία των γεγονότων και συμβάλουν στη διασφάλιση της επιβίωσης των γεγονότων αυτών (Fredline et al., 2013). Ως εκ τούτου η γνώση αυτή δύναται να αποτελέσει σημαντική πηγή πληροφόρησης στον τομέα του μάρκετινγκ που αν και δεν θα κατευθυνθούμε προς αυτή την πορεία, ωστόσο κρίνεται σκόπιμο να αναφερθεί.

5.2 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΠΕΔΙΟΥ

Η μεθοδολογία της έρευνας αποτελεί κομμάτι της ερευνητικής διαδικασίας και διακρίνεται σε *ποιοτική* (βασισμένη στην κατανόηση των παρατηρήσεων του ερευνητή) και *ποσοτική* (βασισμένη σε στατιστικές συγκρίσεις των υπό εξεταζόμενων αντικειμένων) (Παπαγεωργίου, 2014). Για την παρούσα έρευνα χρησιμοποιήθηκε η ποσοτική μέθοδος. Σύμφωνα με τον Τσιώλη (2011), η ποσοτική προσέγγιση εντοπίζεται στις δειγματοληπτικές επισκοπικές εμπειρικές έρευνες και οφείλει να πληροί τα κριτήρια της εγκυρότητας, της αντιπροσωπευτικότητας, της αξιοπιστίας και της αντικειμενικότητας, ώστε τα ευρήματα της έρευνας να μπορούν να γενικευτούν.

Οι πιο συνηθισμένες μέθοδοι για να συλλεχθεί υλικό είναι:

- η παρατήρηση
- η συνέντευξη
- το ερωτηματολόγιο

Η ερευνητική μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε στην παρούσα έρευνα ήταν τα ερωτηματολόγια, με κλειστού κατά βάση τύπου ερωτήσεων, τα οποία απευθύνθηκαν

στους κατοίκους του νησιού, προκειμένου να διερευνηθούν οι απόψεις τους αναφορικά με τον εκτιμώμενο βαθμό ανάπτυξης των Σπετσών από τα αθλητικά γεγονότα που διοργανώνονται στο νησί. Η επιλογή αυτής της μεθόδου αποτελεί το καταλληλότερο μέσο συλλογής πληροφοριών, ενώ οι ερωτήσεις κλειστού τύπου που χρησιμοποιήθηκαν προσφέρουν ευκολία στη συλλογή και επεξεργασία των αριθμητικών δεδομένων καθώς και την στατιστική τους ανάλυση (Creswell, 2011). Επιπλέον επιχειρήθηκε να απαντήσει όσο το δυνατόν μεγαλύτερο (αντιπροσωπευτικό) δείγμα του πληθυσμού, με σκοπό την ανάδειξη των γενικών τάσεων που επικρατούν στο νησί. Πρόκειται για λιγότερο χρονοβόρα διαδικασία κατά την οποία οι συμμετέχοντες στην έρευνα εκθέτουν ανεπηρέαστοι το βαθμό των απόψεών τους στις σχετικές ερωτήσεις της έρευνας.

Πριν τη διανομή των ερωτηματολογίων πραγματοποιήθηκε πιλοτική έρευνα σε 5 πολίτες προκειμένου να ελεγχθεί κατά πόσο κατανοούν τις ερωτήσεις του ερωτηματολογίου, καθώς και το χρόνο που θα χρειαζόταν κάποιος εωσότου το συμπληρώσει. Οι ερωτήσεις ως επί το πλείστον ήταν κατανοητές και ως εκ τούτου δεν πραγματοποιήθηκαν ουσιαστικές αλλαγές. Σε σχέση με το χρόνο συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου ο μέσος όρος ήταν 4-5 λεπτά.

Για τη διεξαγωγή της παρούσας έρευνας μοιράστηκαν 210 ερωτηματολόγια σε κατοίκους του νησιού εκ των οποίων τα εκατόν εβδομήντα επτά (N=177) κρίθηκαν κατάλληλα και χρησιμοποιήθηκαν στη στατιστική ανάλυση. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε στο νησί των Σπετσών με ημερομηνία έναρξης την 1^η Οκτωβρίου 2018, λίγες δηλαδή μέρες πριν τη διεξαγωγή του SMM (05 έως 07 Οκτωβρίου 2018) και ολοκληρώθηκε την 11^η Οκτωβρίου 2018, λίγες ημέρες μετά τη λήξη των αγώνων. Οι κάτοικοι που συμμετείχαν στην εν λόγω έρευνα ενημερώθηκαν για την ανωνυμία του ερωτηματολογίου και το δείγμα που επιλέχθηκε ακολούθησε τη μέθοδο της τυχαίας δειγματοληψίας. Επιπλέον έγινε προσπάθεια να καλυφθούν αμφότερα τα φύλα, όλες οι ηλικιακές ομάδες που κυμαίνονταν από 18 έως και 65+ ετών, καθώς και οι κατηγορίες εκπαίδευσης και απασχόλησης.

Το ερωτηματολόγιο (Παράρτημα Ι) αποτελείται ουσιαστικά από πέντε μέρη. Το πρώτο αφορά ερωτήσεις (1 έως 8β) που σκιαγραφούν το προφίλ των ερωτηθέντων όπως το φύλο, η ηλικία, το επίπεδο εκπαίδευσης, η οικογενειακή κατάσταση, σύνολο παιδιών, η κατάσταση απασχόλησης, το ετήσιο εισόδημα και η φύση της διαμονής τους. Το δεύτερο (ερώτηση 9) αναφέρεται στην αξιολόγηση μιας σειράς

χαρακτηριστικών που σχετίζονται με τον τουρισμό στις Σπέτσες, ενώ το τρίτο (ερώτηση 10 και 11) περιλαμβάνει ερωτήσεις για τους αθλητικούς αυτούς αγώνες μέσω των οποίων φανερώνεται αν οι ερωτηθέντες έχουν λάβει μέρος σε αυτούς και τη μορφή της συμμετοχής τους. Τέλος, τα δυο τελευταία μέρη πραγματεύονται τις κοινωνικές συνέπειες (ερώτηση 12) και οικονομικές επιπτώσεις (ερώτηση 13) των αθλητικών γεγονότων στον τόπο φιλοξενίας τους.

Οι ερωτήσεις που χρησιμοποιήθηκαν κρίθηκαν αναγκαίες για την κατανόηση του θέματος της παρούσας έρευνας, ενώ διαμορφώθηκαν στα πλαίσια της βιβλιογραφικής ανασκόπησης, καθώς και σύμφωνα με τα πρότυπα της έρευνας που πραγματοποίησαν οι Ntloko και Swart (2008) και Gerda (2015), προσαρμοσμένο όμως στις ανάγκες της παρούσας έρευνας. Το ερωτηματολόγιο περιλαμβάνει κατά το πλείστον ερωτήσεις κλειστού τύπου καθώς και δυο ερωτήσεις ανοιχτού τύπου στις οποίες οι συμμετέχοντες είχαν τη δυνατότητα να διατυπώσουν δικά τους επιπρόσθετα σχόλια τα οποία δεν καλύφθηκαν από την παρούσα έρευνα. Συγκεκριμένα χρησιμοποιήθηκαν:

α) διχοτομικές ερωτήσεις (ναι – όχι)

β) ερωτήσεις πολλαπλών επιλογών

γ) κλειστές ερωτήσεις κλίμακας Likert με πέντε τιμές απαντήσεων που μετρούν τη σημαντικότητα (καθόλου σημαντικό- λίγο σημαντικό- αδιάφορο- αρκετά σημαντικό- πολύ σημαντικό), καθώς και ερωτήσεις που μετρούν τη συμφωνία των ερωτώμενων (διαφωνώ απόλυτα- διαφωνώ- ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ- συμφωνώ- συμφωνώ απόλυτα), από τις οποίες γινόταν επιλογή μιας.

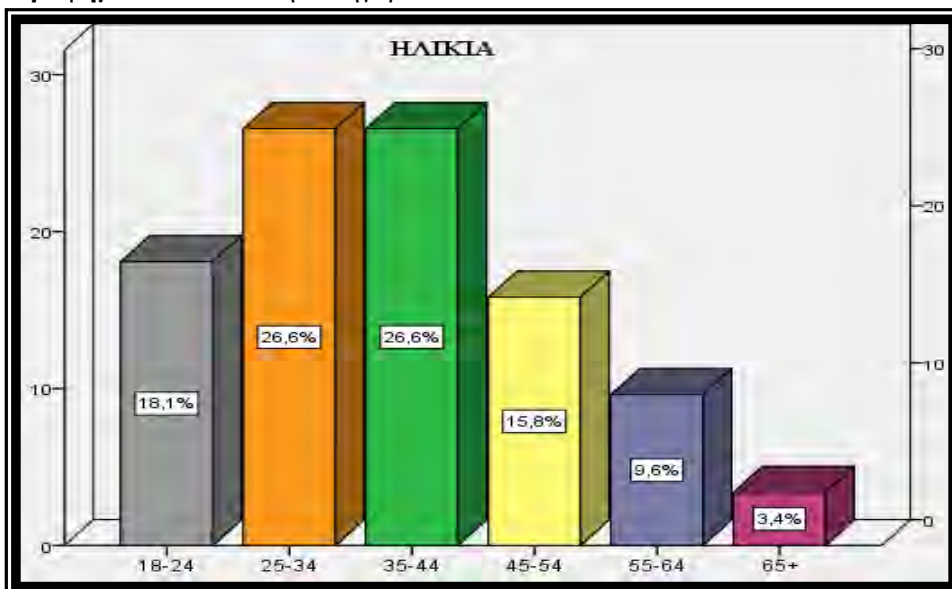
δ) δυο ανοιχτού τύπου υποερωτήματα στις ερωτήσεις 12 και 13 στα οποία οι συμμετέχοντες καλούνται να αναγράψουν κάποιο επιπρόσθετο στοιχείο που κρίνουν σημαντικό και δεν έχει τεθεί στο ερωτηματολόγιο.

Ύστερα από τη συμπλήρωσή τους, ακολούθησε ο έλεγχος εγκυρότητάς τους, η κωδικοποίηση των μεταβλητών καθώς και η εισαγωγή και η επεξεργασία τους στο στατιστικό πρόγραμμα SPSS 23.

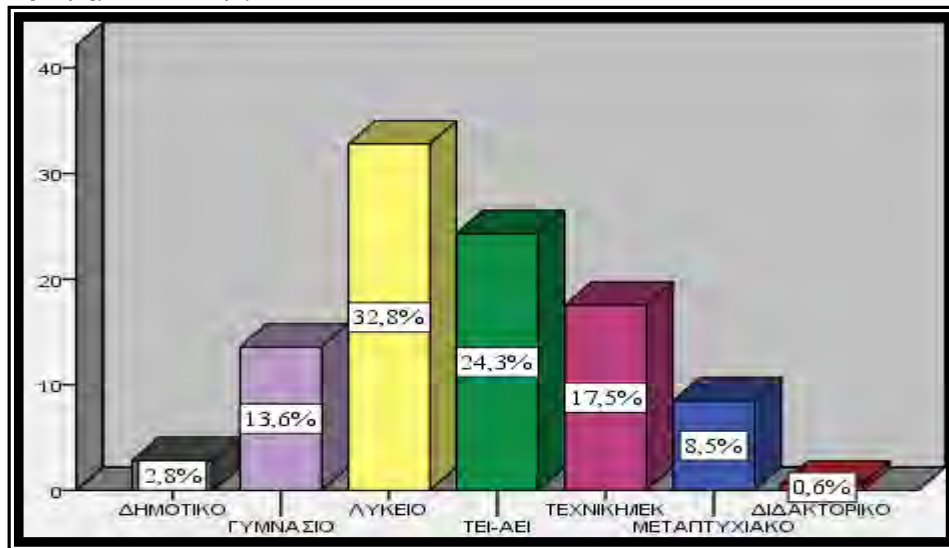
6. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΠΕΔΙΟΥ

6.1 ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ

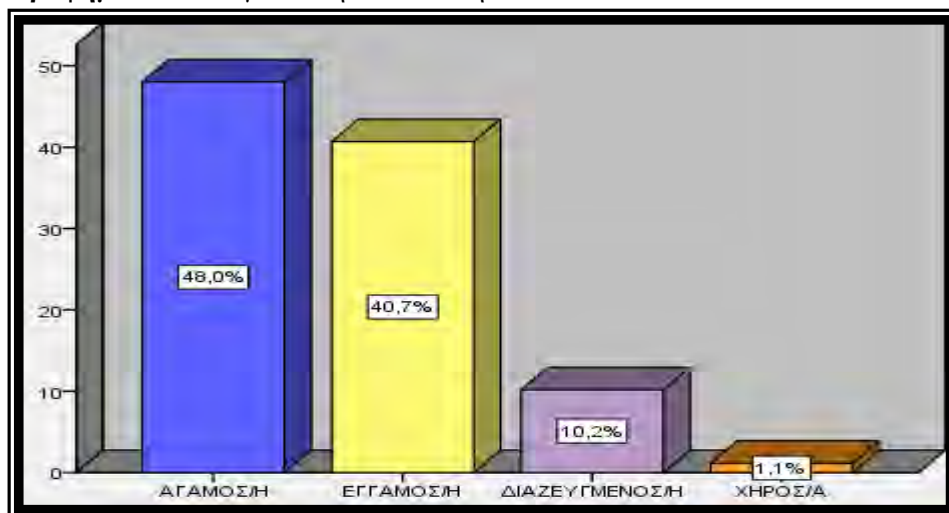
Από την ανάλυση των στοιχείων του δείγματος που αποτυπώνονται συνολικά στο παράρτημα II της παρούσας εργασίας, προκύπτει ότι ο γυναικείος πληθυσμός συμμετείχε σε ποσοστό 51,4% έναντι του αντρικού σε ποσοστό 48,6%. Αξίζει να σημειωθεί πως πρόκειται κατά βάση για νέους ανθρώπους δεδομένου ότι το 71,3% του συνόλου των ερωτηθέντων ήταν μεταξύ 18-44 ετών. Πιο αναλυτικά, οι ηλικιακές κατηγορίες των 25-34 και 35-44 εμφανίζουν υψηλά ποσοστά συμμετοχής με ποσοστό 26,6% εκάστη κατηγορία, ακολουθώντας οι ηλικίες 18-24 που απάντησαν σε ποσοστό 18,1%. Επίσης το 15,8% των ερωτηθέντων ήταν ηλικίας μεταξύ 45-54, το 9,6% ήταν 55-64, ενώ μόλις το 3,4% ήταν από 65 ετών και άνω (Γράφημα 12).

Γράφημα 12: Ηλικιακή κατηγορία

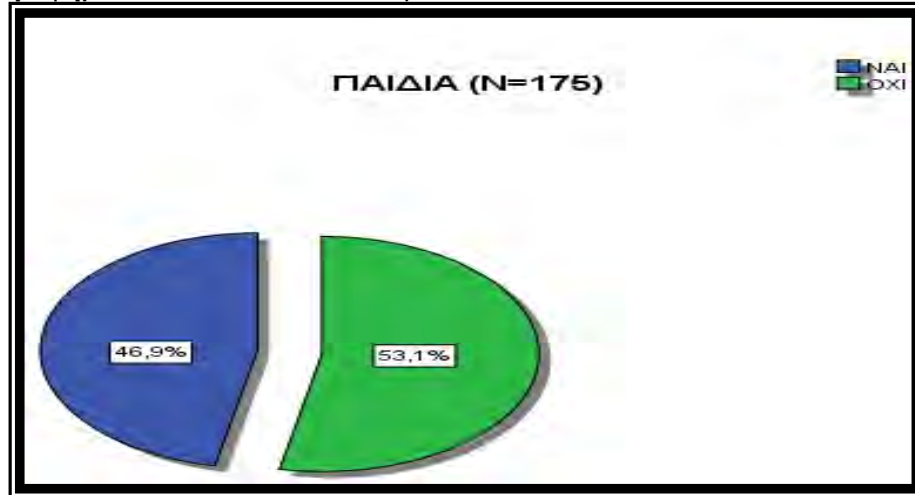
Αναφορικά με το επίπεδο εκπαίδευσης (Γράφημα 13), το 32,8% των ερωτηθέντων ήταν απόφοιτοι λυκείου, το 24,3% απόφοιτοι ΤΕΙ-ΑΕΙ και ακολουθούν οι απόφοιτοι ΙΕΚ και τεχνικής εκπαίδευσης με ποσοστό 17,5%, οι απόφοιτοι γυμνασίου με ποσοστό 13,6%, οι κάτοχοι μεταπτυχιακού με ποσοστό 8,5%, ενώ εκείνοι που σημειώνουν το χαμηλότερο ποσοστό είναι οι απόφοιτοι δημοτικού με ποσοστό 2,8% και οι κάτοχοι διδακτορικού με 0,6%.

Γράφημα 13: Μορφωτικό επίπεδο

Η πλειονότητα των ερωτηθέντων ήταν άγαμοι με ποσοστό 48%, ακολουθώντας οι έγγαμοι με ποσοστό 40,7%, ενώ μειοψηφία αυτών αποτελούσαν οι διαζευγμένοι και οι χήροι με ποσοστό 10,2% και 1,1% αντίστοιχα (Γράφημα 14).

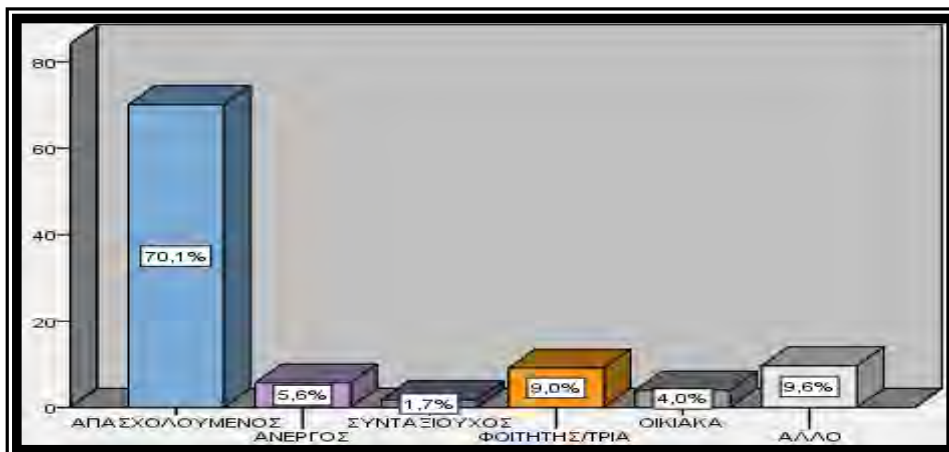
Γράφημα 14: Οικογενειακή κατάσταση

Επιπλέον στην ερώτηση που αφορά το αν οι συμμετέχοντες της παρούσας έρευνας έχουν παιδιά, απάντησαν 175 άτομα εκ των οποίων το 53,1% απάντησε αρνητικά έναντι του 46,9% που απάντησε θετικά (Γράφημα 15).

Γράφημα 15: Ποσοστό κατοίκων με παιδιά

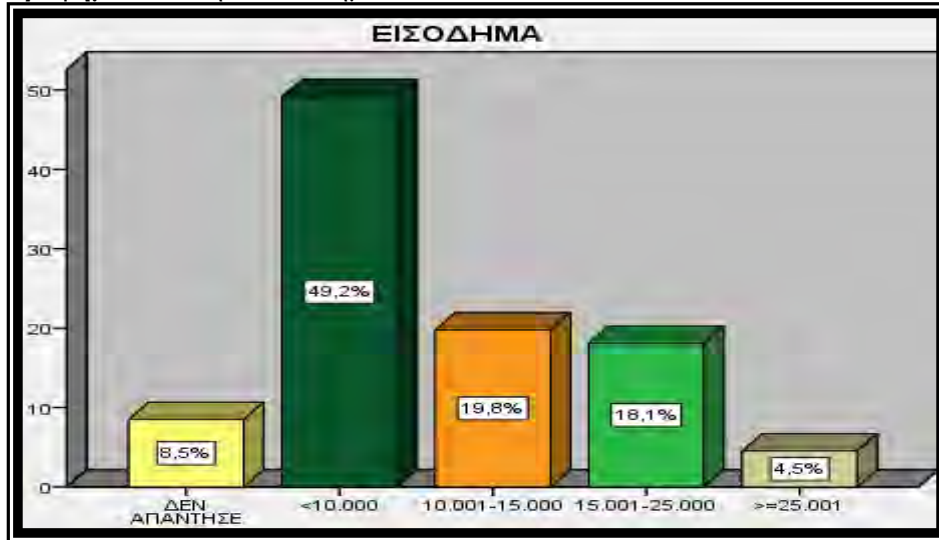
Στην ερώτηση αναφορικά με το σύνολο των παιδιών τους, το μεγαλύτερο ποσοστό (101 άτομα ή 57,1%) δεν απάντησε. Η αποχή αυτή μας επιτρέπει να υποθέσουμε αφενός ότι αφορά την κατηγορία των μη εχόντων τέκνων και αφετέρου ότι ενδέχεται να ανήκουν στην κατηγορία που έχουν παιδιά, αλλά παρέλειψαν να απαντήσουν στην εν λόγω ερώτηση. Στο σύνολο των 76 ατόμων που απάντησαν ότι έχουν ένα ή περισσότερα παιδιά, το 69,7% σημείωσε πως έχει παραπάνω από ένα παιδί, ενώ το 30,3% δήλωσε πως έχει ένα μόνο παιδί.

Όσον αφορά την κατάσταση απασχόλησης (Γράφημα 16), διαπιστώθηκε πως η πλειοψηφία των ερωτηθέντων ήταν απασχολούμενοι με ποσοστό 70,1%, ενώ πολύ μικρά ποσοστά σημειώθηκαν στην κατηγορία των φοιτητών με 9%, στους ανέργους με 5,6%, ακολουθώντας τα οικιακά με ποσοστό 4% και οι συνταξιούχοι με ποσοστό 1,7%. Ωστόσο το 9,6% επέλεξε την κατηγορία «άλλο» προσδιορίζοντας κατηγορίες όπως αυτή των ελευθέρων επαγγελματιών, των δημοσίων και τραπεζικών υπαλλήλων.

Γράφημα 16: Κατάσταση απασχόλησης

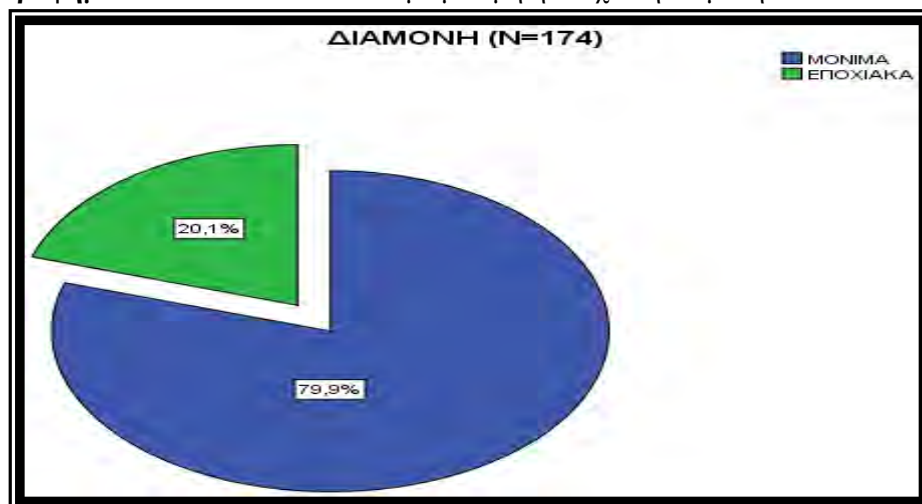
Σε σχέση με το ετήσιο εισόδημα (Γράφημα 17) το μεγαλύτερο ποσοστό δήλωσε ότι λαμβάνει λιγότερο από 10.000€ (49,2%), ενώ ακολουθεί με 19,8% η κατηγορία 10.001-15.000€, με 18,1% η κατηγορία 15.001-25.000€, ενώ το χαμηλότερο ποσοστό 4,5% σημείωσαν οι κάτοικοι με ετήσιο εισόδημα άνω των 25.001€. Ωστόσο υπήρξε και ένα μικρό ποσοστό ανθρώπων που δίστασε να απαντήσει σε ποσοστό 8,5%.

Γράφημα 17: Ετήσιο εισόδημα

Στην ερώτηση που αφορά τη διαμονή τους στις Σπέτσες (Γράφημα 18) απάντησαν 174 άτομα εκ των οποίων η συντριπτική πλειοψηφία δήλωσε πως διαμένει μόνιμα (79,9%) έναντι του 20,1% που δήλωσε πως διαμένει εποχιακά.

Γράφημα 18: Ποσοστό κατοίκων με μόνιμη ή εποχιακή διαμονή

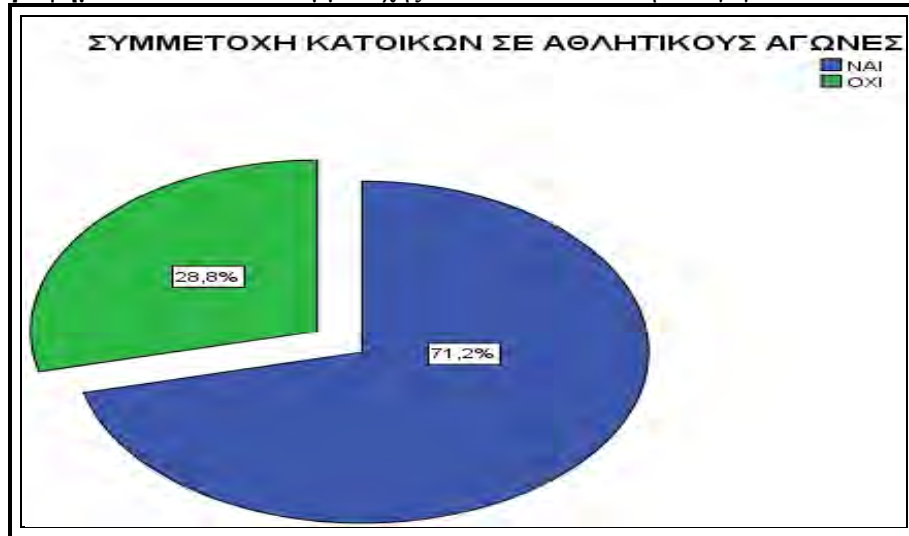

Τέλος αναφορικά με τη συνολική διάρκεια διαμονής τους στο νησί απάντησαν 128 άτομα (72,3%) και από το μεγάλο εύρος τιμών που προέκυψε έγινε κατηγοριοποίηση των ετών σε 4 ομάδες. Συγκεκριμένα η πρώτη αφορά διάρκεια έως 10 έτη στην οποία απάντησε το 36,7%, στη δεύτερη κατηγορία (11-20 έτη) απάντησε το

23,5%, ακολουθώντας η τρίτη κατηγορία (21-30 έτη) με ποσοστό 8,6% και από 31 έτη και πάνω απάντησε το 31,2%. Ωστόσο δεν απάντησαν σε ποσοστό 27,7% το οποίο μας επιτρέπει να συμπεράνουμε πως είτε παρέλειψαν να απαντήσουν, είτε ότι σκοπίμως δεν απάντησαν δεδομένου ότι διαμένουν καθ' όλη τη διάρκεια του βίου τους.

Αναφορικά με τη συμμετοχή ή μη σε κάποιο αθλητικό γεγονός, από το σύνολο των ερωτηθέντων (177) απάντησαν θετικά σε ποσοστό 71,2% και αρνητικά το 28,8% (Γράφημα 19).

Γράφημα 19: Ποσοστό συμμετοχής κατοίκων στα αθλητικά γεγονότα

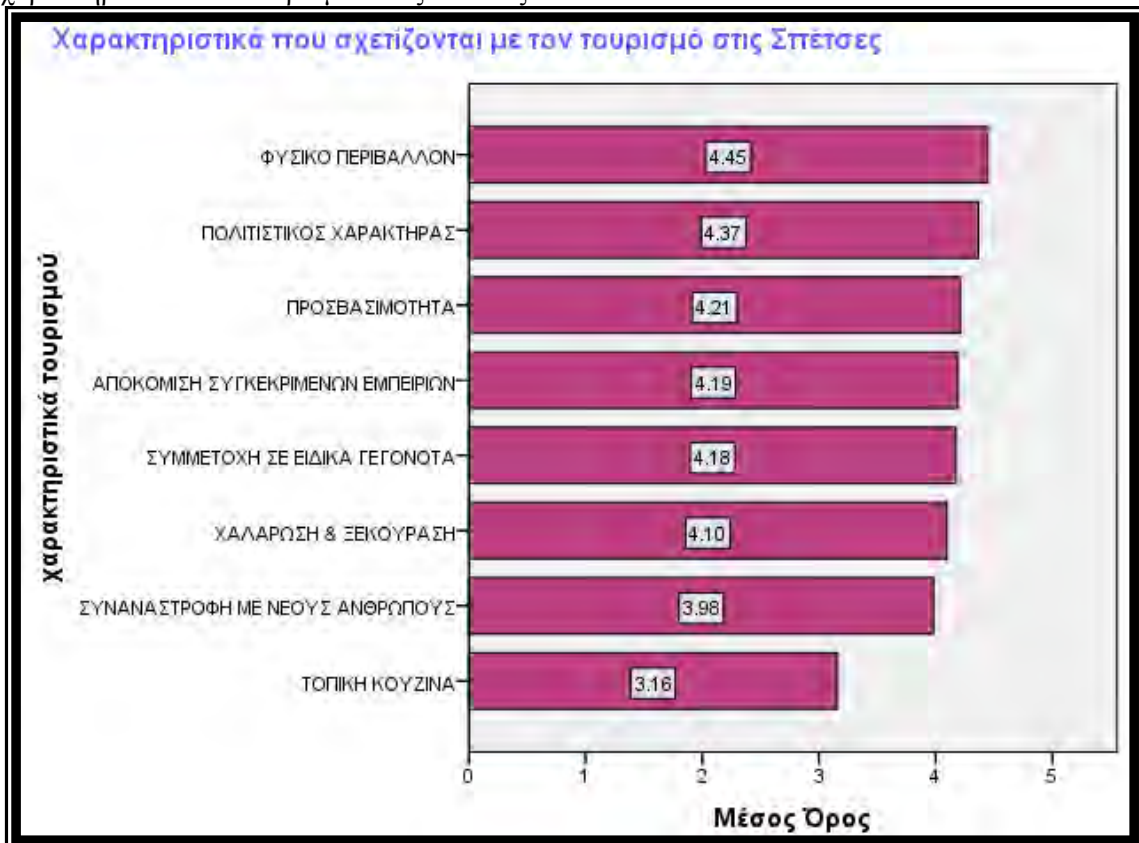

Επίσης σε σύνολο 128 ατόμων που απάντησαν στην ερώτηση αναφορικά με το άθλημα στο οποίο συμμετείχαν, τα αποτελέσματα έδειξαν ότι μεγαλύτερη απήχηση είχε το SMM με ποσοστό συμμετοχής 47,2%. Ακολουθεί το Spetsathlon με συμμετοχές που αντιστοιχούν στο 35,4% και τελευταία η ρεγκάτα (SCYR) με ποσοστό 18,9%. Ο μεγαλύτερος αριθμός συμμετοχών κυμαίνεται μεταξύ 1-2 φορές. Αναφορικά με τον τρόπο συμμετοχής τους, το 21% απάντησε πως συμμετείχε ως «Διαγωνιζόμενος», το 38,6% ως «Θεατής», το 25% ως «Εθελοντής», το 5,1% ως «Βοηθός διοργάνωσης», το 4% ως «Χορηγός» και το 6,3% επέλεξε την κατηγορία «Άλλο» προσδιορίζοντας επαγγελματικούς λόγους.

6.2 ΑΝΑΛΥΣΕΙΣ ΜΕΣΩΝ ΟΡΩΝ

Από την απεικόνιση των μέσων όρων των απαντήσεων στο γράφημα 20, προκύπτει ότι στο μυαλό των κατοίκων υπάρχει έντονα η αντίληψη ότι τα στοιχεία που χαρακτηρίζουν το νησί τους και που επηρεάζουν τον κόσμο να το επιλέξει ως τουριστικό προορισμό, αφορά πρωτίστως το φυσικό περιβάλλον (Μ.Ο.4,45). Ιδιαίτερα θετική είναι η άποψή τους αναφορικά με πλήθος ακόμη χαρακτηριστικών όπως ο πολιτιστικός του χαρακτήρας (Μ.Ο.4,37), η εύκολη προσβασιμότητα (Μ.Ο.4,21), η αποκόμιση συγκεκριμένων μοναδικών εμπειριών που δύναται να προσφέρει το νησί (Μ.Ο.4,19), η συμμετοχή σε ειδικά γεγονότα (Μ.Ο.4,18), η χαλάρωση και η ξεκούραση που μπορεί να προσφέρει (Μ.Ο.4,10), καθώς και η συναναστροφή με νέους ανθρώπους (Μ.Ο.3,98). Ωστόσο ουδέτερη προς μέτρια φαίνεται να είναι η άποψή τους αναφορικά με την τοπική τους κουζίνα (Μ.Ο.3,16).

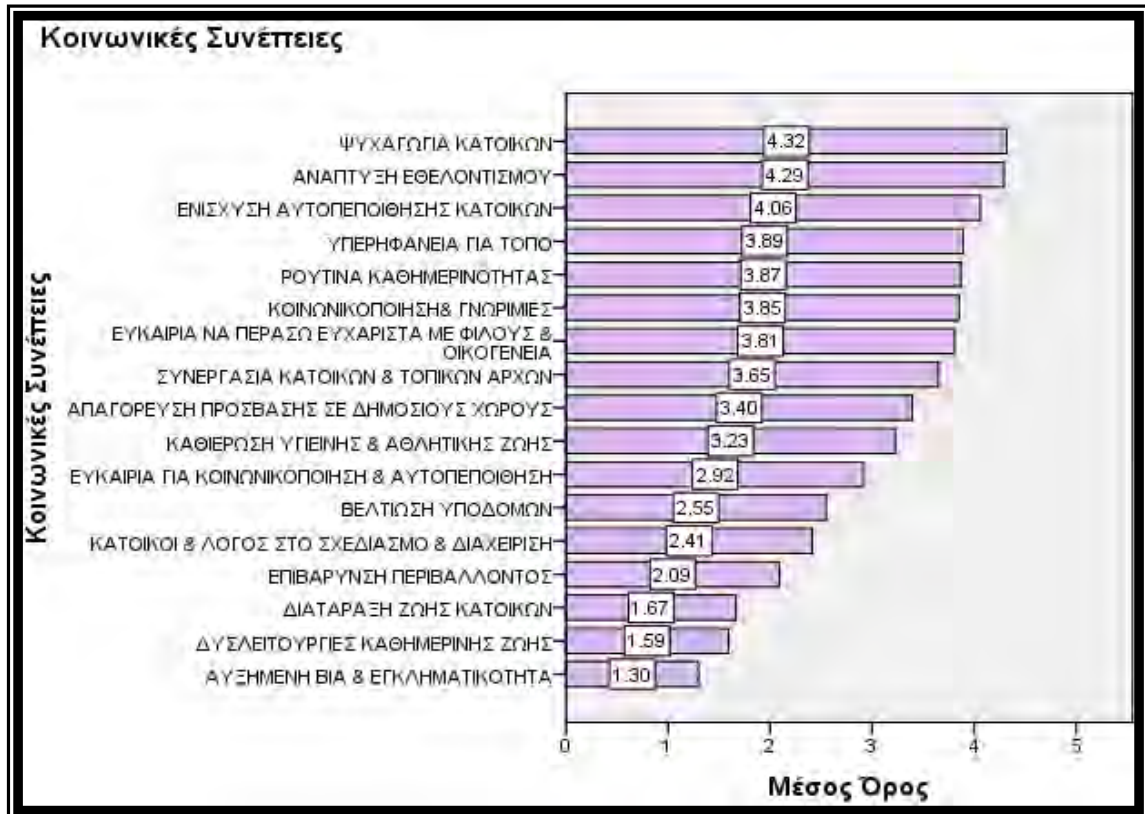
Γράφημα 20: Αποτύπωση των μέσων όρων των αντιλήψεων των κατοίκων αναφορικά με τα χαρακτηριστικά του τουρισμού στις Σπέτσες

Ως εκ των ανωτέρω προκύπτει ότι στα δυνατά σημεία του νησιού εντάσσεται το φυσικό του κάλλος (φύση, παραλίες κ.ά.), η εύκολη προσβασιμότητα, καθώς και οι πολλαπλές επιλογές που παρέχει στους επισκέπτες του και που συντελούν στο να καλύψουν τις ποικίλες και διαφορετικές τους ανάγκες. Ως εκ τούτου δύναται να

ικανοποιήσει τόσο αυτούς που αναζητούν στιγμές χαλάρωσης, όσο και εκείνους που αρέσκονται με την ιστορία ενός τόπου και γενικότερα τον πολιτισμό του, καθώς επίσης και εκείνους που επιδιώκουν να αποκτήσουν μοναδικές εμπειρίες μέσω της συμμετοχής τους σε ειδικά γεγονότα που φιλοξενεί το νησί, τα οποία εκτός των άλλων συμβάλουν στην κοινωνικοποίηση και την επαφή τους με νέο κόσμο.

Γράφημα 21: Αποτύπωση των μέσων όρων των αντιλήψεων των κατοίκων σε σχέση με τις κοινωνικές συνέπειες των αθλητικών γεγονότων στο νησί

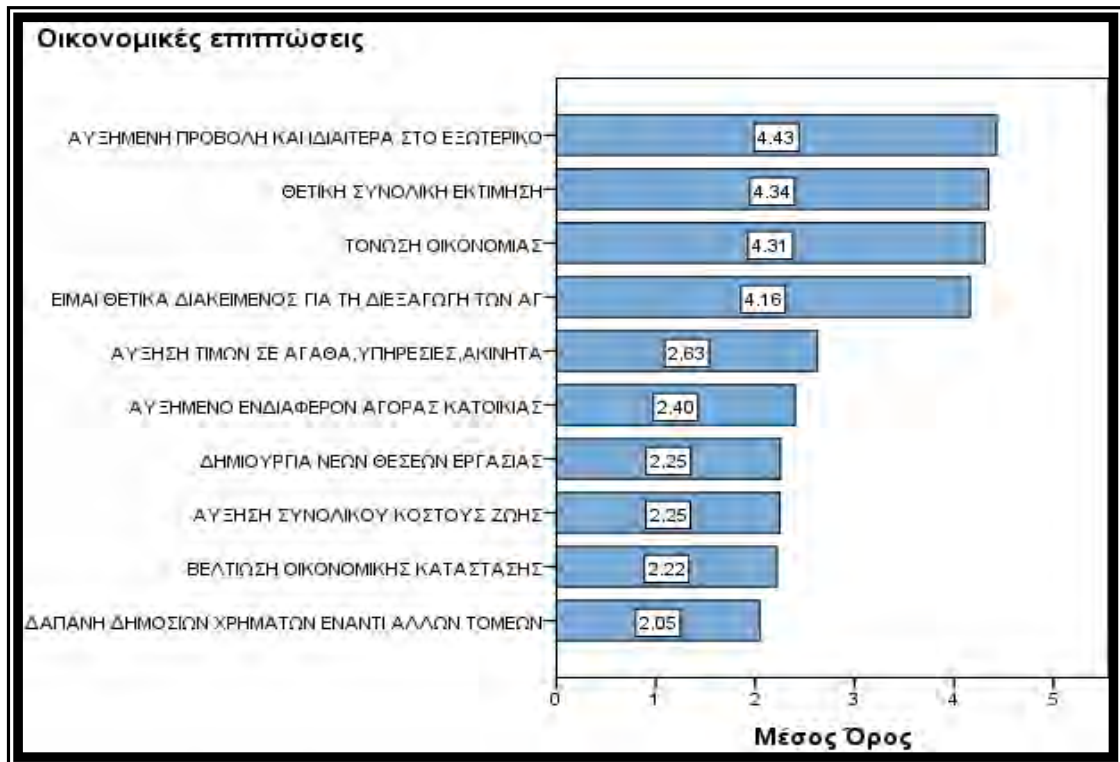
Αναφορικά με το βαθμό συμφωνίας των ερωτηθέντων σε σχέση με τις κοινωνικές συνέπειες προκύπτει ότι, στις αντιλήψεις του κόσμου υπερισχύουν τα θετικά στοιχεία (Γράφημα 21). Συγκεκριμένα ως θετικά, με βαθμολογία που κυμαίνεται από το 3,81 έως το 4,32, αξιολογούνται η ψυχαγωγία των κατοίκων, η ανάπτυξη του εθελοντισμού, η ενίσχυση της αυτοπεποίθησης των κατοίκων καθώς και του αισθήματος υπερηφάνειας για τον τόπο τους, η δυνατότητα να ξεφύγουν από τη ρουτίνα της καθημερινότητας, η ευκαιρία για κοινωνικοποίηση και γνωριμία με νέους ανθρώπους, καθώς επίσης και η ευκαιρία που παρέχουν στους κατοίκους να περάσουν ευχάριστα με φίλους και οικογένεια. Ωστόσο ο χαμηλός μέσος όρος (με βαθμολογίες που κυμαίνονται από 1,3 έως 2,09) των ερωτήσεων που αφορούν σε αρνητικές κοινωνικές επιπτώσεις, όπως η αύξηση κρουσμάτων βίας και εγκληματικότητας, η διατάραξη της ζωής των κατοίκων, η επιβρόσθητη επιβάρυνση του περιβάλλοντος, οι

δυσλειτουργίες της καθημερινής ζωής με αφορμή τα αθλητικά αυτά γεγονότα, υποδεικνύει τη θετική τους αντίληψη απέναντι σε αυτά.

Το γεγονός ότι έχουν αρνητική προς ουδέτερη άποψη (με βαθμολογίες που κυμαίνονται από 2,41 έως 2,55) αναφορικά με τη βελτίωση των υποδομών καθώς και την εμπλοκή τους πάνω στο σχεδιασμό και τη διαχείριση των αθλητικών γεγονότων, υποδεικνύει ένα είδος δυσαρέσκειας και εντάσσονται στις αρνητικές κοινωνικές συνέπειες. Επιπλέον με ουδέτερο τρόπο (με βαθμολογίες μεταξύ 2,92 και 3,23) απάντησαν σε ερωτήσεις που σχετίζονται με την ευκαιρία που τους δόθηκε για κοινωνικοποίηση και τόνωση της αυτοπεποίθησής τους καθώς και για την καθιέρωση μιας περισσότερο υγιεινής και αθλητικής ζωής. Ωστόσο τείνουν να ξεφεύγουν από τα όρια της ουδετερότητας (με βαθμολογίες μεταξύ 3,4 και 3,65) οι απόψεις τους, σχετικά με την απαγόρευση πρόσβασής τους σε δημόσιους χώρους με αφορμή τα αθλητικά δρώμενα και το συνωστισμό που προκλήθηκε, καθώς επίσης και την πεποίθησή τους ότι η επιτυχία των εκδηλώσεων οφείλεται στο πνεύμα συνεργασίας μεταξύ των κατοίκων και των τοπικών αρχών.

Τέλος, από την απεικόνιση των απαντήσεων των κατοίκων αναφορικά με τις οικονομικές επιπτώσεις (Γράφημα 22), σημειώνεται μια σαφής θετική συνολικά εκτίμηση (με μέσους όρους που κυμαίνονται από 4,16 έως 4,43) για τα οφέλη που αποκομίζει ο τόπος τους και αφορούν στην αυξημένη προβολή του νησιού και ιδιαίτερα στο εξωτερικό, στην τόνωση της οικονομίας, στην υπεροχή των οικονομικών ωφελειών έναντι των αρνητικών κοινωνικών επιπτώσεων. Επίσης το γεγονός ότι στις ερωτήσεις που τίθεται το θέμα της αύξησης του συνολικού κόστους ζωής και της καλύψεως αναγκών των αγώνων με δημόσια χρήματα σε βάρος άλλων τομέων, οι ιδιαίτερα χαμηλοί μέσοι όροι (2,25 και 2,05 αντίστοιχα), υποδεικνύουν τη θετική εκτίμηση των κατοίκων απέναντι στα αθλητικά δρώμενα και στις συνέπειές τους. Ωστόσο στις αντιλήψεις των κατοίκων δεν υπάρχει η πεποίθηση πως τα γεγονότα αυτά στάθηκαν η αφορμή να δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας, να βελτιωθεί η οικονομική τους κατάσταση ή ακόμη και να αυξηθεί το ενδιαφέρον για αγορά κατοικίας στο νησί γεγονός που αναδεικνύεται από τους ιδιαίτερα χαμηλούς μέσους όρους των απαντήσεών τους (2,25, 2,22 και 2,40 αντίστοιχα). Τέλος η άποψή τους αναφορικά με την αύξηση των τιμών σε αγαθά, υπηρεσίες και σε ακίνητα παρουσιάζει χαμηλά επίσης ποσοστά που τείνουν όμως προς την ουδετερότητα (Μ.Ο.=2,63).

Γράφημα 22: Αποτύπωση των μέσων όρων των αντιλήψεων των κατοίκων σε σχέση με τις οικονομικές επιπτώσεις των αθλητικών γεγονότων στο νησί

Τέλος θα πρέπει να αναφερθεί πως σημειώθηκαν επιπρόσθετες παρατηρήσεις στις ερωτήσεις ανοιχτού τύπου (δυο συνολικά) αναφορικά με τις Κοινωνικές Συνέπειες και τις Οικονομικές Επιπτώσεις. Συγκεκριμένα αναφέρθηκε από τρία άτομα πως τα αθλητικά αυτά γεγονότα αποτελούν ένα γεγονός που οι κάτοικοι περιμένουν με ανυπομονησία, ενώ έντεκα άτομα ανέφεραν πως οι εκδηλώσεις αυτές συμβάλουν στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου τονώνοντας την οικονομία του νησιού. Ωστόσο σημειώθηκε από τρεις ανθρώπους πως τα δρώμενα αυτά δεν ωφελούν όλους το ίδιο, ενώ ταυτόχρονα ότι ενισχύονται οικονομικά τα εθελοντικά σωματεία.

6.2.1 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΤΩΝ ΜΕΣΩΝ ΟΡΩΝ

Από την ανάλυση των μέσων όρων των τριών βασικών σημείων της παρούσας έρευνας γίνεται κατανοητό πως στο μυαλό των κατοίκων οι Σπέτσες αποτελούν έναν ξεχωριστό προορισμό τόσο για τους ίδιους όσο και για τους επισκέπτες του νησιού καλύπτοντας πολλές και διαφορετικές ανάγκες. Συγκεκριμένα στο σκέλος που αφορά τα χαρακτηριστικά που σχετίζονται με τον τουρισμό στις Σπέτσες, η πλειοψηφία των ερωτηθέντων αξιολόγησε ιδιαίτερα υψηλά το μεγαλύτερο σύνολο των ερωτήσεων ξεχωρίζοντας το φυσικό περιβάλλον ως το πιο σημαντικό και σε ουδέτερο βαθμό την τοπική κουζίνα. Σύμφωνα με τους ίδιους, πρόκειται για έναν ιδανικό προορισμό

δεδομένου ότι παρέχει ευκολία πρόσβασης, διαθέτει πολιτιστικό χαρακτήρα και συνδυάζει ξεκούραση και δυνατότητα συμμετοχής σε ειδικά γεγονότα για τις πιο εξειδικευμένες απαιτήσεις. Ως εκ τούτου συνδυάζει τα κλασικά πρότυπα του τουρισμού, ακολουθώντας και τις σύγχρονες τάσεις για εμπλουτισμό και διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος που επιτυγχάνεται μέσω της ανάπτυξης των ειδικών γεγονότων.

Από την ανάλυση των μέσων όρων των κοινωνικών συνεπειών γίνεται άμεσα αντιληπτό πως τα αθλητικά δρώμενα που φιλοξενούνται στο νησί συμβάλλουν θετικά στην κοινωνία στο σκέλος που αφορά την ψυχαγωγία, την κοινωνικοποίηση και αυτοπεποίθηση των κατοίκων, την ανάπτυξη του εθελοντισμού και ενίσχυση του πατριωτισμού, στοιχεία που άλλοτε έχουν αναφερθεί ως «ψυχικό εισόδημα» (Gibson et al., 2014). Τα στοιχεία αυτά συμπίπτουν με έρευνες που μελετούν τις κοινωνικές επιπτώσεις μεγαλύτερων σε κλίμακα αθλητικών διοργανώσεων (Gibson et al., 2014·Fredline, 2005), όσο και εκείνων που φιλοξενούνται σε νησιωτικούς προορισμούς (Ziakas και Boukas, 2016·Custódio et al., 2018). Επιπλέον οι χαμηλοί μέσοι όροι αναφορικά με τις αρνητικές συνέπειες, ήτοι η επιβάρυνση του περιβάλλοντος, η διατάραξη της ζωής των κατοίκων, οι δυσλειτουργίες της καθημερινής ζωής, καθώς και η αυξημένη εγκληματικότητα, υποδεικνύουν μεγάλο βαθμό αποδοχής των αθλητικών γεγονότων στον τόπο τους, καθώς θεωρούν πως δεν τον επηρεάζουν αρνητικά. Ως εκ τούτου πρόκειται για έναν ασφαλή προορισμό που τους παρέχει πολλαπλές επιλογές και ποιοτική ζωή. Επιπλέον το γεγονός αυτό μας επιτρέπει να συμπεράνουμε αφενός πως το νησί ακολουθεί τα πρότυπα ανάπτυξης των ειδικών και εναλλακτικών μορφών τουρισμού που συμβάλλουν στη βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη και αειφορία (Κοκκώσης κ.ά., 2011) και αφετέρου πως φιλοξενεί αθλητικά γεγονότα που συνάδουν με τη δυναμική του τόπου υποδοχής. Το γεγονός αυτό ενισχύεται και από την αρνητική απάντηση των κατοίκων ως προς την βελτίωση των υποδομών, που σύμφωνα με τον Higham (1999) δεν υφίσταται, δεδομένου ότι οι υφιστάμενες υποδομές, σε μεσαίας κλίμακας γεγονότα, επαρκούν. Ωστόσο η ύπαρξη αρνητικών απαντήσεων στο κομμάτι που αφορά την εμπλοκή των κατοίκων σε διαχειριστικά και οργανωτικά θέματα των αθλητικών εκδηλώσεων σε συνδυασμό με την ύπαρξη ουδέτερων απαντήσεων αναφορικά με την καθιέρωση ενός υγιεινού και περισσότερο αθλητικού τρόπου ζωής εγείρει ερωτήματα.

Όπως έχει ήδη αναφερθεί η εμπλοκή, η υποστήριξη και ο ενθουσιασμός της κοινότητας απέναντι στα αθλητικά γεγονότα, προμηνύει και την επιτυχία- βιωσιμότητα των αγώνων (Jago et al., 2003·Fredline, 2005). Σύμφωνα με έρευνα των Jago et al. (2003), η εμπλοκή της κοινότητας σε όλα τα στάδια του σχεδιασμού της εκδήλωσης, κρίνονται ως ζωτικής σημασίας για την ανάπτυξη του αισθήματος της υπερηφάνειας και του «ανήκειν» μεταξύ της κοινότητας. Ωστόσο το γεγονός ότι οι αθλητικοί αυτοί αγώνες πραγματοποιούνται σταθερά τα τελευταία χρόνια σημειώνοντας ολοένα και μεγαλύτερη αποδοχή, υποδεικνύει πως οι κάτοικοι παρά την περιορισμένη τους συμβολή ως προς το σκέλος της διαχείρισης και του σχεδιασμού, δεν φαίνεται να επηρεάζονται αρνητικά, χωρίς αυτό να σημαίνει πως πρέπει να αγνοηθεί. Ως προς το σκέλος της καθιέρωσης μιας περισσότερο αθλητικής ζωής, η ουδετερότητα αφενός υποδεικνύει είτε ότι ήδη οι κάτοικοι ακολουθούσαν τα πρότυπα μιας πιο υγιεινής ζωής και πριν την ύπαρξη των αθλητικών αυτών γεγονότων, είτε ότι δεν το αξιολογούν ως μείζον θέμα, γεγονός που επίσης δεν μπορεί να αγνοηθεί και ειδικά όταν η πλειοψηφία των ερωτηθέντων απαρτίζεται από νέους σχετικά ανθρώπους.

Τέλος από την ανάλυση των μέσων όρων αναφορικά με τις οικονομικές επιπτώσεις γίνεται φανερό ότι, στις αντιλήψεις των κατοίκων επικρατεί μεν η άποψη πως τα αθλητικά δρώμενα ενισχύουν την προβολή του τόπου τους και τονώνουν την οικονομία, ωστόσο δε δημιουργούν νέες θέσεις εργασίας, δεν βελτιώνουν την προσωπική τους οικονομική κατάσταση, ούτε συμβάλουν στην αύξηση ενδιαφέροντος για αγορά κατοικίας, γεγονός όμως που δε φαίνεται να τους επηρεάζει ως προς τη συνολική τους εκτίμηση, η οποία είναι θετική. Η αποδοχή τους επίσης αναδεικνύεται και από την πεποίθησή τους ότι χρήματα που δαπανήθηκαν για τις ανάγκες των αγώνων δεν στερούν από άλλους τομείς, καθώς και από ότι δε συνέβαλαν στην αύξηση των τιμών σε αγαθά, υπηρεσίες και αξίες ακινήτων.

Τα ανωτέρω στοιχεία επιβεβαιώνουν τα αποτελέσματα πολλών ερευνητών που επισημαίνουν πως οι κάτοικοι ενός τόπου που φιλοξενεί κάποιο γεγονός, είθιστα να αξιολογούν περισσότερο τις κοινωνικές παρά τις οικονομικές επιπτώσεις ακόμη και εάν αυτές θεωρούνται θετικές και σημαντικές (Andersson et al., 2004).

6.3 ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ (FACTOR ANALYSIS)

Η ανάλυση παραγόντων ή factor analysis όπως εντοπίζεται στη διεθνή ορολογία, είναι μια στατιστική μέθοδος που παρέχει τη δυνατότητα να εξαχθούν συμπεράσματα από ένα σύνθετο σύνολο μεταβλητών, μειώνοντάς τις σε ένα μικρότερο αριθμό παραγόντων (ή υπερμεταβλητών) από τις οποίες κάθε μια αντιστοιχεί σε περισσότερες από τις αρχικές. Ως εκ τούτου στόχος της μεθόδου αυτής είναι η συμπύκνωση της συνολικής πληροφορίας που επιτυγχάνεται δημιουργώντας έναν μικρότερο αριθμό συνθετικών μεταβλητών (κυρίων συνιστωσών). Η ανάλυση παραγόντων ουσιαστικά χρησιμοποιείται για να καταστεί σαφές το μοτίβο απόκρισης ατόμων που απαντούν σε κλειστού τύπου ερωτηματολόγια (Howitt και Cramer, 2001) και ως εκ τούτου κρίνεται σκόπιμο να χρησιμοποιηθεί και στην παρούσα έρευνα.

Στο πλαίσιο εφαρμογής της ανάλυσης παραγόντων, χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος της ανάλυσης σε κύριους παράγοντες (Principal Component Analysis) με τη χρήση της ορθογώνιας περιστροφής των αξόνων (Varimax Rotation). Οι παράγοντες που διατηρήθηκαν ήταν όσοι έφεραν ιδιοτιμή (Eigenvalue) μεγαλύτερη της μονάδας (1) (Kaiser, 1960). Για την ερμηνεία των παραγόντων αυτών χρησιμοποιήθηκαν οι μεταβλητές με παραγοντικές φορτίσεις (loadings) ίσες ή μεγαλύτερες από 0,5 προκειμένου να φανούν ποιες είναι οι σημαντικές φορτίσεις πάνω στους παράγοντες (Fornell και Larcker, 1981). Ωστόσο σημαντικό στοιχείο επίσης θεωρείται το μέγεθος του δείγματος και το πλήθος των παρατηρήσεων ανά μεταβλητή. Σύμφωνα με τους Bryant και Yarnold (1995), σε δείγμα ιδιαίτερα μεγάλο απαιτείται αναλογία 5 τουλάχιστον παρατηρήσεων ανά αρχική μεταβλητή, ενώ για καλύτερα και πιο αξιόπιστα αποτελέσματα, συνιστάται αναλογία 10 παρατηρήσεων ανά μεταβλητή (Hair et al., 1995). Ωστόσο η ελάχιστη αναλογία που προτείνεται από άλλους ερευνητές είναι 20 παρατηρήσεις ανά μεταβλητή (<https://repository.edulll.gr/edulll/retrieve/4740/1342.pdf>).

6.3.1 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ

Α. Αξιολόγηση Γενικών Χαρακτηριστικών του Τουρισμού στις Σπέτσες

Για τη διερεύνηση των χαρακτηριστικών που σχετίζονται με τον τουρισμό στις Σπέτσες, πραγματοποιήθηκε η τεχνική της ανάλυσης παραγόντων σε 7 μεταβλητές³ σε σύνολο των 177 ερωτηματολογίων που επεξεργάστηκαν, γεγονός που υποδηλώνει ικανοποιητική αναλογία (1 μεταβλητή/ερώτηση ανά 25 ερωτηματολόγια/περιπτώσεις). Ως εκ τούτου η παραγοντική ανάλυση αποτελεί ενδεδειγμένη μέθοδο διερεύνησης των μεταβλητών για τη μέτρηση των χαρακτηριστικών που σχετίζονται με τον τουρισμό στις Σπέτσες.

Ο πίνακας 7 απεικονίζει τα αποτελέσματα των ελέγχων Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) και Bartlett. Ο KMO που δείχνει σε ποιο βαθμό οι επιλεγμένες μεταβλητές έχουν συνοχή μεταξύ τους, έχει ικανοποιητική τιμή (0,718) και ως εκ τούτου η παραγοντική ανάλυση αποτελεί κατάλληλη τεχνική για την ερμηνεία του δείγματος.

Πίνακας 7: Έλεγχος KMO και Bartlett

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		,718
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	259,977
	df	21
	Sig.	,000

Από την τεχνική της παραγοντικής ανάλυσης των επτά (7) μεταβλητών, προκύπτουν δυο (2) κύριες συνιστώσες (components), που ερμηνεύουν το 57,093% της συνολικής διακύμανσης των δεδομένων (Πίνακας 8 & 9). Αφενός η πρώτη αντανακλά το μεγαλύτερο ποσοστό ήτοι 30,745% της συνολικής διακύμανσης και η δεύτερη το 26,348%. Πρόκειται για σημαντική συμπύκνωση (από 7 σε 2) και η απώλεια ορίζεται στο 42,907%.

Πίνακας 8: Ερμηνεία της συνολικής διακύμανσης μέσω της ανάλυσης των κύριων συνιστωσών

Component	Extraction Sums of Squared Loadings			Rotation Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	2,766	39,512	39,512	2,152	30,745	30,745
2	1,231	17,581	57,093	1,844	26,348	57,093

³ Από τις 8 αφαιρέθηκε 1 μεταβλητή (η συναναστροφή με νέους ανθρώπους) λόγω του ότι παρουσίαζε χαμηλές φορτίσεις στις συνιστώσες που εξήχθησαν

Ωστόσο οι δυο αυτές συνιστώσες δύναται να ονοματιστούν σύμφωνα με τις μεταβλητές που τις απαρτίζουν ως ακολούθως:

1. Βασικά χαρακτηριστικά του τουρισμού
2. Αποκόμιση εμπειριών και συμμετοχή σε ειδικά γεγονότα

Παράγοντας 1 (30,745% της διακύμανσης): *Βασικά χαρακτηριστικά του τουρισμού*. Περιλαμβάνει τέσσερις (4) μεταβλητές εκ των οποίων αυτές που έχουν τις υψηλότερες φορτίσεις (loadings) αφορούν στο φυσικό περιβάλλον (0,735), στη χαλάρωση και στην ξεκούραση (0,701), ενώ σχετίζονται και η εύκολη προσβασιμότητα (0,688) και η πλούσια τοπική κουζίνα (0,658).

Παράγοντας 2 (26,348 της διακύμανσης): *Αποκόμιση εμπειριών και συμμετοχή σε ειδικά γεγονότα*. Περιλαμβάνει τρεις (3) μεταβλητές εκ των οποίων αυτές που έχουν τις υψηλότερες φορτίσεις (loadings) στον συγκεκριμένο παράγοντα είναι: η δυνατότητα συμμετοχής σε ειδικά γεγονότα (0,891) και η αποκόμιση συγκεκριμένων εμπειριών (0,83). Επιπλέον με τον παράγοντα αυτό σχετίζεται ο πολιτιστικός χαρακτήρας της περιοχής (0,522).

Πίνακας 9: Παραγοντική ανάλυση των μεταβλητών που αφορούν σε Χαρακτηριστικά που σχετίζονται με τον τουρισμό στις Σπέτσες (N=177)

	Μέσος Όρος	Συνιστώσα	
		1	2
Ο πολιτιστικός χαρακτήρας της περιοχής (πολιτιστική κληρονομιά, μουσεία κ.ά.)	4,37		,522
Το φυσικό περιβάλλον που χαρακτηρίζει το νησί	4,45	,735	
Η πλούσια τοπική κουζίνα	3,16	,658	
Η χαλάρωση και η ξεκούραση	4,10	,701	
Η δυνατότητα συμμετοχής σε ειδικά γεγονότα (πολιτιστικές εκδηλώσεις, αθλητικά γεγονότα)	4,18		,891
Η αποκόμιση συγκεκριμένων εμπειριών (πχ χρήση ποδηλάτων αντί αυτοκινήτων, βόλτα με άμαξα, αθλητικοί αγώνες με θέα τη θάλασσα)	4,19		,830
Η εύκολη προσβασιμότητα στο νησί	4,21	,688	
Μέθοδος περιστροφής: Varimax KMO: 0,718 57,093% της συνολικής διακύμανσης		30,745	26,348
Μέσος Όρος Μεταβλητών Παράγοντα		3,98	4,25

B. Κοινωνικές Συνέπειες

Για τη διερεύνηση των κοινωνικών συνεπειών των αθλητικών γεγονότων στο νησί, πραγματοποιήθηκε η τεχνική της ανάλυσης παραγόντων 14 μεταβλητών⁴ σε σύνολο 177 ερωτηματολογίων, γεγονός που υποδηλώνει ικανοποιητική αναλογία (1 μεταβλητή ανά 12 ερωτηματολόγια). Ως εκ τούτου αποτελεί ενδεδειγμένη μέθοδο διερεύνησης των μεταβλητών που μετράνε τις κοινωνικές συνέπειες από τα αθλητικά γεγονότα στις Σπέτσες.

Ο πίνακας 10 απεικονίζει τα αποτελέσματα των ελέγχων KMO και Bartlett. Ο KMO έχει ικανοποιητική τιμή (0,792) και ως εκ τούτου η παραγοντική ανάλυση αποτελεί κατάλληλη τεχνική για την ερμηνεία του δείγματος.

Πίνακας 10: Έλεγχος KMO και Bartlett

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.			,792
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	df	857,190 91
	Sig.		,000

Από την τεχνική της ανάλυσης παραγόντων σε δεκατέσσερις (14) μεταβλητές, προκύπτουν τέσσερις (4) κύριες συνιστώσες (components) που ερμηνεύουν το 64,51% της συνολικής διακύμανσης των δεδομένων (Πίνακας 11). Η πρώτη συνιστώσα αντανακλά το 19,52% περίπου της συνολικής διακύμανσης, ακολουθώντας η δεύτερη με 19,41%, η τρίτη με 13,02% περίπου και η τέταρτη με 12,56%. Πρόκειται λοιπόν για σημαντική συμπίκνωση (από 14 σε 4) και η απώλεια περιορίζεται στο 35,49%.

Πίνακας 11: Ερμηνεία της συνολικής διακύμανσης μέσω της ανάλυσης των κύριων συνιστωσών

Component	Extraction Sums of Squared Loadings			Rotation Sums of Squared Loadings			
	Total	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	4,545	4,545	32,462	32,462	2,733	19,518	19,518
2	1,745	1,745	12,466	44,927	2,718	19,413	38,931
3	1,545	1,545	11,034	55,961	1,822	13,017	51,947
4	1,197	1,197	8,549	64,510	1,759	12,563	64,510

⁴Αφαιρέθηκαν διαδοχικά 3 μεταβλητές (Τα ΑΓ με βοήθησαν να κοινωνικοποιηθώ και να τονωθεί η αυτοπεποίθησή μου, Αύξηση του αριθμού κρουσμάτων βίας και εγκληματικότητας κατά τη διάρκεια των ΑΓ, Απαγόρευση πρόσβασης των κατοίκων σε δημόσιους χώρους με αφορμή τα ΑΓ), λόγω του ότι παρουσίαζαν χαμηλές φορτίσεις στις συνιστώσες που εξήχθησαν

Πίνακας 12: Παραγοντική ανάλυση των μεταβλητών που αφορούν στις Κοινωνικές Συνέπειες των Αθλητικών Γεγονότων (N=174)

	Μέσος Όρος	Συνιστώσα			
		1	2	3	4
Τα ΑΓ ⁵ βοήθησαν να ξεφύγω από τη ρουτίνα της καθημερινότητας	3,86	,828			
Τα ΑΓ μου παρείχαν την ευκαιρία να περάσω ευχάριστα με φίλους-οικογένεια	3,81	,750			
Τα ΑΓ παρείχαν την ευκαιρία για κοινωνικοποίηση-γνωριμίες	3,85	,777			
Τα ΑΓ αύξησαν τις ευκαιρίες για ψυχαγωγία των κατοίκων	4,33		,664		
Τα ΑΓ με βοήθησαν να καθιερώσω πιο υγιεινή-αθλητική ζωή	3,23	,681			
Τα ΑΓ μου τόνωσαν το αίσθημα υπερηφάνειας για τον τόπο μου	3,89		,727		
Η συμμετοχή στα ΑΓ είναι ένας τρόπος ενίσχυσης της αυτοπεποίθησής τους	4,07		,783		
Τα ΑΓ αποτέλεσαν αφορμή να αναπτυχθεί ο εθελοντισμός στο νησί	4,31		,790		
Η επιτυχία των ΑΓ οφείλεται στο πνεύμα συνεργασίας κατοίκων-τοπικών αρχών	3,67				,545
Τα ΑΓ προκάλεσαν διατάραξη ζωής κατοίκων	1,66			,656	
Οι κάτοικοι έχουν λόγο πάνω στο σχεδιασμό-διαχείριση των ΑΓ	2,41				,873
Τα ΑΓ στάθηκαν η αφορμή για βελτίωση των υποδομών	2,56				,637
Με αφορμή τα ΑΓ επιβαρύνεται περισσότερο το περιβάλλον	2,09			,839	
Κατά τη διάρκεια των ΑΓ παρατηρήθηκαν δυσλειτουργίες στην καθημερινή ζωή	1,59			,709	
Μέθοδος περιστροφής: Varimax KMO: 0,792 64,51% της συνολικής διακύμανσης Μέσος Όρος Μεταβλητών Παράγοντα		19,518 3,69	19,413 4,15	13,017 1,78	12,563 2,88

Η ανάλυση σε κύριες συνιστώσες αποκάλυψε 4 παράγοντες που εξηγούν το 64,51% της συνολικής διακύμανσης (Πίνακας 12) και δύναται να ονοματιστούν σύμφωνα με τις μεταβλητές που τους απαρτίζουν ως ακολούθως:

1. *Επιδράσεις των Αθλητικών Γεγονότων στην ποιότητα ζωής των κατοίκων του νησιού*
2. *Μακροπρόθεσμες και μη απτές κοινωνικές συνέπειες*

⁵ Όπου ΑΓ εννοούνται τα Αθλητικά Γεγονότα

3. *Αρνητικές Επιδράσεις των Αθλητικών Γεγονότων*4. *Σχεδιασμός, Διαχείριση Αθλητικών Γεγονότων και Υποδομές*

Παράγοντας 1 (19,518% της διακύμανσης): *Επιδράσεις των Αθλητικών Γεγονότων στην ποιότητα ζωής των κατοίκων του νησιού*. Περιλαμβάνει τέσσερις (4) μεταβλητές εκ των οποίων αυτές με τις υψηλότερες φορτίσεις είναι: τα ΑΓ με βοήθησαν να ξεφύγω από τη ρουτίνα της καθημερινότητας (0,828), τα ΑΓ παρείχαν την ευκαιρία για κοινωνικοποίηση και γνωριμίες (0,777), τα ΑΓ μου παρείχαν την ευκαιρία να περάσω ευχάριστα με φίλους ή την οικογένειά μου (0,750), έχουν μεγαλύτερη σχέση με τον παράγοντα. Επιπλέον με τον παράγοντα σχετίζεται η μεταβλητή: τα ΑΓ με βοήθησαν να καθιερώσω μια πιο υγιεινή και αθλητική ζωή (0,681).

Παράγοντας 2 (19,413% της διακύμανσης): *Μακροπρόθεσμες και μη απτές κοινωνικές συνέπειες*. Περιλαμβάνει τέσσερις (4) μεταβλητές εκ των οποίων αυτές με τις υψηλότερες φορτίσεις και μεγαλύτερη σχέση με τον παράγοντα είναι: τα ΑΓ αποτέλεσαν αφορμή να αναπτυχθεί ο εθελοντισμός στο νησί (0,790), η συμμετοχή στα ΑΓ είναι ένας τρόπος ενίσχυσης της αυτοπεποίθησής των κατοίκων του νησιού (0,783), τα ΑΓ μου τόνωσαν το αίσθημα υπερηφάνειας για τον τόπο μου (0,727), τα ΑΓ αύξησαν τις ευκαιρίες για ψυχαγωγία των κατοίκων (0,664).

Παράγοντας 3 (13,017% της διακύμανσης): *Αρνητικές Επιδράσεις των Αθλητικών Γεγονότων*. Περιλαμβάνει τρεις (3) μεταβλητές εκ των οποίων αυτές που έχουν τις υψηλότερες φορτίσεις άρα και τη μεγαλύτερη σχέση με τον παράγοντα είναι: η μεγαλύτερη επιβάρυνση του περιβάλλοντος με αφορμή τα ΑΓ (0,839) και ακολουθούν οι μεταβλητές: κατά τη διάρκεια των ΑΓ παρατηρήθηκαν δυσλειτουργίες στην καθημερινή ζωή (0,709), τα ΑΓ προκάλεσαν διατάραξη ζωής κατοίκων (0,656).

Παράγοντας 4 (12,563% της διακύμανσης): *Σχεδιασμός, Διαχείριση Αθλητικών Γεγονότων και Υποδομές*. Περιλαμβάνει τρεις (3) μεταβλητές εκ των οποίων τη μεγαλύτερη σχέση με τον παράγοντα παρουσιάζει η μεταβλητή: οι κάτοικοι έχουν λόγο πάνω στο σχεδιασμό και τη διαχείριση των ΑΓ (0,873). Επίσης σχετίζονται και οι μεταβλητές: τα ΑΓ στάθηκαν η αφορμή για βελτίωση των υποδομών (0,637), η επιτυχία των ΑΓ οφείλεται στο πνεύμα συνεργασίας κατοίκων και των τοπικών αρχών (0,545).

Γ. Οικονομικές Επιπτώσεις

Για τη διερεύνηση των οικονομικών επιπτώσεων των αθλητικών γεγονότων στο νησί, πραγματοποιήθηκε η τεχνική της ανάλυσης παραγόντων σε 10 μεταβλητές του ερωτηματολογίου, γεγονός που υποδηλώνει ικανοποιητική αναλογία από το σύνολο των 177 ερωτηματολογίων (1 μεταβλητή ανά 17 ερωτηματολόγια).

Ο συντελεστής της συνδιακύμανσης ΚΜΟ (πίνακας 13) έχει ικανοποιητική τιμή (0,766) και ως εκ τούτου υποδεικνύεται η καταλληλότητα της ανάλυσης παραγόντων για την ερμηνεία επί του δείγματος.

Πίνακας 13: Έλεγχος ΚΜΟ και Bartlett

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		,766
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	511,877
	df	45
	Sig.	,000

Από την τεχνική της παραγοντικής ανάλυσης σε δέκα (10) μεταβλητές, προκύπτουν δύο (2) κύριες συνιστώσες (components) που ερμηνεύουν το 54,718% της συνολικής διακύμανσης των δεδομένων (Πίνακας 14). Αφενός η πρώτη αντανακλά το μεγαλύτερο ποσοστό της συνολικής διακύμανσης ήτοι 29,118% και η δεύτερη το 25,599%. Πρόκειται λοιπόν για σημαντική συμπύκνωση (από 10 σε 2) και η απώλεια ορίζεται στο 45,28%.

Πίνακας 14: Ερμηνεία της συνολικής διακύμανσης μέσω της ανάλυσης των κύριων συνιστωσών

Component	Extraction Sums of Squared Loadings			Rotation Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	3,270	32,699	32,699	2,912	29,118	29,118
2	2,202	22,018	54,718	2,560	25,599	54,718

Ο πίνακας 15 που προέκυψε μετά την ορθογώνια περιστροφή (Rotated Component Matrix) υποδεικνύει δυο (2) παράγοντες που χωρίζουν τις οικονομικές επιπτώσεις στις διαστάσεις που βρίσκονται στο μυαλό των κατοίκων και δύναται να ονοματιστούν ως ακολούθως:

1. Άμεσες οικονομικές επιδράσεις

2. Μακροπρόθεσμες οικονομικές επιδράσεις και εκτίμηση κατοίκων

Παράγοντας 1 (29,118% της διακύμανσης): *Άμεσες οικονομικές επιδράσεις*. Περιλαμβάνει πέντε (5) μεταβλητές εκ των οποίων αυτές που έχουν τις υψηλότερες φορτίσεις (loadings) ήτοι: η αύξηση στα καταναλωτικά αγαθά, στις υπηρεσίες και στην αξία των ακινήτων (0,771), το αυξημένο ενδιαφέρον για αγορά κατοικίας στο νησί (0,745), η αύξηση του συνολικού κόστους ζωής (0,745), η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας (0,735), έχουν μεγαλύτερη σχέση με τον παράγοντα. Επίσης με τον παράγοντα αυτόν σχετίζεται η βελτίωση της οικονομικής κατάστασης των ίδιων των κατοίκων (0,559).

Παράγοντας 2 (25,599% της διακύμανσης): *Μακροπρόθεσμες οικονομικές επιδράσεις και εκτίμηση κατοίκων*. Περιλαμβάνει πέντε (5) μεταβλητές εκ των οποίων αυτές που έχουν τις υψηλότερες φορτίσεις (loadings) και ως εκ τούτου τη μεγαλύτερη σχέση με τον παράγοντα είναι: η συνολική θετική εκτίμηση των ΑΓ (0,810), η άποψη των κατοίκων ότι τα θετικά οικονομικά οφέλη που προκύπτουν από τα ΑΓ υπερτερούν έναντι των αρνητικών κοινωνικών επιπτώσεων (0,752). Επιπλέον σχετίζονται η αυξημένη προβολή του νησιού μέσω των ΑΓ (0,597), η τόνωση της οικονομίας (0,557) και τα δημόσια χρήματα που δαπανήθηκαν σε βάρος άλλων τομέων (-0,666).

Πίνακας 15: Παραγοντική ανάλυση των μεταβλητών που αφορούν στις Οικονομικές Επιπτώσεις των Αθλητικών Γεγονότων (N=173)

	Μέσος Όρος	Συνιστώσα	
		1	2
Τα ΑΓ ⁶ έχουν βοηθήσει να τονωθεί η οικονομία του νησιού	4,30		,557
Με αφορμή τα ΑΓ έχουν δημιουργηθεί νέες θέσεις εργασίας στο νησί	2,28	,735	
Τα ΑΓ έχουν προκαλέσει αύξηση στα καταναλωτικά αγαθά, στις υπηρεσίες, στην αξία των ακινήτων	2,61	,771	
Τα ΑΓ έχουν συντελέσει σε αυξημένη προβολή του νησιού και ιδιαίτερα στο εξωτερικό	4,42		,597
Με αφορμή τα ΑΓ υπάρχει αυξημένο ενδιαφέρον για αγορά κατοικίας στο νησί	2,39	,745	
Είμαι θετικά διακείμενος για τη διεξαγωγή των ΑΓ διότι τα οικονομικά οφέλη υπερτερούν έναντι των αρνητικών κοινωνικών επιπτώσεων	4,16		,752
Κατά τη διάρκεια των ΑΓ έχει αυξηθεί το συνολικό κόστος ζωής	2,26	,745	
Με αφορμή τα ΑΓ δαπανήθηκαν δημόσια χρήματα που θα μπορούσαν να καλύψουν άλλους τομείς (παιδεία, υγεία κ.ά.)	2,06		-,666

⁶ Όπου ΑΓ εννοούνται τα Αθλητικά Γεγονότα

Με αφορμή τα ΑΓ βελτιώθηκε η οικονομική μου κατάσταση (μισθός, τζίρος στο κατάστημα κ.ά.)	2,22	,559	
Η συνολική μου εκτίμηση για τα οφέλη (οικονομικά, κοινωνικά) από τη διεξαγωγή των ΑΓ είναι θετική	4,36		,810
Μέθοδος περιστροφής: Varimax KMO: 0,766 54,718% της συνολικής διακύμανσης			
Μέσος Όρος Μεταβλητών Παράγοντα		2,35	3,86

6.3.2 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ

Χρησιμοποιώντας τη μέθοδο της ανάλυσης παραγόντων (factor analysis) αναδείχθηκαν εκείνες οι ομάδες που αξιολογούνται περισσότερο ή λιγότερο από τους κατοίκους αναφορικά με το βαθμό ανάπτυξης του νησιού. Συγκεκριμένα στο σκέλος που αφορά τα γενικά χαρακτηριστικά που σχετίζονται με τον τουρισμό στο νησί, η ανάλυση σε κύριες συνιστώσες αποκάλυψε 2 παράγοντες που εξηγούν το 57,093% της συνολικής διακύμανσης (Πίνακας 8) και αναφέρονται στα «*Βασικά χαρακτηριστικά του τουρισμού*» (Μ.Ο. μεταβλητών παράγοντα 3,98) και στην «*Αποκόμιση εμπειριών και συμμετοχή σε ειδικά γεγονότα*» (Μ.Ο. μεταβλητών παράγοντα 4,25). Συγκεκριμένα προκύπτει πως, οι κάτοικοι αξιολογούν ως βασικά χαρακτηριστικά του τουρισμού στο νησί, το φυσικό περιβάλλον και τη δυνατότητα που παρέχει για χαλάρωση και ξεκούραση, καθώς και την εύκολη προσβασιμότητα. Ωστόσο διαφέρει η άποψή τους αναφορικά με την πλούσια τοπική κουζίνα καθώς από τον μέσο όρο των απαντήσεών τους, φαίνεται πως έχουν ουδέτερη άποψη. Ως εκ τούτου αναδεικνύονται τρεις από τους πέντε -κατά κύριο λόγο- βασικοί παράγοντες που παρακινούν τους πιθανούς τουρίστες να επισκεφθούν τουριστικούς προορισμούς και αναφέρονται α) στα φυσικά θέλγητρα β) στις υπηρεσίες και γ) στην ευκολία προσέγγισης του τουριστικού προορισμού (Ηγουμενάκης κ.ά., 1999:147).

Επιπλέον, στο μυαλό των κατοίκων υπάρχει έντονα η αντίληψη πως τα πολιτιστικά θέλγητρα και η δυνατότητα συμμετοχής σε ειδικά γεγονότα μέσω των οποίων προσφέρονται μοναδικές εμπειρίες, χαρακτηρίζουν τον τουρισμό στο νησί. Τα στοιχεία αυτά ωστόσο υποδηλώνουν την αλλαγή και προσαρμογή του τουριστικού τομέα στα νέα δεδομένα της ζήτησης για Ειδικές και Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού. Οι τουρίστες αναζητούν μεταξύ άλλων εμπειρίες που ανταποκρίνονται στα νέα κοινωνικά και καταναλωτικά πρότυπα της εποχής (Κοκκώσης κ.ά., 2011).

Αναφορικά με τις αντιλήψεις των κατοίκων σε σχέση με τις κοινωνικές συνέπειες, η ανάλυση σε κύριες συνιστώσες αποκάλυψε 4 παράγοντες που εξηγούν το 64,51% της συνολικής διακύμανσης (Πίνακας 11). Ο πρώτος παράγοντας «*Επιδράσεις των Αθλητικών Γεγονότων στην ποιότητα ζωής των κατοίκων του νησιού*» (Μ.Ο. μεταβλητών παράγοντα 3,69) ουσιαστικά αναφέρεται στην αποκόμιση άυλων και μη απτών χαρακτηριστικών. Οι τιμές στους μέσους όρους των μεταβλητών που απαρτίζουν τους παράγοντες υποδηλώνουν την αντίληψη των κατοίκων πως οι εκδηλώσεις αυτές συμβάλουν ιδιαίτερα θετικά στην κοινωνία καθώς παρέχουν τη δυνατότητα για κοινωνικοποίηση, ψυχαγωγία και φυγή από τη ρουτίνα της καθημερινότητας, χαρακτηριστικά που συμβάλουν στη βελτίωση της ποιότητας ζωής τους. Το γεγονός αυτό συνάδει με τα συμπεράσματα παρόμοιων ερευνών που έχουν εντοπίσει πως ανάμεσα στις θετικές κοινωνικές επιπτώσεις υπάγονται μεταξύ άλλων τα προαναφερθέντα χαρακτηριστικά (Custódio et al., 2018· Ntloko και Swart, 2008).

Ωστόσο διαφέρει η αντίληψη των κατοίκων πως τα αθλητικά γεγονότα τους βοήθησαν να καθιερώσουν μια πιο υγιεινή και αθλητική ζωή, με τη σχετική ερώτηση να έχει μέσο όρο που τείνει προς την ουδετερότητα. Αυτό μας επιτρέπει να υποθέσουμε αφενός ότι οι κάτοικοι ακολουθούσαν ήδη μια περισσότερο δραστήρια ζωή ανεξάρτητα από την ύπαρξη των αθλητικών αυτών εκδηλώσεων, αφετέρου ότι τα αθλητικά αυτά γεγονότα δεν κατάφεραν τελικά να επηρεάσουν τον τρόπο σκέψης τους. Η προώθηση ενός πιο ενεργού τρόπου ζωής από τους κατοίκους αποτελεί στόχο ανάλογων αθλητικών διοργανώσεων, γεγονός που αναδεικνύεται και από αντίστοιχη έρευνα που διεξήχθη στην Κύπρο και που κατέδειξε πως οι υπεύθυνοι δυο παρόμοιων -με αυτών των Σπετσών- αθλητικών γεγονότων (Μαραθώνιος και ποδηλατικός γύρος) που λαμβάνουν χώρα στο νησί προβαίνουν στη διοργάνωση αυτή προκειμένου να ενισχύσουν τη συμμετοχή και να βοηθήσουν να αλλάξει η νοοτροπία του κόσμου καθιερώνοντας έναν περισσότερο ενεργό τρόπο ζωής (Ziakas και Boukas, 2016).

Ο δεύτερος παράγοντας «*Μακροπρόθεσμες και μη απτές κοινωνικές συνέπειες*» (Μ.Ο. μεταβλητών παράγοντα 4,15) περιλαμβάνει 4 μεταβλητές με υψηλή σχέση με τον παράγοντα. Ωστόσο η αντίληψη του κόσμου για τα αθλητικά δρώμενα επιβεβαιώνεται με έρευνες διεθνώς οι οποίες υποστηρίζουν πως στις θετικές κοινωνικές επιπτώσεις εντάσσεται η ευκαιρία για ψυχαγωγία των κατοίκων, η τόνωση του αισθήματος υπερηφάνειας για τον τόπο τους, η ενίσχυση της αυτοπεποίθησής τους και η ανάπτυξη του εθελοντισμού (Karkatsoulis et al., 2005· Ntloko και Swart, 2008).

Στον τρίτο παράγοντα εντάσσονται 3 μεταβλητές που αφορούν τις «*Αρνητικές Επιδράσεις των Αθλητικών Γεγονότων*» (Μ.Ο. μεταβλητών παράγοντα 1,78). Η ιδιαίτερα χαμηλή αξιολόγηση (σύμφωνα με τους μέσους όρους των σχετικών ερωτήσεων) ως προς τον κοινωνικό αντίκτυπο καταδεικνύει πως οι κάτοικοι έχουν συνδέσει τις αθλητικές αυτές εκδηλώσεις με κάτι θετικό δεδομένου ότι ένα μόλις πολύ μικρό ποσοστό των ερωτηθέντων θεωρεί ότι τα γεγονότα αυτά δύναται να διαταράξουν ή να προκαλέσουν τυχόν δυσλειτουργίες στη ζωή τους, όπως επίσης και να επιβαρύνουν παραπάνω το περιβάλλον. Οι απόψεις αυτές συνάδουν τόσο με την έρευνα των Ntloko και Swart (2008) όσο και με αυτές του Higham (1999), σύμφωνα με τον οποίο τα αθλητικά γεγονότα μικρότερης εμβέλειας -εν αντιθέσει με τα μεγάλης κλίμακας γεγονότα- έχουν αμελητέες αρνητικές επιπτώσεις στους κατοίκους. Ωστόσο προβλήματα όπως ο συνωστισμός είναι λιγότερο πιθανό να προκληθούν εάν η κλίμακα του γεγονότος είναι κατάλληλη για την πόλη υποδοχής.

Τέλος ο τέταρτος παράγοντας «*Σχεδιασμός, Διαχείριση Αθλητικών Γεγονότων και Υποδομές*» (Μ.Ο. μεταβλητών παράγοντα 2,88) περιλαμβάνει 3 μεταβλητές εκ των οποίων τη μεγαλύτερη σχέση με τον παράγοντα έχει η εμπλοκή των κατοίκων στο σχεδιασμό και τη διαχείριση των αθλητικών εκδηλώσεων. Στον παράγοντα περιλαμβάνονται και οι μεταβλητές που αναφέρονται τόσο στη βελτίωση των υποδομών όσο και στην επιτυχία των εκδηλώσεων ένεκα της καλής συνεργασίας των τοπικών αρχών και των κατοίκων. Οι κάτοικοι, σύμφωνα με το μέσο όρο των απαντήσεών τους, παρότι δεν φαίνεται να αξιολογούν θετικά την επίδραση των αθλητικών γεγονότων στις αθλητικές υποδομές του νησιού, εντούτοις το είδος των αθλητικών διοργανώσεων (Ρεγκάτα, Spetsathlon, SMM) είναι τέτοιο που λαμβάνουν χώρα σε εξωτερικούς χώρους και δεν προϋποθέτουν μεγάλες και δαπανηρές υποδομές για τη διεξαγωγή τους. Αυτό συνάδει με την άποψη του Higham (1999) σύμφωνα με την οποία, τα αθλητικά γεγονότα μικρότερης κλίμακας λαμβάνουν χώρα εντός των υπάρχουσών υποδομών και είναι περισσότερο διαχειρίσιμα. Ωστόσο πολλά αθλητικά γεγονότα όπως οι μαραθώνιοι, δεν απαιτούν την ανάπτυξη των υποδομών δεδομένου ότι λαμβάνουν χώρα σε εξωτερικούς χώρους (Gibson et al., 2012).

Μεγάλο ενδιαφέρον επίσης παρουσιάζει η άποψη των κατοίκων για την περιορισμένη εμπλοκή τους σε θέματα σχεδιασμού και διαχείρισης των αθλητικών γεγονότων, στοιχείο που επιβεβαιώνεται και από παρόμοια έρευνα (Ntloko και Swart, 2008), καθώς και της θετικής άποψής τους για ύπαρξη αποδοτικής συνεργασίας μεταξύ

των ίδιων και των τοπικών αρχών συμβάλλοντας στην επιτυχία των αγώνων. Το γεγονός αυτό φανερώνει αφενός πως οι κάτοικοι γνωρίζουν πως στο κομμάτι του σχεδιασμού και της διοργάνωσης δεν εμπλέκονται τόσο οι τοπικοί φορείς όσο η διοργανώτρια εταιρία (όσον αφορά το Spetsathlon και SMM), ενώ αναφορικά με τη θετική τους άποψη για αποδοτική συνεργασία μεταξύ αυτών και των τοπικών αρχών, αναδεικνύεται το στοιχείο της εμπιστοσύνης μεταξύ τους, γεγονός που σηματοδοτεί την ύπαρξη επιτυχούς συνεργασίας σε τυχόν μελλοντική σύμπραξη. Ωστόσο δε θα πρέπει να παραληφθεί το γεγονός ότι η εμπλοκή των κατοίκων στα δρώμενα του τόπου τους είναι προς όφελος της βιωσιμότητας των εκδηλώσεων αυτών (Ntloko και Swart, 2008).

Αναφορικά με τις αντιλήψεις των κατοίκων σε σχέση με τις οικονομικές συνέπειες, η ανάλυση σε κύριες συνιστώσες αποκάλυψε 2 παράγοντες που εξηγούν το 54,718% της συνολικής διακύμανσης (Πίνακας 14). Στον πρώτο παράγοντα εντάσσονται 5 μεταβλητές που αφορούν τις «*Άμεσες οικονομικές επιδράσεις*» (Μ.Ο. μεταβλητών παράγοντα 2,35) τόσο στους ίδιους όσο και στο ευρύτερο περιβάλλον.

Οι κάτοικοι αν και είναι θετικά διακείμενοι απέναντι στη διεξαγωγή των αθλητικών γεγονότων, εντούτοις από τους χαμηλούς μέσους όρους των σχετικών ερωτήσεων του παράγοντα, φαίνεται ότι δεν πιστεύουν πως οι εκδηλώσεις αυτές στάθηκαν η αφορμή να βελτιωθεί η οικονομική τους κατάσταση, είτε να δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας ή να προκληθεί ενδιαφέρον για αγορά κατοικίας στο νησί. Επίσης το γεγονός ότι δε θεωρούν πως υπήρξε κάποια μεταβολή στο συνολικό κόστος ζωής, στα καταναλωτικά αγαθά, στις υπηρεσίες και στις αξίες των ακινήτων, υποδηλώνει πως τα αθλητικά γεγονότα δεν αποτελούν αφορμή για εμφάνιση στοιχείων οικονομικής εκμετάλλευσης τόσο απέναντι στους ίδιους τους κατοίκους όσο και στους επισκέπτες του νησιού. Ως εκ τούτου είναι δυνατόν να αποφευχθεί τυχόν πρόκληση αρνητικής εικόνας για τον προορισμό και κατ' επέκταση αποφεύγεται η πιθανότητα δυσφήμισης του τόπου.

Τα αποτελέσματα αυτά έρχονται να αντικρούσουν τα ευρήματα από έρευνες σε αθλητικά γεγονότα κατά τη διάρκεια των οποίων παρατηρείται οικονομική ανάπτυξη, αύξηση των τιμών (Custódio et al., 2018), δημιουργία θέσεων εργασίας (Jackson, 2008· Ntloko και Swart, 2008), αύξηση του κόστους των ακινήτων (Jackson, 2008). Εντούτοις τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας έρχονται σε συμφωνία με αυτά των Twynham και Johnston (2004), σύμφωνα με τα οποία προκύπτει πως στις αντιλήψεις των

κατοίκων δεν διευρύνθηκε ο τομέας απασχόλησης μέσω δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας.

Τέλος αναφορικά με τις αντιλήψεις των κατοίκων σε σχέση με τις οικονομικές συνέπειες, οι 5 μεταβλητές του δεύτερου παράγοντα αναφέρονται στις «*Μακροπρόθεσμες οικονομικές επιδράσεις και στην εκτίμηση των κατοίκων*» (Μ.Ο. μεταβλητών παράγοντα 3,86). Σύμφωνα με τους υψηλούς μέσους όρους των σχετικών ερωτήσεων συνάγεται το συμπέρασμα πως στις αντιλήψεις του κόσμου έκδηλη είναι η πεποίθηση πως οι αθλητικές διοργανώσεις που φιλοξενεί το νησί επιδρούν στην οικονομική ευημερία του τόπου καθώς και στην αυξημένη προβολή του, γεγονός που τους κάνει να παραβλέπουν τυχόν αρνητικές κοινωνικές επιπτώσεις. Η συνολική τους θετική εκτίμηση για τα οφέλη που αποκομίζει το νησί, τους βρίσκει απόλυτα σύμφωνους, γεγονός που τους επιτρέπει να αναγνωρίζουν πως δημόσια χρήματα που τυχόν δαπανήθηκαν με αφορμή τα δρώμενα αυτά (όπως έξοδα για την καθαριότητα), ορθώς δεν κάλυψαν άλλους τομείς.

Ένα σαφές συμπέρασμα που απορρέει και που επιβεβαιώνεται και από παρόμοιες έρευνες αφορά στη στάση των κατοίκων που φιλοξενεί τα ειδικά αυτά αθλητικά γεγονότα. Συγκεκριμένα αναφέρεται στη συμμετοχή και υποστήριξη των κατοίκων σε δραστηριότητες όταν αντιλαμβάνονται πως το προσωπικό τους όφελος υπερσχύει του αντιληπτού κόστους (Jackson, 2008). Ως εκ τούτου όσοι νιώθουν πως επωφελούνται με οποιοδήποτε τρόπο αντιλαμβάνονται τις θετικές επιπτώσεις σε υψηλότερα επίπεδα.

Ωστόσο άξιο αναφοράς αποτελεί το γεγονός πως σε έρευνες που έχουν διεξαχθεί σε απομονωμένους νησιωτικούς προορισμούς οι κάτοικοι αντιδρούν πιο δεκτικά στις πιθανές αρνητικές επιπτώσεις προκειμένου να αυξηθεί το επίπεδο προβολής από τα μέσα ενημέρωσης (Custódio et al., 2018). Η στάση αυτή δικαιολογείται αφενός γιατί τα νησιά αντιμετωπίζουν το πρόβλημα της απομόνωσης, της απομάκρυνσης από την ηπειρωτική χώρα και της έλλειψης χώρου (Lim και Patterson, 2008) και αφετέρου γιατί η δημιουργία μιας θετικής εικόνας του τόπου αποτελεί σημαντικό παράγοντα της οικονομικής του ανασυγκρότησης (Hall, 1998: 115 όπως αναφέρεται στο Μεταξάς, 2017). Ως εκ τούτου οι κάτοικοι έχουν έναν παραπάνω λόγο να αξιολογούν θετικά τις επιπτώσεις των αθλητικών εκδηλώσεων στον τόπο τους και υποθέτουμε πως συνάδει και με τις αντιλήψεις των κατοίκων των Σπετσών.

6.4 ΑΝΑΛΥΣΗ T-TEST ΓΙΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ ΔΕΙΓΜΑΤΑ

Στην κυρίως στατιστική μελέτη διενεργήθηκε ο έλεγχος t-test για ανεξάρτητα δείγματα προκειμένου να υπολογιστούν αν οι μέσοι όροι δυο ανεξάρτητων ομάδων διαφέρουν σημαντικά ο ένας από τον άλλο. Μέσω της συγκεκριμένης διαδικασίας συγκρίνονται οι μέσες τιμές μιας μεταβλητής για δυο διαφορετικά δείγματα ατόμων (π.χ. άνδρες-γυναίκες).

Η ανάλυση κατέδειξε την ύπαρξη στατιστικά σημαντικών διαφορών ($p\text{-value} < 0,05$) ανάμεσα στα δυο φύλα αναφορικά με τις απόψεις τους πάνω α) στη σπουδαιότητα ορισμένων χαρακτηριστικών που συνδέονται με τον τουρισμό στις Σπέτσες β) στις κοινωνικές συνέπειες και γ) στις οικονομικές επιπτώσεις που προκαλούνται μέσω της διοργάνωσης τριών αθλητικών γεγονότων που διεξάγονται στο νησί και που αναλύθηκαν εκτενώς σε προγενέστερο κεφάλαιο.

Συγκεκριμένα, όπως αποτυπώνεται στον πίνακα 17 παρατηρούνται στατιστικά σημαντικές διαφορές σε μια σειρά απόψεων μεταξύ γυναικών και αντρών με τις πρώτες να αξιολογούν ως περισσότερο σημαντικό για τον τουρισμό στο νησί, τη δυνατότητα συμμετοχής σε ειδικά γεγονότα (Μ.Ο. 4,37 έναντι 3,97). Κατά τον ίδιο τρόπο οι γυναίκες αξιολογούν τον κοινωνικό αντίκτυπο των αθλητικών γεγονότων κατά σημαντικά υψηλότερο τρόπο από αυτό των αντρών στο σκέλος που αφορά την τόνωση του αισθήματος υπερηφάνειας των κατοίκων για τον τόπο τους (Μ.Ο. 4,10 έναντι 3,67) και στην ενίσχυση της αυτοπεποίθησης των κατοίκων που συμμετέχουν στα εν λόγω δρώμενα (Μ.Ο. 4,22 έναντι 3,9). Αντίθετη εικόνα μεταξύ των δυο φύλων παρουσιάζει ο μέσος όρος των τιμών των απόψεών τους αναφορικά με το λόγο που έχουν οι κάτοικοι πάνω στο σχεδιασμό και στη διαχείριση των εκδηλώσεων αυτών. Συγκεκριμένα φαίνεται πως είναι σημαντικά υψηλότερος των αντρών από αυτόν των γυναικών (Μ.Ο. 2,67 έναντι 2,16).

Όσον αφορά τις οικονομικές επιπτώσεις η έρευνα κατέδειξε πως υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στην άποψη των δυο φύλων, με τους άντρες να θεωρούν περισσότερο πως τα αθλητικά γεγονότα αφενός προκάλεσαν αύξηση στις τιμές των αγαθών, των υπηρεσιών και των ακινήτων (Μ.Ο. 2,92 έναντι 2,35), αφετέρου πως συνέβαλαν στο να βελτιωθεί η οικονομική τους κατάσταση (Μ.Ο. 2,53 έναντι 1,92). Η ανάλυση t-test για ανεξάρτητα δείγματα κατέδειξε την ύπαρξη στατιστικά σημαντικών διαφορών ανάμεσα στους συμμετέχοντες στα αθλητικά γεγονότα και σε όσους δεν συμμετείχαν. Συγκεκριμένα παρατηρούνται στατιστικά σημαντικές διαφορές (Πίνακας

18) σε μια σειρά απόψεων, με τους συμμετέχοντες να θεωρούν ότι η δυνατότητα συμμετοχής σε ειδικά γεγονότα αποτελεί σημαντικό χαρακτηριστικό για τον τουρισμό στις Σπέτσες (Μ.Ο. 4,35 έναντι 3,75). Επιπλέον όπως φαίνεται στον πίνακα 19, οι συμμετέχοντες θεωρούν ότι τους παρέχονται περισσότερες δυνατότητες έναντι αυτών που δεν είχαν ενεργό συμμετοχή ως προς το να ξεφύγουν από τη ρουτίνα της καθημερινότητας (Μ.Ο. 4,03 έναντι 3,47), να περάσουν ευχάριστα με φίλους και οικογένεια (Μ.Ο. 3,94 έναντι 3,49), να κοινωνικοποιηθούν και να κάνουν γνωριμίες με νέους ανθρώπους (Μ.Ο. 3,96 έναντι 3,59), να ψυχαγωγηθούν (Μ.Ο. 4,46 έναντι 3,98), καθώς και να ενισχυθεί η αυτοπεποίθησή τους συνολικά (Μ.Ο. 4,22 έναντι 3,67). Επίσης θεωρούν ότι η ζωή των κατοίκων διαταράσσεται λιγότερο συγκριτικά με τους μη συμμετέχοντες (Μ.Ο. 1,48 έναντι 2,12) και το περιβάλλον επιβαρύνεται λιγότερο (Μ.Ο. 1,92 έναντι 2,51). Ωστόσο στατιστικά σημαντικές διαφορές παρατηρούνται στις απόψεις τους αναφορικά με τις οικονομικές επιπτώσεις (Πίνακας 20). Συγκεκριμένα οι συμμετέχοντες στα αθλητικά δρώμενα θεωρούν ότι τα αθλητικά αυτά γεγονότα δε συνέβαλαν στο να δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας (Μ.Ο. 2,09 έναντι 2,67), αλλά ούτε επιβάρυναν το δημόσιο ταμείο σε βάρος άλλων τομέων (Μ.Ο. 1,91 έναντι 2,37).

Η ανάλυση t-test για ανεξάρτητα δείγματα (Πίνακας 21) κατέδειξε την ύπαρξη στατιστικά σημαντικών διαφορών ανάμεσα στους απασχολούμενους και στους μη, αναφορικά με τις απόψεις τους πάνω α) στη σπουδαιότητα ορισμένων χαρακτηριστικών για τον τουρισμό στις Σπέτσες β) στις κοινωνικές συνέπειες και γ) στις οικονομικές επιπτώσεις. Για την ανάλυση αυτή έγινε ομαδοποίηση σε δυο κατηγορίες εκ των οποίων η πρώτη περιλαμβάνει τους απασχολούμενους και την κατηγορία «άλλο» στην οποία απάντησαν ελεύθεροι επαγγελματίες, δημόσιοι και τραπεζικοί υπάλληλοι, ενώ στη δεύτερη εντάσσονται οι λοιπές κατηγορίες (άνεργοι, συνταξιούχοι, φοιτητές, οικιακά) που δεν είναι ενεργοί εργασιακά.

Συγκεκριμένα, όπως αποτυπώνεται στον πίνακα 21 παρατηρούνται στατιστικά σημαντικές διαφορές σε μια σειρά απόψεων μεταξύ απασχολούμενων και μη, με τους πρώτους να αξιολογούν ως περισσότερο σημαντικό για τον τουρισμό στο νησί τον πολιτιστικό χαρακτήρα της περιοχής (Μ.Ο. 4,46 έναντι 4,0), τη δυνατότητα που τους παρείχαν τα αθλητικά γεγονότα να ξεφύγουν από τη ρουτίνα της καθημερινότητας (Μ.Ο. 3,96 έναντι 3,50), καθώς και τη συνολική θετική τους εκτίμηση για τα οφέλη που αποκομίζει το νησί σε κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο (Μ.Ο. 4,43 έναντι 4,00).

Στο πλαίσιο διερεύνησης των απόψεων των ερωτηθέντων με μόνιμη ή εποχιακή διαμονή στο νησί, η ανάλυση t-test για ανεξάρτητα δείγματα (Πίνακας 22) κατέδειξε την ύπαρξη στατιστικά σημαντικών διαφορών ανάμεσα στις δυο αυτές κατηγορίες. Συγκεκριμένα οι μόνιμα διαμένοντες φαίνεται πως αξιολογούν ως περισσότερο σημαντικό για τον τουρισμό στο νησί, το φυσικό περιβάλλον που χαρακτηρίζει τον τόπο τους (Μ.Ο. 4,51 έναντι 4,17), ενώ η διεξαγωγή των αθλητικών εκδηλώσεων τους τόνωσε το αίσθημα υπερηφάνειας γι' αυτόν (Μ.Ο. 4,01 έναντι 3,31). Ωστόσο δεν θεωρούν πως τα αθλητικά γεγονότα έχουν διαταράξει τη ζωή των κατοίκων (Μ.Ο. 1,57 έναντι 2,11), καθώς και δεν επιβαρύνουν περισσότερο το περιβάλλον (Μ.Ο. 2,00 έναντι 2,50). Τέλος ως προς τις οικονομικές επιπτώσεις, οι μόνιμα διαμένοντες φαίνεται πως δεν συμφωνούν με την ερώτηση που αναφέρεται στο ότι δαπανήθηκαν δημόσια χρήματα που θα μπορούσαν να είχαν καλύψει άλλους τομείς (Μ.Ο. 1,90 έναντι 2,69).

Αναφορικά με τη *διερεύνηση των απόψεων των κατοίκων που έχουν παιδιά και όσων δεν έχουν*, η ανάλυση t-test για ανεξάρτητα δείγματα (Πίνακας 23) κατέδειξε την ύπαρξη στατιστικά σημαντικών διαφορών σε μια σειρά απόψεων, με τους έχοντες παιδιά να θεωρούν ότι η συναναστροφή με νέους ανθρώπους καθώς και η δυνατότητα συμμετοχής σε ειδικά γεγονότα αποτελούν σημαντικά χαρακτηριστικά για τον τουρισμό στις Σπέτσες (Μ.Ο. 4,13 έναντι 3,84 και 4,43 έναντι 3,96 αντίστοιχα). Επιπλέον οι γονείς θεωρούν ότι τους παρέχονται περισσότερες δυνατότητες έναντι της άλλης κατηγορίας ως προς το να ψυχαγωγηθούν (Μ.Ο. 4,51 έναντι 4,15), να καθιερώσουν μια περισσότερο υγιεινή και αθλητική ζωή (Μ.Ο. 3,46 έναντι 2,99), τονώνοντας το αίσθημα υπερηφάνειας για τον τόπο τους (Μ.Ο. 4,17 έναντι 3,63). Επίσης συγκριτικά με αυτούς που δεν έχουν παιδιά θεωρούν περισσότερο ότι τα αθλητικά δρώμενα αποτέλεσαν αφορμή για ανάπτυξη του εθελοντισμού στο νησί (Μ.Ο. 4,46 έναντι 4,13) και λιγότερο τη διατάραξη της ζωής τους (Μ.Ο. 1,33 έναντι 1,95), την αύξηση κρουσμάτων βίας κατά τη διάρκεια διεξαγωγής τους (Μ.Ο. 1,09 έναντι 1,45) ή την επιπρόσθετη επιβάρυνση του περιβάλλοντος (Μ.Ο. 1,83 έναντι 2,33). Ωστόσο στατιστικά σημαντικές διαφορές παρατηρούνται στις απόψεις τους αναφορικά με τις οικονομικές επιπτώσεις. Συγκεκριμένα οι έχοντες τέκνα θεωρούν ότι τα αθλητικά αυτά γεγονότα συνέβαλαν περισσότερο στην τόνωση της οικονομίας (Μ.Ο. 4,55 έναντι 4,11), στην αυξημένη προβολή του νησιού και ιδιαίτερα στο εξωτερικό (Μ.Ο. 4,61 έναντι 4,27), στο αυξημένο ενδιαφέρον αγοράς κατοικίας (Μ.Ο. 2,59 έναντι 2,23). Ωστόσο παρουσιάζονται περισσότερο θετικοί ως προς τη διεξαγωγή τους (Μ.Ο. 4,39 έναντι 3,97), με τη συνολική τους εκτίμηση να είναι περισσότερο θετική έναντι των μη

εχόντων τέκνων (Μ.Ο. 4,66 έναντι 4,11). Τέλος οι γονείς που συμμετείχαν στην εν λόγω έρευνα δεν θεωρούν πως δαπανήθηκαν δημόσια χρήματα σε βάρος άλλων τομέων (Μ.Ο. 1,83 έναντι 2,22).

6.4.1 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ Τ TEST ΓΙΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ ΔΕΙΓΜΑΤΑ

Σύμφωνα με τον έλεγχο t για ανεξάρτητα δείγματα ανάμεσα στα δυο φύλα, η έρευνα κατέδειξε πως οι γυναίκες πιστεύουν περισσότερο από τους άντρες στην αξία των ειδικών γεγονότων ως χαρακτηριστικό που αναδεικνύει τον τουρισμό στις Σπέτσες και εν προκειμένω στα αθλητικά γεγονότα που φιλοξενεί ο τόπος τους. Η θετική τους άποψη αναδεικνύεται επίσης από τον υψηλό μέσο όρο στις ερωτήσεις που σχετίζονται με το αίσθημα υπερηφάνειας που νιώθουν για τον τόπο τους, καθώς και στην ενίσχυση της αυτοπεποίθησής τους συμμετέχοντας στις εκδηλώσεις αυτές.

Εντούτοις η αρνητική τους σκοπιά ως προς την εμπλοκή τους στο σχεδιασμό και τη διαχείριση των γεγονότων αυτών, μας επιτρέπει να συμπεράνουμε πως νιώθουν ένα είδος αποκλεισμού από τη διοργανωτική διαδικασία και το συντονισμό συγκριτικά με τους άντρες, η άποψη των οποίων τείνει προς την ουδετερότητα. Ωστόσο η θετική άποψη των γυναικών ως προς τη συμβολή των αθλητικών αυτών γεγονότων αναδεικνύεται επίσης και από τη διαφωνία τους ως προς την ερώτηση που σχετίζεται με την αύξηση των τιμών σε αγαθά και υπηρεσίες εξαιτίας των αθλητικών γεγονότων. Οι χαμηλοί μέσοι όροι άλλωστε (κάτω του μέσου και για τα δυο φύλα) υποδεικνύουν τη γενικότερη αντίληψη που αναφέρεται στην αποφυγή ύπαρξης στοιχείων αισχροκέρδειας που επιτυγχάνεται μέσω της αύξησης των τιμών σε αγαθά και υπηρεσίες.

Οι γυναίκες παρόλο που τείνουν να νιώθουν σε μεγάλο βαθμό τις θετικές κοινωνικές συνέπειες, εντούτοις διαφωνούν ότι τα αθλητικά γεγονότα τους παρείχαν την ευκαιρία για οικονομική αναβάθμιση. Επιπλέον ο μέσος όρος απαντήσεων των αντρών τείνει προς την ουδετερότητα γεγονός που μας επιτρέπει να υποθέσουμε πως αφενός δεν έχουν -αμφότεροι- στο μυαλό τους τα αθλητικά γεγονότα ως μέσο οικονομικής βελτίωσης, καθώς επίσης και το ότι οι άντρες ενδεχομένως να ασχολούνται περισσότερο με την οικονομική διαχείριση.

Αναφορικά με τις αντιλήψεις των συμμετεχόντων ή μη, η έρευνα κατέδειξε πως οι πρώτοι έχουν πολύ θετική άποψη αναφορικά με τις κοινωνικές επιπτώσεις το οποίο γίνεται αντιληπτό από τους ιδιαίτερα υψηλούς μέσους όρους απαντήσεών τους. Η

προσωπική τους εμπλοκή, τους επιτρέπει να αναγνωρίζουν πως η συμμετοχή στα αθλητικά δρώμενα τους παρέχει τη δυνατότητα για ψυχαγωγία, κοινωνικοποίηση, απομάκρυνση από τη ρουτίνα της καθημερινότητας καθώς και ευκαιρία να περάσουν ευχάριστα με την οικογένεια ή τους φίλους τους. Τα αποτελέσματα αυτά φανερώνουν πως οι εκδηλώσεις αυτές έχουν μεγάλη απήχηση και ψυχαγωγική αξία, ενώ δύναται να αποτελέσουν πρόσφορο μέσο προκειμένου να διαδοθεί η αξία και τα οφέλη του αθλητισμού.

Ενδιαφέρον επίσης παρουσιάζει το γεγονός ότι εκείνοι που συμμετείχαν ανέπτυξαν ισχυρότερη άποψη σε σχέση με τους μη συμμετέχοντες αναφορικά με την τόνωση του αισθήματος υπερηφάνειας για τον τόπο τους καθώς και για την ενίσχυση της αυτοπεποίθησής τους μέσω της συμμετοχής τους. Οι μη συμμετέχοντες αν και τείνουν να συμφωνήσουν με τα θετικά οφέλη σε κοινωνικό επίπεδο, ωστόσο φαίνεται να πιστεύουν περισσότερο πως τα αθλητικά γεγονότα συμβάλουν σε επιπρόσθετη επιβάρυνση του περιβάλλοντος και διατάραξη της ζωής των κατοίκων. Η αποδοχή εξάλλου ενός αντίστοιχου αθλητικού γεγονότος, τείνει να επηρεάζεται από ενδογενείς παράγοντες όπως το επίπεδο ενδιαφέροντος και από την συμμετοχή σε αυτό (Twynnam και Johnston, 2004). Ωστόσο οι χαμηλοί (κάτω του μέσου) μέσοι όροι στις απαντήσεις και των δυο κατηγοριών αναφορικά με τις αρνητικές επιπτώσεις αντικατοπτρίζουν τη συνολική θετική τους εικόνα.

Αναφορικά με τον οικονομικό αντίκτυπο και οι δυο κατηγορίες φαίνεται να μην πιστεύουν πως τα αθλητικά γεγονότα συνέβαλαν στην τόνωση της απασχόλησης μέσω δημιουργίας νέων θέσεων, εντούτοις θεωρούν πως χρήματα που τυχόν δαπανήθηκαν με αφορμή τα αθλητικά γεγονότα, δεν έγιναν σε βάρος άλλων τομέων. Ωστόσο λόγω του υψηλότερου μέσου όρου στους συμμετέχοντες, φαίνεται ότι αυτοί διαφωνούν περισσότερο με τις απόψεις που σχετίζονται με τις οικονομικές επιπτώσεις, ενώ οι μη συμμετέχοντες τείνουν προς την ουδετερότητα. Τα αποτελέσματα αυτά επιβεβαιώνουν συνολικά παρόμοιες έρευνες σύμφωνα με τις οποίες αξιολογούνται περισσότερο οι κοινωνικές επιπτώσεις και όχι πρωτίστως το οικονομικό όφελος (Anderson et al., 2004) καθώς όπως υποστηρίζεται, η αναγνώριση και παρακολούθηση των κοινωνικών επιπτώσεων των γεγονότων στους κατοίκους, είναι καθοριστικής σημασίας για τη βιωσιμότητά τους (Fredline et al., 2003).

Όσον αφορά τα υπόλοιπα δημογραφικά χαρακτηριστικά ήτοι την απασχόληση, τη διαμονή καθώς και την ύπαρξη παιδιών, η έρευνα κατέδειξε την ύπαρξη στατιστικά

σημαντικών διαφορών. Συγκεκριμένα στο πλαίσιο που αφορά τους ενεργά απασχολούμενους φαίνεται πως αναγνωρίζουν τη σπουδαιότητα του πολιτιστικού χαρακτήρα του τόπου τους καθώς και των αθλητικών εκδηλώσεων που συμβάλουν θετικά στην καθημερινότητά τους ενισχύοντας τη συνολική τους εκτίμηση για τα οφέλη που προσφέρουν στο νησί. Οι μη απασχολούμενοι εντούτοις αν και έχουν εξίσου θετική εικόνα αναφορικά με τα συνολικά οφέλη που αποκομίζει το νησί μέσω των αθλητικών γεγονότων, καθώς και τη σπουδαιότητα του πολιτιστικού χαρακτήρα του νησιού, ωστόσο έχουν ουδέτερη άποψη για τη δυνατότητα που τους παρέχουν να ξεφύγουν από τη ρουτίνα της καθημερινότητας.

Η θετική εκτίμηση και των δυο κατηγοριών αναφορικά με τα οφέλη που αποκομίζει το νησί έρχεται σε αντίθεση με τα αποτελέσματα της έρευνας του Ap (1992) στο σκέλος που αφορά τη θετική εκτίμηση όσων εμπλέκονται επαγγελματικά με τον τουρισμό καθώς πρόκειται γι' αυτούς που αναγνωρίζουν τα θετικά οφέλη συγκριτικά με όσους απέχουν από τον τομέα αυτό και δεν έχουν άμεσο οικονομικό όφελος. Στην παρούσα έρευνα αν υποθέσουμε πως οι ελεύθεροι επαγγελματίες είναι μόνο όσοι επέλεξαν την κατηγορία απασχόλησης «άλλο» (περιορισμένοι δηλαδή σε αριθμό), μας επιτρέπει να συμπεράνουμε πως όλοι ανεξαιρέτως οι συμμετέχοντες, αν και δεν έχουν προσωπικό οικονομικό όφελος, ωστόσο αναγνωρίζουν τη σπουδαιότητα των αθλητικών γεγονότων.

Στο σκέλος που αφορά τη διαμονή, γίνεται άμεσα αντιληπτό πως οι μόνιμα διαμένοντες έχουν περισσότερο θετική εικόνα για τα αθλητικά γεγονότα και τις επιπτώσεις τους ως προς αυτούς, δεδομένου ότι δε θεωρούν ότι διαταράσσουν τις ζωές τους ή επιβαρύνουν το φυσικό περιβάλλον που χαρακτηρίζει το νησί, τονώνοντας έτσι το αίσθημα υπερηφάνειας για τον τόπο τους. Οι εποχιακά διαμένοντες αν και έχουν εξίσου θετική άποψη για το φυσικό περιβάλλον και ότι δεν διαταράσσεται η ζωή των κατοίκων, ωστόσο τείνουν να έχουν ουδέτερη άποψη αναφορικά με το αίσθημα υπερηφάνειας για το νησί ή και για το σκέλος της επιβάρυνσης του περιβάλλοντος. Στο πλαίσιο που αφορά τις δαπάνες των δημοσίων χρημάτων που κάλυψαν ανάγκες των αγώνων έναντι άλλων τομέων, οι μόνιμοι κάτοικοι με τη διαφωνία τους ως προς αυτό υποδηλώνουν τη συνολική τους αποδοχή, όταν οι εποχιακά διαμένοντες τείνουν προς την ουδετερότητα γεγονός που είτε σημαίνει πως δεν γνωρίζουν επί του θέματος είτε δεν τους αφορά.

Τέλος όσον αφορά τη διαφορά απόψεων ανάμεσα στους έχοντες ή μη παιδιά, η έρευνα κατέδειξε διαφορά σε πλήθος απόψεων με τους πρώτους να αξιολογούν ως περισσότερο σημαντικό τις θετικές επιδράσεις των αθλητικών γεγονότων όπως η ψυχαγωγία που τους παρέχουν τα αθλητικά γεγονότα στο νησί, η ανάπτυξη του εθελοντισμού, η τόνωση της οικονομίας, η προβολή του τόπου τους και γενικότερα η συνολική τους θετική εκτίμηση. Αντίστοιχα οι μη έχοντες τέκνα αν και έχουν συνολικά θετική εκτίμηση, ωστόσο πιστεύουν σε μικρότερο βαθμό –συγκριτικά με τους γονείς– πως τα αθλητικά γεγονότα συντελούν στην οικονομική ανάπτυξη, την αύξηση των ευκαιριών για ψυχαγωγία, ενώ ως προς τις αρνητικές επιπτώσεις αν και πρεσβεύουν ότι δεν υφίστανται, ωστόσο πιστεύουν πως ισχύουν περισσότερο συγκριτικά με όσους έχουν τέκνα. Οι απόψεις αυτές δύναται να δικαιολογηθούν δεδομένου ότι οι γονείς συμμετέχουν σε μεγάλο βαθμό στις αθλητικές αυτές εκδηλώσεις (βλέπε Κεφάλαιο 4) καθώς υπάρχουν προγράμματα που συμμετέχουν τόσο τα παιδιά τους (κολυμβητικοί και δρομικοί αγώνες), όσο και οι ίδιοι που τα συνοδεύουν (φετινός δρομικός αγώνας μικρότερων ηλικιών συνοδεία ενός γονέα). Ως εκ τούτου προκύπτει πως οι ευκαιρίες που δίνονται στον γονέα να ψυχαγωγηθεί και να βιώσει την εμπειρία και τα οφέλη των αγώνων είναι κατά μεγαλύτερο βαθμό ισχυρότερη από αυτές των ατόμων χωρίς παιδιά και συνεπώς πρόκειται για μια επιτυχημένη ομάδα στόχου που χρησιμοποιεί ο τομέας του μάρκετινγκ.

7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

7.1 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στο πλαίσιο διερεύνησης των απόψεων των κατοίκων αναφορικά με το βαθμό ανάπτυξης των Σπετσών σε κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο που επιτυγχάνεται μέσω των αθλητικών γεγονότων που διοργανώνονται στο νησί (Spetsathlon, SMM, SCYR), πραγματοποιήθηκε επιτόπια έρευνα, με τη χρήση ερωτηματολογίων, στους ίδιους τους κατοίκους. Οι εν λόγω, μικρότερης κλίμακας αθλητικού περιεχομένου, εκδηλώσεις, επιβεβαίωσαν σε μεγάλο βαθμό τη διεθνή βιβλιογραφία και αρθρογραφία που υπάρχει και πραγματεύεται τον αντίκτυπο αντίστοιχων εκδηλώσεων στην τοπική κοινωνία.

Στην παρούσα έρευνα συμμετείχαν σχετικά νέες ηλικίες με την πλειοψηφία αυτών να διαμένουν μόνιμα στο νησί. Η εμφάνιση των υψηλών μέσων όρων των απαντήσεων τους αναφορικά με τα χαρακτηριστικά που θεωρούν πως αναδεικνύουν τον τουρισμό στις Σπέτσες, καθώς και τις επιπτώσεις των αθλητικών γεγονότων που φιλοξενούνται στον τόπο τους, υποδεικνύουν υψηλό βαθμό ικανοποίησης και κατ' επέκταση συνθέτουν ένα καλό επίπεδο ζωής για τους ίδιους. Συγκεκριμένα όσον αφορά την εικόνα του νησιού, από τις απαντήσεις τους προκύπτει ότι πρόκειται για έναν απόλυτα ασφαλή προορισμό (απουσία κρουσμάτων βίας κατά τη διάρκεια των αγώνων), που δύναται να καλύψει πολλές και διαφορετικές ανάγκες δεδομένου ότι συνδυάζει ξεκούραστο και πλούσιο φυσικό περιβάλλον, ιστορία, ευκολία στην πρόσβαση, καθώς και εκδηλώσεις που ενισχύουν τις κοινωνικές συναναστροφές και την ψυχαγωγία των ανθρώπων. Επιπλέον η ανάλυση παραγόντων κατέδειξε ότι οι κάτοικοι αν και αξιολογούν υψηλά τα βασικά χαρακτηριστικά του τουρισμού (φυσικό περιβάλλον, τοπική κουζίνα, χαλάρωση, προσβασιμότητα), ωστόσο ξεχωρίζουν την απόκτηση εμπειριών και τη συμμετοχή σε ειδικά γεγονότα που τους προσφέρουν οι πολιτιστικές και αθλητικές εκδηλώσεις που λαμβάνουν χώρα στο νησί. Εκ των ανωτέρω προκύπτει ότι το νησί συνδυάζει τα κλασικά πρότυπα του τουρισμού με τα σύγχρονα, ήτοι τις Ειδικές και Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού, καλύπτοντας όσο το δυνατόν περισσότερες και διαφορετικές ανάγκες και ως εκ τούτου απαντάται το ερευνητικό ερώτημα που τέθηκε στην εισαγωγή και αφορούσε στους παράγοντες που ενισχύουν τον τουρισμό στο νησί.

Αναφορικά με τον αντίκτυπο των εκδηλώσεων στο νησί προκύπτει ότι αν και οι άμεσες οικονομικές επιπτώσεις (δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, βελτίωση της

οικονομικής κατάστασης των κατοίκων, αύξηση καταναλωτικών αγαθών και ενδιαφέροντος για αγορά κατοικίας στο νησί) δεν είναι ιδιαίτερα εμφανείς, ωστόσο οι κάτοικοι πιστεύουν ότι βοήθησαν σε μακροπρόθεσμο επίπεδο (τόνωση της οικονομίας, αυξημένη προβολή του νησιού) και αναγνωρίζουν πως τα οικονομικά οφέλη που αποκομίζει ο τόπος υπερτερούν έναντι των αρνητικών κοινωνικών επιπτώσεων.

Ως προς το κοινωνικό σκέλος, δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα στο ψυχικό απόθεμα που ενισχύεται δεδομένου ότι τα αθλητικά αυτά γεγονότα τους παρέχουν ευκαιρίες κοινωνικής συναναστροφής, οικογενειακής επανένωσης, ψυχαγωγίας, στοιχεία που συμβάλουν στη βελτίωση της ποιότητας ζωής τους, στην τόνωση της υπερηφάνειας για τον τόπο τους και κατ' επέκταση στην τουριστική ανάπτυξη, καθώς όπως υποστηρίζεται οι «ικανοποιημένοι κάτοικοι προσελκύουν τουρίστες» (Fredline και Faulkner, 2000). Ως εκ τούτου επιβεβαιώνεται ο πολύπλευρος ρόλος που καλούνται να διαδραματίσουν τα γεγονότα δεδομένου ότι πέρα από τον τουρισμό βοηθούν από την οικοδόμηση της κοινότητας έως την αστική αναζωογόνηση, καθώς και από την πολιτιστική ανάπτυξη έως την προώθηση της εθνικής ταυτότητας (Getz, 2008). Επιπλέον το γεγονός ότι οι κάτοικοι αξιολογούν τις αρνητικές κοινωνικές επιπτώσεις ιδιαίτερα χαμηλά (διατάραξη ζωής, επιβάρυνση περιβάλλοντος, δυσλειτουργίες καθημερινής ζωής) φανερώνει τη συνολικά θετική τους στάση απέναντι στις εκδηλώσεις αυτές.

Ωστόσο από την παρούσα έρευνα προκύπτει πως οι κάτοικοι δεν έχουν λόγο στη διαχείριση και στην οργάνωση των αγώνων το οποίο υποδεικνύει μεγάλο βαθμό δυσαρέσκειας. Η εμπλοκή της κοινότητας αποτελεί κρίσιμο σημείο για την επιτυχία των αγώνων που σε συνδυασμό με ένα καλά οργανωμένο σχέδιο, δύναται να προσφέρει νέες ευκαιρίες για την κοινότητα και μεγαλύτερη εκτίμηση για την ίδια (Jago et al., 2003). Εντούτοις η συμμετοχή τους με ενεργό ή μη τρόπο, υπήρξε σημαντική και αυτό αποδεικνύεται και από τα υψηλά ποσοστά συμμετοχής τους στους αγώνες (βλέπε Κεφάλαιο 6.1) γεγονός που αποδεικνύει τη συνολικά θετική τους εκτίμηση. Ως εκ τούτου με βάση τα ανωτέρω απαντάται το ερευνητικό ερώτημα που τέθηκε στην εισαγωγή και αφορούσε στο αν τα αθλητικά γεγονότα μικρότερης κλίμακας που διοργανώνονται στο νησί, μπορούν να συνδράμουν θετικά στην κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη της τοπικής κοινωνίας.

Στο πλαίσιο συσχέτισης διάφορων στοιχείων του δείγματος (φύλο, απασχόληση, διαμονή, συμμετοχή στους αγώνες, ύπαρξη παιδιών) με τα χαρακτηριστικά που

σχετίζονται με τον τουρισμό στις Σπέτσες, τις κοινωνικές συνέπειες και τις οικονομικές επιπτώσεις, η έρευνα κατέδειξε την ύπαρξη στατιστικά σημαντικών διαφορών σε μια σειρά απόψεων που αποτυπώνονται παρακάτω προκειμένου να δοθεί απάντηση στο ερευνητικό ερώτημα που τέθηκε στην εισαγωγή. Τα στοιχεία αυτά εξετάζονται δεδομένου ότι πολλές έρευνες έχουν αποδείξει πως αυτά παρέχουν ένα σύνολο ενδογενών μεταβλητών που επηρεάζουν τις απόψεις των ερωτώμενων απέναντι στην τουριστική ανάπτυξη και τα γεγονότα (Fredline και Faulkner, 2000).

Σε σχέση με το φύλο, η έρευνα κατέδειξε πως οι γυναίκες αναγνωρίζουν περισσότερο την αξία των ειδικών γεγονότων και τον κοινωνικό αντίκτυπο, έναντι των αντρών, στο επίπεδο που αφορά την υπερηφάνεια για τον τόπο τους και την ενίσχυση της αυτοπεποίθησής τους. Αντίθετα οι άντρες αξιολογούν περισσότερο τις οικονομικές επιπτώσεις (βελτίωση της οικονομικής τους κατάστασης, αύξηση των τιμών των αγαθών) και το λόγο που έχουν πάνω στο σχεδιασμό και τη διαχείριση των αθλητικών γεγονότων γεγονός που φανερώνει μεγαλύτερη ανάμειξη των αντρών στο σκέλος της οικονομικής διαχείρισης και τις γυναίκες να νιώθουν ένα είδος αποκλεισμού από το σκέλος της διαχείρισης των γεγονότων.

Σε σχέση με τη συμμετοχή ή μη στους αγώνες, η έρευνα κατέδειξε πως η συμμετοχή σε αυτούς ενισχύει την άποψή τους αναφορικά με το κοινωνικό κληροδότημα και το ψυχικό εισόδημα δεδομένου ότι οι πρώτοι αντιλαμβάνονται τους αγώνες ως ευκαιρία για ψυχαγωγία και κοινωνικοποίηση, έναντι των δεύτερων που τείνουν να πιστεύουν περισσότερο από τους πρώτους πως τα αθλητικά αυτά δρώμενα δύνανται να προκαλέσουν αρνητικές επιπτώσεις στη ζωή τους. Οι συμμετέχοντες αν και αντιλαμβάνονται την αξία των γεγονότων σε κοινωνικό επίπεδο, ωστόσο δεν αντιλαμβάνονται τα γεγονότα αυτά ως μέσο τόνωσης της απασχόλησης, όχι όμως ότι τα χρήματα που δαπανήθηκαν γι' αυτά πήγαν χαμένα. Ως εκ τούτου η θετική εκτίμηση των συμμετεχόντων ως προς τον κοινωνικό αντίκτυπο υποδηλώνει υψηλό βαθμό επιτυχίας των αγώνων.

Αναφορικά με τους απασχολούμενους ή μη, η έρευνα κατέδειξε στατιστικά σημαντικές διαφορές στο σκέλος που αφορά τις συνέπειες των γεγονότων. Συγκεκριμένα κατέδειξε πως οι απασχολούμενοι έχουν περισσότερο θετική άποψη για τους αγώνες καθώς αποτελεί για τους ίδιους ένα μέσο διαφυγής από τη ρουτίνα της καθημερινότητας. Το γεγονός αυτό έχει ισχύ ως προς το ότι οι μη απασχολούμενοι διαθέτουν περισσότερο ελεύθερο χρόνο που αξιοποιούν κατά το δοκούν.

Στο σκέλος που αφορά στη μόνιμη ή εποχιακή διαμονή, η έρευνα κατέδειξε πως η πρώτη κατηγορία έχει περισσότερο θετική άποψη αναφορικά με τις θετικές κοινωνικές επιπτώσεις γεγονός που ενισχύει το αίσθημα της υπερηφάνειας για τον τόπο τους, εν αντιθέσει με τη δεύτερη κατηγορία.

Αναφορικά με την κατηγορία των εχόντων τέκνων η έρευνα κατέδειξε την ύπαρξη στατιστικά σημαντικών διαφορών σε πλήθος απόψεων, με τους γονείς να αξιολογούν τις θετικές κοινωνικές επιπτώσεις περισσότερο σε σχέση με τους μη έχοντες, υποδεικνύοντας τη μεγάλη απήχηση και ψυχαγωγική αξία που έχουν οι αθλητικοί αυτοί αγώνες στην κατηγορία αυτή. Επίσης το γεγονός ότι υπήρξαν παιδικοί αγώνες με δωρεάν συμμετοχή πιθανόν να συνέβαλε στην ενίσχυση της θετικής τους άποψης συνολικά. Ωστόσο παρόμοια εικόνα παρουσιάζουν και οι οικονομικές επιπτώσεις με την πρώτη κατηγορία να αξιολογεί πιο θετικά τις μακροπρόθεσμες οικονομικές επιπτώσεις (τόνωση οικονομίας, αυξημένη προβολή), παρουσιάζοντας θετική συνολικά εκτίμηση για τα οφέλη.

Αναφορικά με τη συνολική εκτίμηση των κατοίκων απέναντι στα αθλητικά γεγονότα, η έρευνα κατέδειξε την ύπαρξη στατιστικά σημαντικών διαφορών ως προς την απασχόληση και τους έχοντες τέκνα, στοιχεία που έρχονται σε αντίθεση με την έρευνα των Zhou και Ap (2009) που βρίσκουν ελάχιστη ή καμία επίδραση των δημογραφικών στοιχείων που εξέτασαν ως προς τη συνολική τους εκτίμηση. Ωστόσο έρευνες αναφέρουν ότι τα δημογραφικά στοιχεία δύνανται να επηρεάσουν τις απόψεις των κατοίκων σε συνάρτηση με το είδος των γεγονότων και την γεωγραφική τους περιοχή (Ma και Rotherham, 2016).

Το γεγονός ότι οι κάτοικοι από τις απαντήσεις τους φαίνεται πως δεν αναγνωρίζουν στοιχεία άμεσης οικονομικής ανάπτυξης, εντούτοις οι υψηλοί μέσο όροι που εντοπίζονται στις θετικές κοινωνικές συνέπειες φανερώνουν υψηλό βαθμό ικανοποίησης, γεγονός που επιβεβαιώνεται αφενός από τον υψηλό μέσο όρο απαντήσεών τους στην ερώτηση αναφορικά με τη συνολική τους εκτίμηση και αφετέρου από τον υψηλό μέσο όρο απαντήσεών τους στην ερώτηση που αφορά στη θετική τους στάση δεδομένου ότι οι θετικές οικονομικές επιπτώσεις υπερτερούν έναντι των αρνητικών κοινωνικών επιπτώσεων. Το γεγονός ωστόσο που επισημάνθηκε από τους ίδιους τους κατοίκους και που επιβεβαιώνεται και από τις τουριστικές αφίξεις στο νησί (Γράφημα 11) και αφορά στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου (δεδομένου ότι το Spetsathlon και SMM πραγματοποιούνται εκτός τουριστικής σεζόν), ενισχύει τη

θετική τους άποψη. Το γεγονός αυτό θεωρείται ιδιαίτερα σημαντικό καθώς όπως υποστηρίζεται, τα γεγονότα αυτά δύναται να χρησιμοποιηθούν ως όχημα για το μετριασμό της τουριστικής εποχικότητας (Hall, 1993). Ως εκ τούτου απαντάται και το τελευταίο ερευνητικό ερώτημα αναφορικά με το ποια είναι η συνολική εκτίμηση των κατοίκων.

Τα ευρήματα της παρούσας έρευνας συνάδουν με τη θεωρία της βιβλιογραφικής ανασκόπησης που προηγήθηκε στο κεφάλαιο 2.2.1 ως προς τις θετικές κοινωνικές επιπτώσεις εν αντιθέσει με τις αρνητικές, δεδομένου ότι στην εν λόγω έρευνα δεν εντοπίστηκαν στοιχεία έντονης δυσαρέσκειας που αφορούν στη διατάραξη της ζωής των κατοίκων, στοιχεία που συνήθως εντοπίζονται στα μεγαλύτερης κλίμακας γεγονότα. Επιπλέον ως προς τον οικονομικό αντίκτυπο, τα ευρήματα της παρούσας έρευνας συνάδουν με τη θεωρία της βιβλιογραφικής ανασκόπησης του κεφαλαίου 2.2.2 μόνο ως προς το σκέλος που αφορά την αυξημένη προβολή του τόπου. Ωστόσο σε απάντηση των ερευνητικών ερωτημάτων που τέθηκαν στην εισαγωγή, θα λέγαμε ότι τα εν λόγω αθλητικά γεγονότα επιδρούν σημαντικά στην κοινωνική και (αν και σε λιγότερο βαθμό) στην οικονομική ανάπτυξη και η συνολική τους εκτίμηση είναι θετική, γεγονός που αντιτίθεται στην συνολική εκτίμηση γεγονότων μεγαλύτερης κλίμακας στα οποία τα οφέλη δεν αφορούν την πλειοψηφία.

Η έρευνα επιβεβαιώνει σε μεγάλο βαθμό τα ευρήματα παρόμοιας έρευνας που διεξήχθη στην Κύπρο, υποδεικνύοντας ότι οι αθλητικές αυτές διοργανώσεις δεν είναι μόνο το διαγωνιστικό σκέλος, αλλά μια γιορτή του αθλητισμού και της φιλίας, της κοινωνικής ευαισθητοποίησης και της αλληλεγγύης (Ziakas και Boukas, 2016). Η ευκαιρία που παρέχεται στον τόπο υποδοχής του αθλητικού γεγονότος είναι μεγίστης σημασίας για τους κατοίκους της δεδομένου ότι τους παρέχει την ευκαιρία για κοινωνική ενδυνάμωση και οικονομική ευημερία.

Ολοκληρώνοντας θα λέγαμε πως τα αποτελέσματα αυτά έχουν διττό ρόλο. Αφενός μας βοηθούν να κατανοήσουμε περισσότερο πώς οι κάτοικοι αντιλαμβάνονται τις θετικές και αρνητικές επιπτώσεις των αθλητικών γεγονότων που φιλοξενεί ο τόπος τους, και αφετέρου δύναται να αποτελέσουν πρόσφορο έδαφος για την περαιτέρω ανάπτυξή τους, ελαχιστοποιώντας τις αρνητικές επιπτώσεις και καλύπτοντας ολόενα και περισσότερο τις ανάγκες των κατοίκων. Αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία δεδομένου ότι, όπως έχει ήδη ειπωθεί, η ευχαρίστηση και υποστήριξη των κατοίκων προμηγνύει την επιτυχία της εκδήλωσης. Ταυτόχρονα η συνειδητοποίηση των επιπτώσεων των

γεγονότων και της συμπεριφοράς των κατοίκων απέναντι στις επιπτώσεις αυτές είναι σημαντικά στοιχεία ως προς τη λήψη εκείνων των μέτρων που απαιτούνται για την ελαχιστοποίηση της διατάραξης της τοπικής κοινωνίας, ενθαρρύνοντας έτσι την ισορροπία μεταξύ της κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης (Delamere, 2001). Επιπλέον τα στοιχεία αυτά δύναται να αποτελέσουν χρήσιμο εργαλείο και για μελλοντικά -παρόμοιου τύπου- εγχειρήματα.

7.2 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ ΣΤΙΣ ΣΠΕΤΣΕΣ

Τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας αποκάλυψαν σημαντικές πληροφορίες αναφορικά με τις επιπτώσεις των αθλητικών γεγονότων που φιλοξενούνται τα τελευταία χρόνια στις Σπέτσες. Ωστόσο δε θα πρέπει να παραβλέψουμε το γεγονός ότι τα αρνητικά στοιχεία που αναδείχθηκαν οφείλουν να ληφθούν υπόψη προκειμένου να αποφευχθούν αρνητικά αποτελέσματα σε βάθος χρόνου. Το γεγονός αυτό θα πρέπει να μας προβληματίσει και να αποτελέσει τροφή για μελλοντική σκέψη. Στο πλαίσιο αυτό ακολουθούν ορισμένες προτάσεις - ιδέες.

Όπως ήδη έχει αναφερθεί η εμπλοκή, ο ενθουσιασμός και η υποστήριξη της κοινότητας είναι στοιχεία που συνθέτουν την επιτυχία και βιωσιμότητα των αγώνων. Το γεγονός ότι η πλειοψηφία των συμμετεχόντων στην παρούσα έρευνα, απαρτίζεται από νέες κατά βάση ηλικίες, με συνολικά θετική εκτίμηση, καθώς και το γεγονός ότι η εποχή μας χαρακτηρίζεται από αλματώδη τεχνολογική πρόοδο και κυριαρχία των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, μας επιτρέπει να αναγνωρίσουμε τη σπουδαιότητα της ολοένα και μεγαλύτερης εμπλοκής της κοινότητας και δη της νεολαίας που έχει καινοτόμες ιδέες και συμβαδίζει με την τεχνολογική ανάπτυξη, καθώς επίσης και των γυναικών που όπως φαίνεται από την παρούσα έρευνα νιώθουν πως έχουν μικρότερο λόγο σε σχέση με τους άντρες.

Επιπλέον εξίσου σημαντικό θεωρείται το να παρέχονται κίνητρα με ταυτόχρονη ύπαρξη ανταποδοτικών οφελών. Οι κάτοικοι πρέπει να νιώθουν ότι αποτελούν μέρος του συνόλου φέροντας περισσότερο ενεργό συμμετοχή στη διοργάνωση των αγώνων. Ως εκ τούτου προτείνεται η κατηγοριοποίηση και ο σχηματισμός ομάδων ατόμων με κοινά χαρακτηριστικά (πχ γονείς) με σκοπό να οραματιστούν ιδέες που θα καλύπτουν τις ανάγκες των σχετικών κατηγοριών και οι οποίες θα κατατίθενται επίσημα, θα αξιολογούνται και θα συνδυάζονται αναλόγως και με ιδέες άλλων ομάδων προς κάλυψη ολοένα και περισσότερων αναγκών. Για τις περισσότερες υλοποιήσιμες και καινοτόμες

ιδέες προτείνεται να δίνονται *τιμητικές διακρίσεις* και να *χρηματοδοτούνται* με τη στήριξη είτε της δημόσιας είτε της ιδιωτικής πρωτοβουλίας, γεγονός που θα βοηθήσει και στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και εντέλει στη βελτίωση της οικονομίας. Στο πλαίσιο της χρηματοδότησης και ανεύρεσης πόρων κρίνεται σκόπιμο να αξιοποιηθούν καταλλήλως τα *ευρωπαϊκά προγράμματα* του ΕΣΠΑ.

Σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη των αθλητικών γεγονότων αποτελεί ο *εθελοντισμός*. Ο εθελοντής θα πρέπει να νιώθει μέρος του συνόλου και ότι η συνεισφορά του είναι σημαντική και ευρεία. Παρόλο που η λογική του είναι η κοινωνική προσφορά στην οποία απουσιάζει το κίνητρο της υλικής ανταμοιβής, ωστόσο προτείνεται να είναι περισσότερο *ανταποδοτικός* ώστε να συμμετέχουν ολοένα και περισσότεροι άνθρωποι. Ως εκ τούτου προτείνονται ιδέες όπως αυτή της παροχής *κάρτας εθελοντή* μέσω της οποίας να παρέχονται ειδικές τιμές σε υπηρεσίες και αγαθά. Επιπλέον θα αποκτούσε μεγαλύτερη ισχύ αν προσέθετε αξία στην αναζήτηση εργασίας και θεωρείτο ως πρόσθετο προσόν στο βιογραφικό των ανθρώπων που αναζητούν εργασία.

Ο *εθελοντισμός* εκτός των άλλων δύναται να αποτελέσει πρόσφορο έδαφος για την *πολιτιστική αναβάθμιση* του τόπου τους. Συγκεκριμένα κρίνεται σκόπιμο να αναφερθεί πως στην περίπτωση των αγώνων που λαμβάνουν χώρα στις Σπέτσες, οι εθελοντές στάθηκαν αρωγοί στην ορθή διεκπεραίωση των αγώνων προσφέροντας αφιλοκερδώς τις υπηρεσίες τους, ενώ σημαντική ήταν η συμβολή του Συλλόγου Γυναικών Σπετσών που προσέφεραν στους παρευρισκόμενους κεράσματα. Το γεγονός ότι στο μυαλό των κατοίκων η τοπική κουζίνα δεν αξιολογείται ιδιαίτερα υψηλά, μας επιτρέπει να προτείνουμε την *ανάπτυξη τοπικών προϊόντων* από τους κατοίκους του νησιού, δίνοντας την ευκαιρία στον κόσμο που θα παρευρίσκεται στις εκδηλώσεις να τα δοκιμάζουν συμβάλλοντας έτσι στην τοπική ανάπτυξη και την εικόνα του τόπου.

Επιπλέον κρίνεται σκόπιμο να *σχηματιστούν εθελοντικές ή μη ομάδες* με αρμοδιότητα τη *διεξαγωγή στατιστικών ερευνών* απευθυνόμενες τόσο στους ίδιους τους κατοίκους όσο και στους επισκέπτες του νησιού προκειμένου μέσω αυτών να ξεχωρίζουν ποια στοιχεία δύναται να βελτιωθούν ώστε να ελαχιστοποιούνται οι αρνητικές επιπτώσεις προς όφελος τόσο των κατοίκων όσο και των επισκεπτών και την ανάπτυξη του τουρισμού.

Επιπροσθέτως προτείνεται η διεξαγωγή και καθιέρωση αθλητικών αγώνων με φιλανθρωπικό χαρακτήρα με σκοπό την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κόσμου

προς ενίσχυση των μειονεκτούντων ομάδων του πληθυσμού. Οι *φιλανθρωπικές δράσεις* σε συνδυασμό με τη διεξαγωγή *επιμορφωτικών ημερίδων με επίκεντρο τον αθλητισμό* δύναται να διαδώσουν στο μέγιστο τις αξίες του αθλητισμού και να βοηθήσουν τον κόσμο να καθιερώσει έναν περισσότερο υγιεινό τρόπο ζωής που όπως φάνηκε και από την ανάλυση της παρούσας έρευνας οι αθλητικές εκδηλώσεις δεν τον επηρέασαν στο σκέλος αυτό.

Τέλος αξίζει να σημειωθεί πως οι επιτυχημένες αθλητικές διοργανώσεις που ήδη διεξάγονται στις Σπέτσες μπορούν να αποτελέσουν πηγή έμπνευσης και για άλλους προορισμούς. Δεδομένου του αυξανόμενου αριθμού αθλητικών διοργανώσεων σε κάθε γωνιά της χώρας, εύλογο θεωρείται να υπάρξει σχεδιασμός και συνεργασία μεταξύ πολλών προορισμών προκειμένου να διοργανωθούν εκδηλώσεις που συνάδουν με την εικόνα και τις δυνατότητες αυτών. Ως εκ τούτου προτείνεται να *διοργανώνονται εκδηλώσεις ανά νησιωτικό σύμπλεγμα* (πχ νησιά Αιγαίου, Ιόνια νησιά, Δωδεκάνησα, Κυκλάδες) έτσι ώστε να διαχέεται η κοινωνική και η οικονομική πρόοδος και να καλύπτονται οι ανάγκες και των τουριστών δεδομένου ότι δε θα επιβαρύνεται ένας μόνο προορισμός που εκ των πραγμάτων δεν έχει και τη δυνατότητα (πχ λόγω ανεπαρκών υποδομών) να στηρίζει όλων των ειδών τις αθλητικές διοργανώσεις.

Για την υλοποίηση των προαναφερθεισών και άλλων προτάσεων απαιτείται σχεδιασμός και συνεργασία πολλών φορέων. Ως εκ τούτου απαιτείται εξειδίκευση, οργάνωση και συνέπεια. Επίσης δε θα πρέπει να παραβλεφθεί το γεγονός ότι τόσο οι Σπέτσες όσο και ευρύτερα ο ελλαδικός χώρος διαθέτουν σημαντικό συγκριτικό πλεονέκτημα δεδομένων των ιδανικών κλιματολογικών συνθηκών και του πλούσιου φυσικού τοπίου, στοιχεία που αν ληφθούν σοβαρά υπόψη μπορούν να απογειώσουν τον αθλητικό τουρισμό και την ανάπτυξη των αθλητικών γεγονότων.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
 ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ
 ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
 ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
 ΔΜΠΣ « ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ»

Το ερωτηματολόγιο πραγματοποιείται στο πλαίσιο της Διπλωματικής Εργασίας για το Διατμηματικό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα «Σχεδιασμός και Ανάπτυξη Τουρισμού και Πολιτισμού» στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.

Σκοπός της εργασίας είναι η διερεύνηση των απόψεων των κατοίκων των Σπετσών αναφορικά με το βαθμό ανάπτυξης του νησιού (κοινωνικά και οικονομικά) μέσω των αθλητικών γεγονότων που διεξάγονται στο νησί (ΣΠΕΤΣΑΘΛΟΝ, ΗΜΙΜΑΡΑΘΩΝΙΟΣ, ΡΕΓΚΑΤΑ). Οι απαντήσεις θα χρησιμοποιηθούν μόνο για ακαδημαϊκούς λόγους.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΚΑΤΟΙΚΩΝ**ΠΡΟΦΙΛ ΕΡΩΤΗΘΕΝΤΩΝ**

1. Φύλο: Άνδρας 1 Γυναίκα 2

2. Ηλικία: 18- 24 1 25-34 2 35- 44 3 45-54 4 55-64 5 65 + 6

3. Επίπεδο Εκπαίδευσης:

Δημοτικό 1 Γυμνάσιο 2 Λύκειο 3 ΤΕΙ- 4 Τεχνική/ΙΕΚ 5 Μεταπτυχιακό 6

Διδακτορικό 7

4. Οικογενειακή Κατάσταση: Άγαμος/η 1 Έγγαμος/η 2 Διαζευγμένος/η 3 Χήρος/α 4

5α. Παιδιά: ΝΑΙ 1 ΟΧΙ 2

β. 1 παιδί : Περισσότερα από 1:

6. Κατάσταση Απασχόλησης:

Απασχολούμενος/η 1 Άνεργος/η 2 Συνταξιούχος 3 Φοιτητής/τρια 4 Οικιακά 5
 Άλλο 6 Προσδιορίσετε _____

7. Ετήσιο εισόδημα: <10.000€ 1 10.001-15.000€ 2 15.001-25.000€ 3 >=25.001€ 4

8α. Διαμένω στις Σπέτσες: μόνιμα / εποχιακά (παρακαλώ επιλέξτε αναλόγως)

β. Συνολική διάρκεια (σε έτη): _____

9. Παρακαλώ δηλώστε πόσο σημαντικά είναι κατά τη γνώμη σας τα ακόλουθα χαρακτηριστικά που σχετίζονται με τον τουρισμό

Παρακαλώ να αξιολογήσετε το βαθμό σημαντικότητας, χρησιμοποιώντας την κλίμακα από 1 έως 5, όπου το 1 να σημαίνει **Καθόλου σημαντικό** και το 5 να σημαίνει **Πάρα πολύ σημαντικό**.

Ο πολιτιστικός χαρακτήρας της περιοχής (πολιτισμική κληρονομιά, μουσεία, κ.ά.)						
Καθόλου σημαντικό	1	2	3	4	5	Πάρα πολύ σημαντικό
Το φυσικό περιβάλλον που χαρακτηρίζει το νησί						
Καθόλου σημαντικό	1	2	3	4	5	Πάρα πολύ σημαντικό
Η πλούσια τοπική κουζίνα						
Καθόλου σημαντικό	1	2	3	4	5	Πάρα πολύ σημαντικό
Η χαλάρωση και η ξεκούραση						
Καθόλου σημαντικό	1	2	3	4	5	Πάρα πολύ σημαντικό
Η συναναστροφή με νέους ανθρώπους						
Καθόλου σημαντικό	1	2	3	4	5	Πάρα πολύ σημαντικό
Η δυνατότητα συμμετοχής σε ειδικά γεγονότα (πολιτιστικές εκδηλώσεις, αθλητικά γεγονότα)						
Καθόλου σημαντικό	1	2	3	4	5	Πάρα πολύ σημαντικό
Η αποκόμιση συγκεκριμένων εμπειριών (πχ χρήση ποδηλάτων αντί αυτοκινήτων, βόλτα με άμαξα, αθλητικοί αγώνες με θέα τη θάλασσα)						
Καθόλου σημαντικό	1	2	3	4	5	Πάρα πολύ σημαντικό
Η εύκολη προσβασιμότητα στο νησί						
Καθόλου σημαντικό	1	2	3	4	5	Πάρα πολύ σημαντικό

10. Έχετε συμμετάσχει σε κάποιο αθλητικό γεγονός στις Σπέτσες (Σπέτσαθλον, Ημιμαραθώνιος, Ρεγκάτα);

ΝΑΙ 1 ΟΧΙ 2

Αν ναι, παρακαλώ αναφέρατε σε ποιο/α και πόσες φορές περίπου

Σπέτσαθλον..... Σύνολο συμμετοχών

Ημιμαραθώνιος..... Σύνολο συμμετοχών

Ρεγκάτα..... Σύνολο συμμετοχών

11. Ποιος ήταν ο κύριος ρόλος κατά τη συμμετοχή σας στο αθλητικό γεγονός; (μπορείτε να σημειώσετε περισσότερο από μια απαντήσεις)

α. Διαγωνιζόμενος

β. Θεατής

γ. Εθελοντής

δ. Βοηθός στη διοργάνωση

ε. Χορηγός

στ. Άλλο

(παρακαλώ αναφέρατε) _____

12. ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ

Παρακαλώ να αξιολογήσετε το βαθμό συμφωνίας στα ακόλουθα χαρακτηριστικά χρησιμοποιώντας την κλίμακα από 1 έως 5, όπου το 1 να σημαίνει Διαφωνώ απόλυτα και το 5 να σημαίνει Συμφωνώ απόλυτα.

Τα αθλητικά γεγονότα μου παρείχαν τη δυνατότητα να ξεφύγω από τη ρουτίνα της καθημερινότητας						
Διαφωνώ απόλυτα	1	2	3	4	5	Συμφωνώ απόλυτα
Τα αθλητικά γεγονότα μου παρείχαν την ευκαιρία να περάσω ευχάριστα με φίλους ή την οικογένειά μου						
Διαφωνώ απόλυτα	1	2	3	4	5	Συμφωνώ απόλυτα
Τα αθλητικά γεγονότα παρείχαν την ευκαιρία για κοινωνικοποίηση και γνωριμία με νέους ανθρώπους						
Διαφωνώ απόλυτα	1	2	3	4	5	Συμφωνώ απόλυτα
Τα αθλητικά γεγονότα αύξησαν τις ευκαιρίες για ψυχαγωγία των κατοίκων του νησιού						
Διαφωνώ απόλυτα	1	2	3	4	5	Συμφωνώ απόλυτα
Τα αθλητικά γεγονότα με επηρέασαν στο να καθιερώσω μια πιο υγιεινή και αθλητική ζωή						
Διαφωνώ απόλυτα	1	2	3	4	5	Συμφωνώ απόλυτα
Τα αθλητικά γεγονότα μου τόνωσαν το αίσθημα υπερηφάνειας για τον τόπο μου						
Διαφωνώ απόλυτα	1	2	3	4	5	Συμφωνώ απόλυτα
Η συμμετοχή των κατοίκων στα αθλητικά γεγονότα είναι ένας τρόπος να ενισχυθεί η αυτοπεποίθησή τους (πχ διαμέσου της ολοκλήρωσης της αθλητικής δραστηριότητας)						
Διαφωνώ απόλυτα	1	2	3	4	5	Συμφωνώ απόλυτα
Τα αθλητικά γεγονότα με βοήθησαν να κοινωνικοποιηθώ και να τονωθεί η αυτοπεποίθησή μου						
Διαφωνώ απόλυτα	1	2	3	4	5	Συμφωνώ απόλυτα
Τα αθλητικά γεγονότα αποτέλεσαν αφορμή να αναπτυχθεί ο εθελοντισμός στο νησί						
Διαφωνώ απόλυτα	1	2	3	4	5	Συμφωνώ απόλυτα
Η επιτυχία των αθλητικών γεγονότων στο νησί οφείλεται στο πνεύμα συνεργασίας μεταξύ των κατοίκων και των τοπικών αρχών						
Διαφωνώ απόλυτα	1	2	3	4	5	Συμφωνώ απόλυτα
Τα αθλητικά γεγονότα έχουν προκαλέσει διατάραξη της ζωής των κατοίκων (θόρυβος, συνωστισμός, υπερβολικός κόσμος στις παραλίες κ.ά.)						
Διαφωνώ απόλυτα	1	2	3	4	5	Συμφωνώ απόλυτα
Οι κάτοικοι του νησιού έχουν λόγο πάνω στο σχεδιασμό και τη διαχείριση των αθλητικών γεγονότων						
Διαφωνώ απόλυτα	1	2	3	4	5	Συμφωνώ απόλυτα
Ο αριθμός των κρουσμάτων βίας και εγκληματικότητας έχει αυξηθεί εξαιτίας του αυξημένου αριθμού τουριστών κατά τη διάρκεια των αθλητικών γεγονότων						
Διαφωνώ απόλυτα	1	2	3	4	5	Συμφωνώ απόλυτα
Τα αθλητικά γεγονότα στάθηκαν η αφορμή για να βελτιωθούν οι υποδομές (δρόμοι, μαρίνα, δημόσια πάρκα, αθλητικές εγκαταστάσεις κ.ά.)						
Διαφωνώ απόλυτα	1	2	3	4	5	Συμφωνώ απόλυτα
Υπήρξαν περιπτώσεις κατά τις οποίες απαγορεύτηκε η πρόσβαση των κατοίκων σε δημόσιους χώρους (δημόσιοι δρόμοι, πάρκα, ακτές κ.ά.) με αφορμή τα αθλητικά γεγονότα και το συνωστισμό που προκλήθηκε						
Διαφωνώ απόλυτα	1	2	3	4	5	Συμφωνώ απόλυτα
Με αφορμή τα αθλητικά γεγονότα επιβαρύνεται περισσότερο το περιβάλλον (περισσότερα απορρίμματα, ύπανση των ακτών κ.ά.)						
Διαφωνώ απόλυτα	1	2	3	4	5	Συμφωνώ απόλυτα
Κατά τη διάρκεια διεξαγωγής των αθλητικών γεγονότων παρατηρήθηκαν δυσλειτουργίες στην καθημερινή ζωή (διακοπή ρεύματος, μειωμένη παροχή νερού κ.ά.)						
Διαφωνώ απόλυτα	1	2	3	4	5	Συμφωνώ απόλυτα

Άλλο (παρακαλώ αναφέρατε).....

13. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Παρακαλώ να αξιολογήσετε το βαθμό συμφωνίας στα ακόλουθα χαρακτηριστικά χρησιμοποιώντας την κλίμακα από 1 έως 5, όπου το 1 να σημαίνει Διαφωνώ απόλυτα και το 5 να σημαίνει Συμφωνώ απόλυτα.

Τα αθλητικά γεγονότα έχουν βοηθήσει να τονωθεί η οικονομία του νησιού						
Διαφωνώ απόλυτα	1	2	3	4	5	Συμφωνώ απόλυτα
Με αφορμή τα αθλητικά γεγονότα έχουν δημιουργηθεί νέες θέσεις εργασίας στο νησί						
Διαφωνώ απόλυτα	1	2	3	4	5	Συμφωνώ απόλυτα
Τα αθλητικά γεγονότα έχουν προκαλέσει αύξηση στα καταναλωτικά αγαθά, στις υπηρεσίες, στην αξία των ακινήτων						
Διαφωνώ απόλυτα	1	2	3	4	5	Συμφωνώ απόλυτα
Τα αθλητικά γεγονότα έχουν συντελέσει σε αυξημένη προβολή του νησιού και ιδιαίτερα στο εξωτερικό						
Διαφωνώ απόλυτα	1	2	3	4	5	Συμφωνώ απόλυτα
Με αφορμή τα αθλητικά γεγονότα υπάρχει αυξημένο ενδιαφέρον για αγορά κατοικίας στο νησί						
Διαφωνώ απόλυτα	1	2	3	4	5	Συμφωνώ απόλυτα
Είμαι θετικά διακείμενος για τη διεξαγωγή των αθλητικών γεγονότων διότι τα οικονομικά οφέλη που τροκύπτουν υπερτερούν έναντι των αρνητικών κοινωνικών επιπτώσεων						
Διαφωνώ απόλυτα	1	2	3	4	5	Συμφωνώ απόλυτα
Κατά τη διάρκεια διεξαγωγής των αθλητικών γεγονότων, έχει αυξηθεί το συνολικό κόστος ζωής						
Διαφωνώ απόλυτα	1	2	3	4	5	Συμφωνώ απόλυτα
Με αφορμή τα αθλητικά γεγονότα δαπανήθηκαν δημόσια χρήματα τα οποία θα μπορούσαν να είχαν καλύψει άλλους τομείς (παιδεία, υγεία κ.ά.)						
Διαφωνώ απόλυτα	1	2	3	4	5	Συμφωνώ απόλυτα
Με αφορμή τα αθλητικά γεγονότα βελτιώθηκε η οικονομική μου κατάσταση (αύξηση μισθού, μεγαλύτερος εζίρος στο κατάστημά μου κ.ά.)						
Διαφωνώ απόλυτα	1	2	3	4	5	Συμφωνώ απόλυτα
Η συνολική μου εκτίμηση για τα οφέλη (οικονομικά, κοινωνικά) που αποκομίζει το νησί από τη διεξαγωγή των εν λόγω αθλητικών γεγονότων είναι θετική						
Διαφωνώ απόλυτα	1	2	3	4	5	Συμφωνώ απόλυτα
Άλλο (παρακαλώ αναφέρατε).....						

Σας ευχαριστώ πολύ για το χρόνο σας!

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ. ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΤΟΥ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ

Πίνακας 16: Συγκεντρωτικός πίνακας των στοιχείων του δείγματος

Δημογραφικά στοιχεία		N	% ⁷
Φύλο	Άνδρας	86	48,6
	Γυναίκα	91	51,4
Ηλικία	18-24	32	18,1
	25-34	47	26,6
	35-44	47	26,6
	45-54	28	15,8
	55-64	17	9,6
	65 και άνω	6	3,4
Επίπεδο εκπαίδευσης	Δημοτικό	5	2,8
	Γυμνάσιο	24	13,6
	Λύκειο	58	32,8
	ΤΕΙ-ΑΕΙ	43	24,3
	Τεχνική/ΙΕΚ	31	17,5
	Μεταπτυχιακό	15	8,5
	Διδακτορικό	1	0,6
Οικογενειακή κατάσταση	Άγαμος/η	85	48,0
	Έγγαμος/η	72	40,7
	Διαζευγμένος/η	18	10,2
	Χήρος/α	2	1,1
Σύνολο ερωτηθέντων με τέκνα		82	46,9
Σύνολο ερωτηθέντων χωρίς τέκνα		93	53,1
Έχοντες 1 παιδί		23	30,3
Έχοντες περισσότερα του 1 παιδιού		53	69,7
Κατάσταση απασχόλησης	Απασχολούμενος/η	124	70,1
	Άνεργος/η	10	5,6
	Συνταξιούχος	3	1,7
	Φοιτητής/τρια	16	9,0

⁷ Τα ποσοστά αφορούν τις έγκυρες απαντήσεις

	Οικιακά	7	4,0
	Άλλο	17	9,6
Ετήσιο εισόδημα	<10.000€	87	49,2
	10.001 – 15.000€	35	19,8
	15.001 – 25.000€	32	18,1
	≥25.001€	8	4,5
	Δεν απάντησαν	15	8,5
Διαμονή στις Σπέτσες	Μόνιμα	139	79,9
	Εποχιακά	35	20,1
Διαμονή σε έτη	έως 10 έτη	47	36,7
	11-20 έτη	30	23,5
	21-30 έτη	11	8,6
	31 έτη και άνω	40	31,2
Συμμετοχή σε αθλητικό γεγονός	ΝΑΙ	126	71,2
	ΟΧΙ	51	28,8
Συμμετοχή στο Σπέτσαθλον		45	35,4
Συμμετοχή στον Ημιμαραθώνιο	(N=128)	60	47,2
Συμμετοχή στη Ρεγκάτα		24	18,9
Συμμετοχή ως: Διαγωνιζόμενος		37	21
Θεατής		68	38,6
Εθελοντής	(N=176)	44	25
Βοηθός στη διοργάνωση		9	5,1
Χορηγός		7	4
Άλλο		11	6,3

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ. ΠΙΝΑΚΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΑΛΥΣΗ T-TEST ΓΙΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ ΔΕΙΓΜΑΤΑ

Πίνακας 17: Διαφορές απόψεων ως προς τη σημαντικότητα των χαρακτηριστικών που σχετίζονται με τον τουρισμό στις Σπέτσες, τις Κοινωνικές Συνέπειες και τις Οικονομικές Επιπτώσεις σε σχέση με το φύλο (t-test analysis independent groups)

Παράγοντας	Ερωτήματα	Άνδρες Μέσος Όρος/Τυπικ ή Απόκλιση	Γυναίκες Μέσος Όρος/Τυπική Απόκλιση	t	p<
1. Χαρακτηριστικά που είναι σημαντικά για τον τουρισμό στις Σπέτσες	Η δυνατότητα συμμετοχής σε ειδικά γεγονότα	3,97 (1,132)	4,37 (0,784)	-2,804	0,006
2. Κοινωνικές Συνέπειες	Τα ΑΓ τόνωσαν το αίσθημα υπερηφάνειας για τον τόπο μου	3,67 (1,332)	4,10 (1,086)	-2,316	0,022
	Η συμμετοχή στα ΑΓ ενισχύει την αυτοπεποίθηση των κατοίκων	3,90 (1,041)	4,22 (0,841)	-2,287	0,023
	Οι κάτοικοι έχουν λόγο πάνω στο σχεδιασμό και τη διαχείριση των ΑΓ	2,67 (1,241)	2,16 (1,258)	2,711	0,007
3. Οικονομικές Επιπτώσεις	Τα ΑΓ έχουν προκαλέσει αύξηση στα καταναλωτικά αγαθά, στις υπηρεσίες, στην αξία των ακινήτων	2,92 (1,374)	2,35 (1,233)	2,893	0,004
	Με αφορμή τα ΑΓ βελτιώθηκε η οικονομική μου κατάσταση	2,53 (1,584)	1,92 (1,267)	2,827	0,005

Πίνακας 18: Διαφορές απόψεων ως προς τη σημαντικότητα των χαρακτηριστικών που σχετίζονται με τον τουρισμό στις Σπέτσες σε σχέση με τους συμμετέχοντες ή μη στα αθλητικά γεγονότα (t-test analysis independent groups)

Παράγοντας	Ερωτήματα	Συμμετοχή σε ΑΓ	Μη συμμετοχή σε ΑΓ	t	p<
		Μέσος Όρος/Τυπική Απόκλιση	Μέσος Όρος/Τυπική Απόκλιση		
Χαρακτηριστικά που είναι σημαντικά για τον τουρισμό στις Σπέτσες	Η δυνατότητα συμμετοχής σε ειδικά γεγονότα	4,35 (0,915)	3,75 (1,036)	3,827	0,000

Πίνακας 19: Διαφορές απόψεων ως προς τη σημαντικότητα των χαρακτηριστικών που σχετίζονται με τις Κοινωνικές Συνέπειες σε σχέση με τους συμμετέχοντες ή μη στα αθλητικά γεγονότα (t-test analysis independent groups)

Παράγοντας	Ερωτήματα	Συμμετοχή σε ΑΓ	Μη συμμετοχή σε ΑΓ	t	p<
		Μέσος Όρος/Τυπική ή Απόκλιση	Μέσος Όρος/Τυπική Απόκλιση		
Κοινωνικές Συνέπειες	Τα ΑΓ μου παρείχαν τη δυνατότητα να ξεφύγω από τη ρουτίνα της καθημερινότητας	4,03 (1,102)	3,47 (1,347)	2,639	0,010
	Τα ΑΓ μου παρείχαν την ευκαιρία να περάσω ευχάριστα με φίλους-οικογένεια	3,94 (1,119)	3,49 (1,332)	2,312	0,022
	Τα ΑΓ παρείχαν την ευκαιρία για κοινωνικοποίηση-γνωριμίες με νέους ανθρώπους	3,96 (1,091)	3,59 (1,219)	1,985	0,049
	Τα ΑΓ αύξησαν τις ευκαιρίες για ψυχαγωγία των κατοίκων	4,46 (0,845)	3,98 (1,288)	2,455	0,017
	Τα ΑΓ τόνωσαν το				

αίσθημα υπερηφάνειας για τον τόπο μου	4,06 (1,098)	3,49 (1,433)	2,532	0,013
Η συμμετοχή στα ΑΓ ενισχύει την αυτοπεποίθηση των κατοίκων	4,22 (0,857)	3,67 (1,071)	3,626	0,000
Τα ΑΓ έχουν προκαλέσει διατάραξη της ζωής των κατοίκων	1,48 (0,936)	2,12 (1,211)	-3,353	0,001
Με αφορμή τα ΑΓ επιβαρύνεται περισσότερο το περιβάλλον	1,92 (1,154)	2,51 (1,347)	-2,743	0,007

Πίνακας 20: Διαφορές απόψεων ως προς τη σημαντικότητα των χαρακτηριστικών που σχετίζονται με τις Οικονομικές Επιπτώσεις σε σχέση με τους συμμετέχοντες ή μη στα αθλητικά γεγονότα (t-test analysis independent groups)

Παράγοντας	Ερωτήματα	Συμμετοχή σε ΑΓ	Μη συμμετοχή σε ΑΓ	t	p<
		Μέσος Όρος/Τυπική Απόκλιση	Μέσος Όρος/Τυπική ή Απόκλιση		
Οικονομικές Επιπτώσεις	Με αφορμή τα ΑΓ έχουν δημιουργηθεί νέες θέσεις εργασίας	2,09 (1,252)	2,67 (1,451)	-2,660	0,009
	Με αφορμή τα ΑΓ δαπανήθηκαν δημόσια χρήματα έναντι άλλων τομέων	1,91 (1,207)	2,37 (1,311)	-2,239	0,026

Πίνακας 21: Διαφορές απόψεων ως προς τη σημαντικότητα των χαρακτηριστικών που σχετίζονται με τον τουρισμό στις Σπέτσες, τις Κοινωνικές Συνέπειες και τις Οικονομικές επιπτώσεις σε σχέση με τους απασχολούμενους ή μη (t-test analysis independent groups)

Παράγοντας	Ερωτήματα	Απασχολούμενοι	Μη απασχολούμενοι	t	p<
		Μέσος	Μέσος		

		Όρος/Τυπική Απόκλιση	Όρος/Τυπική Απόκλιση		
1. Χαρακτηριστικά που είναι σημαντικά για τον τουρισμό στις Σπέτσες	Ο πολιτιστικός χαρακτήρας της περιοχής	4,46 (0,797)	4,00 (1,095)	2,370	0,022
2. Κοινωνικές Συνέπειες	Τα ΑΓ μου παρείχαν τη δυνατότητα να ξεφύγω από τη ρουτίνα της καθημερινότητας	3,96 (1,149)	3,50 (1,342)	2,090	0,038
3. Οικονομικές επιπτώσεις	Η συνολική μου εκτίμηση για τα οφέλη του νησιού (οικονομικά, κοινωνικά) είναι θετική	4,43 (0,873)	4,00 (1,146)	2,113	0,040

Πίνακας 22: Διαφορές απόψεων ως προς τη σημαντικότητα των χαρακτηριστικών που σχετίζονται με τον τουρισμό στις Σπέτσες, τις Κοινωνικές Συνέπειες και τις Οικονομικές Επιπτώσεις σε σχέση με τους διαμένοντες μόνιμα ή εποχιακά (t-test analysis independent groups)

Παράγοντας	Ερωτήματα	Διαμένοντες Μόνιμα Μέσος Όρος/Τυπική Απόκλιση	Διαμένοντες Εποχιακά Μέσος Όρος/Τυπική Απόκλιση	t	p<
1. Χαρακτηριστικά που είναι σημαντικά για τον τουρισμό στις Σπέτσες	Το φυσικό περιβάλλον που χαρακτηρίζει το νησί	4,51 (0,793)	4,17 (0,954)	2,169	0,031
2. Κοινωνικές Συνέπειες	Τα ΑΓ μου τόνωσαν το αίσθημα υπερηφάνειας για τον τόπο μου	4,01 (1,129)	3,31 (1,451)	2,660	0,011
	Τα ΑΓ έχουν προκαλέσει διατάραξη της ζωής των κατοίκων	1,57 (0,993)	2,11 (1,231)	2,432	0,019
	Με αφορμή τα ΑΓ επιβαρύνεται περισσότερο το περιβάλλον	2,00 (1,245)	2,50 (1,187)	2,117	0,036
3. Οικονομικές Επιπτώσεις	Με αφορμή τα ΑΓ δαπανήθηκαν δημόσια χρήματα που θα μπορούσαν να είχαν καλύψει άλλους τομείς	1,90 (1,169)	2,69 (1,409)	3,408	0,001

Πίνακας 23: Διαφορές απόψεων ως προς τη σημαντικότητα των χαρακτηριστικών που σχετίζονται με τον τουρισμό στις Σπέτσες, τις Κοινωνικές Συνέπειες και τις Οικονομικές Επιπτώσεις σε σχέση με τους έχοντες ή μη παιδιά (t-test analysis independent groups)

Παράγοντας	Ερωτήματα	Έχοντες παιδιά	Μη έχοντες παιδιά	t	p<
		Μέσος Όρος/Τυπική Απόκλιση	Μέσος Όρος/Τυπική Απόκλιση		
1. Χαρακτηριστικά που είναι σημαντικά για τον τουρισμό στις Σπέτσες	Η συναναστροφή με νέους ανθρώπους	4,13 (0,913)	3,84 (1,025)	2,002	0,047
	Η δυνατότητα συμμετοχής σε Ειδικά Γεγονότα	4,43 (0,817)	3,96 (1,073)	3,226	0,002
2. Κοινωνικές Συνέπειες	Τα ΑΓ μου αύξησαν τις ευκαιρίες για ψυχαγωγία των κατοίκων του νησιού	4,51 (0,878)	4,15 (1,103)	2,378	0,019
	Τα ΑΓ με επηρέασαν να καθιερώσω μια πιο υγιεινή και αθλητική ζωή	3,46 (1,381)	2,99 (1,355)	2,289	0,023
	Τα ΑΓ μου τόνωσαν το αίσθημα υπερηφάνειας για τον τόπο μου	4,17 (1,063)	3,63 (1,317)	2,978	0,003
	Τα ΑΓ αποτέλεσαν αφορμή να αναπτυχθεί ο εθελοντισμός στο νησί	4,46 (0,932)	4,13 (1,106)	2,147	0,033
	Τα ΑΓ έχουν προκαλέσει διατάραξη της ζωής των κατοίκων	1,33 (0,738)	1,95 (1,210)	4,123	0,000
	Αύξηση κρουσμάτων βίας κατά τη διάρκεια των ΑΓ	1,09 (0,358)	1,45 (1,038)	3,195	0,002
	Με αφορμή τα ΑΓ επιβαρύνεται περισσότερο το περιβάλλον	1,83 (1,052)	2,33 (1,360)	2,711	0,007

3. Οικονομικές Επιπτώσεις	Τα ΑΓ βοήθησαν να τονωθεί η οικονομία του νησιού	4,55 (0,756)	4,11 (0,961)	3,344	0,001
	Τα ΑΓ έχουν συντελέσει σε αυξημένη προβολή του νησιού και ιδιαίτερα στο εξωτερικό	4,61 (0,766)	4,27 (0,899)	2,682	0,008
	Με αφορμή τα ΑΓ υπάρχει αυξημένο ενδιαφέρον αγοράς κατοικίας στο νησί	2,59 (1,196)	2,23 (1,075)	2,095	0,038
	Είμαι θετικά διακείμενος για τη διεξαγωγή ΑΓ (οικονομικά οφέλη υπερτερούν των αρνητικών κοινωνικών επιπτώσεων)	4,39 (0,987)	3,97 (1,169)	2,550	0,012
	Με αφορμή τα ΑΓ δαπανήθηκαν δημόσια χρήματα που θα μπορούσαν να καλύψουν άλλους τομείς	1,83 (1,120)	2,22 (1,309)	2,101	0,037
	Η συνολική μου εκτίμηση για τα οφέλη (κοινωνικά/οικονομικά) του νησιού είναι θετική	4,66 (0,671)	4,11 (1,047)	4,082	0,000

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ**

Ασημακόπουλος, Μ. και Παπαχαρίσης, Β. (1997) 'Χορηγία, αθλητισμός και επιχειρήσεις', στο: Δ. Παπαδημητρίου και Δ. Γαργαλιάνου (Εκδ.), *Το Μάνατζμεντ του Αθλητισμού*, Αθήνα: Αθλότυπο.

Γενική Γραμματεία Αθλητισμού- Γραφείο Τύπου (2018) *Ανακοίνωση επιχορηγήσεων των Αθλητικών Ομοσπονδιών για το έτος 2018* [διαδίκτυο (online)]. Γενική Γραμματεία Αθλητισμού. Διαθέσιμο στο <URL: <http://gga.gov.gr/grafeio-typou/deltia-typou/2385-epixorigisis-2018> [πρόσβαση 29 Νοεμβρίου 2018].

Γενική Γραμματεία Αθλητισμού- Γραφείο Τύπου (2011) *Επιχορηγήσεις αθλητικών Ομοσπονδιών έτους 2011* [διαδίκτυο (online)]. Γενική Γραμματεία Αθλητισμού. Διαθέσιμο στο <URL: <http://gga.gov.gr/grafeio-typou/deltia-typou/753-2011>> [πρόσβαση 29 Νοεμβρίου 2018].

Δέφνερ, Α., Κυριακάκη, Α. και Ψαθά, Ε. (2016) *14η Διδακτική ενότητα. Τα σύγχρονα πρότυπα ανάπτυξης τουριστικών προορισμών, η περίπτωση του προτύπου ανάπτυξης των ειδικών και εναλλακτικών μορφών τουρισμού* [διαδίκτυο (online)]. Διαθέσιμο στο: <URL:http://repository.edulll.gr/edulll/bitstream/10795/2234/2/2234_14%CE%B7%20%CE%94%CE%95.pdf> [Πρόσβαση 05 Οκτωβρίου 2018].

Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ) (2014) *Δημογραφικά χαρακτηριστικά/2011* [διαδίκτυο (online)]. Διαθέσιμο στο: <URL:<http://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SAM03/2011>> [πρόσβαση 15 Ιανουαρίου 2019].

Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ) (2014) *Οικονομικά χαρακτηριστικά/2011* [διαδίκτυο (online)]. Διαθέσιμο στο: <URL:<https://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SAM04/->> [πρόσβαση 15 Ιανουαρίου 2019].

Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ) (2014) *Απογραφή πληθυσμού-Κατοικιών 2011* [διαδίκτυο (online)]. Διαθέσιμο στο: <URL:<http://www.statistics.gr/2011-census-pop-hous>> [πρόσβαση 04 Δεκεμβρίου 2018].

Ηγουμενάκης, Ν., Κραβαρίτης, Κ. και Λύτρας Π. (1999) *Εισαγωγή στον Τουρισμό*, Αθήνα: Interbooks.

Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (IOBE) (2015) *Μελέτη του IOBE για το αποτόπωμα της διοργάνωσης των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 στην ελληνική οικονομία*. Διαθέσιμο στο http://iobe.gr/docs/research/RES_05_F_15012015_PRS.pdf [ανάκτηση 30 Νοεμβρίου 2018].

Ινστιτούτο Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (ΙΝΣΕΤΕ) (2018), *Προφίλ εισερχόμενου τουρισμού για διακοπές στην Ελλάδα, 2016-2017*. Διαθέσιμο στο: <http://www.insete.gr/Portals/0/meletes-INSETE/02/2018_Profil_Eiserxomenou_Tourismou_2016-2017.pdf> [ανάκτηση 2 Νοεμβρίου 2018].

Ινστιτούτο Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (ΙΝΣΕΤΕ) (2018), *Εισερχόμενος τουρισμός στην Ελλάδα συνολικά το 2017*. Διαθέσιμο στο: <URL: <http://www.insete.gr/el-gr/INSETE-Intelligence/Στατιστικά/Στατιστικά-στοιχεία-εισερχόμενου-τουρισμού>> [πρόσβαση 22 Νοεμβρίου 2018].

Κοκκώσης, Χ., Τσάρτας, Π. και Γρίμπα, Ε. (2011) *Ειδικές και Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού*, Αθήνα: Κριτική.

Lickorish, L. J. and Jenkins, C. L. (2004), *Μια εισαγωγή στον Τουρισμό*, Αθήνα: Κριτική.

Μεταξάς, Θ. (2017) 'Ο πολιτισμός ως 'εργαλείο' αστικής ανάπτυξης και ανταγωνιστικότητας: η διαδικασία του μάρκετινγκ των πόλεων', *Το Βήμα των Κοινωνικών Επιστημών*, **15**(58): 159-190.

Μοίρα, Π., Μυλωνόπουλος, Δ. και Παπαρηγορίου, Α. (2017) Κοινωνιολογικές προσεγγίσεις του αθλητικού τουρισμού: Η συμμετοχή στα αθλητικά δρώμενα του Κλασικού Μαραθωνίου της Αθήνας 2016. *e-Journal of Science & Technology*, **12**(2): 47-57.

Παϊτσίνης Κώστα, Γ. και Υφαντίδου, Γ. (2015) *Η ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού (ηλεκτρ.βιβλ)*. Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Διαθέσιμο στο: <<http://hdl.handle.net/11419/4256>> [πρόσβαση 05 Οκτωβρίου 2018].

Παπαγεωργίου, Γ. (2014) *Ποσοτική έρευνα* [διαδίκτυο (online)]. Διαθέσιμο στο <URL: http://sociology.soc.uoc.gr/pegasoc/wp-content/uploads/2014/10/Microsoft-Word-Papageorgiou_DEIGMATOLHPTIKH1.pdf> [ανάκτηση 15 Ιανουαρίου 2019].

Παπαποστόλου, Ε. (2015) *Η συμβολή του αυθεντικού Μαραθωνίου στην τουριστική ανάπτυξη της Ελλάδας* [διαδίκτυο (online)]. Running news. Διαθέσιμο στο: <URL:http://www.runningnews.gr/item.php?id=22479> [πρόσβαση 05 Δεκεμβρίου 2018].

Τόλκα, Β., Τζέτζης, Γ. και Καραχάλιος, Ν. (2004) Αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των χορηγιών στο χώρο του ποδοσφαίρου: Μία περιπτωσιακή μελέτη, *Διοίκηση Αθλητισμού και Αναψυχής*, **1**(1): 3-14.

Τσιώλης, Γ. (2011) 'Η σχέση ποιοτικής και ποσοτικής προσέγγισης στην κοινωνική έρευνα: από τη θέση περί 'ριζικής ασυμβατότητας' στο συνδυασμό ή τη συμπληρωματικότητα των προσεγγίσεων', στο Μ. Πουρκός (Επιμ.) *Δυνατότητες και όρια της μείξης των μεθοδολογιών στην κοινωνική και εκπαιδευτική έρευνα*. Αθήνα: Ίων, 271-292.

Howitt, D. and Gamer, D. (2001) *Στατιστική με το SPSS 10 για Windows*, Μτφρ. Κ. Καρανικολός, Αθήνα: Κλειδάριθμος.

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

Agrawal, J. and Kamakura, W. A. (1995) 'The Economic Worth of Celebrity Endorsers: An Event Study Analysis' *The journal of marketing*, **59** (July): 56-62.

Amis, J., Slack, T. and Berrett, T. (1999) 'Sport Sponsorship as Distinctive Competence', *European Journal of Marketing*, **33** (3/4): 250-272.

Andersson, T., Rustad, A. and Solberg, H. A. (2004) 'Local residents' monetary evaluation of sports events', *Managing Leisure*, **9** (3): 145-158.

Ap, J. (1992) 'Residents' perceptions on tourism impacts', *Annals of tourism Research*, **19** (4): 665-690.

Bob, U. and Swart, K. (2010) 'Sport events and social legacies', *Alternation*, **17** (2): 72-95.

Bryant, F. B. and Yarnold, P. R. (1995) 'Principal-components analysis and exploratory and confirmatory factor analysis' in L. G. Grimm & P. R. Yarnold (Eds.) *READING AND UNDERSTANDING MULTIVARIATE STATISTICS*, Washington, DC, US: American Psychological Association, 99-136.

- Bull, C. and Weed, M. (1999) 'Niche markets and small island tourism: the development of sports tourism in Malta', *Managing leisure*, **4** (3): 142-155.
- Carrigan, M. and Carrigan, J. (1997) 'UK sports sponsorship: fair play or foul?', *Business Ethics: A European Review*, **6** (2): 59-64.
- Chalip, L. (2006) 'Towards social leverage of sport events', *Journal of sport & tourism*, **11** (2): 109-127.
- Chalip, L., Green, B. C. and Hill, B. (2003) 'Effects of sport event media on destination image and intention to visit', *Journal of sport management*, **17** (3): 214-234.
- Chalip, L. and Green, B. C. (2001) 'Event Marketing and Destination Image', *American Marketing Association Conference Proceedings*, Chicago: American Marketing Association, **12**: 346-351.
- Creswell, J. W. (2011) 'Controversies in mixed methods research', *The Sage handbook of qualitative research*, **4**: 269-284.
- Crompton, J. L. (1995) 'Economic impact analysis of sports facilities and events: Eleven sources of misapplication', *Journal of sport management*, **9** (1): 14-35.
- Crompton, J. L. (1979) 'Motivations for pleasure vacation', *Annals of tourism research*, **6** (4): 408-424.
- Custódio, M. J. F., Azevedo, A. and Perna, F. P. (2018) 'Sport events and local communities: a partnership for placemaking', *Journal of Place Management and Development*, **11** (1): 6-25.
- Daniels, M. J. and Norman, W. C. (2003) 'Estimating the economic impacts of seven regular sport tourism events', *Journal of sport tourism*, **8** (4): 214-222.
- Davis, D., Kimmet, T. and Auty, M. (1993) *Physical education: theory and practice*, Australia: Macmillan.
- Deccio, C. and Baloglu, S. (2002) 'Nonhost community resident reactions to the 2002 Winter Olympics: The spillover impacts', *Journal of travel research*, **41**(1): 46-56.
- Deery, M., Jago, L. and Fredline, L. (2004) 'Sport tourism or event tourism: are they one and the same?', *Journal of Sport & Tourism*, **9** (3): 235-245.

- Delamere, T. A. (2001) 'Development of a scale to measure resident attitudes toward the social impacts of community festivals, Part II. Verification of the scale', *Event management*, **7** (1): 25-38.
- Dolphin, R. R. (2003) 'Sponsorship: perspectives on its strategic role', *Corporate Communications: An International Journal*, **8** (3): 173-186.
- Drakakis, P. and Papadaskalopoulos, A. (2014) 'Economic contribution of active sport tourism: The case of four sport activities in Messinia, Greece', *Journal of Sport & Tourism*, **19** (3-4): 199-231.
- Essex, S. and Chalkley, B. (1998) 'Olympic Games: catalyst of urban change', *Leisure studies*, **17** (3): 187-206.
- Fornell, C., and Larcker, D. F. (1981) 'Structural equation models with unobservable variables and measurement error: Algebra and statistics', *Journal of marketing research*, **18** (3): 382-388.
- Fredline, E. (2005) 'Host and guest relations and sport tourism', *Sport in Society*, **8** (2): 263-279.
- Fredline, L., Jago, L. and Deery, M. (2003) 'The development of a generic scale to measure the social impacts of events', *Event management*, **8** (1): 23-37.
- Fredline, E. and Faulkner, B. (2000) 'Host community reactions: a cluster analysis', *Annals of Tourism Research*, **27** (3): 763-784.
- Gammon, S. and Robinson, T. (1997) 'Sport and tourism: A conceptual framework', *Journal of Sport Tourism*, **4** (3): 11-18.
- Gardner, M. P. and Shuman, P. J. (1987) 'Sponsorship: An important component of the promotions mix', *Journal of advertising*, **16** (1): 11-17.
- Gerda, L. (2015) 'The impacts of events on local community', Master thesis, Estonia: Aalborg University.
- Getz, D. (2008) 'Event tourism: Definition, evolution, and research', *Tourism management*, **29** (3): 403-428.
- Getz, D. (1991) *Festivals, special events and tourism*, New York: Van Nostrand Reinhold.

- Gibson, H. J., Walker, M., Thapa, B., Kaplanidou, K., Geldenhuys, S. and Coetzee, W. (2014) 'Psychic income and social capital among host nation residents: A pre-post analysis of the 2010 FIFA World Cup in South Africa' *Tourism Management*, **44** (2014): 113-122.
- Gibson, H. J., Kaplanidou, K. and Kang, S. J. (2012) 'Small-scale event sport tourism: A case study in sustainable tourism', *Sport management review*, **15** (2): 160-170.
- Gibson, H. J. (1998) 'Sport tourism: a critical analysis of research', *Sport management review*, **1** (1): 45-76.
- Gillett, P. and Kelly, S. (2006) 'Non-local masters games participants: an investigation of competitive active sport tourist motives', *Journal of Sport Tourism*, **11** (3-4): 239-257.
- Hair, J. F., Anderson, R. E., Tatham, R. L. and Black, W. C. (1995) *Multivariate data analyses with readings*, New Jersey: Englewood Cliffs.
- Hall, T. (1998) *Urban Geography* eds. Routledge, N.Y.
- Hall, C.M. (1993) 'The politics of leisure: An analysis of spectacles and mega-events', in A.J. Veal, P. Jonson and G. Cushman (eds.) *Leisure and Tourism: Social and Environmental Changes*, Sydney: World Leisure and Recreation Association, University of Technology, 620-629.
- Hall, C. M. (1989) 'The definition and analysis of hallmark tourist events', *GeoJournal*, **19** (3): 263-268.
- Higham, J. and Hinch, T. (2002) 'Tourism, sport and seasons: the challenges and potential of overcoming seasonality in the sport and tourism sectors' *Tourism Management*, **23** (2): 175-185.
- Higham, J. (1999) 'Commentary-sport as an avenue of tourism development: An analysis of the positive and negative impacts of sport tourism', *Current issues in Tourism*, **2** (1): 82-90.
- Hinch, T. D. and Higham, J. E. (2001) 'Sport tourism: A framework for research', *International journal of tourism research*, **3** (1): 45-58.
- IEG (2017) *What sponsors want & where dollars will go in 2018* [διαδίκτυο (online)]. IEG Sponsorship. Διαθέσιμο στο

<URL:<http://www.sponsorship.com/IEG/files/f3/f3cfac41-2983-49be-8df6-3546345e27de.pdf>> [πρόσβαση 25 Νοεμβρίου 2018].

Jackson, L. A. (2008) 'Residents' perceptions of the impacts of special event tourism', *Journal of Place Management and development*, **1** (3): 240-255.

Jago, L., Chalip, L., Brown, G., Mules, T. and Ali, S. (2003) 'Building events into destination branding: Insights from experts', *Event management*, **8** (1): 3-14.

Jennings, A. (1996) *The New Lords of the Rings: Olympic Corruption and How to Buy Gold Medals*, London: Pocket Books.

Johnston, F. (1985) 'The economic impacts of the XVth Olympic Winter Games', *Travel and Tourism Research Association Proceedings*, (Canada Chapter), Alberta, pp. 82-105.

Kaplanidou, K. and Gibson, H. J. (2010) 'Predicting behavioral intentions of active event sport tourists: The case of a small-scale recurring sports event', *Journal of Sport & Tourism*, **15** (2): 163-179.

Kaplanidou, K. and Vogt, C. (2007) 'Do sport tourism events have a brand image?' in *Proceedings of the 2006 Northeastern Recreation Research Symposium* (pp. 2-7). Newtown Square, PA: U.S. Forest Service, Northern Research Station.

Kaiser, H. F. (1960) 'The application of electronic computers to factor analysis', *Educational and psychological measurement*, **20** (1): 141-151.

Karkatsoulis, P., Michalopoulos, N. and Moustakatou, V. (2005) 'The national identity as a motivational factor for better performance in the public sector: The case of the volunteers of the Athens 2004 Olympic Games', *International Journal of Productivity and Performance Management*, **54** (7): 579-594.

Kersting, N. (2007) 'Sport and national identity: A Comparison of the 2006 and 2010 FIFA World Cups', *Politikon*, **34** (3): 277-293.

Kotler, P. and Gertner, D. (2002) 'Country as brand, product, and beyond: A place marketing and brand management perspective', *Journal of brand management*, **9** (4): 249-261.

Kurtzman, J. and Zauhar, J. (2003) 'A wave in time-The sports tourism phenomena', *Journal of Sport Tourism*, **8** (1): 35-47.

- Kurtzman, J. and Zauhar, J. (1995) 'Tourism sport international council', *Annals of tourism Research*, **3** (22): 707-708.
- Lamont, M. (2014) 'Authentication in sports tourism', *Annals of Tourism Research*, **45**: 1-17.
- Lim, C. C. and Patterson, I. (2008) 'Sport tourism on the islands: The impact of an international mega golf event', *Journal of Sport & Tourism*, **13** (2): 115-133.
- Ma, S. C. and Rotherham, I. D. (2016) 'Residents' changed perceptions of sport event impacts: the case of the 2012 Tour de Taiwan', *Leisure Studies*, **35** (5), 616-637.
- Malfas, M., Houlihan, B. and Theodoraki, E. (2004) 'Impacts of the Olympic Games as mega-events', *Municipal Engineer*, **157** (ME3): 209-220.
- Meenaghan, T. and Shipley, D. (1999) 'Media effect in commercial sponsorship', *European journal of marketing*, **33** (3/4): 328-348.
- Meenaghan, J. A. (1983) 'Commercial sponsorship', *European Journal of marketing*, **17** (7): 5-73.
- Miyazaki, A. D. and Morgan, A. G. (2001) 'Assessing the market value of sponsoring: Corporate olympic sponsorships', *Journal of Advertising Research*, **41** (1): 9-15.
- Mules, T. (1998) 'Taxpayer subsidies for major sporting events', *Sport Management Review*, **1** (1): 25-43.
- Ntloko, N. J. and Swart, K. (2008) 'Sport tourism event impacts on the host community- a case study of Red Bull Big Wave Africa', *South African Journal for Research in Sport, Physical Education and Recreation*, **30** (2): 79-93.
- Olds, K. (1998) 'Urban mega-events, evictions and housing rights: the Canadian case', *Current issues in tourism*, **1** (1): 2-46.
- Olivova, V. (1984) *Sports and Games in the Ancient World*, London: Orbis.
- Pigeassou, C. (2004) 'Contribution to the definition of sport tourism', *Journal of Sport & Tourism*, **9** (3): 287-289.
- Preuss, H. and Arne Solberg, H. (2006) 'Attracting major sporting events: The role of local residents', *European sport management quarterly*, **6** (4): 391-411.

- Richards, G. (2009) 'Creative tourism and local development' In: Wurzburger, R., Pattakos, A. and Pratt, S. (eds.) *Creative Tourism: A global conversation*. Santa Fe: Sunstone Press, 78-90.
- Ritchie, B. W. (2005) 'Small-scale sport event tourism: The changing dynamics of the New Zealand Masters Games' in M. Novelli (eds.), *Niche tourism: Contemporary issues, trends and cases*, Oxford, UK: Elsevier Butterworth-Heinemann, 157–170.
- Roche, S., Spake, D. F. and Joseph, M. (2013) 'A model of sporting event tourism as economic development', *Sport, Business and Management: An International Journal*, **3** (2): 147-157.
- Samitas, A., Kenourgios, D. and Zounis, P. (2008) 'Athens' Olympic Games 2004 impact on sponsors' stock returns', *Applied Financial Economics*, **18** (19): 1569-1580.
- Schulenkorf, N., Thomson, A. and Schlenker, K. (2011) 'Intercommunity sport events: Vehicles and catalysts for social capital in divided societies', *Event management*, **15** (2): 105-119.
- Shone, A., and Parry, B. (2010) *Successful Events Management*. Hampshire: Cengage Learning EMEA.
- Shone, A. and Parry, B. (2004) *Successful event management: A practical handbook*. Hampshire: Cengage Learning EMEA.
- Sponsorship Research International (1998) *Annual Estimates of Sponsorship*, London: SRI.
- Statista (2018) *Sport Events worldwide* [διαδίκτυο (online)]. The Statistics Portal. Διαθέσιμο στο <URL:https://www.statista.com/outlook/272/100/sport-events/worldwide [πρόσβαση 24 Νοεμβρίου 2018].
- Statista (2012) *Sports Sponsorship –Statistics & facts* [διαδίκτυο (online)]. The Statistics Portal. Διαθέσιμο στο <URL:https://www.statista.com/topics/1382/sports-sponsorship/> [πρόσβαση 24 Νοεμβρίου 2018].
- Statista (2010) *Sports Sponsorship: total revenue worldwide from 2006 to 2015 (in billion US dollars)* [διαδίκτυο (online)]. The Statistics Portal. Διαθέσιμο στο <URL: https://www.statista.com/statistics/269783/total-worldwide-revenue-from-sports-sponsorship/> [πρόσβαση 24 Νοεμβρίου 2018].

- Thwaites, D. (1995) 'Professional football sponsorship—profitable or profligate?', *International Journal of Advertising*, **14** (2): 149-164.
- Twynam, G. D. and Johnston, M. (2004) 'Changes in host community reactions to a special sporting event', *Current Issues in Tourism*, **7** (3): 242-261.
- UNWTO (2016) *UNWTO International Conference on Tourism and Sports Da Nang, Vietnam, 24th September 2016 Technical note* [διαδίκτυο (online)]. UNWTO. Διαθέσιμο στο: <URL: http://cf.cdn.unwto.org/sites/all/files/pdf/technical_note_8.pdf> [πρόσβαση 29 Σεπτεμβρίου 2018].
- Uysal, M. and Hagan, L. (1993) 'Motivation of pleasure travel and tourism', in M. A. Khan, M. D. Olsen and T. Var (Eds.), *VNR'S Encyclopedia of Hospitality and Tourism*, New York: Van Nostrand Reinhold, 798-810.
- World Tourism Organization (UNWTO) (2008) *Understanding Tourism: Basic Glossary* [διαδίκτυο (online)]. WTO. Διαθέσιμο στο: <URL: <http://cf.cdn.unwto.org/sites/all/files/docpdf/glossaryenrev.pdf>> [πρόσβαση 29 Σεπτεμβρίου 2018].
- World Tourism Organization (1997) *National and Regional Tourism Planning; Methodologies and Case Studies*, 3rd edition, London: International Thomson Business Press.
- World Travel & Tourism Council (2018), *Travel & Tourism Economic Impact 2018 World* [διαδίκτυο (online)]. UK: WTTC. Διαθέσιμο στο: <URL: <https://www.wttc.org/-/media/files/reports/economic-impact-research/regions-2018/world2018.pdf>> [ανάκτηση 29 Σεπτεμβρίου 2018].
- World Travel & Tourism Council (2018), *Travel & Tourism Economic Impact 2018 Greece* [διαδίκτυο (online)]. UK: WTTC. Διαθέσιμο στο: <URL <https://www.wttc.org/-/media/files/reports/economic-impact-research/countries-2018/greece2018.pdf>> [ανάκτηση 29 Σεπτεμβρίου 2018].
- Yeshin, T. (1999) *Marketing Communications Strategy*, Oxford: CIM/Butterworth Heinemann.
- Zhou, Y. and Ap, J. (2009) 'Residents' perceptions towards the impacts of the Beijing 2008 Olympic Games', *Journal of Travel Research*, **48** (1): 78-91.

Ziakas, V. and Boukas, N. (2016) ‘The emergence of “small-scale” sport events in “small island” developing states: Towards creating sustainable outcomes for island communities’, *Event Management*, **20** (4): 537-563.

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

Aegean Regatta 2018

<http://www.aegeanregatta.gr/gr/the-race-el/racehistory-el.html> [πρόσβαση 15 Ιανουαρίου 2019]

36^{ος} Ημιμαραθώνιος Αχαΐας

<https://www.achaiahalfmarathon.gr/> [πρόσβαση 15 Ιανουαρίου 2019]

Αθήνας Ημιμαραθώνιος

<http://www.athinahalfmarathon.gr/index.php/el/the-event-gr-2/non-governmental-organizations-gr> [πρόσβαση 03 Δεκεμβρίου 2018]

5^{ος} Δημοκρίτειος Ημιμαραθώνιος Ξάνθης

<https://www.democritushalfmarathon.gr/el/> [πρόσβαση 25 Ιανουαρίου 2019]

Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού

http://www.visitgreece.gr/el/greek_islands/spetses [πρόσβαση 04 Δεκεμβρίου 2018]

Πυροσβεστικό Σώμα Ελλάδας

https://www.fireservice.gr/el/archive-news/-/asset_publisher/5SSh6dqtZAOP/content/25-11-2016-enkainia-ethelontikou-ryrosbestikou-klimakiou-spetson-?inheritRedirect=false [πρόσβαση 04 Δεκεμβρίου 2018]

Γενική Γραμματεία Αθλητισμού

<http://gga.gov.gr/athlitismos> [πρόσβαση 28 Νοεμβρίου 2018]

GRECΤ- Εκπαιδευτικές και Πολιτιστικές Διαδρομές στην Ελλάδα

<http://www.grect.com/el> [πρόσβαση 10 Δεκεμβρίου 2018]

ISSUU, Ψηφιακή πλατφόρμα εκδόσεων

<https://issuu.com/classicyachtrace.com/docs/publicity-report-spetses-classic-yatch-race-2012> [πρόσβαση 20 Νοεμβρίου 2018]

ISSUU, Ψηφιακή πλατφόρμα εκδόσεων

https://issuu.com/spetsesmarathon/docs/spetsathlon-2014_publicity_report [πρόσβαση 20 Νοεμβρίου 2018]

ISSUU, Ψηφιακή πλατφόρμα εκδόσεων

https://issuu.com/spetses_mini_marathon/docs/marathon_publicity_2012 [πρόσβαση 20 Νοεμβρίου 2018]

Η Καθημερινή

<http://www.kathimerini.gr/989505/gallery/epikairothta/ellada/planhths-happy-gia-ena-savvatokyriako>

Δήμος Κύθνου

<http://www.kythnos.gr/δελτίο-τύπου-νοικ-cyclades-regatta-2018/> [πρόσβαση 24 Ιανουαρίου 2019]

Nafplio Marathon

<https://www.nafpliomarathon.gr/odigos-dromea/agonismata/> [πρόσβαση 15 Ιανουαρίου 2019]

Η Διεθνής Ολυμπιακή Επιτροπή

<https://www.olympic.org/news/world-tourism-day-2004> [πρόσβαση 15 Ιανουαρίου 2019]

Naxathlon

<https://naxathlon.gr/> [πρόσβαση 15 Ιανουαρίου 2019]

3^{ος} Ημιμαραθώνιος Ωρωπού

<https://www.oroposseasiderace.gr/index.php> [πρόσβαση 15 Ιανουαρίου 2019]

Paros Park

<https://www.parospark.com/el/9ο-τριαθλο-πάρου-4ο-mini-park-aquathlon-κυριακή-23-σεπτεμ/> [πρόσβαση 24 Ιανουαρίου 2019]

Poseidonion Grand Hotel

<https://www.poseidonion.com> [πρόσβαση 04 Δεκεμβρίου 2018]

Running Magazine

<https://runningmagazine.gr/agones-dromou/> [πρόσβαση 17 Ιανουαρίου 2019]

<https://repository.edulll.gr/edulll/retrieve/4740/1342.pdf> [ανακτήθηκε 12 Νοεμβρίου 2018]

Running News.gr

<http://runningnews.gr/item.php?id=31512> [πρόσβαση 03 Δεκεμβρίου 2018]

ΣΕΓΑΣ

<http://www.segas.gr/index.php/el/news/6174-o-afthentikos-marathonios-athinas-einai-polla-parapano-apo-ena-athlitiko-gegonos> [πρόσβαση 18 Νοεμβρίου 2018]

Οδηγός Σπετσών

<http://www.spetses.com.gr/> [πρόσβαση 04 Δεκεμβρίου 2018]

The Statistics Portal

<https://www.statista.com/outlook/272/100/sport-events/worldwide> [πρόσβαση 17 Νοεμβρίου 2018]

Spetsathlon

http://spetsathlon.com/wp-content/uploads/2017/12/Spetsathlon_PUBLICITY-REPORT.pdf [ανακτήθηκε 08 Δεκεμβρίου 2018]

Spetses Classic Yacht Regatta

<https://spetsesclassicregatta.gr/> [πρόσβαση 08 Δεκεμβρίου 2018]

Spetses Classic Yacht Regatta

<http://spetsesclassicregatta.gr/μετράμε-αντίστροφα-για-το-spetses-classic-yacht-regatta-2018/> [πρόσβαση 08 Δεκεμβρίου 2018]

Ειδήσεις ΣΚΑΪ

<http://www.skai.gr/news/sports/article/314890/spetsathlon-2016-espasan-ola-ta-rekor-sto-megalutero-triathlo-tis-elladas/> [23 Νοεμβρίου 2018]

Spetsathlon

<http://spetsathlon.com/> [πρόσβαση 28 Οκτωβρίου 2018]

Επίσημη ιστοσελίδα του «Spetsathlon»

<http://spetsathlon.com/organization-awards/> [πρόσβαση 08 Δεκεμβρίου 2018]

Επίσημη ιστοσελίδα του «Spetses Mini Marathon»

<http://spetsesmarathon.com/> [πρόσβαση 28 Οκτωβρίου 2018]

Επίσημη ιστοσελίδα του «Spetses Mini Marathon»

<http://spetsesmarathon.com/organization-awards/> [πρόσβαση 15 Δεκεμβρίου 2018]

Sport24

<https://www.sport24.gr/Sports/OtherSports/rekor-kai-dynates-sygkinhseis-sto-spetsathlon-2018.5197952.html> [πρόσβαση 29 Δεκεμβρίου 2018]

Δήμος Σπετσών

<http://spetses.gr/el/content/προκηρυξη-ανοικτου-ηλεκτρονικου-διαγωνισμου-για-την-αναθεση-της-υπηρεσιας-μεταφορα-ποσιμου> [πρόσβαση 05 Νοεμβρίου 2018]

8ος Διεθνής Νυχτερινός Ημιμαραθώνιος Θεσσαλονίκης

<http://theshalfmarathon.gr/site/index.php/el/media-gr/news-gr> [πρόσβαση 15 Ιανουαρίου 2019]

5^{ος} Ημιμαραθώνιος Βόλου

<https://voloshalfmarathon.gr/> [πρόσβαση 28 Οκτωβρίου 2018]

Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού (UNWTO)

<http://wtd.unwto.org/sites/all/files/docpdf/messageeng2004.pdf> [πρόσβαση 27 Οκτωβρίου 2018]

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

<https://pbs.twimg.com/media/DorGITGXkAAS1EU.jpg>

https://univiewgr.files.wordpress.com/2018/05/spetsathlon2017-nk-0125_.jpg

https://univiewgr.files.wordpress.com/2018/05/5th-spetsathlon_20170506_luc-percival_01379_.jpg

<https://etravelnews.gr/wp-content/uploads/2017/05/SPETSATHLON-1024x379.png>

<https://etravelnews.gr/wp-content/uploads/2018/10/SPETSES2-1024x683.jpg>

<https://www.4troxoi.gr/agones/ellinikoi-agones/earino-rally-filpa-lampsi-apo-ta-palia-stis-spetses>

<https://www.newsbeast.gr/files/1/2016/06/sail4.jpg>